

حکومت سندھ
وہزارہتا بہروردی - ریڈیو گشتی یا پروگرام و چاپہمندیان

بیرکاری بو ہمووان

پہرتووکا قوتابی
پولا پینجی یا بنہرتی - پشکا ئیکی

هه‌سه‌نگاندنا زانستی
صبح بویا سولا قا

وه‌رگیژان و گونجاندن
ئێژنه‌به‌ك ژ وه‌زاره‌تا په‌روه‌ردی

پیداچوونا چاپکرنی
عصام‌الدین عبید عمر
شکری حسن سلو

سه‌ریه‌رشتی هونه‌ری یی چاپی
عثمان پیرداود کواز
سعد محمد شریف صالح

ژماره

Numbers

- ۳..... **Check what you know** ..... پيژانينين خو ساخبكه ✓
- ۴..... Millions and Billions ..... مهليون و مليار ۱
- ۶..... Ordering Numbers ..... ريژكرنا ژماره يان ۲
- ۸..... Thousands and Ten-Thousandth ..... بهش ژ هزارى و بهش ژ دهه هزاران ۳
- ۱۰..... Ordering Decimal numbers ..... ريژكرنا ژماره يين دهى ۴
- ۵ ..... **Problem Solving Skills** ..... شاره زايين شيكاركرنا پرسياران
- ۱۲..... Finding Results ..... ده رئينانا نه نجامان
- ۱۴..... **Review** ..... پيداچوون
- ۱۵..... **Standardized test prep** ..... به رهه قبوون بو نه زموونى

كو مكرن و ليده ركرن

Adding and Subtracting

- ۱۷..... **Check what you know** ..... پيژانينين خو ساخبكه ✓
- ۱۸..... Estimate Sum and Difference ..... خه ملاندنا سه رجه م و جوداهيى ۱
- ۲۰..... Adding and Subtracting Numbers ..... كو مكرن و ليده ركرنا ژماره يان ۲
- ۲۲..... Rounding Decimals ..... نيژيككرنا ژماره يين دهى ۳
- ۲۴..... Adding and Subtracting Decimals ..... كو مكرن و ليده ركرنا ژماره يين دهى ۴
- ۲۶..... Zeros in Subtraction ..... سفر د ليده ركرنيدا ۵
- ۶ ..... **Problem Solving Skills** ..... شاره زايين شيكاركرنا پرسياران:
- ۲۸ Estimate Answer or Exact Answer ؟ به رسقه كا نيژيككرى يان به رسقه كا درست؟
- ۳۰..... **Review** ..... پيداچوون
- ۳۱..... **Standardized test prep** ..... به رهه قبوون بو نه زموونى

بر و کردار

Expressions and Operations

۳۳	.....	Check what you know	.....	بیژانینین خو ساخبکه	✓
۳۴	.....	Expression and Variable	.....	بر و گؤراو	۱
۳۸	.....	Equations	.....	هاوکیشه	۲
۴۰	.....	Solving Equations	.....	شیکارکرنا هاوکیشه یان	۳
۴۴	.....	Expression Value	.....	به های بری	۴
۴۶	.....	Multiplication Properties	.....	خاسیه تین لیکدانئ	۵
۴۸	.....	Distribution in Multiplication	.....	به شینه وه د لیکدانئدا	۶
		Problem Solving Strategies		ریکین شیکارکرنا پرساران	۷
۵۰	.....	Write an Equation	.....	هاوکیشه یه کی بنقیسه	
۵۲	.....	Review	.....	پیداچوون	
۵۳	.....	Standardized test prep	.....	به رهه قبوون بوئه زموونئ	

چاره سه رییا پیدایان

Data Processing

۵۵	.....	Check what you know	.....	بیژانینین خو ساخبکه	✓
۵۶	.....	Collecting and Organizing Data	.....	کؤمکرن و ریچکستنا پیژانینان	۱
۵۸	.....	Mean	.....	ناقهند	۲
۶۰	.....	Analyze Data	.....	شیتله کرنا پؤنکران	۳
۶۲	.....	Graphical Line	.....	هیلا پؤنکرئ	۴
		Problem Solving strategies		ریکین شیکارکرنا پرساران	۵
۶۶	.....	Make a graph	.....	وینه یه کی پؤنکرئ پیکبینه	
۶۸	.....	Review	.....	پیداچوون	
۶۹	.....	Standardized test prep	.....	به رهه قبوون بوئه زموونئ	

ليكدانا ژماره يان

Multiply Numbers

- ٧١ ..... **Check what you know** ..... **پيژانينين خو ساخبكه** ✓
- ٧٢ ..... Multiply Natural Numbers ..... ليكدانا ژماره يين سروشتي ١
ليكدانا ژماره يه كا سروشتي ل ژماره يه كا ده ي ٢
- ٧٤ ..... Multiply Natural Number by Decimal .....
- ٧٦ ..... Patterns in Multiplication ..... هنده ك شيوازين ليكداني ٣
- ٧٨ ..... Multiply Representation ..... نواندنا ليكداني ٤
- ٨٠ ..... Place Decimal Points ..... دانانا فاريزه يي ٥
- ٨٤ ..... Zeros in Multiplication ..... سفر د ليكداني دا ٦
- ٧ ..... **شاره زايين شيكار كرنا پرسياران** **Problem Solving Skills**
- ٨٦ ..... **Taking Decision** ..... برپاردان ٧
- ٨٨ ..... **Review** ..... پيداچوون
- ٨٩ ..... **Standardized test prep** ..... بهر هه قبوون بو نه زمووني

دابه شكرنا ژماره يين سروشتي

Divide the Natural Numbers

- ٩١ ..... **Check what you know** ..... **پيژانينين خو ساخبكه** ✓
- ٩٢ ..... Divide by 1-digit Number ..... دابه شكرن ل سه ر ژماره يه كا ئيك ره نووسي ١
- ٩٤ ..... Divide by 2-digit Numbers ..... دابه شكرن ل سه ر ژماره يه كا دوو ره نووسي ٢
- ٩٨ ..... Zeros in Division ..... سفر د دابه شكرني دا ٣
- ١٠٠ .. Practice on Division ..... راهينان ل سه ر دابه شكرني ٤
- ٥ ..... **شاره زايين شيكار كرنا پرسياران -** **Problem Solving Skills**
- ١٠٢ .. Explanation the Remainder ..... شو قه كرنا ماوه ي ٥
- ١٠٤ .. **Review** ..... پيداچوون
- ١٠٥ .. **Standardized test prep** ..... بهر هه قبوون بو نه زمووني

دابه شکرنا ژماره یین دهی

Divide Decimals

- ۱۰۷ ... **Check what you know** ..... پیژانینن خو ساخبکه ✓
- ۱۰۸ ... Divide Representation ..... نواندنا دابه شکرني ۱
- ۱۱۰ ... Divide by Natural Number ..... دابه شکرني ل سهر ژماره یه کا سروشتی ۲
- ۱۱۴ ... Changing from Fractions to Decimals ..... ژکه رتان بو ژماره یین دهی ۳
- ۱۱۶ ... Patterns Division ..... هنده ک شیوازین دابه شکرني ۴
- ۱۱۸ ... Decimal Division ..... دابه شکرنا دهی ۵
- Problem Solving Skills ..... شاره زایین شیکارکرنا پرساران ۶
- ۱۲۲ ... Choosing the Operation ..... هلبژارتنا کرداری ۶
- ۱۲۴ ... Review ..... پیچاچوون
- ۱۲۵ ... Standardized test prep ..... بهر هه قبوون بو نه زموونی

بیردوژا ژماره یان

Numbers Theory

- ۱۲۷ ... **Check what you know** ..... پیژانینن خو ساخبکه ✓
- ۱۲۸ ... Divisibility ..... شیانا دابه شبوونی ۱
- ۱۳۰ ... Least Common Multiple (LCM) (ب.ج.ه) ..... بچوو کترین چند جاری هاوبه ش ۲
- ۱۳۴ ... Greatest Common Factor (GCF) ..... گه وره ترین کولکی هاوبه ش ۳
- Problem Solving Skills ..... شاره زایین شیکارکرنا پرساران ۴
- ۱۳۶ ... Identity Relationship ..... ژیکجودا کرنا په یوه ندییان ۴
- ۱۳۸ ... Exponent Form ..... شیوه یی توانی ۵
- ۱۴۰ ... Evaluate Exponent ..... هژمارتนา هیژان ۶
- ۱۴۲ ... Review ..... پیچاچوون
- ۱۴۳ ... Standardized test prep ..... بهر هه قبوون بو نه زموونی

كەرت و ژمارەيىن كەرتدار

Fractions and Mixed Numbers

- ١٤٥ .. **Check what you know** ..... پېژانينين خو ساخبكه ✓
- ١٤٦ ... Fractions and Decimals ..... كەرت و ژمارەيىن دەھى ١
- ١٥٠ ... Simplest Form ..... سادەترين شيوھ ٢
- ١٥٤ ... Ordering Fractions ..... رېزكنا كەرتان ٣
- ١٥٨ ... Mixed Numbers ..... ژمارەيىن كەرتدار ٤
- ١٦٠ ... **Make a model** ..... نمونەيەكى پېكبينە
- ١٦٢ ... **Review** ..... پېداچوون
- ١٦٣ ... **Standardized test prep** ..... بەرھەقبوون بو ئەزموونى
- ١٥٨ ... Mixed Numbers ..... ژمارەيىن كەرتدار ٤
- Problem Solving Strategies رېككڭن شىكاركنا پرسىاران ٥

كردارين ل سەر كەرتان

Fractions Operations

- ١٦٥ .. **Check what you know** ..... پېژانينين خو ساخبكه ✓
- ١٦٦ ... Adding and Subtracting Fractions ..... كۆمكرن و ليدەر كونا كەرتان ١
- ١٦٨ ... Standardization Denominators ..... ئىككنا ژيرەيان ٢
- ١٧٢ ... Adding Mixed Numbers ..... كۆمكرنا ژمارەيىن كەرتدار ٣
- ١٧٦ ... Subtracting Mixed Numbers ..... ليدەر كونا ژمارەيىن كەرتدار ٤
- ١٨٠ ... Multiply Natural Number by Fraction ..... لىكدانا ژمارەيەكا سروشتي ل كەرتەكى ٥
- ١٨٢ ... Fractions Multiplication ..... لىكدانا كەرتان ٦
- ١٨٤ ... **Multi-Step problem** ..... شارهزايين شىكاركنا پرسىاران ٧
- ١٨٦ ... **Review** ..... پېداچوون
- ١٨٧ ... **Standardized test prep** ..... بەرھەقبوون بو ئەزموونى
- Problem Solving Skills شارهزايين شىكاركنا پرسىاران ٧

ئەندازە

Geometry

- ۱۸۹ ... **Check what you know** ..... **پېژانينين خۇ ساخبكه** ✓
- ۱۹۰ ... Measure Angles ..... پيقانا گۆشەيان ۱
- ۱۹۲ ... Circle ..... بازنه ۲
- ۱۹۶ ... Quadrilateral ..... چارلا ۳
- ۱۹۸ ... Transformations ..... جھگوھۆپرين ۴
- ۲۰۰ ... Solid Figure ..... ويئنه كرنا تەنن ئەندازەيى ۵
- ..... **Problem Solving Skills** ..... **شارەزايين شيكاركرنا پرسياران** ۶
- ۲۰۲ ... **Make Generalization** ..... **گشتاندنا ئەنجامان**
- ۲۰۴ ... **Review** ..... **پيداجوون**
- ۲۰۵ ... **Standardized test prep** ..... **بەرھەقبوون بۇ ئەزموونى**

پيقان

Measure

- ۲۰۷ ... **Check what you know** ..... **پېژانينين خۇ ساخبكه** ✓
- ۲۰۸ ... Perimeter ..... چيوه ۱
- ۲۱۰ ... Circumference ..... چيوه يى بازنه ي ۲
- ۲۱۲ ... Area ..... پووبه رى چارگۆشه و لاکيشه ي ۳
- ۲۱۴ ... Area of Triangle and Parallelogram ..... پووبه رى سيگۆشه و لاته ريبى ۴
- ..... **Problem Solving Skills** ..... **پيكن شيكاركرنا پرسياران -** ۵
- ۲۱۸ ... **Solve a Simple Problem** ..... **پرسياره كا ساناهيتر شيكاربه**
- ۲۲۰ ... Mass ..... بارسته ۶
- ۲۲۲ ... Capacity ..... فره يى ۷
- ۲۲۴ ... Volume ..... قه باره ۸
- ۲۲۶ ... **Review** ..... **پيداجوون**
- ۲۲۷ ... **Standardized test prep** ..... **بەرھەقبوون بۇ ئەزموونى**

رپژھيا سھدي و ژماره يين ته و او

Integers and Percentage

۱۳

۲۲۹ .. Check what you know	پيژانينين خو ساخبكه	۱
۲۳۰ ...Percentage	رپژھيا سھدي	۱
۲۳۲ ...Decimals and Percentage	رپژھيا سھدي و ژماره يين دھي	۲
۲۳۶ ..Percentage of a Number	رپژھيا سھدي ژ ژماره يه كي	۳
Problem Solving Strategies	رپكين شيكار كرنا پرسياران	۴
۲۴۰ .. Make a graph	وينه يه كي رپونكرني پيكبينه	۵
۲۴۲ .. Integers	ژماره يين ته و او	۵
۲۴۶ ...Compare Integers	به راورد كرنا ژماره يين ته و او	۶
۲۴۸ .. Review	پيداچون	۶
۲۴۹ .. Standardized test prep	به رهه قيوون بو نه زمونني	۶

دندکپه‌رین گولان د
پیشه‌سازیا دهرماناندا
بکار دینن، و ب ناڅی
خوارنا ته‌دورستییا ئیکې
ل جیهانی هاتییه ناقرن.
دندکپه‌ر ئیکانه‌یه ژ جوړی
خوه، چونکی ههمی
جوړین بهیزکهرین پیټقی
بو سیسته‌می خوارنه‌کا
هه‌فسه‌نگ تی‌دا هه‌نه.
پرسیاره‌ک بو شیکارکرنی:
کیژ دندکپه‌را دخشته‌یدا
هاتی ژ ههمیان
بچووکتره؟

پیڅانا دندکپه‌ران

پیڅان	جوړی دندکپه‌ری
۰,۰۲ سم	زنبه‌قا مه‌زنا ناڅی
۰,۰۰۰۲ سم	نه‌فلا موور
۰,۰۰۲۵ سم	کولیکه‌شک
۰,۰۰۱۵ سم	ده‌قشیر

دندکپه‌را زنبه‌قا مه‌زنا ناڅی

ده‌قشیر و دندکپه‌را وی

کولیکه‌شک
و دندکپه‌را وی

نه‌فلا موور و دندکپه‌را
وی

پيژانينين خو ساخبكه

Check what you know

شيوهي دريژي
expanded form

ره نووس
digits
فاريهيا دهه
decimal point

نقيسين ب ره نووسان
writing in digits

ژمارهيهكا تهواو
integer

ژمارهيهكا دهه
decimal numbers

هاوتا
equivalent

ژ بو پشتراست ببي كو قوتاببيان پيژانينين پيدفي
بو في پشتري وهرگرتينه، في بهريهري بكاربينه

زاراف ✓

دهستهواژدهيا گونجايتر ژ في ليستي هلبژيره.

1 ژمارهيا $500 + 30 + 4$ ب ؟ نقيسيه.

2 هيمايين 0، 1، 2، 3، 4، 5، 6، 7، 8، 9 دبيژني ؟ .

3 د ژمارهيين دههيا، ؟ يهكان ژ خانهيين دهه ژي كجودا دكهت.

4 ژمارهيين دهه يين ؟ دهرپيني ژ ههمان چهنداتي دكهن.

5 نهو ژمارهيا ره نووسهك يان پترل لايي راستي فاريهيهي ههبت دبيژني ؟ .

بههاي خانهي ✓

بههاي ره نووسي شين د ههر ژمارهيهكيذا بنقيسه.

9 512 070

8 108 053

7 12300

6 418

13 92 016 782

12 6207

11 20 456

10 891 063

خواندن و نقيسينا ژمارهيان ✓

ژمارهيي ب شيوهي ره نووسي بنقيسه.

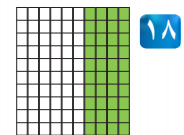
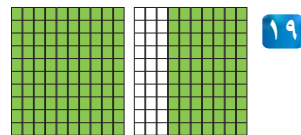
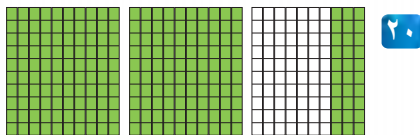
15 $20000 + 3000 + 50 + 6$

14 ههشتي و ههفت هزار و چل و دوو

17 $3000 + 20 + 7 + 0.2$

16 چارده و سي ژ دهه.

ژمارهيا دهه يا دهرپيني ژ بهشي رهنگري دكهت بنقيسه.

ژمارهيي ب شيوهي دريژي بنقيسه.

24 35 902

23 13 087

22 387

21 2 412

ژمارهيي ب شيوهي پيتي بنقيسه.

28 16 870

27 14 013

26 5 102

25 409

پیداچونہکا بلەز

- ۱ 10×20
- ۲ 10×380
- ۳ 10×44
- ۴ 10×4830
- ۵ 10×16900

زاراف

بیلیار billion

مەلیوُن و ملیار

Millions and Billions

فیْرِیْه

نیزیکی مەلیوُن کەسان، ل سەر رێک و پەراقین ویلايەتا فلوریدا ئەمریکی کۆمبوون بۆ دیتنا فرینا گەشتییا ئەسمانی «ئەپۆلو ۱۱» . ئەرئ تە پیتقی ب پتر ژ ۱۰۰ تۆرین چارگۆشەیی (۱۰ × ۱۰) هەیه یان کیمتر، بۆ نواندنا مەلیوُنئە؟ دیاربکە. نیزیکی ۷۲۶ ۳۰۰ ۰۰۰ کەسان، نیل ئەمرسترونغ دیت دەمئ پینگافا خوە یا ئیکئ ل سەر بانئ هەیفئ هاقیتئ. ئەم دشیین ئەفئ ژمارهیی د خشتهیی خانەیاندا دانین.

▲ گەشتییا ئەسمانی ئەپۆلو ۱۱ ل ۱۶ تیرمهها سالآ ۱۹۶۹ نەرد ب جھ هیلا و گەشتیقانین وئ ئیکەم کەس بوون پی ل سەر بانئ هەیفئ داناین.

مەلیوُنان			هزاران			یهکان		
سەدان	دەهان	یهکان	سەدان	دەهان	یهکان	سەدان	دەهان	یهکان
۷	۲	۶	۳	۰	۰	۰	۰	۰

نقیسین ب شیوهیی رهنوسی: ۷۲۶ ۳۰۰ ۰۰۰
نقیسین ب شیوهیی دریزی:

$$700,000,000 + 20,000,000 + 600,000 + 300,000$$

نقیسین ب شیوهیی پیتی: حەفت سەد و بیست وشەش مەلیوُن و سئ سەد هەزار.

مليار

میر سولتان کورئ سەلمان ئیکەمین گەشتیقانئ عەرەبە. ل ۱۷/۶/۱۹۸۵ پشکداری د گەشتا گەشتییا ئەسمانی دیسکۆفەریدا کر. و ئەوئ گەشتئ پتر ژ حەفت پۆژان قەکیشا. کورمئ پارەیی ل قئ گەشتئ هاتییه مەزاختن گەشتە ۱۲ ۴۰۷ ۱۳۴ ۰۰۰ دولارین ئەمریکی. **مليار** دبتە ۱ ۰۰۰ مەلیوُن.

ملياران			مەلیوُنان			هزاران			یهکان		
سەدان	دەهان	یهکان	سەدان	دەهان	یهکان	سەدان	دەهان	یهکان	سەدان	دەهان	یهکان
	۱	۲	۴	۰	۷	۱	۳	۴	۰	۰	۰

نقیسین ب رهنوسان: ۱۲ ۴۰۷ ۱۳۴ ۰۰۰

$$20,000,000 + 400,000,000 + 700,000 + 100,000 + 30,000 + 4,000 + 10,000,000 +$$

نقیسین ب پیتان: دوازده ملیار و چار سەد و حەفت مەلیوُن و سەد و سیه و چار هزار.

- ۱ نقیسنا ژمارهیا ۶۳۲ ۴۵۰ ب پیتان ب چ وهك نقیسنا وییه ب درژی؟ و ب چ جودایه؟
 ۲ ئەقی ژمارهیی ب رهنوسان بنقیسه: سیه و سی مهلیون و دوو سهد و حهفت هزار و دوازده.

راهینان و شیکارکنا پرسیاران

هەر ژمارهیهکی ب رهنوسان بنقیسه.

- ۳ بیست و ئیک مهلیون و یازده هزار و دوو سهد ۴ پینجی و پینج ملیار و دوو مهلیون و سهد و دوازده
 بهایی رهنوسی شین د هەر ژمارهیهکیدا بنقیسه.

- ۵ ۳۵ ۴۲۷ ۲۳۱ ۶ ۷۸۰ ۹۰۴ ۶۵۲ ۷ ۹ ۱۲۴ ۴۳۲ ۲۱۲ ۸ ۱۴ ۹۵۶ ۶۳۰ ۲۱۰

رهنوسی ۷ د کیژ دوو ژمارهیاندا، بهایی بلندی خانهیی وهرگرتیه؟ بۆچی؟

- ۹ ۱۷ ۸۵۴ ۱۰ ۷۰ ۸۹ ۰۰۰ ۰۰۰ ۱۱ ۷۵۰
 ۱۰ ۷۰ ۸۹ ۰۰۰ ۱۱ ۷۵۰ ۰۰۰
 ۱۲ نقیسنا ژمارهیی ب پیتان تهمامبکه. ۲ ۹۸۴ ۰۵۲ ۶۸۱

دوو ملیار و _____ و ههشتی و چار مهلیون و پینجی و دوو هزار و _____ و ههشتی و ئیک.
 تهمامبکه.

۱۳ $5371560851 = 5000000000 + \square + 70000000 + 1000000 + 500000 + 60000 + \square + 50 + 1$

هەر ژمارهیهکی ب ههر دو ریکی دی بنقیسه.

۱۴ دوو مهلیون و سی سهد و شەش هزار و پازده ۱۵ $1000000000 + 100000000 + 1000000 + 10000 + 1$

بکارئینانا پیدایان خستهی بۆ شیکارکنا پرسیارین ۱۶ و ۱۷ بکارینه.

دوراتی ژ پۆژی	
تیکرای	ههساری د
دوراتی ژ پۆژی	کۆمهلهیا پۆژیدا
۵۷ ۸۷۰ ۰۰۰	عوتارد
۱۴۹ ۵۰۰ ۰۰۰	ئەرد
۴ ۴۹۵ ۰۰۰ ۰۰۰	نیبتون
۵ ۸۹۶ ۰۰۰ ۰۰۰	بلوتو

- ۱۶ کیژ ههسار نیژیکی ۶ ملیار کلم دوری پۆژییه؟
 ۱۷ ههساری نیبتون نیژیکی چەند ملیار کلم دوری پۆژییه؟
 ۱۸ ؟ کا شاشی؟ ئامه گۆت: ۲۰۰۰۰۲۰۰ دبه دوو مهلیون و دوو سهد هزار. کا شاشی؟ نقیسنا ژمارهیی ب پیتان درست بکه.
 ۱۹ دەرئەنجام بچووکتین ژماره ژ ۹ رهنوسین نه دوبارهکری پیکهاتبت چیه؟ بهایی رهنوسی ۲ چەندە؟

پیداچوون و بهرههقبوون بۆ ئەزموونی

۲۳ چەند بادهك دینه ۵۰ ۰۰۰ د.ع؟

پیتا گونجای بۆ ژمارهیان هلبژی ره دا شیوازی تهمامبکهی

۱۸، ۱۵، ۱۲، ۹ ۲۴ بارههقبوون بۆ ئەزموونی

- ۲۱ ۷۳ ۲۱۵ ۲۲ ۶۷۸ ۶۲۱
 ۲۰ ۲۱، ۲۰، ۱۹ ۲۱، ۲۰، ۲۳ ۲۲، ۲۵، ۲۳
 ۲۱ ۲۱، ۲۰، ۱۹ ۲۲، ۲۵، ۲۳
 ۲۲ ۲۷، ۲۴، ۲۱

بهایی رهنوسی شین چەندە؟

۲۰ ۷۳ ۲۱۵ ۲۱ ۶۷۸ ۶۲۱

۱۰۰ پارچهیین پارهی ژ جوړی ۵۰۰ دیناری د هەر بادهکهکیدا ههنه.

۲۲ چەند د.ع د ۱۰ بادهکاندانه؟

رېزكرنا ژمارهيان

Ordering numbers

فيږبه

پیداچوونهکا بلهز

بههايي رهنووسي شين چهنده؟

۱ ۶۰ ۲ ۴۲۶۰

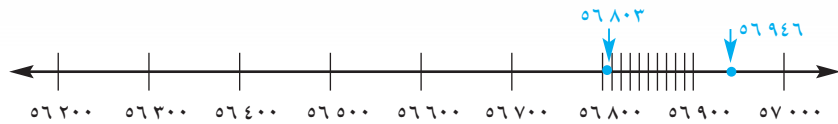
۳ ۵۲۵۹ ۴ ۲۸۵۴

۵ ۱۱۴۶۳

ل بيرا ته بت

ژمارهين لايي راستي ل سهر
هيلا ژمارهيان مهزنترن ژ
ژمارهين لايي چهبي.

كومپانيا زوزان د قى ساليډا ۵۶۹۴۹ ناميرين هژمارتنى (حاسبه) فروتن، و كومپانيا لوزان ۵۶۸۰۳ نامير فروتن. كيژ كومپانيي پتر ژ يادي فروتن؟ تو دشپي هيلا ژمارهيان بكاربينى.

نمونه

رهنوسان د ههمى خانهياندا بهراورد بکه. ژ ههمى خانهيان پشتراستبه ههتا رهنوس ژيکجودا دبن.

پينگافا ۱

سهدان بهراورد بکه

$$\begin{array}{r} 56946 \\ \downarrow \\ 56803 \end{array}$$
 $8 < 9$
 واته، $56803 < 56946$

پينگافا ۲

هزاران بهراورد بکه

$$\begin{array}{r} 56946 \\ \downarrow \\ 56803 \end{array}$$
 يهکسانن

پينگافا ۳

دههان هزاران بهراورد بکه

$$\begin{array}{r} 56946 \\ \downarrow \\ 56803 \end{array}$$
 يهکسانن

ژ بهر کو $56803 < 56946$ ، لهورا كومپانيا زوزان پتر ناميرين هژمارتنى فروتن ژ كومپانيا لوزان.

هندهك نمونه

ژمارهيان ژ مهزنتر بو بچووكتر پيزبکه: 8572134 ؛ 852419 ؛ 8420000

ههر دو ژمارهين دى بهراورد بکه

$$\begin{array}{r} 8420000 \\ \downarrow \\ 8572134 \end{array}$$
 $5 > 4$

که واته

$8572134 > 8420000$

مهليونان بهراورد بکه

8420000

$8 > 0$ 852419

8572134

چ مهليون د 852419 دا نينن

واته 852419 ژمارهيا بچووكتره.

واته $852419 < 8420000 < 8572134$

ژ بير نهکه بو بهراورد کرن و ريزكرنا ژمارهيان، رهنوسين ههمى خانهيان ژ لايي چهپيڤه بهراورد بکه. پاشى ئەقان بهراورد کرنان بو ريزكرنا ژمارهيان بكاربينه.

ساخېکه

۱ کيژ مهزنتره، ۷ مليار يان ۷ مهليوون؟

بهر اورديکه. < يان > يان = ل جهي دانه.

۲ ۱۲ ۶۵۱ ● ۱۸۰ ۲۲۵ ۳ ۳ ۱۵۴ ۸۳۰ ● ۳ ۱۴۵ ۲۷۰ ۴ ۱۹۸ ۳۳۵ ● ۱۹۸ ۳۳۵

ژماره يان ژ مهزنتر بو بچووکتر ريزيکه.

۵ ۱۷ ۳۷۹ : ۱۳ ۷۹۲ : ۱۳ ۹۷۸ ۶ ۹۸۰ ۴۷۲ : ۹۸۰ ۵۲۶ : ۹۸۰ ۴۳۵

راهينان و شيکارکنا پرسياران

بهر اورديکه. < يان > يان = ل جهي دانه.

۷ ۱۵ ۶۵۰ ● ۵ ۶۵۰ ۸ ۲۷۶۷۰۷۱ ● ۲۰ ۷۶۷۳۰۰ ۹ ۵۰۹ ۵۶۲ ۷۱۰ ● ۵۰۹ ۷۸۲ ۶۵۰

ژماره يان ژ مهزنتر بو بچووکتر ريزيکه.

۱۰ ۴۹ ۰۸۶ : ۴۹ ۶۸۰ : ۴۸ ۶۹۰ ۱۱ ۸۹۵ ۰۰۰ : ۸ ۵۹۵ ۰۰۰ : ۸۵۹ ۰۰۰

ژماره يان ژ بچووکتر بو مهزنتر ريزيکه.

۱۲ ۱۷۸ ۲۸۶ : ۷۷ ۵۹۰ : ۷۸ ۹۳۵ ۱۳ ۳۸ ۹۵۰ ۵۰۰ : ۲۳۴ ۸۵۰ ۱۰۰ : ۲۳۴ ۶۵۰ ۲۰۰

ژماره يا نهديار چهنده؟

۱۴ ۱۹۸ ■ ۶۷۸ > ۱۹۸۸ ۶۷۸ ۱۵ ۱۹ ■ ۷۱۷ ۵۶۸ < ۱۹۲ ۷۱۷ ۵۶۸

تهمامبکه. مهزنترين رهنوسين د شياندا بکاربينه.

۱۶ ۱ ■ ۵۹۹ < ۱۴۸ ۶۰۰ < ۱۴۸ ۶۰۰ < ۱ ■ ۵۴۳۱ ۱۷ ۵ ۹۴۱ ۶۰۰ > ۵ ۸ ■ ۱ ۶۰۰ > ۵ ■ ۴۱ ۶۰۰

دهرئه نجام سهر بهست ل دوور اتيا ۴۴۵ م ژ مناري دژيت. خاني سهر دار ۱۱۰ م دوور تره ژ مناري ژ خاني سهر بهست. دوور اتيا خاني سهر كهفت ژ مناري كيتره ژ دوور اتيا خاني سهر بهست ژ مناري ب ۱۵۰ م. ئەشان پيزانينان بو شيکارکنا پرسيارين ۱۸، ۱۹ بکاربينه.

۱۸ هه ر ئيک ژ وان چهند دووري مناري دژيت؟ ۱۹ کيژ وان نيژيکتره بو مناري؟

۲۰ پرسيار چيه؟ د کومه له يه کا سي ژماره ييدا، ژماره يا بچووکتر ۳۴۵۷۸۹ و يا مهزنتر ۳۵۵۷۸۹.

بهر سف ۳۵۰۷۸۹

پيداجوون و به ره هقبوون بو نه زمووني

۲۵ به ره هقبوون بو نه زمووني کيژ ژماره مهليوون و هقه ده هزار و چارسه د و شيست و پينجي دنوينت؟

۱ ۱۱۷۰ ۴۶۵ ۲ ۱۰۱۷ ۴۶۵

۳ ۱۰۱۷ ۳۴۶ ۴ ۱۰۱۷ ۶۴۵

۲۱ ■ = ۳ × ۹ ۲۲ ■ = ۴ × ۸

ژماره يا مهزنتر ب ۱۰۰۰ بنقيسه

۲۳ ۴۰۹۹ ۲۴ ۴۵ ۲۳۰

پیداچونہکا بلہز

ژمارہیا دہی بنقیسہ

$$\frac{67}{100} \quad \frac{24}{100} \quad \frac{8}{10}$$

پینچ بہش ژ سہدی

شہش، و چارده بہش ژ سہدی

زاراف

بہش ژ ہزاری thousandth

بہش ژ دہہ ہزاری

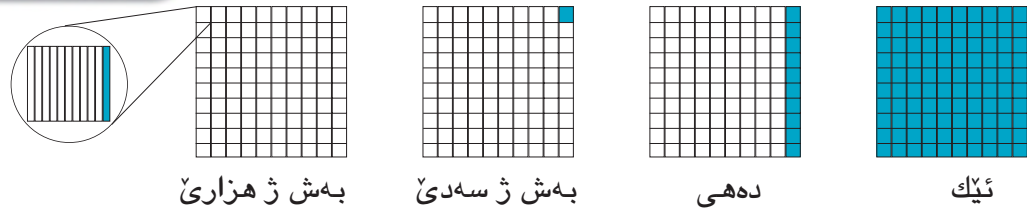
ten-thousandth

بہش ژ ہزاری و بہش ژ دہہ

Thousandths and Ten - Thousandths

فیڑیہ

ئہگہر تہ ۱ ل سہر ۱۰۰۰ ی دابہشکر و بہشک ژ ی پرنگر، دی
بہش ژ ہزاری ب دستقہئینی. ئہگہر تہ چارگوشہیی بہش ژ سہدی
 مہزکر و کرہ ۱۰ ستونین یہکسان، پاشی ستونہک پرنگر، دی
 بہش ژ ہزاری ب دستقہئینی.

ئہگہر تہ ۱ دابہشکر ل سہر ۱۰۰۰۰ ی دی **بہش ژ دہہ ہزاری** ب دستقہئینی

$$1 = 0,001 = \frac{1}{1,000} = 10,000 \div 1$$

ئم دشین خشتہیی خانہیان بؤ دستنیشانکرنا ہمہی رهنوسین ژمارہیا
 دہی بکارینن. خشتہیی خواری ژمارہیا ۲,۷۸۳۵ دیار دکت.

▲ زانا بہشین ہزاری بؤ پیفانا
 شلمہنییان بکار دینن. ہەر مللیترہک
 بہشکئی ہزاری یہ ژ لیتری

بہش ژ دہہ ہزاران	بہش ژ ہزاری	بہش ژ سہدی	دہی	یہکان
۵	۳	۸	۷	۲
۰,۰۰۱×۵	۰,۰۰۱×۳	۰,۰۱×۸	۰,۱×۷	۱×۲
۰,۰۰۰۵	۰,۰۰۳	۰,۰۸	۰,۷	۲,۰

نقیسین ب رهنوسان : ۲,۷۸۳۵

نقیسین ب دریژی : ۲ + ۰,۷ + ۰,۰۸ + ۰,۰۰۳ + ۰,۰۰۰۵

نقیسین ب پیتان : دو، و حفت ژ دہی و ہشت بہش ژ سہدی و سی بہش
 ژ ہزاری و پینچ بہش ژ دہہ ہزاران.

● چہند بہش ژ ہزاری د بہشکئی سہدی دانہ؟ د بہشکئی دہی دانہ؟ د ئیکئی دانہ؟

ژ بیر نہکہ ہەر خانہیہکا لایئ راستئ فاریزیئ د ژمارہیہکا دہیدا، دہییا خانہیا بہری وی دنوینت.

۱ چەند بەش ژ دەه هزارى د بەشەك ژ هزارىدا هەنە؟ د بەشى سەدیدا؟ د بەشى دەهیدا؟ د ئىكیدا؟

هەر ژمارەيەكى ب شىوھيى دريژى و پىتى و ب شىوھيى كەرتى بنقىسە.

۲ ۱,۴۰۵ ۳ ۰,۱۳۴ ۴ ۱,۰۴۵ ۵ ۲,۱۰۷ ۶ ۳,۰۰۰۳

راھىتان و شىكارنا پرسىاران

هەر ژمارەيەكى ب شىوھيى دريژى و پىتى و ب شىوھيى كەرتى بنقىسە.

۷ ۱,۰۶۷ ۸ ۰,۱۲۳۴ ۹ ۱۲,۰۶۵ ۱۰ ۳,۲۰۶ ۱۱ ۱,۰۸۲

هەر ژمارەيەكى ب رەنووسان بنقىسە.

۱۲ هەشت بەش ژ هزارى. ۱۳ پىنجى و چار بەش ژ دەه هزاران

۱۴ پىنج بەش ژ سەدى. ۱۵ ئىك، و شىست و دو بەش ژ هزارى.

هەر ژمارەيەكى ب شىوھيى دريژى بنقىسە

۱۶ ۲,۶ ۱۷ ۰,۴۳ ۱۸ ۱,۰۲۶ ۱۹ ۷,۱۴۷۸

هەر ژمارەيەكا دەھى ب شىوھيى پىتى بنقىسە

۲۰ ۴,۱۲ ۲۱ ۱۱,۰۳ ۲۲ ۳,۲۴۶ ۲۳ ۰,۰۷۵۷

دەرئەنجام . د راھىنانىن ۲۴ هەتا ۲۷ یدا، فاریزه ل جھى نه دورست دانایه. ژمارهيا دەھيا گونجای بنقىسە.

۲۴ لەزاتىيا ترومبیلەكى ل سەر رپپەكا بلەز گەهشتە ۲۵ دەمى نازدار نەساخبووى، پلەيا گەرماتىيا وئ گەهشتە ۳,۹۵۰ پلە. ۵,۰۵ كلم د دەمژمیرەكیدا.

۲۶ سامى دووراتىيا ۰.۲۵ م خو ھاقيت. ۲۷ دلشاد ماسىيەك گرت دريژىيا وئ ۸,۲ م بوو.

۲۸ بارستەيا ئاقى د فنجانىدا ۸۲,۵ گم . ۲۹ دەرئەنجام كيژ ژمارهيا دەھى دکەفتە نيقا ۰,۰۰۲ و ۰,۰۰۳ یدا؟ بارستەيا ئاقى دنيف فنجانىدا چەندە؟

پیداچوون و بەرھەقبوون بو ئەزموونى

ژمارهيا لايىن چارگۆشەيى.

ج ۶ لا ا ۳ لا

د ۸ لا ب ۴ لا

۳۰ ژمارهيا ۳,۵ ب شىوھيى كەرتى بنقىسە.

۳۱ ژمارهيان ژ بچووكتەر بو مەزنتەر ريزبکە.

۱۲۰۵ ۸۶۹ : ۱۲۰۵ ۸۹۶ : ۱۲۵۰ ۸۶۹

۳۳ = ۲۰ × ۱۰ ۳۲ = ۴۰ × ۳۰

پیداچوونهکا بلهز

بهراوردبکه. < يان > يان =

ل جهی ۰ دانه .

۳۴ ۰ ۴۳ ۱

۲۰۰ ۰ ۲۵۰ ۲

۶۰۰ ۰ ۶۰۰ ۳

۴۵۰۰ ۰ ۴۵۰ ۴

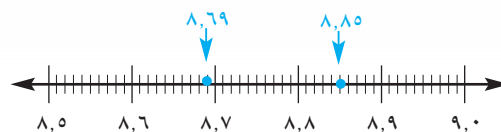
۲۹ ۶۸۳ ۰ ۲۶ ۹۸۳ ۵

ریزکونا ژمارهیین دهی

Ordering Decimal numbers

فیربه

پتر یان کیتر د یاریبهکا جو مازیدا، سالار ۸,۸۵ خال و سامان ۸,۸۵ خال ب دستقهئینان. کی پتر خال ب دستقهئینان؟ تو دشیی هیلا ژمارهیان بو بهراوردهکونا ژمارهیین دهی بکاربینی.

ئم دشیین بههایین خانهیی ژی بو بهراوردکونا ژمارهیین دهی بکاربینی.

نمونه ۱

۳,۴۵۲ و ۳,۴۵۶ بهراوردبکه و فاریزهیان دبئیکدا دانه. ل خانهیا ئیکی بگهړه، ئەوا رهنوس تیدا ژیکجودا دبن.

پینگا ۴

بهشین ژ هزاری
بهراوردبکه.

۲ < ۶ ۳,۴۵۲
یان ↓
۶ > ۲ ۳,۴۵۶

پینگا ۳

بهشین ژ سهدی
بهراوردبکه.

۳,۴۵۲
یهکسانن ↓
۳,۴۵۶

پینگا ۲

دههییان بهراوردبکه.

۳,۴۵۲
یهکسانن ↓
۳,۴۵۶

پینگا ۱

ژ لایی چهپیقه دستپییکه
و یهکان بهراوردبکه

۳,۴۵۲
یهکسانن ↓
۳,۴۵۶

۳,۴۵۶ > ۳,۴۵۲ یان ۳,۴۵۲ < ۳,۴۵۶ واته

نمونه ۲

ژمارهیان ژ بچوکتتر بو مهزنتر ریزبکه : ۲,۴۸۵۳ : ۲,۴۸۴۴ : ۲,۴۸۶۲

پینگا ۴

ژمارهیان ریزبکه.

۲,۴۸۵۳ > ۲,۴۸۴۴
۲,۴۸۶۲ >

پینگا ۳

بهشین ژ هزاری
بهراوردبکه.

۲,۴۸۵۳
۲,۴۸۴۴
۲,۴۸۶۲
۶ > ۵ > ۴

پینگا ۲

بهشین ژ سهدی
بهراوردبکه.

۲,۴۸۵۳
۲,۴۸۴۴
۲,۴۸۶۲
یهکسانن

پینگا ۱

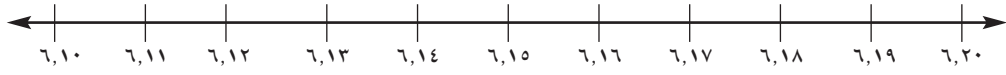
ژ لایی چهپیقه دستپییکه
یهکان و دههییان بهراوردبکه

۲,۴۸۵۳
۲,۴۸۴۴
۲,۴۸۶۲
یهکسانن

• چاوا دی ژمارهیان ژ مهزنتر بو بچوکتتر ریزبکهی د نمونهیا دوویدا؟

ساخبة

۱ جاوا ریژکرن دئیته گوهورین ههکهر ژمارهیا ۲,۴۸۵۶ بیته زیدهکرن د لیستا ژمارهیین د نمونهیا ۲ یدا؟ رۆنکه < یان > یان = ل جهی ● دانه. هیلا ژمارهیان بکارینه.

- ۲ 6,125 ● 6,152   ۳ 6,140 ● 6,14   ۴ 6,118 ● 6,114
 ۵ 6,190 ● 6,109   ۶ 6,175 ● 6,170   ۷ 6,167 ● 6,176

راهیان و شیکارکنا پرسیاران

< یان > یان = ل جهی ● دانه .

- ۸ ۰,۶۳ ● ۰,۶۵   ۹ ۱,۴۰۰ ● ۱,۴   ۱۰ ۲۲۹,۴۰۶ ● ۲۲۹,۰۳۵
 ۱۱ ۱۳۲,۴۸ ● ۱۳۲,۹۴   ۱۲ ۱۵۶,۹۸ ● ۱۵۶,۹۳۳   ۱۳ ۹۹,۹۹۸ ● ۹۹,۹۸۹
 ۱۴ ۰,۹۰۵ ● ۰,۹۰۵   ۱۵ ۶۳,۹۳۹ ● ۶۳,۹۳۸   ۱۶ ۴۷۶,۰۹۶ ● ۴۷۶,۰۶۹

ژ بچووکتر بۆ مهزنتر ریژیکه.

- ۱۷ ۷,۰۸ : ۶,۲۹ : ۶,۳۸ : ۶,۵۸   ۱۸ ۱۳,۰۳۹ : ۱۳,۳۳۹ : ۱۳,۳۰۹ : ۱۳,۳۹۳
 ۱۹ ۴,۱۱۰ : ۴,۱۱۸ : ۴,۱۰۵ : ۴,۱۰۲   ۲۰ ۱۵,۳۰۱ : ۱۵,۲۹۱ : ۱۵,۳۸۹ : ۱۵,۲۵۹

بکارئینانا پیدایان خستهی بۆ شیکارکنا پرسیاران ژ

۲۱ ههتا ۲۳ بکارینه

۲۱ دریژیان ژ کورتتر بۆ دریژتر ریژیکه.

۲۲ کیژ دوو گیانهوهرن کورییت وان ژ کوریا فیلی ئهفریقی دریژتره؟

۲۳ رامانا ژمارهی کوریا کیژ گیانهوهری ژ ۱,۳۰ مهزنتره وژ ۱,۴۵ بچووکتره؟

۲۴ بنقیسه رۆنکه چهوا دی ههردو ژمارهیین ۱,۲۳, بهراوردکهی. ۱,۲۷

مه مكدار	دریژییا کوریا ب مهتران
فیلی ئهفریقی	۱,۲۹
زهرافه	۱,۰۹۹
فیلی ئاسیا	۱,۴۸۹
گایی ئهفریقی	۱,۱۰۹
پلنگ	۱,۴۰

پیداچوون و بهرهقبوون بۆ نهزموونی

۲۹ بهرهقبوون بۆ نهزموونی کیژ ژمارهیا دهی نه هاوتایه بۆ ژمارهیا پینج دههکی و ئیک ژ سهدی؟

- أ ۰,۵۰۱   ج ۰,۵۱۰
 ب ۰,۵۱۰۰   د ۰,۵۱

۲۵ راسته یان خهلهته؟ ۲,۵۰ = ۲,۰۵

۲۶ ژمارهیا ۳,۰۲۵ ب پیتان بنقیسه.

۲۷ ۱,۸۰ - ۲,۹۸   ۲۸ ۴,۲۵ + ۱,۱۵

پیداچوونهکا بلهز

- ۱ 4×7
- ۲ $6 \div 18$
- ۳ $5 \div 25$
- ۴ $12 \div 120$
- ۵ $10 \div 24,08$

شارهزايين شیکارکنا پرسياران دەرئینانا ئەنجامان

Problem Solving Skills Finding Results

- تیبگههه
- پلانی دانه
- شیکاریکه
- ساخکه

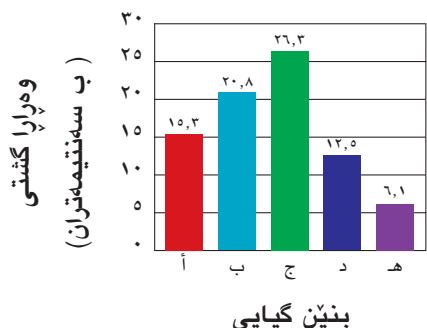
هزرا خو بکه هندهجا دقیت تو پیداییان شیتهلکبهی دا بگههیه ئەنجامان.

خشته و ستوونین پونکرنی، کورتیا تاقیکرنهکی ل سهر پینچ بنیت گیایی ژ هه مان جوون دیار دکهن.

ئهم دشین پیداییان بو دهرئیکستنا ئەنجامان بکاربینن.

وهرارا بنین گیایی

چیکین خوارنی

ژمارهیا چیکان	بنهگیا
۱	أ
۵	ب
۹	ج
۱۳	د
۱۷	ه

دهرئەنجام	شیتهلکرن
بنهگیایی (ج) پتر وهرار کربوو.	• سهحکه وئنهیی پونکرنی. کیژ بنا گیایی ژ هه ميان پتر وهرار کرییه.
بنهگیایی (ج) ۹ چک وهرگرتن.	• سهحکه خشتهی، دریزترین بنا گیایی چهند چک وهرگرتن؟
ئهگەر ژمارهیا چیکان ژ ۹ پتر نهبن، وهرارا بنهگیایی زیده دبت. لی ئهگەر ژمارهیا چیکان ژ ۹ پتر بوو، وهرار دی کیم بت.	• چ پهوهندی د ناقبهرا ژمارهیا چیکان و وهرارا بنین گیاییدا ههیه؟

- توگهشتیه چ ئەنجام ل دۆر بنهگیایی (أ) و (ب) و (ج)؟ و چ ئەنجام ل دۆر ههردو بنهگیایی (د) و (ه)؟
- ئهگەر وهرارا گشتییا بنهگیایی (د) ۵۳,۸۹ سم بت، و بنهگیایی (ه) ۸۳ سم بت، دی گههیه چ ئەنجامان ل دۆر هه پینچ بنین گیایی؟

راھینان و شیکارکرنا پرسیاران

د پرسیارین ژ ۱ هتا ۴۷، ئەم دشیین ئەنجامی دیارگری ژ پیدایان دهرینن؟
بنقیسه «بهلی» یان «نهخیر»، پاشی کاری خو پوئبکه.

۲۵ قوتابیین د پولا ماموستا دلخازدا، دریژیین وان دناقبهرا ۸۳ و ۱۰۰ سم دانه.

۱ دریژیین ههمی قوتابیین ژ ۹۰ سم پتره. ۲ قوتابی دریژتر د پولیدا، دریژییا وی ژ ۹۶ سم پتره.

۳ ههمی قوتابی ژ ماموستا دلخواز کورتترن. ۴ جیاوازی دناقبهرا دریژترین و کورتترین قوتابیدا ۱۷ سم.

ناسکی دقیت هندک شریناهیین پارچهیین وان بچووک بکرت. هزر کر کو پاکیتهکا مهن دی تیرا وی کت. پاکیتا مهن ۱۰ پارچهیین تیدا، و پاکیتا بچووک ۸ پارچهیین تیدا. بارستهیا پاکیتا بچووک ۳،۲۰ کگم و بارستهیا پاکیتا مهن ۳،۹۰ کگم.

۵ کیژ بر دهرپینی ژ بارستهیا پارچهیهکی د ۶ چ ئەنجامان ژ پیدایان د ئینیهدەر؟

پاکیتا بچووکدا دکت؟

ا $8 \times 3,20$

ب $20 \times 3,20$

ج $8 \div 3,20$

د $10 \times 3,20$

ا بارستهیا پارچهیا د پاکیتا بچووکدا کیتره.

ب بارستهیا پارچهیا د پاکیتا مهنندا کیتره.

ج بارستهیا پارچهیا د هردو پاکیتاندا یهکسانه.

د بارستهیا پارچهیا د پاکیتا بچووکدا دوجا

تهمته بارستهیا پارچهیا د پاکیتا مهنندایه.

جیبهجیکرنین جوراوجور

بکارئینانا پیدایان

خشتهی بو شیکارکرنا پرسیاران ژ ۷ هتا ۱۱ بکارینه.

۷ ئهري بارستهیا گیانهوهري کارتیکرنی ل لهزاتییا وی دکت؟ ئەگه رچییه؟

۸ ۹ کا شاشی؟ ژیگر دبیزت هندی خوارنا

گیانهوهري زیدهتر بت، دی نقتنا وی زیدهتر بت. شاشی د ئاخفتنا ژیگریدا دیار بکه.

۹ کیژ گیانهوهري پتر فیقی و کهسکاتیان

دخوت؟ پوژانه چهند کیلوگرامان دخوت؟

۱۰ هرچ چهند دهمزیران پتر ژ فیلی دنفت؟

و چهندان پتر ژ زهرافهی؟

۱۱ پرسیار چییه؟ پیدایین د خشتهیدا

بکارینه. بهرسف دبه دوو هند.

گیانهوهري

زهرافه	هرچ	فیل	
۱۱۸۰ کگم	۷۲۵ کگم	۴۵۰ کگم	بارسته
۵۱ کم/ک	۴۸ کم/ک	۵۱ کم/ک	لهزاتی
۲۴۰ خ	۸ ک	۱۸۰ خ	دهمی نقتنی د روژهکیدا
			چهنديا مهزاختنا روژانه
۱۰۰ گ	۰،۹ کگم	۱۸۰۰ گ	ژ فیقی و کهسکاتیان.

۱ کیلوگرام (کگم) = ۱۰۰۰ گرام (گ)

۱ دهمزیر (د) = ۶۰ خولهک (خ)

پیداچوون Review

مهلیون million
مليار billion
هزار thousand
دهی tenth
بهش ژ سهدي hundredth
بهش ژ هزاری thousandth
بهش ژ ده هزاران ten- thousandth

دلیابوون ژ زاراف و چه مکان

دهسته واژه یا گونجایتر ژ لیستی هلبژیره.

- ۱ هزار هزار دبتہ —؟
- ۲ هزار مهلیون دبتہ —؟
- ۳ ژماره یا دهی یا دهرپینی ژ بهشکی ژ
- ۴ ههکر ای ل سر هزاری دابهش
- ده بهشین یهکسان ژ ئیکی دکت دبتہ —؟
- ۵ ژماره یا دهی یان کهرتی دهرپینی ژ بهشکی ژ
- ۱۰۰ بهشین یهکسان ژ ئیکی دکت دبتہ —؟

دلیابوون ژ شارہ زایان

ژماره یا دهی ب شیوهی ره نویسی بنقیسه.

- ۶ بیست و ئیک و بیست و ئیک ژ
- ۷ حفت و ۶ ژ دهی.
- ۸ سی سه و چل و نه بهش ژ هزاری.

بهایی ره نویسی شین د هر ژماره یه کیدا بنقیسه.

- ۹ ۱۶۲۴۰۸
- ۱۰ ۸۷۹۱۴
- ۱۱ ۵۳۲۳۰۲۲
- ۱۲ ۲۷۱۴۰۶۵۲

> یان < یان = ل جهی • دانه.

- ۱۳ ۱۴۰۶۹۰ • ۱۰۴۶۹۰
- ۱۴ ۱۳۲۵۰ • ۳۲۵۰
- ۱۵ ۹۷۸۲۶۵۰ • ۹۷۸۲۶۵۰

هاوتانه یان نه هاوتانه بو هر جووته کی ژماره یین دهی بنقیسه.

- ۱۶ ۰,۶۵ و ۰,۶۵۰
- ۱۷ ۹,۵۲ و ۹,۵۰۲
- ۱۸ ۳,۰۴۰ و ۳,۰۰۴۰
- ۱۹ ۱۰,۰۱ و ۱۰,۰۱۰

ژ بچو وکتر بو مهزتر ریژیکه.

- ۲۰ ۱۴۳۲۶ : ۱۴۶۲۳ : ۱۴۳۲۶
- ۲۱ ۵,۹۸ : ۵,۹۰۸ : ۵,۸۰۹

- ۲۲ ۱۵۰۷۳۶۹ : ۱۵۰۱۳۶۹ : ۱۵۰۲۳۶۹
- ۲۳ ۶,۹۶۹ : ۹,۶۹۶ : ۶,۶۹۶

دلیابوون ژ شیکارکنا پرسیاران

- ۲۴ ل دهی چینا تری، ئاری ۴۳,۷۵ کگم د ۷
- ۲۵ د هزارا زانایاندا به کو د ئایینده یدا که شتییه کا
- دهژمیرین کاریدا چینین، لی ئارام ۵۶,۲۵ کگم
- د ۹ دهژمیرین کاریدا چینین. چ نهجامی ژ
- ئهقان پیدا ییان دئینیه دهر؟
- ئهسمانی دورستبکن، لهزاتییا وی بگهته
- د ۱۰۰۰۰۰ کلم د چرکه کیدا. ئهقی که شتی چند دم
- پیدا قیت بو برینا ۱ مهلیون کلم؟ ۱۰ مهلیون کلم؟
- مليار کلم؟

به رهه قبوون بو ئه زموونی Standardized Test Prep

۵ کيژ ئه فان هيمايان نفيسي ني دورست دکهت؟

$$۱۰۶۴۶۱۵ \bullet ۱۰۴۱۵۷۸$$

$$+ \boxed{د} < \boxed{ج} > \boxed{ب} = \boxed{ا}$$

خشتهی بو شیکارکرنا هر دو پرسيارين ۶ و ۷ بکارينه

هندهک زمانين دننه بکارينان ل ويلايه تين نيکگرتي	زمان	ژمارهيا کهسان
فهرنسي	۱۷۰۲۰۰۰	
عهرهبي	۲۶۴۰۰۰۰	
چيني	۱۲۴۹۰۰۰	
ئهسپاني	۱۷۳۳۹۰۰۰	

۶ پترييا کهسان کيژ زماني بکاردينين؟

- ا فهرنسي   ج چيني
 ب عهرهبي   د ئهسپاني

۷ کيژ ليسته زمانان ژ بچووکتر بو مهزنترل

دويف ئهويين پي دئاخفن ريژدکتهت؟

- ا ئهسپاني، فهرنسي، چيني، عهرهبي
 ب عهرهبي، چيني، ئهسپاني، فهرنسي
 ج چيني، فهرنسي، عهرهبي، ئهسپاني
 د فهرنسي، عهرهبي، ئهسپاني، چيني

۸ بههايي رهنوسي ۹ د ژمارهيا ۳,۵۹۶ دا چهنده؟

- ا ۰,۰۰۹   ب ۰,۰۹   ج ۰,۹   د ۹۰۰

ل پهيقين گرنگ بگهره.

پهيقا گرنگ د پرسيارا ۴ يدا (نه) يه و
ئهقه دبه ئهگهری هندى تو بههايهکي
جودا بو ملياري ببيني.

به رسقا گونجايتر د پرسياران ژ ۱ ههتا ۸ يدا هلبژيره.

۱ شيوهي رهنوسي يي ژمارهيا

$$۲ + ۲۰۰ + ۲۰۰۰ + ۲۰۰۰۰۰۰۰ \text{ دبه:}$$

- ا ۲۰۲۰۲۰۲   ج ۲۲۲۰۲۲۰
 ب ۲۲۲۲   د ۲۲۰۲۰۲

۲ شيوهي پيتي يي ژمارهيا ۸,۰۰۱۹ د بيهته:

- ا ههشت و نوزده   ج ههشت و نوزده
 بهش ژ هزارى
 ب ههشت و نوزده   د ههشت و نوزده
 دهى   بهش ژ دهه هزاران

۳ شيوهي کهرتي يي ژمارهيا ۰,۹ دبه:

- ا $\frac{۱}{۹}$ ب $\frac{۹}{۱۰}$ ج $\frac{۹}{۱۰۰}$ د $\frac{۹}{۱۰۰۰}$

۴ کيژ ژماره نه هاوتايه بو ملياري؟

- ا ۱۰۰ دهه ميليون   ج ۱۰۰۰۰۰۰ هزار
 ب ۱۰۰۰ ميليون   د ۱۰۰۰۰ دهه هزار

Write What You Know

ئهواتو دزاني بنقيسه

۱۱ دو ژمارهين دههين ژ ۱ کيتر، هر ئيک ژ

وان ۴ رهنوس ل لايي راستي فاريهبي ههنه.

رهنوسي ۹ د هر دو واندا دکفته خانها

دههياندا، و رهنوسي ۷ د خانها بهش ژ هزاريدا.

چاوا دي هر دو ژمارهيان بهراوردکهي؟ روئیکه.

۹ بوچی ۳,۰۲ هاوتايه بو ۳,۰۲۰ و

نه هاوتايه بو ۳,۰۰۲

۱۰ چاوا تو دزاني کو ۳۵۰۰۰۰ نهيه کهسانه

بو ۳۰۵۰۰۰؟

كۆمكرن و ليدەركن Adding and Subtracting

بەشى
۲

جوونين گيانەوهرين بەر ب
بنبربوونى پوژ ب پوژ بەر
ب زيدەبوونينە. پتر ژ
۱۰۰۰ جوونين گيانەوهران
ل ويلايەتین ئيگرتى بەر ب
بنبربوونينە.

پرسيارەك بو شىكاركنى
ژمارەيا جوونين مەمكدارين
بەر ب بنبربوونى چەند ژ
ژمارەيا جوونين ماسى و
ميش و مور و خشوكان
زيدەترە؟

جوپين بەر ب بنبربوونى	
جوونين	هژمارا جوونان
بالندە	۲۷۴
ماسى	۱۱۹
ميش و مور	۴۱
مەمكدار	۳۳۱
خشوكان	۱۱۴

پېژانينين خو ساخبكه

Check what you know

ژ بو پشتراست ببي كو قوتاببيان پېژانينين پېدځي
بو ځي پشكي وەرگرتينه، ځي بهرپهري بكاربينه

زاراف ✓

دهسته واژه يا گونجايتر ژ ليستي هلبژيره.

sum سهرجه م
difference جوداهي
نهجامي ليكداني
product
ره نووس digit
بهش ژ سهدي
hundredth
بهش ژ هزاري
thousandth
دهي tenth

۱. — نهجامي كردارا ليدهر كرنهيه.

۲. هه كهر ته ئيك ل سهر دهه دابه شكر دي $\frac{1}{10}$ ب دهسته ته كهفت يان —؟

۳. هه كهر ته ئيك ل سهر سهدي دابه شكر دي $\frac{1}{100}$ ب دهسته ته كهفت يان —؟

۴. هه كهر ته ئيك ل سهر هزاري دابه شكر دي $\frac{1}{1000}$ ب دهسته ته كهفت يان —؟

۵. — نهجامي كردارا كو مكرننهيه.

نيژيكرن ✓

ههر ژماره يه كي بو نيژيكرن دهه نيژيكره.

۹ ۴۲۷

۸ ۴۷۱۲

۷ ۷۰۴

۶ ۶۲۵

ههر ژماره يه كي بو نيژيكرن سهه نيژيكره.

۱۳ ۱۴۶۵

۱۲ ۲۰۸۹

۱۱ ۶۳۵۰

۱۰ ۷۰

هژمارتنا هزري: ل ريسايه كي بگه ره. ✓

ريسايي بنفيسه. هژمارتنا هزري بكاربينه.

۱۷

ژنافدا	ژدهرفه
۱۰۰	۶۵
۱۵۰	۱۱۵
۲۰۰	۱۶۵
۲۵۰	۲۱۵

۱۶

ژنافدا	ژدهرفه
۶۵	۵۵
۵۵	۴۵
۴۵	۳۵
۳۵	۲۵

۱۵

ژنافدا	ژدهرفه
۱۲	۲۰
۲۲	۳۰
۳۲	۴۰
۴۲	۵۰

۱۴

ژنافدا	ژدهرفه
۷	۱۰
۱۷	۲۰
۲۷	۳۰
۳۷	۴۰

سفر د ليدهر كرنهيا. ✓

كومبكه يان ليدهر بكه. ل دهه پيټځي خرځه بكه يان خورده بكه.

۲۲ ۴۰۰
۳۵۰ +

۲۱ ۷۰۰
۲۹۳ -

۲۰ ۲۰۰
۱۵۶ -

۱۹ ۷۰
۳۶ -

۱۸ ۳۰
۲۵ -

۲۷ ۱۰,۰
۹,۸ -

۲۶ ۸,۳
۱۱,۹ +

۲۵ ۳۰,۰
۱۹,۶ -

۲۴ ۶,۵
۷,۸ +

۲۳ ۴,۱
۲,۷ -

۲۹ ۲,۲ - ۱۳,۱

۲۸ ۷,۹ + ۲,۴

پیداچوونه کا بلهز

بههائی ره نووسی ۵ دهر
ژماره یه کیذا چهنده؟

۳ ۵۸۲ ۰۱۷ ۱

۹ ۰۲۳ ۴۵۶ ۲

۵ ۰۳۴ ۷۶۸ ۳

۲ ۰۵۷ ۳۱۶ ۴

۱۷ ۰۶۳ ۵۲۱ ۵

خه ملاندنا سه رجهم و جوداهیی

Estimate Sum and Difference

فییره

د راپرسینه کیذا ل دور جاما عیراقی یا ته په یا پی، دیار بوو کو
۷۱۵ ۰۴۰ کوپ و ۱۶۳ ۶۰۳ کچ ناماده یارییان بوون. نیژیکی
چهند که سان ناماده یارییان بوون؟

نمونه ۱

سه رجهمی ب نیژیکی ب خه ملینه.

$$\begin{array}{r} 700000 \leftarrow 715040 \\ 200000 + \leftarrow 163603 + \\ \hline 900000 \end{array}$$

بو نیژیکی سهد
هزار نیژیکیه

نیژیکی ۹۰۰ ۰۰۰ که سان ناماده یارییان بوون.

نمونه ۲

نیژیکی ۱۶۳ ۶۰۳ کچین عیراقی ناماده یارییان بوون ژ
وان ۸ ۵۹۵ کچ ژ هریما کوردستانی بوون.
نیژیکی چهند کچان ژ دهقهرین دی یین عیراقی ناماده یارییان بوون

جوداهیی ب نیژیکی ب خه ملینه

$$\begin{array}{r} 164000 \leftarrow 163603 \\ 9000 - \leftarrow 8595 - \\ \hline 155000 \end{array}$$

بو نیژیکی سهد
هزار نیژیکیه

نیژیکی ۱۵۵ ۰۰۰ کچ ژ دهقهرین دی یین عیراقی ناماده یارییان بوون؟

ژ بیر نهکه تۆ دشیی سه رجهمی یان جوداهیی ب نیژیکی ژماره یان ب خه ملینه، بهری جیبه جیکرنا
کردارین بیکاریی.

دیسا تۆ دشیی لیکدانی بو خه ملاندنا سه رجهمی بیکارینی.

نمونه ۳

ئه گهر کچین ناماده بووین، ژ سی دهقهرین جودا هاتبن، (۳ ۸۸۹) کچ ژ باشوور و (۳ ۵۰۴)
کچ ژ هریما کوردستانی و (۴۲۳۴) کچ ژ دهقهرین دی. نیژیکی چهند کچان ناماده یارییان بوون؟

$$12000 = 3 \times 4000$$

ژ بهرکو هر ژماره یه نیژیکی ۴ ۰۰۰ یه، لهو تۆ دشیی کردارا لیکدانی ۱۲ ۰۰۰ = ۳ × ۴ ۰۰۰
بیکارینی.

واته، نیژیکی ۱۲ ۰۰۰ کچان ناماده یارییان بوون.

۱ رۆنبكه چاوا دى ھژمارتنا ھزرى بۇ خەملاندنا سەرجمە و جوداھىيى بكارئىنى؟
ب نىزىككىرى بخەملىنە.

۵ $4801421 - 1632970 =$

۴ $752401 - 491922 =$

۳ $845008 - 124895 =$

۲ $435476 - 241131 =$

راھىتان و شىكاركرنا پرسىاران

ب نىزىككىرى بخەملىنە

۹ $5482110 - 1216850 =$

۸ $493582 + 182785 =$

۷ $502963 - 132631 =$

۶ $482631 - 222965 =$

۱۲ $321945 + 89405 =$

۱۱ $495008 - 512824 =$

۱۰ $187590 + 397352 =$

بخەملىنە پاشى بەراوردىكە. <يان> ل جھى • دانە.

۱۴ $25924 - 91308 \bullet 24391 + 74361 =$

۱۳ $45924 + 68258 \bullet 24391 + 69210 =$

۱۶ $29563 + 86931 \bullet 89204 + 23689 =$

۱۵ $13725 - 86551 \bullet 14638 - 82356 =$

بكارئىنانا پىدايان خستەي بۇ شىكاركرنا پرسىاران ۱۷ ھەتا ۱۹ بكارىنە.

نامادەبوويىن ياريين جاما
لوپنان بۇ تەپەيا باسكى

سال	نامادەبوو
۱۹۹۲	۳۷۷۴۰
۱۹۹۳	۱۲۸۲۳۸
۱۹۹۴	۳۰۱۱۵
۱۹۹۵	۱۲۱۴۶
۱۹۹۶	۲۰۲۰

۱۷ سەرجمەي نامادەبوويان ل ھەمى سالان، ب نىزىكى، چەند كەس بوون؟

۱۸ ژمارەيا نامادەبوويان د ساللا ۱۹۹۳ چەند زىدەترە ژ ساللا ۱۹۹۲؟

۱۹ ھەكەر ژمارەيا نامادەبوويان د ساللا ۱۹۹۳ دا، ۱۶۲۰۹ كەس ژ رەگەزىن ەرەبىيىن نە لوپنانى بن، ۸۰۴۷ كەس ژ رەگەزىن بيانى بن. چەند كەسپىن لوپنانى نامادەي ياريان بوون؟

۲۰ ؟ پرسىار چىيە؟ ئازاد و ۳ ھەقالپىن وى ب پىز بەرامبەر كۆگەيەكا

ياريين ئەلكترونى راوہستابوون. ئازاد ل دووف دلشاد و ل پىشيا دلزار راوہستابوون. دلدار يى دووماھىي بوو. بەرسف دلشاد.

پىداچوون و بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى

۲۱ $= 2608 + 4954$

۲۲ كىژ ژ ھەردو ژمارەيان، ۵۲،۷۰۰ يان ۵۲،۷، ھاوتايە بۇ ژمارەيا دەھى ۵۲،۷۰؟

۲۳ بكارئىنانا ئىك ژ ھىمايىن <يان> يان = ، ھەردو ژمارەيىن ۷۰۶۴ و ۷۶۴ بەراوردىكە.

۲۴ بۇ نىزىككىرىن سەد ھزار نىزىككىكە. 1435987

۲۵ بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى نىزىككىرنا ژمارەيا ۵۰۶۷۳۹۸ بۇ نىزىككىرىن سەدھزار كىژكە؟

- ا ۵۰۰۰۰۰۰ ج ۶۰۰۰۰۰۰
ب ۵۶۰۰۰۰۰ د ۶۵۰۰۰۰۰

پیداچوونهکا بلهز

$$\begin{array}{r} 5700 \\ 2200 - \\ \hline \end{array}$$

۲

$$\begin{array}{r} 450 \\ 550 + \\ \hline \end{array}$$

۱

$$\begin{array}{r} 4000 \\ 8000 - \\ 6000 + \\ \hline \end{array}$$

۴

$$\begin{array}{r} 4200 \\ 600 + \\ \hline \end{array}$$

۳

کۆمکرن و لیڊهرکرنا ژمارهیان

Adding and Subtracting Numbers

فیڤرله

هاریکارییا گیانهوهران بکه

هندهک کهس هاریکارییا زانایان دکهن بؤ دوباره زفراندنا گیانهوهری کوزکی پی رهش دال ژینگهها خو یا سروشتی بژیت. ئەوان کەسان د ئەف سالەدا ۲۳۸۵ دەمژمیران خزمەت کر، و ۱۰۹۸ دەمژمیر د سالا بۆریدا. چەند دەمژمیرین کاری د هەردو سالاندا تۆمارکرن؟

نموونه ۱

کۆمبکه ۱۰۹۸ + ۲۳۸۵

بخهملینه ۳۰۰۰ = ۱۰۰۰ + ۲۰۰۰

$$\begin{array}{r} 2385 \\ 1098 + \\ \hline 3483 \end{array}$$

ژیهکان دەست پی بکه
ل دەمی پیتقی خرقه بکه

واته، ژمارهیا دەمژمیرین ئەوان کەسان تۆمارکرین گهشتنه ۳۴۸۳ دەمژمیران. چونکی بهرسقا ۳۴۸۳ نیزیکی ژمارهیا نیزیکی ۳۰۰۰ ی. لهو بهرسقا بهرئاقله.

نموونه ۲

ژمارهیا دەمژمیرین ئەف ساله هاتینه تۆمارکرن چەند زیڊهتر بوون ژمارهیا دەمژمیرین ل سالا بۆری هاتینه تۆمارکرن؟

لیڊهر بکه ۱۰۹۸ - ۲۳۸۵

بخهملینه ۱۰۰۰ = ۱۰۰۰ - ۲۰۰۰

$$\begin{array}{r} 17 \\ 2385 \\ 1098 - \\ \hline 1287 \end{array}$$

ژیهکان دەست پی بکه
ل دەمی پیتقی خۆرده بکه

واته، ئەوان کەسان د ئەف سالەدا ۱۲۸۷ دەمژمیر پتر ژ سالا بۆری تۆمارکرن. چونکی بهرسقا ۱۲۸۷ نیزیکی ژمارهیا نیزیکی ۱۰۰۰ ی لهو بهرسقا بهرئاقله.

• چاوا بهایی خانەیی د هەردو کردارین کۆمکرن و لیڊهرکرنیڊا بکار دئینی؟

▲ کوزکی پی رهش

۱ رۆنبكه چاوا بهايي خانها ئيكي يا پيئتي ب خرڤه كرنى هه د كردارا كو مكرنيدا دى زانى؟

سهرجه مى يان جوداهيى بينه ده. بخه ملينه دا ساخبي.

$98623 - 71128$ $67411 - 29897$ $11004 + 8986$ $12911 - 10260$ $6317 + 8903$

راهيان و شيكار كرنا پرسياران

سهرجه مى يان جوداهيى بينه ده. بخه ملينه دا ساخبي.

$30605 + 18746$ $17620 - 9003$ $27032 - 19986$ $8875 + 4908$ $5752 - 1842$

$7894 + 2943$ $498 - 6010$ $681 + 125 + 234$ 12
 $12040 - 61933$ $28778 + 11832$ $412 + 786 + 1298$ 15
 $14897 - 20123$ $8542 - 17001$ $7049 + 816 + 208$ 18

بكارئنانا پيدا يان خستهى بو شيكار كرنا ههردو پرسيارين ۲۱، ۲۲ بكاربينه.

سى جيون ژ گيانه و دران			
جيون	ژ جوران	بهر ب بنبربوونه	بنبربوونه
بالنده	۹۶۰۰	۱۱۰۰	۷۵
خشوك	۴۷۰۰	۲۱۰	۲۰
مه مكار	۴۳۰۰	۶۵۰	۶۰

۲۱ چهند جور ژ بالنده يان بنبرنه بوونه و نه بهر ب بنبربوونيته؟

چهند جور ژ خشوكان بنبرنه بوونه و نه بهر ب بنبربوونيته؟

۲۲ سهرجه مى جورين گيانه و هرين بنبربوويين و ئه وين بهر ب بنبربوونى چهنده؟

۲۳ پرسياره كى بنقيسه بكارئنانا پيدا يان خستهى.

۲۴ د بهريكانه يه كا غاردانيدا، ئازاد پشتى رزگار گه هشته هيللا دووماه يى. لى سهردار بهرى رزگار و پشتى ئالان گه هشت. كيژ وان بهرى همميان گه هشته هيللا دووماه يى؟

پيدا چوون و بهر هه قبوون بو نه زموونى

۲۵ ۵ ۵۶۷ ۳۹۸ بو نيزيكترين مهليون نيزيكبكه.

ژماره يا هاوتا بو هه ژماره يه كى بنقيسه.

$4,06$ $7,5$ 27 26

۲۸ ژ بچووكتر بو مهزنتر ريزبكه: ۲ ۴۳۰ ۷۱۷

$2340717 : 2470717$

۲۹ بهر هه قبوون بو نه زموونى به هايى رهنوسى ۹ د كيش ژماره ييدا مهزنتره؟

$2,359$ $1,953$ $ج$ $ا$

$9,153$ $2,193$ $د$ $ب$

نيزيكرنا ژماره يين دهى

Rounding Decimals

فيڤر بـ

په لاتينكا بچووك

په لاتينكا شينا پنيپنى ژ ههمى په لاتينكان بچووكتره. دريژيا نيك ژوان په لاتينكان ۱,۵۶۳ سم. نيزيكرنا هقى دريژي بۇ نيزيكترين بهش ژ سهدى ژ سهنتمه تری چهنده؟ تو دشى هيللا ژماره يان بۇ نيزيكرنا ۱,۵۶۳ بۇ نيزيكترين بهش ژ سهدى بكاربيني.

واته، نيزيكرنا ۱,۵۶۳ بۇ نيزيكترين بهش ژ سهدى دبيتته ۱,۵۶۰.

نمونه

۰,۴۵۳۷ بۇ به هايى رهنوسى شين نيزيكتيكه.

ج) $5 = 5$ $0,4537$
بۇ بلندتر نيزيكتيكه
 $0,5$

ب) $5 > 3$ $0,4537$
بۇ نزمتر نيزيكتيكه
 $0,45$

ا) $5 < 7$ $0,4537$
بۇ بلندتر نيزيكتيكه
 $0,454$

ساخبكه

۱ رۇنكه چاوا ريسايين نيزيكرنى بۇ نيزيكرنا ۸,۴۹ بۇ خانهيا

يهكان، پاشى بۇ خانهيا دهه يان دى بكارئيني؟

ههر ژماره يه كى بۇ به هايى رهنوسى شين نيزيكتيكه.

۲ ۰,۷۸۳ ۳ ۰,۲۵۶ ۴ ۰,۱۷۳۲

۵ ۰,۶۸۵ ۶ ۰,۶۶

۰,۶۲۸۵ بۇ خانهيا دياركرى نيزيكتيكه.

۷ دهه يان ۸ به شين ژ سهدى

۹ به شين ژ ۱۰ يهكان

هزارى

پيداچوونه كا بلهز

ههر ژماره يه كى بۇ به هايى

رهنوسى شين نيزيكتيكه

۱ ۵۷۲ ۲ ۱۱۹۴

۳ ۲۵۳۵۷ ۴ ۱۷۵۰۰۶

۵ ۴۱۵۷۲۳

ل بيرا ته بت

ريسايين نيزيكرنى

• خانهيا بۇ نيزيكتيكه دستنشان بكه.

• سهكه رهنوسى رهي راستى.

• نهگه رهنوس ژ (۵) كيمتر بت،

رهنوسى خانهيا نيزيكرنى نا نيتته

گوهرين.

• نهگه رهنوس (۵) بت يان مهنتر

بت، رهنوسى خانهيا نيزيكرنى دى

(۱) لى زندهت.

راهیان و شیکارکنا پرسیاران

هەر ژماره‌یه‌کێ بۆ به‌هایێ رهنووسی شین نیزیکیکه.

۱۱ ۳,۱۹۳ ۱۲ ۲۹,۴۲۳ ۱۳ ۲,۰۴۷۵ ۱۴ ۰,۸۶ ۱۵ ۱,۲۳۴

ژماره‌یا ۴۳۸ ۶,۵ بۆ خانه‌یا ده‌ستنیشانکری نیزیکیکه.

۱۶ ده‌هییان ۱۷ به‌شێن ژ ده‌هی ۱۸ به‌شێن ژ هزارێ ۱۹ یه‌کان

خانه‌یا ژماره بۆ هاتییه نیزیکیکن دیاریکه.

۲۰ ۰,۵۶۲ بۆ ۰,۵۶ ۲۱ ۶,۸۳۵۴ بۆ ۶,۸۳۵ ۲۲ ۸۰,۱۵۴ بۆ ۸۰,۲

۲۳ ۱,۷۵۹۲ بۆ ۱,۷۵۹ ۲۴ ۵,۹۲۷۳ بۆ ۶ ۲۵ ۲,۳۶۲۵ بۆ ۲,۳۶

هەر ژماره‌یه‌کێ بۆ خانه‌یا ده‌هییان نیزیکیکه، پاشی بۆ خانه‌یا یه‌کان.

۲۶ ۱۰,۵۶ ۲۷ ۲,۷۳ ۲۸ ۰,۹۸ ۲۹ ۵,۴۵

۳۰ ۴,۰۲ ۳۱ ۳۲,۳۶ ۳۲ ۹,۴۹ ۳۳ ۱۰,۹۱

بۆ نیزیکیترین به‌ش ژ سه‌دی نیزیکیکه.

۳۴ نه‌ه سه‌د و سه‌ه و چار به‌ش ژ هزارێ ۳۵ ۱۰ + ۵ + ۰,۲ + ۰,۰۶ + ۰,۰۰۲

۳۶ هه‌فت و هه‌شتی و سی به‌ش ژ هزارێ ۳۷ ۲ + ۰,۸ + ۰,۰۹ + ۰,۰۰۵ + ۰,۰۰۰۳

بکارینانا پیدایان وینه‌یی رۆنکرنی بۆ شیکارکنا

پرسیاران ژ ۳۸ هه‌تا ۴۰ بکارینه.

۳۸ چه‌ندییا هنگفینی د سه‌له‌میشکا ژماره (۵) دا بۆ نیزیکیترین ده‌هی نیزیکیکه.

۳۹ چه‌ندییا هنگفینی د کیز دوو سه‌له‌میشکاندا یه‌کسان دبت

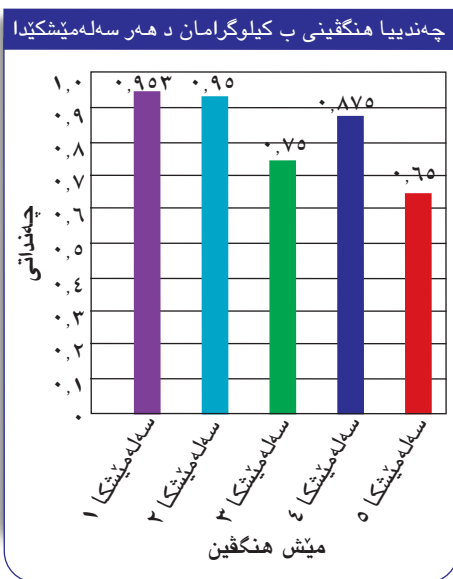
پشتی بێته نیزیکیکن بۆ نیزیکیترین به‌ش ژ سه‌دی؟

۴۰ چه‌ندییا هنگفینی نیزیکیکی بۆ نیزیکیترین به‌ش ژ سه‌دی د

کیز سه‌له‌میشکیدا دبه ۰,۸۸ کگم

۴۱ بنقیسه رۆنکه چاوا ژماره‌یا ۰,۹۹۹۹ بۆ نیزیکیترین

به‌ش ژ هزارێ دی نیزیکیکه‌ی؟

پیداچوون و به‌ره‌ه‌قبوون بۆ ئەزموونی

۴۶ باره‌ه‌قبوون بۆ ئەزموونی ژیبی جوانی ۱۵ سالن، ئەو ۸

سالان ژ رۆناکی مه‌زنتره. ئاشنا دوو سالان ژ

رۆناکی بچووکتیره. ژیبی ئاشنایی چه‌نده؟

ا ۴ سال ج ۶ سال

ب ۵ سال د ۷ سال

۴۲ ۱۰۶ ۸۵۷ ۴۳ ۶۸ ۵۹۱

۹۸ ۲۱۴ - ۸۹ ۷۲۱ +

۴۴ ژ بچووکتیر بۆ مه‌زنتر ریژبه ۱,۶ : ۱,۶۵ : ۱,۵۶

۴۵ = ۳۰۴ + ۷۱۱ + ۲۵۶

پیداچوونهکا بلهز

$$40 + 321 \quad 1$$

$$17 - 64 \quad 2$$

$$203 + 116 \quad 3$$

$$333 - 969 \quad 4$$

$$956 + 762 + 1075 \quad 5$$

کوّمکرن و لیّدهرکرنا ژمارهییّن

Adding and Subtracting
Decimals

فیّرپه

پوانگهههکا بچووک سالار چهندييا بارانا د دهمی دوو پوژاندا ل ههولپیری باری توّمارکر. (۱,۹۵) ملم د پوژا ئیکیدا و (۰,۸۵) ملم د پوژا دوویدا توّمارکر. چهندييا بارانی د ههردو پوژاندا چهند بوو؟

بخهملینه $3 = 1 + 2$ نموونه ۱ کوّمبکه $0,85 + 1,95$

پینگافا ۱

یهکان کوّمبکه، فاریزهیی
د سهرجهמידا دانه.

$$\begin{array}{r} 11 \\ 1,95 \\ + 0,85 \\ \hline 2,80 \end{array}$$

پینگافا ۲

دههییان کوّمبکه.

$$\begin{array}{r} 11 \\ 1,95 \\ + 0,85 \\ \hline 0,80 \end{array}$$

پینگافا ۳

فاریزه و پهنووسان د
خانهییّن دههیدا دبئیکدا
دانه. بهشین ژ سهدی
کوّمبکه.

$$\begin{array}{r} 1 \\ 1,95 \\ + 0,85 \\ \hline 0,80 \end{array}$$

واته، چهندييا بارانی د ههردو پوژاندا دبتته ۲,۸۰ ملم. بهرسفا ۲,۸۰ نیژیکی بهرسفا
خهملاندییه، ئانکو بهرسف یا بهرئاقله.

سالار چهندييا بارانی د دهمی دوو ههفتیاندا ل ههولپیری توّمارکر. (۲,۷۵) ملم د ههفتیا ئیکیدا و (۴,۹) ملم د ههفتیا دوویدا.

چهندييا بارانی د ههفتیا دوویدا ب چهند ملیمهتران پتر بوو ژ ئهوا د ههفتیا ئیکیدا باری؟

بخهملینه $2 = 3 - 5$ نموونه ۲ لیّدهریکه $2,75 - 4,9$

پینگافا ۱

یهکان خوردهبکه.
فاریزهیی د جوداهیییدا

$$\begin{array}{r} 110 \\ 4,90 \\ - 2,75 \\ \hline 2,15 \end{array}$$

پینگافا ۲

دههییان لیّدهریکه.
ل دهمی پیدقی خوردهبکه.

$$\begin{array}{r} 110 \\ 4,90 \\ - 2,75 \\ \hline 0,15 \end{array}$$

پینگافا ۳

فاریزه و پهنووسان د خانهییّن
دههیدا دانه. سفرهکی زیده بکه
دا دوو پهنووس ل پهخی راستی
فاریزهیی ب دهستهبکهفن.
بهشین ژ سهدی لیّدهریکه. ل
دهمی پیتقی خوردهبکه.

واته، ۲,۱۵ ملم د ههفتیا دوویدا پتر ژ ههفتیا ئیکیدا بارین. بهرسفا ۲,۱۵
نیژیکی بهرسفا خهملاندییه، ئانکو بهرسف یا بهرئاقله.

ژ بیر نهکه تو دشیی ژمارهییّن دهی وهکو ژمارهییّن سروشتی کوّمبکهی و
لیّدهریکه، پشتی تو فاریزهیان د بنئیکدا دانی.

۱ رڼبکه بۆچى تو دشى سرفى ل رڅى راستى فاريزهى دانى بىى كو بهايى ژماره بىته گوهورين؟
سهرجه م و جوداهى بينه ده ر. بڅملىنه دا ساڅبكى.

۲ $۰,۳ + ۰,۹ +$ ۳ $۱۲,۱ + ۹,۰۱ +$ ۴ $۱,۲۳ - ۰,۴۷ -$ ۵ $۱۰,۲ - ۸,۶۷ -$ ۶ $۲۳,۰۵ - ۲,۸ -$

راهيان و شيكاركنا پرسياران

سهرجه م و جوداهى بينه ده ر. پيتا گونجاي يا هر بهرسقه كى بنقيسه دا بهرسقا فى دي ر شيعرى بزاني (چالاك و خيرا و نازا و دهستوبرد دهركه نازناوى دوو شاعبرى كورد)

خ $۲,۱ + ۱,۷ +$ ۵ $۴۰,۸ + ۲۵,۷ +$ و $۶,۰۰۸ + ۱,۸۸۲ +$ ا $۴۵,۹۰۳ + ۹,۳۷۴ +$ ر $۱۳,۰۴۶ + ۰,۲۹۸ +$
ش $۱,۵ - ۰,۷ -$ د $۷,۰۹ - ۵,۶۴ -$ پ $۱۶,۶ - ۷,۳۴ -$ ف $۲۲,۶ - ۹,۴۵ -$ ي $۲۱,۰۶ - ۹,۳۳ -$
ى $۱,۹۲ + ۱,۸۴$ ن $۲,۶۸ - ۵,۳$ م $۱۲,۶ - ۱۹,۰۷$
۱۱,۷۳ ۹,۲۶ ۱۳,۳۳۴ ۶۶,۵ ۶,۷۴ ۲,۷۶ ۱۳,۳۳۴ ۱,۴۵ ۷,۸۹۱ ۳,۸ ۵۵,۲۷۷ ۲,۶۳ ۱۱,۷۳

شيو ازى بينه ده ر. ريسايى بنقيسه. ريسايى بكارينه بؤ زيده كرنا دوو ژماره يين ل دوو ف نيك ل سر شيو ازى.

۷ $۲,۵ : ۲,۵ : ۲,۴ : ۲,۶ : ۲,۵$ ۸ $۴,۰۶ : ۳,۹۶ : ۴,۰۱ : ۳,۹۶ : ۳,۹۶$

؟ كا شاشى؟ شوان نقيسى $۱,۷۷ = ۱,۴۵ + ۳,۲$ شوان شاشيا شوان دياربكه. بهرسقا دوست بنقيسه.

۹ نه نازه پشتيوان دقيت زهقيه كا لاكيشيه دريژيا وي ۱۲۰ م و پانيا وي ۵۰ م په ژان بكت. دريژيا په ژاني چنده؟

۱۰ ده رنه نام چاوا دى زاني، بىى كو ۳۶, ۱۷۹ و ۸, ۶۳ كؤمبكه ي، رهنوسى به شين ژ هزارى د سهرجه مي دا دبه ۹؟

۱۱ نه وزادى سپيدى ۹,۴۵ كگم ژ ئارى فروتن، و ۳,۷۵ كگم ئيقارى فروتن و ۷,۳۵ كگم ل نك وي مان. نه وزاد چهند كيلوگرامين ئارى هه بوون.

۱۲ نانپيژى ۱,۳۴ كلم ژ مالا سامان دووره، و ۰,۲۵ كلم ژ مالا سالار دووره. سامان ژ مال چؤ نانپيژى، پاشى چؤ مالا سالار. سالار چهند كيلومتر برين؟

پيداجوون و به ره قبوون بؤ نه زمونى

پيتا گونجاي بؤ هرسى ژماره يين دئين د شيو ازى دا بنقيسه

۱۹ $۲,۲ : ۲,۵ : ۲,۰ : ۲,۳ : ۱,۸$

ا $۲,۱ : ۲,۴ : ۱,۹$ ج $۲,۹ : ۲,۴ : ۲,۷$
ب $۲,۷ : ۲,۲ : ۲,۵$ د $۳,۷ : ۳,۲ : ۲,۷$

۱۳ ژماره يه كا دهى يا هاوتا بؤ ژماره يا ۷,۵۸ بنقيسه. ته مامبكه.

۱۴ $۶ \times ۳ = ۱۸ + ۴$ ۱۵ $۶۳ - ۴۳ = ۲ \times$

۱۶ كؤلكين ژماره ۲۵ بنقيسه.

۱۷ $۹۱۶ + ۸۴۷$ ۱۸ $۶۲۳ - ۱۲۴۰$

سفر د لیده کرنیډا

Zeros in Subtraction

فیږیه

پیداچوونه کا بله ز

۱ = ۰,۸۰ - ۱,۰۰

۲ = ۳,۴۵ - ۳,۵۵

۳ = ۲,۰ - ۴,۷۰

۴ = ۵,۰۹ - ۸۰

۵ = ۴,۷۵ بۆ خانه یا په کان نیژیکیکه

هیدی هیډی سالار ب دووراتییا ۶۰ کلم ژ مالا هاوار ل ههولیرئ
دژیت. هاوار ژ مال دهرکهفت بۆ سه رهدانا سالار ول دووراتییا
۴۵,۹۸ کلم ژ ههولیرئ راوهستییا. دقیت هاوار چند کیلومه ترین دی بپرئ دا بگه هته مالا سالار؟

نمونه ۱

لیده ریکه $۴۵,۹۸ - ۶۰,۰۰$

بخه ملینه $۱۴ = ۴۶ - ۶۰$

پاشی نه نجامی لیده رکرنا دورست بینه دهر.

• سفران زیده بکه دا ژماره یین دهی بینه هاوتا.	$\begin{array}{r} 99 \\ 5 \cancel{9} \cancel{9} \cdot 10 \end{array}$
• فاریزه یان د بنئیکدا دانه.	$6 \cancel{7} \cancel{7}$
• لیده ریکه.	$\begin{array}{r} 45,98 - \\ 60,00 \\ \hline 14,02 \end{array}$
• فاریزه یی د جوداهییډا دانه.	

واته، ۱۴,۰۲ کلم بۆ هاوار ماینه. به رسقا ۱۴,۰۲ نیژیکی
جوداهیییا خه ملانندییه، واته به رسف به رئاقله.

هندهک نمونه یین دی

۱ $۰,۷۴ - ۲,۹$

سفره کی زیده بکه دا ژماره یین دهی بینه هاوتا

$$\begin{array}{r} 810 \\ 2,9 \cancel{0} \\ - 0,74 \\ \hline 2,16 \end{array}$$

۲ $۰,۳۴۲ - ۱,۶$

$$\begin{array}{r} 9 \\ 0,342 - \\ 1,6 \\ \hline 0,342 - \\ 1,600 \\ \hline 1,258 \end{array}$$

۳ $۹,۵۳ - ۱۰,۴۷۸$

$$\begin{array}{r} 914 \\ 9,530 - \\ 10,478 \\ \hline 0,948 \end{array}$$

ژ بیر نهکه بۆ لیده رکرنا ژماره یین دهی، هندهجا پیټقی ب نفیسینا ژماره یین دهی بینه هاوتا هیه،
ب زیده رکرنا سفران بۆ رهخی راستی فاریزه یی.

۱ پوښکه چاوا ۰,۲۵ ژ ۳ ئی دی دهرکهی؟

جوداهیی بینه‌دهر.

- ۲ ۳,۹ ۳ ۲,۰۸ ۴ ۳,۰۰۷ ۵ ۳۰۲,۳ ۶ ۲۵۰
 ۳,۲۵ - ۰,۷۴ - ۰,۴۵۶ - ۱۹,۶۳۵ - ۱۹۵,۳۲ -

راهیان و شیکارکنا پرسیاران

جوداهیی بینه‌دهر.

- ۷ ۱,۳ ۸ ۳,۰۵ ۹ ۴,۲ ۱۰ ۱۳۲,۵ ۱۱ ۷۲۰,۶۵۴
 ۰,۷۳ - ۲,۶ - ۱,۰۲ - ۴۱,۶۴۶ - ۱۱۸,۷۰۲ -

- ۱۲ ۱,۳۹ - ۲,۴۵ ۱۳ ۰,۴۲۲ - ۱,۴ ۱۴ ۱,۲۰ - ۲,۱۰
 ۱۵ ۱,۹۹۴ - ۵,۹۵ ۱۶ ۱,۶۱۶ - ۴,۷ ۱۷ ۲,۲۶ - ۵,۳۱

به‌هایی ههر بره‌کی بینه‌دهر.

جه‌بر

- ۱۸ ۵,۱ - (۱,۱۰ + ۰,۱۵) ۱۹ (۰,۲ - ۰,۵) + ۲
 ۲۰ ۱,۱ - (۱,۳ + ۳,۶) ۲۱ (۵ + ۱,۷۵) + ۱۰,۲۵

بکارئینانا پیدایان وینه‌یی پوښکرنی بو شیکارکنا پرسیاران ژ ۲۲ هه‌تا ۲۴ بکارینه.

۲۲ له‌زاتییا سرکه‌فتیی ساللا ۲۰۰۵ چه‌ند ژ له‌زاتییا سرکه‌فتیی ساللا ۲۰۰۴ زیده‌تر بوو؟

۲۳ جوداهیی د ناقبه‌را له‌زاتییا سرکه‌فتیی ساللا ۲۰۰۶ و له‌زاتییا سرکه‌فتیی ساللا ۲۰۰۷ چه‌نده؟

۲۴ جوداهیی د ناقبه‌را بلندترین له‌زاتی و کیمترین له‌زاتییا چه‌نده؟ ۲۵ پرسیاره‌کی بنقیسه ل دور به‌هایی

ئه‌وان پارچه‌یین پارهی کاغزی ئه‌وین
 ئه‌م دشین ل شونا پارچه‌یه‌کا ب
 به‌هایی ۱۰۰۰۰ دیناری بکاربینین.

۲۶ پرسیار چییه؟ دریژییا هاقینی ۱,۳۲۵ م، و دریژییا هه‌لاتی ۱,۲۴۵ م. به‌رسف ۰,۰۸ م

پیداچوون و به‌ره‌ه‌قبوون بو ئه‌زموونی

۲۷ ۱,۳۶۰۹ بو نیژیکترین به‌ش ژ هزاری نیژیکه. ۳۱ به‌ره‌ه‌قبوون بو ئه‌زموونی لولاقی ۱,۵۰ کگم ژ سیقان و ۳,۴۵ کگم

ژ تری و هنده‌ک خوځ کرین. سرجه‌می همییا بو
 ۶,۷۵ کگم. بارسته‌یا خوځان چه‌ند بوو؟

- ا ۲,۸۰ کگم ج ۱,۸۰ کگم
 ب ۲,۲۵ کگم د ۰,۹۰ کگم

۲۸ = ۲۳۶۴۱ - ۶۹۲۰۱

۲۹ = ۰,۶۰۳ + ۷,۸۶۵

۳۰ ۰,۱۰۷۸ ب شیوه‌یی پیتی بنقیسه.

پیداچوونهکا بلهز

٧١٤ ٥٤٩ نیژیکه بؤ نیژیکترین:

- ١ دهه
٢ سهه
٣ دهه هزار
٤ هزار
٥ سهه هزار

شارهزایین شیکارکرنا پرسیاران

بهرسقا نیژیکری یان بهرسقا درست

Problem Solving Skills:

Estimate Answer or Exact Answer

ساخبکه

شیکاریکه

پلانی دانه

تیگهه

هزرا خو بکه! مہریوان دقیت دوراتییا ١٢ کم ل سہر پایسکی بپرٹ. ل قوناغا نیکی ٣,٩٨ کلم برین و ٣,٧٩ کلم ل قوناغا دوئی و ٢,٤٩ کلم ل قوناغا سی برین. ئهري ئه دوراتییا پیڈفی بری؟ ئهگہر نه، دقیت ئه چند کیلومتری دی بپرٹ؟ هندهجا پرسیار پیڈفی ب بهرسقهکا درست ههیه، و هندهجا پیڈفی ب بهرسقهکا نیژیکری ههیه.

پرسیارا ١

ئهری مہریوان دوراتییا پیڈفی بری؟

ئهم دشین خهملاندنی بکهین ب نیژیکرنا هر دوراتییهکی بؤ خانهیا بهکان.

هه دوراتییهکی بؤ خانهیا	٤,٠٠ ←	٣,٩٨
بهکان نیژیکه	٤,٠٠ ←	٣,٩٧
	٣,٠٠ + ←	٢,٤٩ +
		١١,٠٠

١١ > ١٢. واته مہریوان دوراتییا پیڈفی نه بریبه.

پرسیارا ٢

دقیت مہریوان چندا دی بپرٹ؟

بؤ زانینا چند بؤ مہریوان مایه، دقیت بهرسقا درست بینینهدر.

کؤمبکه	٣,٩٨	لیدهريکه	١٢,٠٠
	٣,٧٩		١٠,٢٦ -
	٢,٤٩ +		١,٧٤
	١٠,٢٦		

ژبهركؤ بهرسقا درست ههرسى دوراتیيان دبه ١٠,٢٦ کلم. لهو دقیت مہریوان ١,٧٤ کلم دی بپرٹ.

بهحسبکه

- بؤچی مہریوان د کردارا خهملاندنیدا بؤ بلندتر نیژیکر؟
- کیژ پهیشا پرسیار دیارکر کؤ مه پیڈفی ب دهرئینانا بهرسقهکا نیژیکری ههیه؟

برپاري بده کا ته پيٽفي ب بهرسفهکا نيٽيڪري ههيه يان بهرسفهکا درست؟ پاشي شيڪاريڪه.

۱ دانا ۱۵ م ژ داري ههوبون. (۷)م بؤ چيڪرنا کهنورهڪي بڪارئيٽان و (۲,۵)م بؤ چيڪرنا ميٽزهيهڪي ب كارئيٽان. چند مهترين داري ل نڪ مان؟

۲ زانا ههوهکا ماسييان فرههيا وي ۱۰ ليٽر ههيه. چند جاران دقيٽ دهولکهکا ئاقي فرههيا وي ۲,۵ ليٽر بؤ تريڪرنا ههوهدي بڪاربيٽ؟

۳ سردار ۲۰ م ژ سيمههيه هههه و دقيٽ باخچهيهڪي ب شيوهيهي سيگوشهيهي دريٽيا لايين وي ۲,۷۹ م ۱,۹۸ م ۳,۸۹ م پهٽان بکته. ئهري ئهوه دريٽيا ههيه دي تيرا وي کته؟

۴ ژقاني شيخوارني ئهوي روناك خو بؤ ئاماده دکته پشتي ۳ دهمزيرانه. ئهوي پيٽفي ب دهمزيرهڪي ههيه، ب نيٽيڪي، بؤ ئامادهکرنا خوارني، و ۴۰ خو لهکان بؤ ريڪخستنا مالي، و ۳۰ خو لهکان بؤ جوانکرنا ميٽزهيه خوارني. ئهوي ئهوه دم ههيه هندهک گولان ژ بازاري بکرت بهري گهشتنا ميٽهفانان؟

مام قادر ۴۰ م ژ سيمههيه هههه، دقيٽ باخچهيهڪي سيگوشهيهي دريٽيا لايين وي ۱۲,۹۸ م و ۱۱,۹۹ م و ۱۲,۹۵ م پهٽان بکته.

۵ کيٽ پرسيارني پيٽفي ب بهرسفهکا درست ههيه؟ ۶ کيٽ هاوڪيشه ئهوه سيمههيه ماي ل نڪ مام قادر دنويٽ؟

ا ئهوه سيمههيه تيرا پهٽانکرنا باخچهيه دکته؟

ا $۲ = ۳۸ - ۴۰$

ب دريٽيا پهٽانني باخچهيه ب نيٽيڪي چنده؟

ب $۳۷,۹۲ = ۱۲,۹۵ + ۱۱,۹۹ + ۱۲,۹۸$

ج چند دي ژ بهر مينت؟

ج $۳۸ = ۱۳ + ۱۲ + ۱۳$

د دريٽيا کيٽ دوو لايان نيٽيڪي ۲۶ م؟

د $۲,۰۸ = ۳۷,۹۲ - ۴۰$

جيبهجيڪرنيٽن جوڙاوجور

بيدايٽن ويٽهه بؤ شيڪارڪرنا پرسياران ژ ۷ ههتا ۱۰ بڪاربيٽه.

۷ لانا ژ مال چؤ بؤ قوتابخاني پاشي چؤ دهرمانخاني.

ئهري ئهوي پتر ژ ۶ کلم برين؟

۸ شيروان ژ مال چؤ بؤ قوتابخاني، پاشي بنگههه بازارگاني، پاشي مال و پاشي

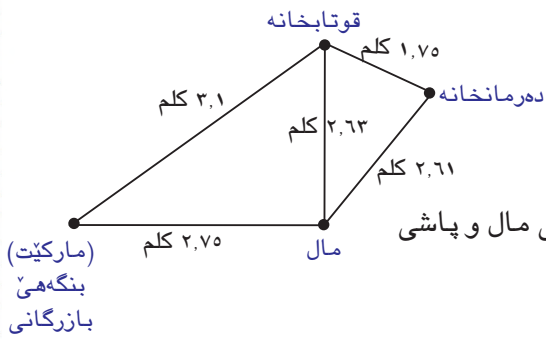
دهرمانخاني. دووراتيا وي برې چند ژ ۱۰ کلم زيدهتر بوو؟

۹ دلاوهر ۳,۵ کلم ب ريٽهچوو. هاتن و چوونا وي يا چاوا بوو؟

۱۰ هيٺان ژ دهرمانخاني چؤ مال پاشي بؤ بنگههه بازارگاني. بهرسف ۵,۴ کلم. پرسيار چيهه؟

۱۱ ل دور هندهک ئاوايٽن پيٽفي ب دهرئيٽان سهرجهمهڪي درست يان جوداهيههکا درست بنقيهه.

وهندهکين پيٽفي ب بهرسفهکا نيٽيڪري بنقيهه.

پیداچوون

Review

فاریزهیا دهی
decimal point
بهرسقهکا دورست
exact answer
بهرسقهکا بهرئاقل
suitable answer
نیژیکرن
rounding
خهملاندن
estimate

دلیابوون ژ زاراڤ و چهکمان

دهستهواژهیا گونجایتر ژ لیستی هلبژیره.

۱ دهمی ژمارهیان د پرسیاراندا نیژیکبکهی بهری ئهجامی بینهدر، دی—؟ بو
بهرسقی ب دهستقهئینی.

۲ هیمای خانهیا یهکان ژ خانهیا دهییان د ژمارهییئ دهیدا ژیکجودا دکته
دیژنی—؟

۳ دا دلیابی کو بهرسقا ته بهرئاقله، تو دشیی ل دهستپیکی—؟ بو سرجهم یان جوداهیئ بکهی.

۴ تو دشیی—؟ بو ژمارهیان بکارئینانا ریسایین نیژیکرنی بکهی.

دلیابوون ژ شارهزایان

هر ژمارهیهکی بو نیژیکترین خانه بو ژمارهیا شین نیژیکبکه.

۵ ۴۷,۲۸ ۶ ۱۹۶۲ ۷ ۴۳۰۵,۶۲ ۸ ۸۱۷۵۱۰ ۹ ۴,۳۸۱۹ ۱۰ ۶۱۴ ۲۲۳

ژمارهیا ۵۸۳, ۱ ۷۴۵, نیژیکبکه بو نیژیکترین:

۱۱ یهکان ۱۲ دهییان ۱۳ بهشین ژ سهدی ۱۴ بهشین ژ هزاری

جوداهیئ یان سرجهمی بخهملینه.

۱۵ ۵,۷۲ ۱۶ ۱۷,۱۹ ۱۷ ۲۵,۲۳ ۱۸ ۳۱۲,۷۵ ۱۹ ۶۴,۵۰۲
۸,۰۴+ ۵,۲- ۱۷,۱۶+ ۱۹۹,۸۲- ۳۴,۷۷۱+

سرجهمی یان جوداهیئ بینهدر.

۲۰ ۵۴,۹۰ ۲۱ ۳۲,۹ ۲۲ ۶,۰۶۲ ۲۳ ۲۳,۰۰۹ ۲۴ ۰,۹۴
۸۲,۰۴+ ۱۵,۸۵- ۱۷,۵۸۱+ ۵,۳- ۶,۹۵۳۱+

دلیابوون ژ شیکارکنا پرسیاران

شیکاربکه

بریارئ بده، تو پیئقی بهرسقهکا نیژیکریئ یان

بهرسقهکا دورستی، پاشی شیکاربکه.

۲۷ پیئقییه مهروان دووراتییا ۲۰ کلم ل سر پایشکی
بیرت. دووراتییا ۸,۹۵ کلم بری و پاشی ۵,۲۵ کلم و
پاوهستییا. ئهري ئهو دشیت سرهدانا پسامی خو
بکته ئهوی ل دووراتییا ۱۰ کلم دژیت؟

۲۸ هانی سیمهک دریژیا وی ۲۰ م ههبوو. باخچهیهکی
سیگوشهیی دریژیا لایین وی ۸,۹۹ م و ۳,۹۵ م و
۵,۵۷ م پی پهژانکر. چند مهتر ژ سیمه وی بو مان؟

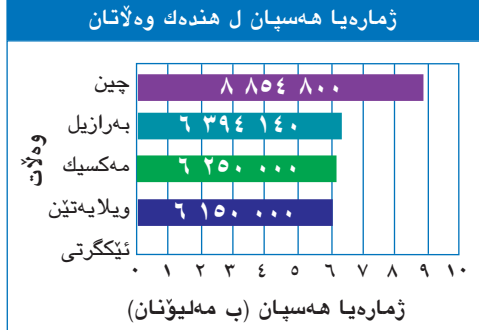
۲۵ سوران و سالار و سهردار یارییان ب یارییهکا
ئهلکترونی (ئهتاری) دکهن، و ئهف خاله تومارکرن:
۷۲۵ و ۵۱۰ و ۲۲۵. سهردار نه یی سیئ بوو. سالار
نیژیکی ۳۰۰ خالان پتر ژ سوران تومارکرن.

ژمارهیا خالیئ هر ئیک ژ وان تومارکرن چهنده؟

۲۶ نیژیکرنا کیژ دوو ژمارهیان یهکسان دبت،
ئهگهر بو نیژیکترین ده هزار بینه نیژیکرن؟

به رههقبوون بو ئەزموونی Standardized Test Prep

خشتهی بو شیکارکرنا هەردو پرسیارین ۵ و ۶ بکاربینه

۵ ژمارهیا ههسپان ل چینی چهند ژمارهیا

ههسپان ل ویلايهتین ئیگرتی زیدهتره؟

ج ۲۷۰۴ ۸۰۰   ا ۱۷۰۴ ۸۰۰

د ۱۵۰۰۴ ۸۰۰   ب ۲۶۰۴ ۸۰۰

۶ نیزیکرنا ژمارهیا ههسپان ل بهرازیل بو

نیزیکترین سهه هزار چهنده؟

ج ۶۴۰۰۰۰۰   ا ۶۳۰۰۰۰۰

د ۶۴۹۰۰۰۰   ب ۶۳۰۰۰۰۰

۷ کیژ ژماره ژ چل مهلیۆن و شیست و پینج هزار و

دووئ کیومتره.

ج ۴۰۰۶۵۰۰۲   ا ۴۰۶۵۰۰۰۲

د ۴۰۰۵۶۰۰۲   ب ۴۰۵۶۰۰۰۲

۸ کیژ هیما رستهیا ژمارهیی تهمام دکهت؟

۵,۵۳ ● ۵,۵۳۹

ا >   ب <   ج =   د ×

بهرسقی هلبژییره

ئهگه بهرسقته دگه چو ژ بهرسقان نهگونجت، ژ کردارا هژمارتنی د بهرسقا خودا دلنیا به. ئهگه کردارا هژمارتنی دورست بت، بهرسقا «نه چو ژوان» دهوریده (سهکه پرسیارا ۱)

بهرسقا گونجايتر بو پرسيارين ژ ۱ ههتا ۸ هلبژییره.

۱ شیوهیی رهنوسی یی ژمارهیا مهلیۆن و سهه

هزار و دوسهه و پینج ژ دهی کیژکه؟

ج ۱۱۲۰۰۰۰,۵   ا ۱۱۰۰۲۰۰,۵

د نه چو ژوان   ب ۱۱۰۰۲۰۵

۲ نیزیکرنا ژمارهیا ۱,۲۳۴۵ بو نیزیکترین بهش

ژ هزاری چهنده؟

ج ۱,۲۳۴   ا ۱,۲

د ۱,۲۳۵   ب ۱,۲۳

۳ ۷۱,۵۸

۴۶,۱۹ +

ج ۱۱۷,۵۸   ا ۱۱۷,۷۷

د نه چو ژوان   ب ۱۱۷,۶۷

۴ کیژ ژماره هاوتایه دگه $\frac{۴۲}{۱۰۰}$ ؟

ج ۰,۴۲   ا ۴,۲

د ۰,۰۴۲   ب ۴,۰۲

Write What You Know

ئهواتودزانی بنقیسه

۹ کیژ ژ ههردو ژمارهیی ۰,۹۹ یان ۰,۹۹۹، نیزیکتره بو ژماره ۱؟ بهرسقا خو رۆنبکه.

۱۰ ریبوار ۲۰ م ژ شریتی ههبوون. ۴,۵۰ م ژ برین، ۶ م ژ برایی خو ستاندن. و ۸,۲۵ م ژ دانه خویشکا

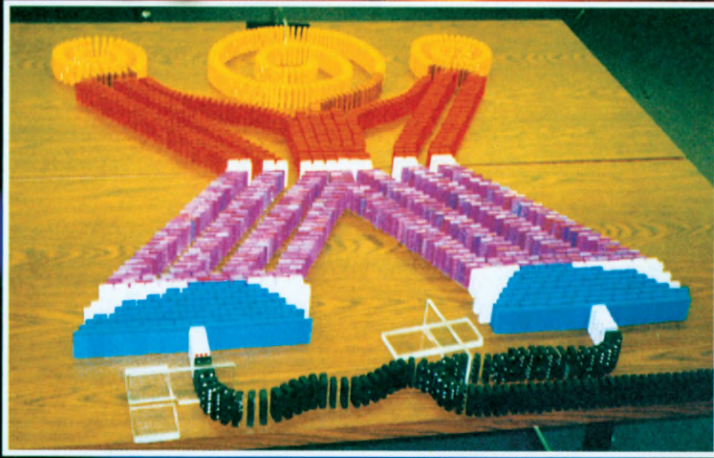
خو. چهند مهترین شریتی بو ریبوار مان؟ بهرسقا خو رۆنبکه.

۱۱ رۆنبکه چاوا دی ژمارهیهکی بو نیزیکترین مهلیۆن نیزیککهی؟ ژمارهیهکا ۸ رهنوسی بنقیسه، پاشی بو

نیزیکترین مهلیۆن نیزیککه.

Expressions and Operations

پیکهاتییهک ژ پارچه یین (پیلین)
دۆمینی بۆ مؤزهخانا زارۆکان

ههرفتنا پیلین دۆمینی چالاکیهکه پهناپی دبهته سهه
ئاڤاكرنا پیکهاتییهکی ژ پیلین دۆمینی، ههرفتنا وان
شیوازهکی چی دکهت. خسته ژمارهیا پیلین دۆمینی یین
پیدقی بۆ چیكرنا ۳ پیکهاتیین جوان دنوینت.
پرسیارهك بۆ شیکارکرنی د هفتیا نیشتمانییا
ئهاندازیاراند، ژمارهیهکا پیلین دۆمینی بکارئینان س
جارا تهمهتی ژمارهیا پیلین دۆمینی یین ل پیکهاتی
یانها پهراقی بکارهاتین بوو.

هاوکیشهیهکی بنقیسه پاشی بهایی
س دیاربهکه.

ههرفتنا پیلین دۆمینی

پیکهاتیی دۆمینی	مؤزهخانا زارۆکان	یانها پهراقی	هفتیا نیشتمانییا ئهاندازیاران
ژمارهیا پیلین دۆمینی	۱۹۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰۰

پيژانينين خو ساخبكه Check what you know

ژ بو پشتواست ببي كو قوتاببيان پيژانينين بيديفي
بو في پشكي وهرگرتينه، في بهريهري بكاربينه

جوداهيي **difference**
هردو كقان **brackets**
بر **expression**
كوك **factor**
خاسيهتا ئالوگوري
Commutative property
نهجامي ليكداني **product**
ژمارهيا نهديار **detective number**

زاراف ✓

دهسته واژهيا گونجايتر ژ ليستي هلبزيره.

۱ ن — دنوينت د $۱۲ - ۸ = ن$ دا.

۲ ن — دنوينت د $۳ + ن = ۵$ دا.

۳ — نهو كردار ل دهستيكي دئته نهجامدان ل بري $(۲-۸) + ۶$ دياردكه.

۴ — رستهيهكا ژمارهيه، ژماره و هيمايدين كرداران ب خوهفه دگرت.

۵ بهرسف د پرسيارهكا ليكدانيدا دبيژني — .

كؤمكرن و ليدهركرن و ليكدان ✓

تهمامبكه.

۸ $۶ + ۸ = \square$

۷ $\square = ۶ + ۱۲$

۶ $\square = ۱۱ + ۳$

۱۱ $۴ = \square - ۱۰$

۱۰ $۵ = \square - ۸$

۹ $\square = ۶ - ۱۱$

۱۴ $\square = ۹ \times ۵$

۱۳ $۱۱ \times ۹ = \square$

۱۲ $\square = ۷ \times ۶$

بكارئينانا هردو كقانان ✓

نهو بري يهكسان بو بههايي دايي هلبزيره.

۱۷ ۱۲

۱۶ ۰

۱۵ ۲۴

ا $(۴ \times ۰) + ۱۲$

ا $(۵ \times ۳) - ۱۵$

ا $(۲ \times ۸) + ۴$

ب $۴ \times (۰ + ۱۲)$

ب $۵ \times (۳ - ۱۵)$

ب $۲ \times (۸ + ۴)$

خاسيهتئين كؤمكرني ✓

د ههر رستهيهكا ژمارهبيدا، پيتا خاسيهتا بكارهاتي دنوينت، بنقيسه.

ج خاسيهتا سفر

ب خاسيهتا پيگهبهستن

ا خاسيهتا ئالوگور

۲۰ $(۳+۶) + ۵ = ۳ + (۶+۵)$

۱۹ $۲۴ = ۰ + ۲۴$

۱۸ $۹ + ۸ = ۸ + ۹$

۲۳ $۱۲ = ۱۲ + ۰$

۲۲ $۲۳ + ۹ = ۹ + ۲۳$

۲۱ $۴ + (۱+۷) = (۴+۱) + ۷$

خاسيهتئين ليكداني ✓

د ههر رستهيهكا ژمارهبيدا، پيتا خاسيهتا بكارهاتي دنوينت، بنقيسه.

د خاسيهتا ئيك

ب خاسيهتا پيگهبهستن

ا خاسيهتا ئالوگور

۲۶ $۲۵ = ۱ \times ۲۵$

۲۵ $(۵ \times ۲) \times ۴ = ۵ \times (۲ \times ۴)$

۲۴ $۸ \times ۵ = ۵ \times ۸$

۲۹ $(۵ \times ۲) \times ۸ = ۵ \times (۲ \times ۸)$

۲۸ $۴ \times ۱۱ = ۱۱ \times ۴$

۲۷ $۰ = ۰ \times ۷۸$

بر و گۆراو

Expression and Variable

فیڤرله

پیداچوونهکا بلهز

۱ $5 + 3$

۲ $2 - 6$

۳ $8 + 2 + 10$

۴ $4 - (7 + 2)$

۵ $(1 + 5) - 9$

زاراف

expression

بر

variable

گۆراو

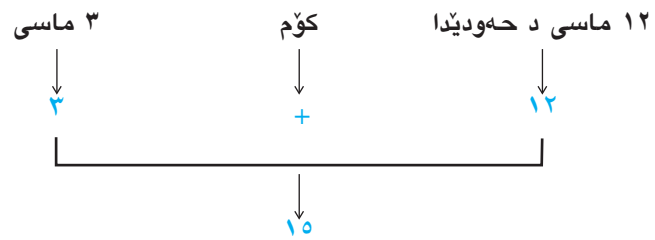
بر پرستهیهکا بیرکارییه، ژماره و هیمايین کردارین بیرکاری ب خۆ قه دگرت، و هندهجا گوراوان ژی، لی هیمایا یهکسانبوونی تیدا نینه. ئەقه هندهک نمونهنه:

$$2 \times 3 \quad 11 - (6 + 8) \quad 7 - 9 \quad 4 + 15$$

تو دشی برهکی بنقیسی و بهایی وی بینیهدهر.

نمونهیا ۱

ئه لند ۱۲ ماسی د حه ویدا هه نه، ۳ ماسی دی کرنه تیدا. ژمارهیا ماسیان د حه ویدا بوو چهنه؟

واته، ژمارهیا ماسیان د حه ویدا بوو ۱۵ ماسی.

چیدبت بر گۆراوهکی ب خوقه بگرت. **گۆراو** پیتهکه یان هیمایهکه ژمارهیهکی دنوینت. ئەقه هندهک برن گۆراوهکی ب خوقه دگرن.

$$4 + s \quad 5 - z \quad 6 \times sh \quad 3 + t - 2$$

ئهم دشیین گۆراوهکی د برهکیدا بکاربینن دا دهرپینی ژ حالتهکی دەستنیشانگری بکته.

نمونهیا ۲

ئاری ۱۶ ماسی د حه ویدا هه نه. هندهک ژوان دانه برایی خۆ. برهکی بنقیسه ئەقی چهنی بنوینت.

چەند نمونەییڭ دى

۱ سەلکا شىرنى ۱۵ شووشە تىداپوون و ھىندەك ئى شىكەستن.

مگرتى ن = ژمارەيا شووشەيىڭ شىكەستىنە.

شوشەيىڭ د سەلكىدا شووشەيىڭ شىكەستى
 $15 - ن =$
 بىر: $15 - ن$

ئەگەر ژمارەيا شووشەيىڭ شىكەستى ۱۰ بت، چەند شووشە د سەلكىدا مان؟
 مگرتى ن = ۱۰

$$\begin{array}{r} 15 - ن \\ \downarrow \quad \downarrow \\ 15 - 10 = 5 \end{array}$$

۵ شووشە مان

۲ ۱۱ كەس دى ھەفتىدا چوونە دىناف تىمەكا وەرزشىدا.

مگرتى س = ژمارەيا كەسىڭ د نىناف تىما وەرزشىدا.

دىناف تىمىدا بوون كەسىڭ چوونە دىناف تىمىدا
 $11 + س =$
 بىر: $11 + س$

ئەگەر ژمارەيا كەسىڭ د نىناف تىمىدا ۲۳ بت. ژمارەيا ھەمى كەسان دى ھەپتە چەند.

$$\begin{array}{r} 11 + س \\ \downarrow \quad \downarrow \\ 34 = 11 + 23 \end{array}$$

ژمارەيا ھەمى كەسان بوو ۳۴

۳ دىلدار ۱۸ پلىتېن تەپەيا باسكى ھەبوون. ھىندەك ژوان ب سى پلىتېن تەپەيا مېزى گۆھۆرپىڭ.

مگرتى ك = ژمارەيا پلىتېن گۆھۆرپىڭ.

پلىتېن دىلدار پلىتېن گۆھارتى پلىتېن وەرگرتى
 $18 - ك + 3 =$
 بىر: $18 - ك + 3$

ئەگەر دىلدار ۶ پلىت گۆھارتىڭ، پلىتېن ۱۵ ۳ وى دى ھەپتە چەند؟
 $6 = ك$

$$\begin{array}{r} 18 - ك + 3 \\ \downarrow \quad \downarrow \quad \downarrow \\ 15 = 18 - 6 + 3 \end{array}$$

پلىتېن دىلدار بوونە ۱۵.

ساخىكە

۱ دەرئەنجام شىركۆ ھىندەك ماسى ھەبوون، ۳ ماسىيڭ

دى كرىڭ، پاشى ۱۰ ماسى فروتن. پۈنكىكە بۆچى ۶ بەھايەكى نەبەرئاقىلە بۆس د بىر (س + ۳) - ۱۰!

بىر بىنقىسە پاشى بەھايى ۱۰ ۳ ماسىيڭ ۱۰ قەلەم ھەبوون، (۴) ژ

۲ چىيى ۱۰ قەلەم ھەبوون، (۴) ژ ۳ پىنچ ھاتە زىدەكرن ل سەر ۴ دلقينى ۲۴ قەلەمىڭ پەنگىرڭ

۳ پىنچ ھاتە زىدەكرن ل سەر ۴ دلقينى ۲۴ قەلەمىڭ پەنگىرڭ ھەبوون. (۶) ژوان بىكارئىنان، ۱۲ ۵ وان دانە خويشكا خۆ. يازدى.

بىرەكى دىگەل گۆراۋەكى بىنقىسە، پاشى گۆراۋ چ دىنوئىت، بىنقىسە.

۴ چىيى ۱۰ قەلەم ھەبوون، (۴) ژ ۳ پىنچ ھاتە زىدەكرن ل سەر ۴ دلقينى ۲۴ قەلەمىڭ پەنگىرڭ ھەبوون. (۶) ژوان بىكارئىنان، ۱۲ ۵ وان دانە خويشكا خۆ. يازدى.

۵ ۹۶ قەسپ يىڭ د سىنىكەكىدا. ھەزار ۶ نەوروزى ۱۷ پۈستە پىل ھەنە. ۷ ۱۲ يارىيىڭ ئەلكىرونى ل دوكانا عادل

ھىندەك ئى خوارن. بىرەكى دىگەل گۆراۋەكى بىنقىسە، پاشى گۆراۋ چ دىنوئىت، بىنقىسە. ھەنە. (۶) ژوان فروتن، پاشى ھىندەك يارىيىڭ نوو كرىڭ.

پاهيان و شيكارنا پرسياران

بري بنقيسه پاشي بهايي وي بينه‌دهر.

- ۱۱ كسان پشكاري د بهريكانه‌يه‌كا ۹ كاروان ۱۷ گوهيشك هه‌بوون
 ترؤمبيلاندا كر. (۷) كهسي ن دي چوون
 دگهل وان.
 ۱۰ قهفتين گولان ل دوكانا ۱۱ ۲۳ كتيب ل كتبخانه‌يا نازاد
 هه‌نه. (۱۳) ژ وان دانه خويشكا
 خو، و هه‌فت كتبيين نوو ژ بابي
 خو وهرگرتن.
 ۲۱ سي نيك ل سه‌ر مي زي نه. (۳) ژ
 وان كه‌تن و شكه‌ستن، پاشي (۶)
 سي نيكي ن دي لي زيده‌كرن.

- ۱۳ سامان ۳۷ ياري هه‌نه، هندهك ژي ۱۴ سه‌ليم هندهك كتبي كرين.
 به‌رزه‌كرن. بابي وي ۹ كتبيين نوو دانئ.
 ۱۶ بازرگانه‌كي ۷۳ قهله‌م هه‌نه. ۱۷ نه‌سريني هندهك قهله‌م هه‌نه.
 هندهك ژي فروتن. دوو ژي شكاندن و دهيكاي وي
 ۶ دانئ.
 ۱۵ ته ۱۴ قهله‌م كرين، ته هندهك ب
 بكارنيان، و سي ژ وان دانه خووشكاخو.
 ۱۸ زياد ۲۶ پفدانك هه‌نه. (۹) ژي
 به‌رزه‌كرن، و هندهكي ن دي كرين.

به‌هايي بري بينه‌دهر.

- ۱۹ $50 + س$ ، دهمي س = ۲۰ ۲۰ $ن + 3600$ ، دهمي ن = ۴۰۰ ۲۱ $ن - 35$ ، دهمي ن = ۱۰۰
 ۲۲ $2000 - س$ ، دهمي س = ۱۰۰۰ ۲۳ $10 + (ن - 4)$ ، دهمي م = ۲ ۲۴ $22 + (ن) - 4$ ، دهمي ن = ۸

بري گونجاي د هه‌ردو پرسيارين ۲۵ و ۲۶ دا هلبژيره.

- ۲۵ پله‌يا گه‌رماتي ۱۰ پله‌يان نزمبوو، پاشي ۴ ۲۶ ۲۳ كهس د پاسيدا بوون. (۵) كهس ژ وان هاتنه خوار و
 پله‌يان بلند بوو. هندهك دي سواربوون.

ا	(ت + ۱۰) + ۴
ب	(ت - ۱۰) + ۴
ج	(ت - ۱۰) + ۴
د	(ت + ۱۰) - ۴

ا	(ب + ۲۳) + ۵
ب	(ب - ۲۳) + ۵
ج	(ب - ۲۳) + ۵
د	(ب - ۲۳) + ۵

بو ته‌مامكرنا هه‌ر خسته‌يه‌كي، بري بكاربينه.

۲۹

س	۲۰-س
۵	
۸	۱۲
۱۰	
۱۵	

۲۸

س	س-۳
۸	۵
۱۲	
۱۶	
۲۰	۱۷

۲۷

س	س+۶
۴	۱۰
۵	۱۱
۶	
۷	

۳۰ دلیژر پوژا ئیکى دووراتییا ۱,۲۹ کلم برى، و پوژا دووی دوجا تهمه تی وی دووراتیی برى. سهرجه می دووراتیین برین د سى پوژاندا بوو ۵,۷۶ کلم. ئەو دووراتییا ل پوژا سیی برى چەند بوو؟

۳۱ ئومید دوو سالان ژ هه قالى خو جوتیار مهزنتره. ئەگەر س = ژیی جوتیار، ئەو بری ژیی ئومید بنوینت چەندە؟ ژیی جوتیار ۱۲ سالن، ژیی ئومید چەندە؟

۳۲ **؟ کا شاشی؟** سەردار دبیزت س + ۱۷ برهکه شیوازی دئیت تەمام دکەت:

س + ۱۸ : س + ۱۵ : س + ۱۶ : س + ۱۳ : س + ۱۴ : ■ شاشییا سەردار دیاربکه، و بەرسقا دورست بنقیسه.

۳۳ **پیقان** به یارل ساللا ۲۰۰۱ د بهریکانهیا **بنقیسه** برهکی بو پرسیارا بییت بنقیسه،

۳۰۴,۱۴۴ ترومبیلاندا سهرکهفت، و لهزاتییا وی ۳۰۴,۱۴۴ کلم/د بوو. لهزاتییا سهرکهفتیی ساللا ۲۰۰۲ ئی ۰,۰۱۸ کلم/د ژ لهزاتییا به یار زیدهتر بوو. و

لهزاتییا سهرکهفتیی ساللا ۲۰۰۳ ئی ۰,۷۰۱ کلم/د ژ لهزاتییا سهرکهفتیی ساللا ۲۰۰۲ ئی زیدهتر بوو. لهزاتییا سهرکهفتیی ساللا ۲۰۰۳ ئی چەند بوو؟

پیداچوون و بهرههقبوون بو ئەزموونی

۳۵ بیرکارییا هزری بو دیارکرنا سهرجه می

بکاربینه. ۲۰۰ + ۵۰۰ + ۴۰ + ۳۰

۳۶ ژمارهیهکا دهی یا هاوتا بو ۹,۰۹ بنقیسه.

۳۷ مهزنترین ژماره تو دشیی پیکبینی ژ ۷

رهنووسین جودا بنقیسه.

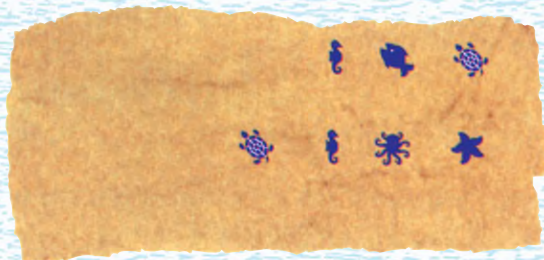
۳۸ **بارههقبوون بو ئەزموونی** کیژ ژماره بچووکتره ژ

۱۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ا ۳ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ج
۳۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ب ۱ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ د

۳۹ **بارههقبوون بو ئەزموونی** کیژ ژماره دکهفته ناقبهرا ۰,۵۶ و

۰,۵۷ ؟یدا؟ ا ۰,۵۵ ج ۰,۵۶۵
 ب ۰,۵۵۵ د ۰,۵۷۵

شیکارکرنا پرسیاران

مامکی شیکاربکه دیلانی مامکهک د بهلگه نامهیه کییدا دیت. دیلان شییا هندهک ژماره یان و دوو نیشانین کردارین بیرکاریی تیدا دیاربکهت. و زانی کو و دوو کردارین بیرکاریین جودانه، و و سى ژماره یین جودانه دکهفته ناقبهرا ۱ و ۹ دا.

۱ د گهل هه قالهکی خو ئەوان ژماره یان و کرداران ۲ ئەوا ته ژ قى مامکی زانی، دگهل هه قالهکی خو بو چیکرنا مامکهکا نوو بکاربینه. دیاربکه.

هاوكيشه Equations

فيبريه

نابور شيرزاد پيدقى ب ۳۲ قهفتين گولان بۇ جوانكرنا باخچەى هەيە. ئەوى ۷ قهفتين هەين. چەند قهفتين دى پيدقىن دا باخچەى جوان بكتە؟

هاوكيشه يەكى بۇ شىكاركرنا پرسىارى بنقىسه.

هاوكيشه رسته يەكا ژماره يە، هيمما يەكسانبونى تيدا بكار دئيت دا دەر برينى ژيەكسانبونى دوو چەندييان بكتە. گورائى س بكاربىنە بۇ نواندنا ژماره يە قهفتين پيدقى كو شيرزاد خرقة بكتە.

ژماره يە قهفتان بۇ جوانكرنا باخچەى		ژماره يە قهفتين پيدقى	+	ژماره يە قهفتين هەين
↓	=	↓	+	↓
۳۲		س		۷

واتە، هاوكيشه دبتە $32 = س + 7$

نمونه

۱ سالار ۱۲ پۆسته پوول هەبوون، ل جهژنا ژ دايكبونا وى هندەك دى بۇ هاتن هەتا ژماره يە هەمووان بوو ۳۲ پوول. سالار چەند پوول ل جهژنا ژ دايكبونا خۇ وەرگرتن؟

ژماره يە سىديين كارزانى	-	۱۲	+	پوولين جهژنا	=	۳۲
↓		↓		↓		↓
۷		۵		ب		۱۲

ژ بىر نەكە تۇ دشىي هاوكيشه يەكى بنقىسى بۇ نواندنا دوو چەنديين يەكسان.

ساخبكه

۱ رۆنكە هاوكيشه ب چ جودايە ژ برى؟

هاوكيشه يەكى بنقىسه. گورائو چ دنويت؟ رۆنكە.

۲ ئالان ۲۴ قەلەم هەبوون. هندەك ژ وان ل سەر ميژى دانان، ۱۱ قەلەم د دەستى ويدا مان. چەند قەلەم ل سەر ميژى دانان؟

۳ ميھقان ژماره يەكا قەلەمان هەبوو. بابى وى ۵ قەلەمىن نوو دانى، قەلەمىن وى بوونە ۱۲. ميھقان چەند قەلەم هەبوون؟

پيدچوونەكا بلەز

ب شيوه يى بيتى بنقىسه

$$7 = 5 + 2 \quad 1$$

$$6 = 2 - 8 \quad 2$$

$$13 = 2 + 11 \quad 3$$

$$9 - 21 = 12 \quad 4$$

$$13 = 5 + 2 + 6 \quad 5$$

زاراف

هاوكيشه equation

راھینان و شیکارکنا پرسیاران

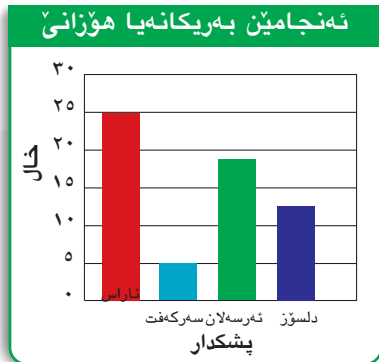
ھاوکیشەیهکی بنقیسه. ئەوا گۆراو دنوینت رۆنکە.

- ٤ ژفانی ١٦ مۆرک هەنە. بۆ چیکرنا بازنەکی پیتقی ٥ لەزاتییا پلنگی ٧٠ کلم/د، و لەزاتییا شیرى ٥٠ کلم/د. ب ٢٤ مۆرکان هەیه. ژفانی پیتقی ب چەند مۆرکین دی هەیه؟
- ٦ رېبەر پاکیتەکا سیدیان کړی، ٢٠ سیدی تیدابوون. ٣ ژوان دانە برایی خو و ٥ بکارئینان. چەند سیدی بۆ مان؟
- ٨ گەرماتی ١٥ پلەیان بلندبوو، گەهشتە ٤٨ پلەیان. ٩ ٧ یاریکەران خو ژ تیمەکا وەرزشی فەکیشان. ژمارەیا یاریکەرین چەند بوو؟
- ٧ ژمارەیهکی ژ ٢٢ ی دەربکە، پاشی دگەل ٥ ی کۆمبکە، دی ئەنجام بته ١٠. ژمارەیا تە لیدەرکری چەندە؟
- ٩ ٧ یاریکەران خو ژ تیمەکا وەرزشی فەکیشان. ژمارەیا یاریکەرین چەند بوو؟

پرسیارەکی بۆ ھاوکیشەیی بنقیسه. ئەوا گۆراوی ن دنوینت دیارکە.

١٠ $20 = n - 31$ ١١ $13 = 5 + n$ ١٢ $17 = 4 - (n + 6)$

بکارئینانا پیدایان ستوونین رۆنکرنی بکاربنە بۆ نقیسینا ھاوکیشەیهکی دگەل گۆراوہکی دپرسیارین ژ ١٣ هەتا ١٥ دا.

١٣ جوداهی دناقبەرا خالی ن ئاراس و خالی ئەرسەلاندا چەندە؟

١٤ ئەگەر سەرجمی خالی سەرکەفت و پشکارەکی دی ١٧ خال بن، خالی پشکارەکی دی چەند؟

١٥ ئەگەر نمرەیا بلند ٢٥ خال بن، دلسۆز پیتقی ب چەند خالان هەیه بۆ بەستفەئینانا قی نمرەیی؟

١٦ ئەندازە دیرژیا لای چارگۆشەیهکی ١٨ سم و ١٧ کاوار دەژمیر ١:١٥ گەهشتە بازاری. ٤٥ خۆلەک ل جادەیا جل و بەرگان بۆراندن، و ٣٥ خۆلەک ل جادەیا پللاقان، و دەژمیرەک و ١٠ خۆلەک ل جادەیا مەحفیران بۆراندن، پاشی چوو. کاوار د کیژ دەژمیریدا چوو؟

پیداچوون و بەرهەقبوون بۆ ئەزموونی

٢٢ بەرهەقبوون بۆ ئەزموونی بەھایی رهنوسی ٦ د کیژ ژمارەیدا مەزنترە؟

ج 36031228 ا 56953

د 4023635200 ب 2060333

١٨ برەکی بۆ ئەقا بیت بنقیسه:

گەرماتی ٥ پلەیان بلند بوو.

٢٠ 9×6 ١٩ 4×7

٢١ هژمارتەنا هزری بۆ دەرئینانا سەرجمی

بکاربنە. $24 + 7 + 13 + 6$

شىكار كرنا ھاوكيشهيان Solving Equations

فېرېر

خهوهكا دريژ ھرچين كوالا پترييا دەمى پوژى دنقن، ژبه ر سيستمى خوارنا وان يا كيم هيز، كول سەر خوارنا بهلگان دژين. پوژانه نيزىكى ۲۲ دەمژميران دنقن. چەند دەمژميران هشاره د پوژيدا؟ ھاوكيشهيكى بنقيسه بو نواندا قى چەندى.

$$\begin{array}{ccccccc} \text{دەمژميرين خەوى} & + & \text{دەمژميرين هشاريى} & = & \text{دەمژميرين پوژەكى} \\ \downarrow & & \downarrow & & \downarrow \\ ۲۲ & + & ن & = & ۲۴ \end{array}$$

ئەگەر ھاوكيشهيكى گوراوهك ب خوقهگرت، ئەم دشىين شىكاربەكەين، ب دەرنئىخستنا بەھايەكى بو گوراوى، كو ھاوكيشهيكى ھاوسەنگ بەكت. شىكارا ھاوكيشهيكى دى بته بەھايى وي گوراوى. كيزقان شىكاره بو ھاوكيشهيكى: ۱ يان ۲ يان ۵؟

ن بگوهوره ب ۱ ئ	ن بگوهوره ب ۲ ئ	ن بگوهوره ب ۵ ئ
$۲۴ = ۱ + ۲۲$	$۲۴ = ۲ + ۲۲$	$۲۴ = ۵ + ۲۲$
خەلەت $۲۴ = ۲۳$	راست $۲۴ = ۲۴$	خەلەت $۲۴ = ۲۷$

شىكار دېتە ۲، چونكى $۲۴ = ۲ + ۲۲$.

واتە، دەمى هشاربوونا پوژانه يا ھرچين كوالا ۲ دەمژميرن.

نمونه

- ۱ كيزقان: ۴ يان ۵ يان ۷ دېتە
شىكار بو ھاوكيشهيا $۳ + ن = ۱۰$ ؟
- ۲ كيزقان: ۱۰ يان ۱۱ يان ۱۳ دېتە
شىكار بو ھاوكيشهيا $۶ - ن = ۷$ ؟
$۱۰ = ۴ + ۳$ خەلەت $۱۰ = ۷$	$۷ = ۶ - ۱۰$ خەلەت $۷ = ۴$
$۱۰ = ۵ + ۳$ خەلەت $۱۰ = ۸$	$۷ = ۶ - ۱۱$ خەلەت $۷ = ۵$
$۱۰ = ۷ + ۳$ دورسته $۱۰ = ۱۰$	$۷ = ۶ - ۱۳$ دورسته $۷ = ۷$
- واتە، ن ۷
واتە، ن ۱۳

پیداچوونەکا بلەز

بەھايى ھەر برەكى بېنەدەر

ئەگەر $ن = ۵$.

۱ $۷ + ن$ ۲ $۲ \times ن$

۳ $۲۵ \div ن$ ۴ $۲ - ن$

۵ $۱۲ - (ن + ۱۱)$

زاراق

شىكار solution

هرچا كوالا پوژانه دەھيكا
بارستەيا خو ژ بەلگين
نۇكاليبتوس دخوت.

هژمارتنا هزرى

دلير دوو هفتى دگه ل خيزانا خو ل ئوستراليا بوراندن. د هفتيا ئيكيذا دلير ۱۳ هرچين كوالا ديتن، و ۲۲ هرچ د هفتيا ئيكي و دوويذا ديتن. چهند هرچ د هفتيا دوويذا ديتن؟

بو شيكاركرنا پرسيارى هاوكيشه يه كى بنقيسه.

$$\begin{array}{rcccl} \text{هرچين كوالا د} & = & \text{هرچين كوالا د} & + & \text{هرچين كوالا د هفتيا} \\ \text{هردو هفتيادا} & & \text{هفتيا دوويذا} & & \text{ئيكيدا} \\ \downarrow & & \downarrow & & \downarrow \\ ۲۲ & = & ب & + & ۱۳ \end{array}$$

ئم دشين هاوكيشه يى ب هژمارتنا هزرى شيكار بكن.

$$۲۲ = ب + ۱۳ \quad \text{هژرا خو بكه: } ۱۳ \text{ كؤم چ ژماره يه كسانه } ۲۲?$$

$$۹ = ب$$

$$\text{ساخبكه: } ۲۲ = ۹ + ۱۳ \quad \text{ب بگوهره ب ۹ ئ}$$

$$۲۲ = ۲۲ \quad \text{هاوكيشه يا دروسته. بهايى ب دبتة ۹.}$$

نمونه

هژرا خو بكه: ۱۷ كؤم چ ژماره يه كسانه ۷؟ ساخبكه: $۱۰ - ۱۷ = ۷$ $\sqrt{۷} = ۷$	هژرا خو بكه: ۱۲ كؤم چ ژماره يه كسانه ۱۲؟ ساخبكه: $۱۲ = ۷ + ۵$ $\sqrt{۱۲} = ۱۲$

ژ بىر نهكه بهايى گؤراوى، ئهوى هاوكيشه يى درست دكت، دبتة شيكار بو هاوكيشه يى.

ساخبكه

۱ رؤنبكه چاوا دى زانى كو بهايى م يى گؤراوى د هاوكيشه يى دبتة شيكار؟

كيژ فان ژماره يان: ۶، يان ۸، يان ۱۱، شيكاره بو هاوكيشه يى؟

۲ $۱۷ = ن + ۹$ ۳ $۹ = ۲ - س$ ۴ $۱۳ = ۷ + س$ ۵ $۳ = ۱۱ - س$

كيژ فان ژماره يان: ۳، يان ۵، يان ۱۵، شيكاره بو هاوكيشه يى؟

۶ $۱۵ = ۱۰ + ن$ ۷ $۱۹ = س + ۴$ ۸ $۱۸ + س = ۲۱$ ۹ $۱۱ = ن - ۱۶$

هژمارتنا هزرى بو شيكاركرنا هاوكيشه يى بكاربينه. شيكارى ساخبكه.

۱۰ $۱۵ = ن + ۸$ ۱۱ $۵ = ن - ۲۵$ ۱۲ $۵۲ = ن - ۶۰$ ۱۳ $۷۲ = ۱۰ + ن$

۱۴ $۴ + ن = ۸$ ۱۵ $۳۰ = ۷ - ن$ ۱۶ $۱۰ - ن = ۳۶$ ۱۷ $۱۳ = ۶ + ن$

راھینان و شیکارکنا پرسیاران

کیز ٲان ژماره یان: ۵ یان ۱۱، شیکاره بو ھاوکیشهیی؟

$$\begin{array}{lll} ۱۸ & ۱۱ = ن + ۴ & ۲۰ \\ ۲۱ & ۱۰ - ن = ۲ & ۱۹ \\ ۲۴ & ۹ + س = ۱۶ & ۲۲ \\ ۲۵ & ۱۸ - ۲۳ = ی & ۲۳ \\ ۲۶ & ۲۵ - ۳۷ = ب & ۲۴ \end{array}$$

هژمارتنا هزری بو شیکارکنا ھاوکیشهیی بکاربینه. شیکاری ساخبکه.

$$\begin{array}{lll} ۲۷ & ۵ + ت = ۱۱ & ۲۸ \\ ۳۱ & ۱۴ = ۸ + ت & ۲۹ \\ ۳۴ & ۷ = ۳ + (ت - ۲۴) & ۳۰ \\ ۳۳ & ۴۸ = ۳۵ + ک & ۳۱ \\ ۳۲ & ۹ - م = ۱۵ & ۳۲ \end{array}$$

ھاوکیشهیی شیکاربکه. شیکاری ساخبکه.

$$\begin{array}{lll} ۳۵ & ۳۱ = ت + ۲۵ & ۳۶ \\ ۳۹ & ۳۰ = ۷ + ب & ۳۷ \\ ۴۳ & ۲۶ = ۹ + س & ۳۸ \\ ۴۴ & ۷ = ب - ۲۹ & ۳۹ \\ ۴۵ & ۷۲ + ۵۴ = د & ۴۰ \\ ۴۶ & ۵۲ = ب - ۵۲ & ۴۱ \\ ۴۷ & ۹ = ۳ + ♥ & ۴۲ \\ ۴۸ & ۱۰ = ۶ + ▲ & ۴۳ \\ ۴۹ & ۷ = ♦ - ۱۲ & ۴۴ \\ ۵۰ & ۱۵ = ◀ + ● & ۴۵ \\ ۵۱ & ۶ = ■ + ◆ & ۴۶ \\ ۵۲ & ۱ = ♣ - ▲ & ۴۷ \end{array}$$

دوره نجام هر هیماپهک د پرسیارین ژ ۴۷ ههتا ۵۰ یدا ژماره یهکی دنوینت. بهایی هر هیماپهکی دهستنیسانبکه.

$$\begin{array}{lll} ۴۷ & ۹ = ۳ + ♥ & ۴۸ \\ ۴۹ & ۷ = ♦ - ۱۲ & ۴۹ \\ ۵۰ & ۱۵ = ◀ + ● & ۵۰ \\ ۵۱ & ۶ = ■ + ◆ & ۵۱ \\ ۵۲ & ۱ = ♣ - ▲ & ۵۲ \end{array}$$

ستوونین رۆنکرنی بو نفیسینا ھاوکیشه یهکی د راھینانین ژ ۵۱ ههتا ۵۴ بکاربینه، پاشی ھاوکیشهیی شیکاربکه.

۵۱ پشیک چهند دهژمیران د رۆژه کیدا یا هشیاره؟

۵۲ کیز گیانه وهر ۴ جا ته مهتی ژماره یا دهژمیرین نفستنا ههسپی دنقت؟

۵۳ شیر چهند دهژمیران د رۆژیدا ژ چیلی پتر دنقت؟

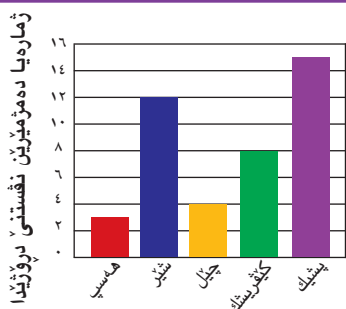
۵۴ کیز گیانه وهر ۵ دهژمیران پتر ژ ههسپی دنقت؟

۵۵ پرسیار چیه؟ کاروان ۹ گیانه وهر ههته: ۴ مریشک و دوو وهردهک و هندهک ههسپ. کاروان ھاوکیشه یا ۶ + ن = ۹ بکارئینا. بهرسف ۳ ههسپ.

۵۶ دوره نجام کارزان ئەف کوژمی پاره ی دا ههردو برایی خۆ دلدار و دلیر: ۱۱۳ پارچه کاغه زین هزار دیناری، ۱۳ پارچه یین ژ جورئ دهه هزار دیناری، و ۹ پارچه یین ژ جورئ پینج هزار دیناری. بههرا هه ئیک ژوان چهنده، ئەگه هه می پاره ی ب یه کسان ل سهر خۆ دابهش بکه ن؟

دهژمیرین نفستنا گیانه وهران

پیداچوون و بهرہہقبوون بؤ ئەزموونی

۵۹ $= ۰,۹ + ۲,۰۸$ ۶۰ $= ۰,۵۹ - ۱,۰۷$

۶۱ بهرہہقبوون بؤ ئەزموونی هەلاتی ۱۱۰ هزار دینار قەگرتن، ئانکو ۸۶ هزار دینار پتر ژ دوو هندی پارەیین قیانی قەگرتین. قیانی چەند پارە قەگرتن؟

- ۱ ۱۲ هزار دینار   ۲ ۲۴ هزار دینار
 ۳ ۱۸ هزار دینار   ۴ ۳۰ هزار دینار

۵۷ برهکی بؤ ئەقا بیٹ بنقیسه.

سامان ۵ سیدی پتر ژ شرینی هەنە.

۵۸ بهرہہقبوون بؤ ئەزموونی نیزیکرنا ژمارهیا ۱,۰ ۳۹۵ بؤ

نیزیکتیرین بهش ژ سەدی چەندە؟

- ۱ ۱,۰۳   ۲ ۱,۰۴
 ۳ ۱,۰۳۹   ۴ ۱,۱۴

شیکارکنا پرسیاران دەر وازەیک ل سەر دیروکی

هیمایین بیرکاری بۆ هەری سەدان سالان هاتینە بکارئینان. «توماس هاریوتی» ئینگلیزی، ئیکەم کەس بوو هەردو هیمایین < و > دکتیبا خوڤا، ئەوال سال ۱۶۳۱ هاتیبه بەلاقرن، بکارئینان. زانای فرەنسی «پیار بۆغیر» ئیکەم کەس بوو هەردو هیمایین $\geq$ بچووکتەر ژ یان یەکسانە و $\leq$ مەزنتەر ژ یان یەکسانە، بکارئینان ل سال ۱۷۳۴. ئەم دشیین هەردو هیمایان $\geq$ یان $\leq$ بؤ دیارکنا پهیوهندیان بکاربینان.

▲ هاتیه کۆتن کو هزرا هەردو هیمایان < یان > بؤ توماس هاریوت چیبوو دەمی ئەجامدانا راپرسینهکی ل ئەمریکا باکوور، پشتی ئەف وینەیه ل سەر دەستی هاوڵاتییهکی ئەمریکی دیتی.

$5 \geq 5$ دئیتە خواندن ۵ بچووکتەر یان یەکسانە ۵

$2 \leq 7$ دئیتە خواندن ۷ مەزنتەر یان یەکسانە ۲

$9 \geq 9$ دئیتە خواندن ۹ بچووکتەر یان یەکسانە ۹

ئەگەر $9 \geq 9$ ، بهایی ن دئ بته ژمارهیهکا بچووکتەر یان یەکسانە ۹.

ئەگەر ن ژمارهیهکا سروشتی بت، بهایی وئ دئ بته ۰ یان ۱ یان ۲

یان ۳ یان ۴ یان ۵ یان ۶ یان ۷ یان ۸ یان ۹.

ئەو ژمارهیین سروشتیین کو گۆراو بنوینت بنقیسه.

- ۱ $5 \geq 5$ ۲ $2 \geq 7$ ۳ $9 \geq 9$ ۴ $2 \leq 7$ ۵ $9 \leq 9$

گۆراوهکی و هیمایا $\geq$ یان $\leq$ بکاربینە بؤ نقیسینا رستهیهکا بیرکاری کو رستهیا پیتی بنوینت.

۶ هەمی ژمارهیین س بچووکتەر یان یەکسان ۷. ۷ هەمی ژمارهیین س مەزنتەر یان یەکسان ۱۲.

به‌هايى برى

Expression Value

فيبريه

پیداچونه‌کا بلهز

$$1 - 100 \quad 1$$

$$10 \times 46 \quad 3 \quad 10 + 25 \quad 2$$

$$19 - 200 \quad 5 \quad 10 \div 200 \quad 4$$

پریز ب پریز داستان ۴ پریز ژ پولین دۆمینی پیکستن. همان ژماره‌یا پولان د هەر پریزه‌کیدا دانان.

ئهم دشیین بره‌کی بنقیسین ژماره‌یا ههمی پولان بنوینت، سه‌ره‌رای کو ژماره‌یا پولان د هەر پریزه‌کیدا نه یا دیاره.

مگرتی ی = ژماره‌یا پولین دۆمینی د هەر پریزه‌کیدا.

$$\begin{array}{ccc} 4 \text{ پریز} & \text{لیکدانی} & \text{ژماره‌یا پولان د هەر پریزه‌کیدا} \\ \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 4 & \times & ی \end{array}$$

تو دشیی بنقیسی ۴ × ی یان ۴ (ی) یان ۴

ژ بیر نه‌که بۆ دیتنا به‌هايى بره‌کی گۆراوه‌ک تیدابت، گۆراوی ب ژماره‌یه‌کی بگوهره، پاشی کردارین بیرکاری ب جهینه.

▲ (رالف لاوی) ۵۲۹ پولین دۆمینی دانانه سه‌ریک و ههمی ل سه‌ر نیک پول راوه‌ستیابوون.

نمونه ۱ داستان ۶ پولین دۆمینی د هەر پریزه‌کیدا دانان. ژماره‌یا ههمی پولان چهنده؟ و ئه‌گه‌ر ژماره‌یا پولان د هەر پریزه‌کیدا ۹ پول بان، دا چ چیبت؟

$$\begin{array}{l} \text{ب} \quad 4 \times \text{ی بینه‌ده‌ر، ده‌می} \quad 9 = \text{ی} \\ 9 \times 4 \rightarrow \text{۹ ل جهی ی دانه} \\ \downarrow \\ 36 \end{array}$$

ئه‌گه‌ر ژماره‌یا پولان د هەر پریزه‌کیدا ۹ پول بن، ژماره‌یا گشتییا پولان دی بته ۳۶ پول.

$$\begin{array}{l} \text{ا} \quad 4 \times \text{ی بینه‌ده‌ر، ده‌می} \quad 6 = \text{ی} \\ 6 \times 4 \rightarrow \text{۶ ل جهی ی دانه} \\ \downarrow \\ 24 \end{array}$$

ئه‌گه‌ر ژماره‌یا پولان د هەر پریزه‌کیدا ۶ پول بن، ژماره‌یا گشتییا پولان دی بته ۲۴ پول.

نمونه ۲ بره‌کی بنقیسه پاشی به‌هايى وی بینه‌ده‌ر.

ب) ئه‌گه‌ر ۴ پاکیتیین ره‌نگرئی و دوو قه‌له‌م رساس کرین، ژماره‌یا قه‌له‌مئین کرین دی بته چهنده؟ به‌هايى ۴ + ۲ بینه‌ده‌ر، ده‌می س = ۴

$$2 + 4 \times 4$$

$$2 + 16$$

۱۸، واته ژماره‌یا قه‌له‌مان بوو ۱۸ قه‌له‌م.

ا) شریئی دوو قه‌له‌م رساس و هنده‌ک پاکیتیین ره‌نگرئی کرین، هەر نیک ژوان ۴ قه‌له‌م تیدا بوون. مگرتی س = ژماره‌یا پاکیتان. ژماره‌یا قه‌له‌مئین ره‌نگرئی کۆم هه‌ردو قه‌له‌م رساس

$$2 + 4$$

ب: ۴ س + ۲

ئه‌گه‌ر شریئی ۳ پاکیتیین ره‌نگرئی و دوو قه‌له‌م رساس کرین، ژماره‌یا قه‌له‌مان دی بته چهنده؟

۱ رۆنېکه چاوا بهايى برې (۸ × س) - ۵ دى ئىنيهدەر، دەمى س = ۳.

برهكى بنقيسه، ديارېكه كا هەر گۆراوهك چ دنويئت.

۲ نهرىنى دوراتييا دوو كيلومهتران رۆژا

دوشه مې برېن و ۳ كيلومهتر ئهقرو.

۳ ديلانى ههمان ژمارهيا كتيبان هفتيانه دخواند، د دەمى چار هفتيياندا.

هەر برهكى بينهدەر دەمى س = ۱۰، و س = ۱۱، و س = ۱۲

۶ $5 \times 2 \times 3$

۵ $4 \times (3 + 3)$

۴ س 4×4

راهيئان و شيكاركرنا پرسياران

برهكى بنقيسه. ديارېكه هەر گۆراوهك چ دنويئت.

۷ كارزان هندهك كتيب ههنه، هەر ۷ كتيب ل سهر

رهفهي دانان.

۸ هيمنى ۱۸ پارچهيئن شريناهييان ههنه. چار ژ ههقاليئ خو ههمان ژمارهيا پارچهيان دايى.

خشتهي تهمامېكه

۱۲

س (س-۱) × ۲	۸
	۱۰
	۱۱

۱۱

س ۹-۶	۶
	۷
	۸

۱۰

س ۲۸+	۱۲
	۱۴
	۲۰

۹

س ۲۱ × س	۲
	۳
	۴

مگرتى ن = ۶. > يان < يان = ل جهى • دانه.

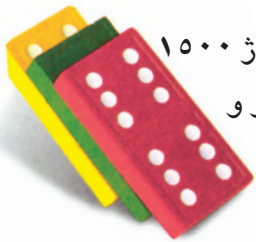
۱۵ $20 \times 5 \times 4 \times 3$

۱۴ $2 \times 10 + 6 + 3$

۱۳ $4 \times 3 + 4$

۱۷ بهايى س چهنده ئهويى برى ۷ × س يهكسان دكهت بو ۴۹؟

۱۶ پرسيار چيه؟ نيوار ترومبىلا خو ب لهزاتييا ن كلم/د هاروت بو دەمى ۳ دهژميران. بهرسف ۳ × ن.

۱۹ پشتى ههرفتنا تهنهكى پيكهاتى ژ ۱۵۰۰ پوليئن دو ميني، ۵۷ پوليئن سور و دوجا تهمهتي وان ژ پوليئن كهسك ل جهى خو مان. چهند پوول ههرفتن؟

۱۸ بنقيسه رستهيهكى بو برى (۴ × ن) + ۵ بنقيسه، و رستهيهكى بو برى (۴ × ن) + ۵ بنقيسه.

پيداجوون و بهرههقبوون بو ئەزموونى

۲۴ چ رهنوس ل جهى دورستن تو دانى؟

$524803 > 52 \square 308$

ج $7:6:5:4:3$

د $6:5:4:3:2$

ا $5:4:3:2:1$

ب $4:3:2:1:0$

۲۰ بهايى رهنوسى شين د ۰۷۲ ۰۸۹۴ ۵۷ چهنده؟

۲۱ $4,4 + 1,8 + 3,1$

۲۲ ۶۶, ۶۶۶ ب پيتان بنقيسه.

۲۳ $28403 + 456039$

خاسيه تين ليكدانى

Multiplication properties

فيبريه

پيداجوونه كا بلهن

■ = 6 × 7 ۱

■ = 6 × 70 ۲

■ = 6 × 700 ۳

■ = 6 × 7000 ۴

■ = 6 × 70000 ۵

زاراف

سيفه تي نالوگور

commutative property

سيفه تي بيگفه به ستن

associative property

ل بير ته بت

تو دشني هژمارتنا هزري و
خاسيه تين ليكدانى بو شيكاركرنا
پرسياران ب كار بيني.

خاسيه تا نالوگور كرنى

4 × 3 = 3 × 4

خاسيه تا بيگفه به ستنى

(6 × 2) × 8 = 6 × (2 × 8)

خاسيه تا ئيكي

7 = 1 × 7

خاسيه تا سفرى

0 = 0 × 9

كتيپخانه يا سيديان چي اي ۸ رفاتك هه نه ، هه مان ژماره يا سيديان ل سه ر هه ر ئيك ژوان هه نه. ده شتي ۵ رفاتك هه نه هه ر رفاتكه كي ۸ سيديان ل سه ر. ژماره يا سيديان چي اي و ده شتي هه مان ژماره يه. هه ر رفاتكه كا چي اي چه ند سيدي ل سه رن؟ بو نواندنا قى پرسيارى تو دشني هاوكيشه يه كي بنقيسي. مگرتي س = ژماره يا سيديان ل سه ر هه ر رفاتكه كي ژ رفاتكين چي اي.

سيديان ده شتي

سيديان چي اي

$$\begin{array}{ccccccc} \text{ژماره يا سيديان ل} & \times & \text{ژماره يا} & = & \text{ژماره يا سيديان ل} & \times & \text{ژماره يا} \\ \text{سه ر هه ر رفاتكه كي} & & \text{رفاتكان} & & \text{سه ر هه ر رفاتكه كي} & & \text{رفاتكان} \\ \downarrow & & \downarrow & & \downarrow & & \downarrow \\ ۸ & \times & ۵ & = & ۵ & \times & ۸ \end{array}$$

8 × 5 = 5 × 8 هزرا خو د خاسيه تا نالوگور كرنيدا بكه

8 × 5 = 5 × 8 دقيقت س يه كسان بت ۵.

5 = 5

واته، ۵ سيديان ل سه ر هه ر رفاتكه كي ژ رفاتكين چي اي.

پرسيارى شيكاربكه

نموونه

ا) خاسيه تا بيگفه به ستن (س × 6) × 8 = 5 × (6 × 8)

(5 × 6) × 8 = 5 × (6 × 8)

كه واته، س = 5

ب) خاسيه تا ئيكي « بي لايهن » 16 = ت × 16

16 = 1 × 16

كه واته، ت = 1

• خاسيه تا نالوگور ب چ جو دايه ژ خاسيه تا بيگفه به ستنى؟

ژ بير نه كه خاسيه تين ليكدانى هاريكاري دكن بو شيكاركرنا
پرسياران ب هزري.

۱ خاسیه تا هاریکارییا مه دکهت بو دهرئینانا بهایی س ب ساناهی، بیژه.
 $0 = 72 \times 16 \times س$

هاوکیشهیی شیکاریکه. خاسیه تا هاتییه بکارئینان دیاریکه.

۲ $(7 \times 7) \times 8 = 8 \times (7 \times 8)$ ۳ $9 \times 3 = 3 \times 9$ ۴ $0 = 7 \times م$

راهینان و شیکارکرنا پرسیاران

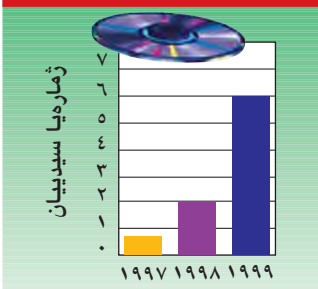
هاوکیشهیی شیکاریکه. خاسیه تا هاتییه بکارئینان دیاریکه.

۵ $7 \times (8 \times 4) = (7 \times 8) \times 4$ ۶ $0 = 9 \times س$ ۷ $3 \times 43 = 43 \times 3$
 ۸ $(2 \times 7) \times 6 = 2 \times (7 \times 6)$ ۹ $0 = 5 \times س$ ۱۰ $165 = 1 \times ت$
 ۱۱ $13 \times (4 \times 5) = (13 \times 4) \times 5$ ۱۲ $112 \times 9 = 9 \times 112$ ۱۳ $س = 1 \times س$

جەبەر خاسیه تی یان خاسیه تین هاتینه بکارئینان دیاریکه.

۱۴ $س \times ی = ی \times س$ ۱۵ $0 = 0 \times س$ ۱۶ $ن = 1 \times ن$
 ۱۷ $س \times (ب \times ك) = (ب \times ك) \times س$ ۱۸ $(س \times ب) \times ك = ك \times (س \times ب)$

فروتنا سیدییان (ب مهلیونان)

بکارئینانا پیدایان وینهیی پونکرئی بو شیکارکرنا هردو پرسیارین ۱۹ و ۲۰ بکارینه

- ۱۹ ژماره یا سیدیین هاتینه فروتن ژ ساللا ۱۹۹۷ هتا ساللا ۱۹۹۹ بخه ملینه.
 ۲۰ کیژ ساللی ژماره یا مهزنتر ژ سیدییان هاته فروتن؟
 ۲۱ جهی کفانان دیاریکه، دا هاوکیشه هاوسهنگ بت: $240 = 7 \times 24 + 3 \times 24$
 ۲۲ سوزانی لیدانین دلی خو د دهمی ۲۰ چرکاندا هژمارتن. لیدانین دلی وی بوونه ۲۹. ژماره یا لیدانین دلی وی د خو له که کیدا دی بنه چهند؟

- ۲۳ کو مه له یه ک ژ چیل و وهردهکان، ژماره یا سه و
 پییین وان دبه ۹۹. ئەگەر ژماره یا وهردهکان
 دوجا ته مهت ژماره یا چیلان بت، ژماره یا هه
 ئیک ژوان چهنده؟
- ۲۴ بنقیسه نمونه یه کی بینه، تیدا دیاریکه ی
 چاوا خاسیه تا پیکه به ستنی د لیدانیدا هاریکارییا ته
 دکهت بو شیکارکرنا پرسیاران ب شیوه یه کی هزری.

پیداچوون و به رهه قبوون بو نه زموونی

۲۹ به رهه قبوون بو نه زموونی
 ژیبی جوانی ۶ سالان کی متره ژیبی
 قیانی. ئەگەر ژیبی قیانی ۱۹ سال بن، کیژ
 هاوکیشهیی بو دیتنا ژیبی جوانی دی بکارئینی؟

ا $19 = ن + 6$ ب $ن = 6 + 19$
 ج $ن = 19 + 6$ د $6 = ن + 19$

ژماره یا ده می ب شیوه یی که رتی بنقیسه.

۲۵ $0,021$ ۲۶ $0,704$
 ۲۷ ژماره یان ژ بچووکتی بو مهزنتر ریژبکه.
 $2,35 : 3,25 : 3,52$
 ۲۸ $11 + 10 + 19 + 47 + 23$

به شينه وه د ليكدانيدا Distribution in Multiplication

فيرويه

پيداچوونه كا بلهز

$$29 + 8 \quad 1$$

$$15 - 239 \quad 2$$

$$8 \times (2 \times 6) \quad 3$$

$$10 \div 8500 \quad 4$$

$$(4 \times 9) + 20 \times 9 \quad 5$$

زاراف

خاسيه تا به شينه وه
distribution property

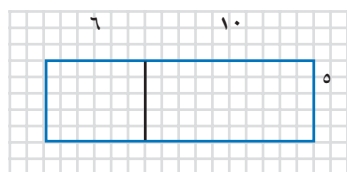
پارچه پارچه دهقى خاسيه تا به شينه وه ئه وه كو، ليكدانا ژماره يه كى ل سهرجه مى دوو ژماره يان، وه كو ليكدانا قى ژماره يى ل ههر ئيك ژ ههر دو ژماره يان، پاشى كو مكرنا ههر دو ئه نجامين ليكدانى.

په ويا چالاجى

چاوا خاسيه تا به شينه وه بو دياركرنا ئه نجامى 16×5 دى بكارئينى؟

پينگافا ٣

خاسيه تا به شينه وه بو دياركرنا سهرجه مى ههر دو ئه نجامين ليكدانى بكاربينه. د ناف كفاناندا ليكبه پاشى ههر دو ئه نجامين ليكدانى كو مبهكه.

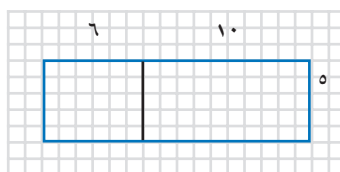
$$(6 \times 5) + (10 \times 5)$$

$$\downarrow \quad \downarrow$$

$$30 + 50 = 80$$

پينگافا ٢

١٠ يه كان ل سهر لايكيشه ي ژ ره خى راستيقه بهه ژميره، و هيله كى بو ژيكفه كرنا لايكيشه ي بكيشه.

$$(6 + 10) \times 5$$

پينگافا ١

لايكيشه يه كى ل سهر كاغزا چارگو شه يان دياربكه، پانيبا وى ٥ يه كه بن و دريژيبا وى ١٦ يه كه. هزرا خو د رووبه ريدا بكه وهك ئه نجامى ليكدانى.

$$16 \times 5$$

واته $80 = 16 \times 5$

● كاغزا چارگو شه يان بكاربينه بو ديتنا ئه نجامى $17 \times 20 = n$

ديسا تو دشى خاسيه تا به شينه وه بكاربينى بو دياركرنا به هايى بره كى دگهل گوږاوه كى.

نموونه به هايى $6 \times (n + 5)$ چهنده، ده مى $n = 10$ ؟

$$6 \times (n + 5) = (5 \times 6) + (n \times 6)$$

$$\text{خاسيه تا به شينه وه} \quad (5 \times 6) + (10 \times 6) =$$

$$\text{ل جهى ن به هايى وى ١٠ دانه} \quad 30 + 60 =$$

$$90 =$$

● خاسيه تا به شينه وه بكاربينه بو دلنيا بوون ژ راستيبا هاوكيشه يا $7 \times (n + 2) = 84$ ، ده مى $n = 5$ ، پاشى $n = 10$.

۱ پوښکه چاوا خاسيه تا به شينه وه بۇ ديار کرنا بهايي ۷×۸۲ دى بکارئینی؟ پينگاقين خو پوښکه.

کاغزا چارگوښه يان بۇ دهرئینانا نهجامي ليکداني بکارينه.

۲ ۱۸×۱۰ ۳ ۱۵×۲۰ ۴ ۶×۲۳ ۵ ۱۴×۳۰

خاسيه تا به شينه وه بۇ دوباره نقيسینا هر بره کی بکارينه.

۶ ۲۶×۷ ۷ ۲۴×۹ ۸ ۳×۲۶ ۹ ۱۵×۷

راهینان و شیکار کرنا پرسياران

کاغزا چارگوښه يان بۇ دهرئینانا نهجامي ليکداني بکارينه.

۱۰ ۱۷×۵ ۱۱ ۱۶×۹ ۱۲ ۱۴×۲۰ ۱۳ ۶×۳۳

خاسيه تا به شينه وه بۇ دوباره نقيسینا هر بره کی بکارينه. نهجامي ليکداني بينه دهر.

۱۴ ۸×۱۴ ۱۵ ۳۴×۸ ۱۶ ۳۷×۹ ۱۷ ۳۵×۶

۱۸ ۲۸×۹ ۱۹ ۳۲×۱۰ ۲۰ ۲۶×۱۲ ۲۱ ۱۲×۵۰

ده قی بری بکارئینانا خاسيه تا به شينه وه دوباره بنقيسه. پاشی بهايي بری بينه دهر.

۲۲ $۹ \times (۸ + ن)$ ده می ن = ۱۰ ۲۳ $۸ \times (س + ۴)$ ده می س = ۲۰

۲۴ $۳ \times (ت + ۶)$ ده می ت = ۴۰ ۲۵ $۵ \times (س + ۷)$ ده می س = ۸۰

۲۶ پزگار ۴ بنين باجانسوركان هه نه. هر بنه کی ۴ باجانسورك د حهفتيه كيڊا

دان. پزگار بهرهمی سی حهفتیان دگه ل ۳ ژ ههقالين خو ب يهكسانی ل

سهر خو به لا فكرن. هر ئیکی چهند باجانسورك گه هشتنی؟

۲۷ **؟ کا شاشی؟** ماجد نقيسی $۷ \times (۷ + ۳۰) = ۲۱۰ + ۷ = ۲۱۷$

خهله تیی دياربکه، و دورستبکه، و بهرسقا دورست بنقيسه.

۲۸ خاسيه تا به شينه وه بۇ دلنيا بوون ژ راستيا هاوکیشه یی بکارينه.

$۵ \times (س + ۶) = ۱۳۰$ ، ده می س = ۲۰.

۲۹ **بنقيسه** خاسيه تا به شينه وه ب بۇچوونين خو شروقه بکه، و

نمونه يه کی ل سهر جيبه جيكرنا وی بينه.

پیداچوون و بهرهم قبوون بۇ نهزموونی

۳۴ بهرهم قبوون بۇ نهزموونی بهايي رهنوسی ۸ د ژماره یا

۲ ۸۰۵ ۷۰۴ دا بنقيسه.

۱ ۸۰۰ ۲ ۸۰۰۰ ۳ ۸۰۰۰۰ ۴ ۸۰۰۰۰۰

۱ ۸۰۰ ۲ ۸۰۰۰ ۳ ۸۰۰۰۰ ۴ ۸۰۰۰۰۰

۳۰ نهجامي $(س - ۱۷) + ۲۷$ بينه دهر ده می س = ۴

۳۱ بۇ نيزيكترين بهشي ده می نيزيکبه پاشی کومبکه

۲، ۴۶ + ۷، ۳۹

۳۲ $۲،۵۱ + ۰،۳۵$

۳۳ $۵۶،۹ - ۹۰،۸$

پیداچوونهکا بلهز

بههايي بري بينهدهر، دهمي
س = ۱۲

$$۱ \quad ۲ \quad ۳ \quad ۴ \quad ۵$$

$$۲ + س = ۶۴ - س$$

$$۳ + س = ۳۶ - س$$

$$۴ - س = ۱۴$$

$$۵ \quad ۷ \times س$$

ريکين شیکارکرنا پرسياران

هاوکيشهيهکي بنقيسه

Problem Solvin Strategies:

Write an Equation

پرسيار رووبهري رهشمالهکي ۶۵ مهترين دوجايينه، بارستهيا وي ۱۸ کگم. رهشمال ۱۳ پارچهيپن رووبهريپن وان يهکسان پیکهاتييه. رووبهري هر پارچهيهکي چنده؟

تيگهه

- داواکري چيهه؟
- چ پيزانين ئويپن تو دي بکارئيني؟
- هندهک پيزانين ههنه تو بکارنائيني؟ چنه؟

ل بيرا ته بت

هردو چهنديپن ل هردو رهخين
هاوکيشهيهي هردم يهکسان.

نمونه

$$۱۵ = ۵ + ۱۰$$

$$\downarrow = \downarrow$$

$$۱۵ = ۱۵$$

پلاني دانه

- بو شیکارکرنا پرسيار دي چ ريك بکارئيني؟
- تو دشني هاوکيشهيهکي بنقيسي و شیکارکيهي، دا رووبهري هر پارچهيهکي بينهدهر.

شیکارکيه

بو شیکارکرنا پرسيار دي چاوا في ريك بکارئيني؟

هاوکيشهيهکي بنقيسه، پاشي بو شیکارکرنا هاوکيشهيهي، هژمارتنا هزي بکارينه. مگرتي س = رووبهري پارچهيهکي.

$$\begin{array}{ccccccc} \text{رووبهري رهشمالی} = \text{ژمارهيا پارچهيان} & \times & \text{پارچهيهکي هر} & & & & \\ \downarrow & & \downarrow & & \downarrow & & \\ ۶۵ & = & ۱۳ & \times & س & & \end{array}$$

س = ۵ هزرا خو بکه: ۱۳ ليکداني چ ژماره دي بته ۶۵؟

رووبهري هر پارچهيهکي ۵ مهترين دوجايينه.

ساخبه

- چاوا دي ژراستيا بهرسفا خو دلنيابي؟
- چ ري يهکا دي هيه تو بکاريني؟

پکین شیکارکنا پرسیاران

ھیلکاره کی یان وینہیہ کی ویتہ بکھ
نمونه یه کی پیکبینه یان ب کردار
بجھبینه
لیستہ کا ریگ پیکبینه
ل شیوازہ کی بگہرہ
خشنہ یه کی یان وینہیہ کی
پونکرنی پیکبینه.
بخہ ملینہ و ساخبکہ
ل دوو پینکافیئ خوه بزقرہ
پرسیارہ کا سانہیتر شیکارکہ.

ھاوکیشہ یه کی بنقیسہ

دہرئہ نجامی ژیربیژی بکاربینه

راھینان و شیکارکنا پرسیاران

بو ھەر پرسیاره کی، ھاوکیشہ یه کی بنقیسہ و شیکارکہ. ئەوا
گوڤراو دنوینت دیارکہ.

- ۱ ئەگەر پرووبه ری پەشمالی ۱۳۰ مەترین دو جایی بن، پرووبه ری
ھەر پارچە یه کی دی بته چەند؟ و پرووبه ری ھەر پارچە یه کی دی
بته چەند ئەگەر پرووبه ری پەشمالی ۱۴۳ مەترین دو جایی بن؟
- ۲ ۱۸ پەشمال ب ژماره یین یە کسان د پێژاندا ھاتنە دانان. ئەگەر
ژماره یا گشتییا پەشمالان ۳ جا تەمەتی ژماره یا پەشمالان د ھەر
پێژە کیدا بت، ھەر پێژە کی چەند پەشمال تیدانە؟

بکارینانا پیدایان خستە ی بو شیکارکنا ھەردو پرسیارین

۳ و ۴ ب کاربینه. خستە ژماره یا پیتین ھەر قوتابییە کی د

تاقیکرنیدا

ب شیوہ یه کی دورست

خواندین دیار دکەت.

خواندنا پیتان

مھاباد	میدیا	نیرگز	شرین
۱۶	۱۵	۱۸	۱۹

- ۳ نیرگزی ۹۰ خال وەرگرتن. کیژ ھاوکیشہ یه کی ئەم
دشپین بکاربینن بو دیارکنا ژماره یا خالان بو ھەر
پیتە کا ب شیوہ یه کی دورست خواندی؟
- ۴ د کیژ ھاوکیشہ یه کی س بکار دیت بو نواندنا
ژماره یا پیتین شرینی دورستتر خواندین ژ
میدیایی؟

س + ۱۹ = ۱۵ ج	س + ۱۹ = ۱۵ ا	س + ۱۸ = ۹ ج	س × ۱۸ = ۹۰ ا
س - ۱۹ = ۱۵ د	س + ۱۵ = ۱۹ ب	س - ۹۰ = ۱۸ د	س - ۱۸ = ۹۰ ب

جیبه جیکرنین جوڤاوجوڤر

- ۵ ئاریان ل دەژمیر ۱:۱۵ پشتی نیقرو گەھشتە بنگەھە کی بازرگانی. ۲۵
خۆلەک ل جھێ فرۆتتا ئامیرین مۆزیکێ بۆراندن، ۲۰ خۆلەک ل جھێ فرۆتتا
جل و بەرگان، و ۳۵ خۆلەک ل جھێ فرۆتتا کۆمپیوتەر، پاشی چوو. ل کیژ
دەمی ئاریان ژ بنگەھێ بازرگانی دەرکەفت؟
- ۶ ترۆمبیللا ئالان پیتفی ب تەنە کە یە کا سوتە مە نیی ھە یە بو برینا دووراتییا
۱۲۰ کلم. ئەگەر تانکی ترۆمبیللا وی ۳ تەنە کە یان بگرت،
ئەو دی تیرا برینا دووراتییا ۴۰۰ کلم کەت؟ بەرسقا خو پۆنبکە.
- ۷ دەرئەنجام سەرجمی دوو ژماره یان ۳۴ و جوداھی
دناقبەر و واندنا ۴، ئەو چ ژمارەنە؟
- ۸ ھۆزانقانە کی پۆژا دوشە مبی ۲۳ نامە ژ حە ژیکەران
وەرگرتن، و ۵۴ نامە پۆژا سیئە مبی، و ژماره یە کا دی
پۆژا ئەینی. ئەگەر ژماره یا گشتییا نامە یان ۱۲۷ نامە
بن، ژماره یا نامە یین پۆژا ئەینی وەرگرتین چەند بوو؟
- ۹ پرسیاره کی بنقیسہ ب ھاوکیشہ یا س $3 \times 21 = 21$ بیئە شیکارکرن.

پیداچوون Review

هاوكيشه equation

نیشانا يهكسانبوونى
equal sign

بر expression

گوراو variable

خاسيه تا پيگفه بهستن
associative property

خاسيه تا به شينه وه
distributive property

دهرئینانا
calculate

دنيا بوون ژ زاراف و چه مگان

دهسته واژه يا گونجايتر ژ ليستى هلبژيره.

۱ — رسته يه كا ژماره ييه، هيمايى يهكسانبوونى تيدا دئيتته بكارئینانا دا

دهربرينى ژ دوو چهنديين يهكسان بكهت.

۲ — بيته كه يان هيمايه كه ژماره يه كي دنويئت.

۳ — ليكدانا ژماره يه كي ل سهرجه مكي ههر وهكو ليكدانا ههر كوكه يه كي

سهرجه ميه ل وي ژماره يي، پاشي كوكرنا نه نجامين ليكدانى.

۴ بو — به هايى برى، گوراوى ب ژماره يه كي بگوهره، پاشي كردارين بيركاريى بجهينه.

دنيا بوون ژ شاره زايان

بره كي بنقيسه و نهوا ههر گوراوه ك دنويئت دياربكه.

۵ ۱۶ كومپيوتهر ل قوتابخانى هه نه. سالا بيت ۶ ۵۳ سوار يين د شه مهنده فريدا. هنده ك ژى هاتنه خوار.

ژماره يه كا كومپيوتهرين دى دى ئين.

به هايى برى بينه دهر.

۷ $(90 - k) \times 2 = \text{دهمى ك} = 45$ ۸ $s \times 10 \times 4 = \text{دهمى س} = 3$ ۹ $(t \times 0) \times 5 = \text{دهمى ت} = 7$

۱۰ $12 \times (4 + 6) + 8$ ۱۱ $36 \div (3 + 9) - 3$ ۱۲ $(8 \times 5) \div (6 - 8)$

هاوكيشه يه كي بنقيسه، و نهوا گوراو دنويئت دياربكه، پاشي هاوكيشه يي شيكاربكه.

۱۳ سالم ۱۷ قهله م هه بوون، هنده ك ژ وان دانه ۱۴ عادل ۱۷ سيدى هه نه. هنده كين دى كرين،

سليمان، ۹ قهله م بو مان. چند قهله م دانى؟ سيدين وي بوونه ۱۸. عادل چند سيدى كرين؟

هاوكيشه يي شيكاربكه. خاسيه تا ته بكارئینانا دياربكه.

۱۵ $0 = 19 \times s$ ۱۶ $(9 \times s) \times 5 = 9 \times (4 \times 5)$

۱۷ $16 \times t = 16$ ۱۸ $6 \times 13 = s \times 6$

دنيا بوون ژ شيكاركرنا پرسياران.

شيكاربكه.

هاوكيشه يه كي بنقيسه و شيكاربكه.

۱۹ دلشاد دقيت باخچه يه كي لاكيشه يي دريژيا وي ۲۰ ئاوات دقيت ۲۴ كتيبان ب يهكسانى د ناف

۱۸ م و پانينا وي ۱۲ م په ژان بكهت. چند مهتر ۴ پاكيتاندا دانت. ههر پاكيته كي چند كتيب

ژ په ژانى دقين؟ كرنه تيدا؟

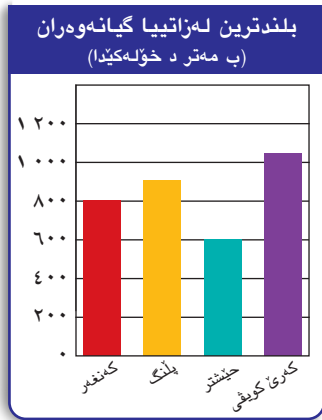
به رهه قبوون بوئه زموونی Standardized Test Prep

پرسیاری تیگهه

هاوکیشهیا د پرسیارا ٤ یدادگه هینت کوس - ٥
یه کسانه ٧ + ١٢ یان ١٩. وژ بهرکو ٥ ژس هاته
دهرکرن، لهو ئهه پیئقی ب ژماره یه کینه ژ ١٩ ی
مهزنتربت ب ٥ ی.

خشتهی بو شیکارکرن پرسیاران ژ ٦ ههتا ٨ بکارینه.

به رسفا گونجایتر ژ پرسیارین ژ ١ ههتا ٨ هلبژیره.

١ - ١٠ - س = ٦ کیژقان حالهتین خورای دنوینت؟

- ا ژماره یه کی ١٠ ی ژ ی کیمبکه ی یه کسانه ٦.
 ب ١٠ کیم ٦ یه کسانه ژماره یه ک.
 ج ١٠ کیم ژماره یه ک یه کسانه ٦.
 د ٦ کیم ژماره یه ک یه کسانه ١٠.

٦ لهزاتیا گیانه وهری دوو جا ته مهت لهزاتیا
حیشتتریه ب نیژیکی؟

- ا که نغهر
 ب که ری کیفی
 ج پلنگ
 د نه چو ژ وان

٢ کیژ بر خاسیهه تا ئالوگور کرنی د کو مکر نییدا دنوینت؟

- ا $0 + 7 + 16 = 7 + 16$
 ب $16 + 7 = 7 + 16$
 ج $16 = 0 + 16$
 د $(2 + 7) + 16 = 2 + (7 + 16)$

٧ ئه گهر که نغهری ٦ خوله کان کره غار، دقیت حیشتتر

چهند خوله کان بکه ته غار دا هه مان دووراتی ببرت؟

- ا ٦ خوله ک
 ب ٧,٥ خوله ک
 ج ٨ خوله ک
 د ١٢ خوله ک

٣ کیژ ژماره نه هاوتایه دگه ١, ٧٥؟

- ا ٧٥,١٠
 ب ٧٦,٠ - ٩
 ج ١٠,٠ + ٦٥,١
 د ٧٥,٠ + ٩,٠

٨ کیژ هاوکیشهیه، ئه و دووراتییا پلنگی ب مهتران

بری د دهمی ١٤ خوله کاندا دیار دکهت؟

- ا $12600 = 900 \times 14$
 ب $900 = 4 \times 14$
 ج $914 = 900 + 14$
 د $11900 = 850 \times 14$

٤ بهایی س چهنده د بری س - ٥ = ٧ + ١٢ دا؟

- ا ٢٤
 ب ١٩
 ج ١٤
 د نه چ ژ وان

٥ بهایی ١٠ × س × ٣ چهنده، دهمی س = ٢؟

- ا ٢٣
 ب ٣٠
 ج ٣٦
 د نه چ ژ وان

Write What You Know

ئهواتودزانی بنقیسه

١٠ هاوکیشهیه کی بوئه قبا بیت بنقیسه و شیکاریکه.

٩ بهحسی حالهته کی بکه ئهه بشین ب قی

پاشی دیار بکه کا گور اوچ دنوینت. کامل ١٠٨

هاوکیشهیه بنوینن.

هزار دینار بهایی ٩ فهره نگان دان. بهایی

١٠ - س = ٦ پاشی هاوکیشهیه شیکار بکه.

ههر فهره ننگه کی چهنده؟

چاره سهرىيا پىدايان

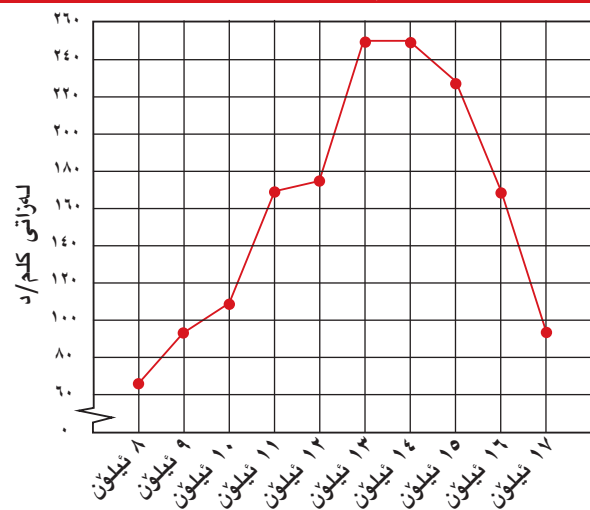
Data Processing

بهشى
۶
۴

بابه لىسك باروقه يه كا مه زنه هوروبايين له زاتىيا وان دگه هته ۱۲۰ كلم/د د گه لن. بابه لىسكا فلويد تهوال ساللا ۱۹۹۹ ب سهر ويلايه تين كارولينا باشوورى و باهاما دا هاتى، زيان و زهره په كا مه زن كرن. هيللا رنونكرنى، له زاتىيا بابه لىسكا فلويد ده مى ب سهر كارولينا باشووريدا هاتى، دنوينت.

پرسىاره ك بو شىكار كرنى: د كيژ ماوى دوروزيدا له زاتىيا هوروباي مه زنتره؟

له زاتىيا هوروبايين بابه لىسكا فلويد

بهرار د ده مژمير ۵ ب.ن

پيژانينين خو ساخبكه Check what you know

ژ بو پشتراست ببى كو قوتاببيان پيژانينين پيډقى
بو قى پشكى وهرگرتينه، قى بهرپهري بكاربينه

ستوونين رُونكرنى **barcharts**

هيلا رُونكرنى **graphical line**

ويئهدار **diagram**

زاراف ✓

دهسته واژها گونجايتر ژ ليستى ههلبژيره.

۱ ئەگەر ته هندەك پيډايين جوراوجور ههبن، بهراوردكرنا قان پيډاييان بكارئينا نا _____ دى ب ساناھى كهقت.

۲ ئەو ويئى رُونكرنى يى گوهورپينا پيډاييان د ماويهكيدا دياردكت دبژئى _____ .

خشتهيئ دوبارهبوونى ✓

خشتهيئ دوبارهبوونى بو شيكاركرنا پرسياران ژ ۳ ههتا ۶ بكاربينه.

۳ چەند قوتاببيان نمرهيا ۹۰ د ئەزموونيدا بر؟

۴ چەند قوتاببيان نمرهيا ۹۰ يان ۱۰۰ بر؟

۵ چەند قوتاببيان پشكدارى د ئەزموونيدا كر؟

۶ چەند قوتاببيان ژ نمرهيا ۹۰ كيمتر بر؟

نمره	دوبارهبوون
۷۰	۱۲
۸۰	۱۵
۹۰	۱۷
۱۰۰	۱۲

خواندنا ويئهيى رُونكرنى ✓

ستوونين رُونكرنى بو شيكاركرنا پرسياران ژ ۷ ههتا ۱۲ بكاربينه.

۷ ويئهيى رُونكرنى چەند جورين پيئتقييان ديار دكت؟

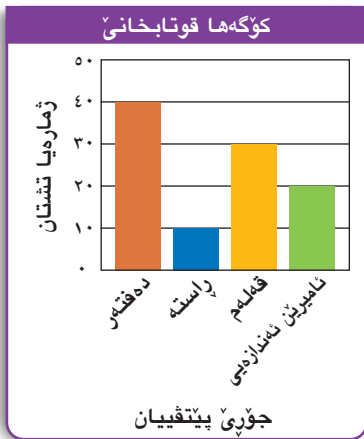
۸ چەند قەلەم د كوگههيئا ههنه؟

۹ ژمارهيا ههمى تشتان د كوگههيئا چەنده؟

۱۰ ژمارهيا ئاميرين ئەندازهيا چەند ژ ژمارهيا راستهيان پتره؟

۱۱ ژمارهيا كيژ تشتى د كوگههيئا ژ ههميان مەزنتره؟

۱۲ ئەگەر بههايى هەر قەلەمهكى دوو هزار دینار بن، بههايى ههمى قەلەمان چەنده؟

جووتين ريزكرى ✓

جووتين ريزكرى بكاربينه بو نافكرنا خالين ل سەر تورا

چارگوشهيان د پرسيارين ۱۳ ههتا ۲۲ یدا.

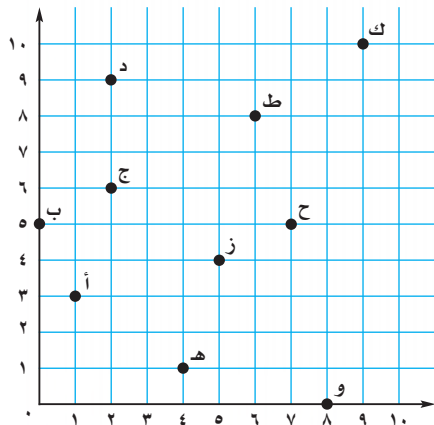
۱۳ (۳:۱) ۱۴ (۶:۲)

۱۵ (۴:۵) ۱۶ (۱:۴)

۱۷ (۸:۶) ۱۸ (۵:۰)

۱۹ (۵:۷) ۲۰ (۹:۲)

۲۱ (۱۰:۹) ۲۲ (۰:۸)

پیداچوونه کا بلهز

$$۲۴ + ۹$$

۱

$$۲۴ + ۱۳$$

۲

$$۱۸ + ۴۰$$

۳

$$۲۲۰ + ۱۵$$

۴

$$۱۶۰ + ۲۴۰$$

۵

زاراف

دوباره بوونا که لووکی

cumulative frequency

کو مکرن و پیکختنا پیزانینان

Collecting and organising Data

فیږیه

خشته یی ژمیریاری خوارئ، ژمارهیا فایلین هاتینه فروتن د پینج هفته یین ئیکئ ژ سالا خواندنیدا دنوینت. چاوا دی شی ژمارهیا گشتییا فایلین هاتینه فروتن بینیه در؟ تو دشئی خشته یی دوباره بوونی بو پیکختنا پیدا یین د خشته یی ژمیریاریدا هاتین بکارینی.

چالاکي

بهدستر

خشته یی ژمیریاری خوارئ کو پیکه

پینگاڤا ۲

دوباره بوونا که لووکی سهرجه می فایلین فروتنی دنوینت

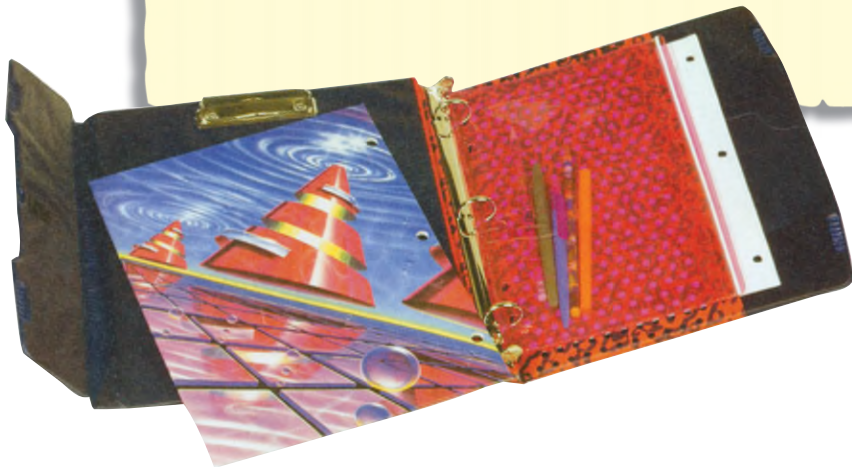
فایلین فروتنی		
دوباره بوونا که لووکی	دوباره بوون (ژمارا) فایلین هاتینه فروتن	هفته یی
۲۰	۲۰	هفته یی ۱
$۳۵ = ۱۵ + ۲۰$	۱۵	هفته یی ۲
■	■	هفته یی ۳
■	■	هفته یی ۴
■	■	هفته یی ۵

پینگاڤا ۱

نیشانین ژمیریاری هه هفته یی کی بنقیسه. ئه قی سهرجه می د ستونا دوباره بوونیدا ل خشته یی دوباره بوونی یی بهرام بهر بنقیسه.

فایلین هاتینه فروتن	
ژمارهیا فایلین	هفته یی
	هفته یی ۱
	هفته یی ۲
	هفته یی ۳
	هفته یی ۴
	هفته یی ۵

پهنوسی دو ماهی د ستونا دوباره بوونا که لووکیدا، ژمارهیا گشتییا فایلین هاتینه فروتن دیار دکت.

● ژمارهیا فایلین ههتا دو ماهییا هفته یی سی هاتینه فروتن چهنده؟

د هفته رين قوتابيان كړين

دوباره بوونا كهلووكي	دوباره بوون (ژماره يا قوتابيان)	ژماره يا دهفته ران د بهسته كيدا
۳۱	۳۱	۱
۵۳	۲۲	۲
۶۹	۱۶	۳
۸۴	۱۵	۴
۹۶	۱۲	۵

- ۱ خشته يې دوباره بوونې و خشته يې ژمير ياري ب چ وهك ئيكن؟
و ب چ ژي كجودانه؟
- خشته يې دوباره بوونې بو شيكار كرنا پرسياران ژ ۲ هه تا ۵ بكارينه.
- ۲ ژماره يا مهزنتريا قوتابيان كيژ بهسته ك كړي؟
- ۳ ژماره يا كي متر يا قوتابيان كيژ بهسته ك كړي؟
- ۴ ژماره يا قوتابييښ بهسته كا كي متر ژ ۴ دهفته ران كړي چهنده؟
- ۵ ژماره يا قوتابييښ دهفته ر كړين چهنده؟

راهينان و شيكار كرنا پرسياران

دووباره بوون كهلووكي	دووباره بوون	حفتي
۷	۷	حفتيا ۱
۲۰	۱۳	حفتيا ۲
۲۵	۵	حفتيا ۳
۳۹	۱۴	حفتيا ۴

- خشته يې دوباره بوونې بو شيكار كرنا پرسياران ژ ۶ هه تا ۹ بكارينه.
- ۶ چهنده قوتابيان ل حفتيا ۱ ي پشكاري كړي؟ ل حفتيا ۲ ي؟
- ۷ چهنده قوتابيان هه تا دو ماهيا حفتيا ۲ ي پشكاري كړي؟
- ۸ چهنده قوتابيان ل هه رچار حفتيان پشكاري كړي؟
- ۹ ژماره يا پشكاران ل هه ردو حفتيښ ۱ و ۲ چهنده پتر بوون ژ هه ردو حفتيښ ۳ و ۴؟

ژماره يا قوتابيان	دهمې چالاكي
۱	۹:۳۰ ب.ن
	۱۰:۳۰ ب.ن
	۱:۳۰ پ.ن
	۲:۳۰ پ.ن

- خشته يې ژمير ياري بو شيكار كرنا پرسياران ژ ۱۰ هه تا ۱۳ بكارينه.
- ۱۰ خشته يې دوباره بوونې بو پيدا يان دورستبه.
- ۱۱ ژماره يا مهزنتريا قوتابيان كيژ دم هه لبرژارت؟
- ۱۲ چهنده قوتابيان پشكاري د چالاكيښ بهري نيروډا كړي؟
- ۱۳ ئه گه ر هه ر قوتابيه كي پشكاري د ئيك چالاكيډا كړي. ژماره يا قوتابيښ پشكاري د چالاكيښ وهرز شيدا كړين چهنده؟

- ۱۴ **پرسيار چيه؟** د راپرسينه كيدا ل دور رهنگين په سهندي، ۱۱ قوتابيان رهنگي شين هه لبرژارت و ۷ قوتابيان رهنگي سور هه لبرژارت. ئه ويښ مابين رهنگي كهسك هه لبرژارت. ۲۴ قوتابيان پشكاري د راپرسيندا كړبوو. به رسف ۶.

پيداچوون و بهر هه قبوون بو نه زموونې

ئهو پيتا نفيسينا ژماره يې ب رهنوسان ديار دكت هلبژره.

۱۹ بهر هه قبوون بو نه زموونې پيښ و نه ه ده ي.

- ا ۵,۰۹
 ب ۵,۹
 ج ۹,۵
 د ۵۰۹

۲۰ بهر هه قبوون بو نه زموونې بيست و شش بهش ژ سه دي.

- ا ۰,۰۲۶
 ب ۰,۲۶
 ج ۱,۲۶
 د ۲,۶

۱۵ بره كي ل دور ئه فا خوراي بنقيسه:

سه يراني ۴ لاپه ر كي متر ژ زياني خواندن.
ژياني س لاپه ر خواندن.

۱۶ شيكار به كه. ن - ۹ = ۲۱

۱۷ بو ني زي كترين مه ليون ني زي كبه كه. ۲ ۴ ۹ ۷ ۶ ۲ ۹

۱۸ بو ني زي كترين ده ي ني زي كبه كه. ۶,۰۵۸

ناقەند

Mean

فېرېرە

پېداچوونەكا بلەز

$3 \div 90$

$8 \div 56$

$4 \div 88$

$3 \div 180$

$3 \div 75$

زاراڧ

Mean

ناقەند

ژ بۇ شروفەكرنا زاراڧان، سالانە قوتابخانە بەرىكانەيان بۇ قوتابىيان ئەنجام دەت. قوتابىيان پۇلا پېنجى ئەويىن پشكدارى د بەرىكانىدا كرىن، ئەڧ ئەنجامىن د خشتەيى بەرامبەردا هاتىن تۇماركرن. ناقەندى ئەنجامىن وان چەندە؟

ناقەند ژمارەيەكە، پېداييان دنويىت. دشىى ناقەندى ديار بكەى ب كۆمكرنا هەمى پېداييان، پاشى سەرجمى ل سەر ژمارەيا پېداييان دابەشكەى.

بەرىكانەيا شروفەكرنا زاراڧان

ژمارەيا زاراڧىن دورست	ناڧ
۵۸	ئامەد
۵۸	كارزان
۵۱	سەمىيان
۶۲	نەوزاد
۶۱	بەھزاد

نمونه

پېنگاڧا ۲

سەرجمى ل سەر ژمارەيا پېداييان دابەشكە.

$$\begin{array}{r} 58 \\ 5 \overline{) 290} \\ \underline{25} \\ 40 \\ \underline{40} \\ 0 \end{array}$$

پېنگاڧا ۱

هەمى پېداييان كۆمبەكە

$$\begin{array}{r} 58 \\ 58 \\ 51 \\ 62 \\ \hline 61 + \\ \hline 290 \end{array}$$

واتە، ناقەند دبتە ۵۸.

• ئەگەر ئەنجامى شېروان كو ۷۰ زاراڧىن دورست بوون ل خشتەى زىدەبكى، چاوا دى كارتىكرنى ل سەر ناقەندى كەت؟

نمونه ناقەندى هەر كۆمەلەيەكا پېداييان ديار بكە.

$$372 : 294 : 584 : 411 : 562 : 357$$

$$\begin{array}{r} 357 \\ 6 \overline{) 2580} \\ \underline{24} \\ 18 \\ \underline{18} \\ 00 \\ \underline{0} \\ 0 \end{array}$$

$$85 : 92 : 63 : 91 : 74$$

$$\begin{array}{r} 74 \\ 5 \overline{) 405} \\ \underline{40} \\ 05 \\ \underline{05} \\ 0 \end{array}$$

تو دشىى ئاميرى هژمارتنى ژى (حاسبة) بۇ دياركرنا ناقەندى بكارىينى.

۴۳۰

= ۶ ÷

(۳۷۲ + ۲۹۴ + ۵۸۴ + ۴۱۱ + ۵۶۲ + ۳۵۷)

۱. ئەھى كۆمەلەيا پېدايان بخونه: ۵؛ ۱۶؛ ۱۷؛ ۱۷؛ ۱۷؛ ۱۸، ئەرئ تو دېئى ناكھند پتر نېزىكى ۵ ئى يە يان ۱۶ ئى يە؟ بۆچى؟

ناكھندى ھەر كۆمەلەيەكا پېدايان ديارىكە.

- ۲ ۱۶:۲۲:۱۸ ۳ ۴۵:۱۷۲:۱۰۵:۵۸ ۴ ۳۹:۳۷:۳۵:۳۶:۳۳

راھىئان و شىكارىرنا پرسىاران

ناكھندى ھەر كۆمەلەيەكا پېدايان ديارىكە.

- ۵ ۱۱:۹:۵:۶:۹ ۶ ۱۰:۹:۷:۶ ۷ ۳۲:۲۸:۲۵:۱۹
 ۸ ۳۵۰:۹۸۰:۱۲۵۰ ۹ ۱۶۰:۱۳۵:۷۵:۱۱۰ ۱۰ ۱۱۶:۱۲۸:۱۴۸:۱۱۶:۱۴۷
 ۱۱ ۷۶:۷۳:۷۲:۸۴:۹۵ ۱۲ ۱۲۴:۱۲۲:۱۰۰:۱۳۰:۱۲۴ ۱۳ ۲۸۵:۲۸۵:۳۱۵:۲۱۳:۲۰۲
 ۱۴ ۳۰۰:۲۵۰:۱۷۰:۲۰۰:۱۵۰:۱۰۰ ۱۵ ۲۰۶۰:۱۳۲۰:۲۴۰۰:۱۲۰۰

ناكھندى دايى بۆ ديارىرنا ژمارەيا نەديار د ھەر كۆمەلەيەكا پېداياندا بكارىينە.

- ۱۶ ۱:۳:۵: ۱۷ ۷:۱۰:۱۳: ۱۸ ۱۰:۱۲:۱۵:۱۸:۱۰: ۱۹ ۲۰:۲۵:۳۰: ۱۸:۳۲: ۱۰: ۱۳: ۲۵: ۲۰: ۱۸:۳۲: ۱۰: ۱۳: ۲۵: ۲۰

تۆمارا نمرەيان				
ناھ	نەزموننا ۱ى	نەزموننا ۲ى	نەزموننا ۳ى	نەزموننا ۴ى
سامان	۸۷	۹۳	۱۰۰	۸۱
سەميان	۹۵	۹۲	۸۹	۷۶
بەھزاد	۸۱	۸۶	۸۲	نەھات
نەوزاد	۸۵	۸۵	۸۵	۸۵

بۆ شىكارىرنا پرسىاران ژ ۲۰ ھەتا ۲۴ خستەي بكارىينە.

۲۰. ناكھندى نمرەيئىن سەميان چەندە؟

۲۱. چاوا ناكھندى نمرەيئىن نەوزاد بى ھژمارتن دى ئىينەدەر؟

۲۲. ناكھندى كى بلندتر بوو، سامان يان سەميان يان ۲۳. دەرئەنجام بەھزاد پېدقى ب چ نمرە ل نەزموننا ۴ ئى ھەيە، دا ناكھندى وى بېتە ۸۵؟

۲۵. سامان و سەميان و بەھزاد و نەوزاد د رېزەكېدا پراوہستيان. سامان ل بەراھييا بەھزاد ول پشت نەوزاد پروونشت. سەميان ل كورسييا بەراھيى پروونشت. كى راستەوخول پشت بەھزاد پروونشت؟

۲۴. بنقىسە ب كارئىنانا پېدايئىن خستەي، پرسىارەكى بنقىسە. پاشى پرسىارى شىكارىكە.

پېداچوون و بەرھەقبوون بۆ نەزموننى

۳۰. بەرھەقبوون بۆ نەزموننى شىكارا ھاوكېشەيا ۱۳ + ن = ۲۹ چەندە؟

- ا ن = ۱۳ ج ن = ۲۹
 ب ن = ۱۶ د ن = ۴۲

۲۶. بەھايى ۵ + م چەندە؟ دەمى م = ۱۲

۲۷. ۸۵ ۹۴۱ + ۵ ۳۵۷ = ۳۱۰۵ ۵۶۸ - ۱۳۸۷ ۵۵۵ = ۲۸

۲۹. ژمارەيا ۸۷۶، ۵ ۳۲، بۆ نېزىكتىن بەش ژ ھزاري نېزىكە.

شیتہ لکرنہ روئکرنا

Analyze Data

فیریه

پیداچوونہ کا بلہز

ژمارہیا نہ دیار د شیوازیدا
چہندہ؟

۱ ۱۶:۱۷:۱۸

۲ ۰:۲:۴:۶

۳ ۷:۱۰:۱۳

۴ ۴:۸:۱۲:۱۶

۵ ۸۰:۸۴:۸۸

زاراف

ویئہ دار diagram

ستونین روئکرنی barchart

ھیلا روئکرنی graphical line

مہودا range

ژمارہیا قوتابیان د وانا وەرزشیدا

۳۰۰	۳
۴۰۰	۴
۵۰۰	۵

کلیل = دوو قوتابی

ویئہ دار ہندہک پیداایان ب ہیما و ویئہیان دیار دکہت. ہەر ویئہ دارہکی

کلیلہکا ہہی، ئەو ژمارہیا
ہیما دنوینت، دیار دکہت.

سہکە ویئہ دارئ ژمارہیا
قوتابیان د وانہیین

وەرزشیدا. ژمارہیا گشتیا
قوتابیان د وانہیین دەمژمیر

۳،۰۰، ۴،۰۰ دا چہند بوو؟

د ہەردو وانہیاندا، ۸ ہیمایین تہمام و $\frac{1}{2}$ ہیما ہہیہ.

$$17 = 1 + (2 \times 8)$$

واتہ، ۱۷ قوتابی د ہەردو وانہیاندا ہەبوون.

ستونین روئکرنی ہندہک پیداایان ب ستونین ئاسویی یان
ستونی نیشاددەت. ئەف جوئ ویئہیی روئکرنی ہاریکاریا
مہ دکہت بو بەراوردکرنا راستیین ب کوئمەلہیین پیداایانقہ
گریدای.

ستونین روئکرنی یین لای چہپی بخوونہ. کیژ گیانہوہر د
غاردا نیدا ب لەزترہ، شیر یان کیفریشک؟

بو بەرسقانا پرسیاری، سہکە ستونا دریزتر، ئانکو ستونا
شیری. لەزاتییا شیری چہند ژ لەزاتییا کیفریشکی پترہ؟

لەزاتییا شیری ۵۰ کلم/د و لەزاتییا کیفریشکی ۳۵ کلم/د.

$$15 = 35 - 50$$

واتہ، لەزاتییا شیری ۱۵ کلم/د ژ لەزاتییا کیفریشکی پترہ.

ھیلا روئکرنی چاوانیا گوہورینا پیداایان د دەمیدا دیار دکہت.

سہکە ویئہیی روئکرنی یی تیکرایی دەمی راہینانین وەرزشیین
کاروان. پئشبینیا چہند دەمی بو راہینانین وەرزشی د حەفتیا
حەفتیدا دکہی؟

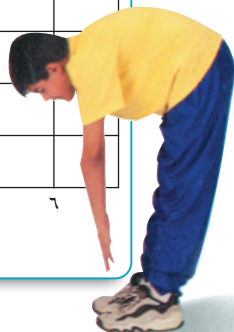
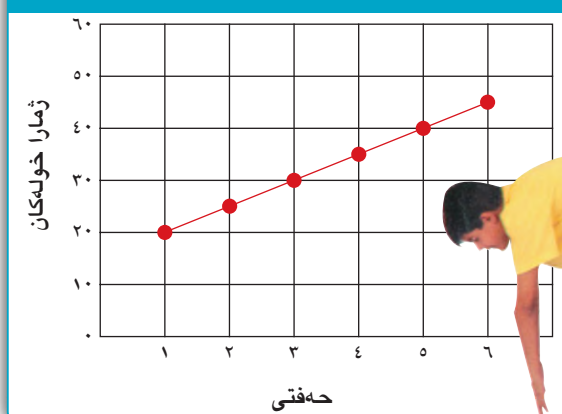
کاروان ہەر حەفتیہکی، دەمی راہینانان ۵ خۆلەکان زیدہ
دکەت. ژبەرکو تیکرایی دەمی راہینانان ل حەفتیا شەشی ۴۵
خۆلەکن، لەو تیکرال حەفتیا حەفتی دئ بتہ ۵۰ خۆلەک.

مہودا جوداھیہ دنابقبەرا مەزنترین ژمارہ و بچووکتترین

ژمارہ د پیداایاندا.

تیکرایی دەمی راہینانین وەرزشیین کاروان

۱ كىژ جورى ويىنەيىن پونكرنى بۇ بەراوردكرنا ناڧەندىن پلەيىن گەرماتىي د ھەفتىدا باشتەرە؟ بۇچى؟

ويىنەيىن پونكرنى يىن بۇرىن بۇ شىكاركرنا ھەردو پرسىارين ۲ و ۳ بكاربىنە.

۲ ناڧەندى دەمى رايىنانين وەرزشيىن كاروان ۳ د كىژ ھەفتىدا پيشبىنىي دكەى، كو ناڧەندى دەمى

چەندە؟ مەودا چەندە؟ رايىنانين وەرزشيىن كاروان ببتە ئىك دەمژمير؟

رايىنان و شىكاركرنا پرسىاران

پيشە و ريقەچوونا سەريپيان

	پيشەيى پۇلىسى
	پيشەيى پۇستەچى
	پيشەيى پۇژنامەفانى
	پيشەيى نۇژدارى

كليىل: $200 =$ كلم د سالىدا

بۇ شىكاركرنا پرسىاران ژ ۴ ھەتا ۷، ويىنەدارى بكاربىنە.

۴ كىژ پيشە پيىتى ب پتر ريقەچوونا سەريپيان ھەيە؟

۵ ناڧەندى ريقەچوونا سەريپيان د كىژ دوو پيشەياندا ب نيزىكى ھەمان تىكرايە؟

۶ ھەر ھىمايەكى شونوپى چ دنويىنت؟

۷ نۇژدار چەند كيلومەتران د سالىدا ب ريقە دچت؟

بۇ شىكاركرنا پرسىاران ژ ۸ ھەتا ۱۱، ھيلا پونكرنى بكاربىنە.

۸ ھيامى پاريز گرت دا بارستەيا خۇ كىمبەكەت. د كىژ ھەفتىدا

بارستەيا ھيامى ب شيوەكى مەزنتر كىمبوو؟

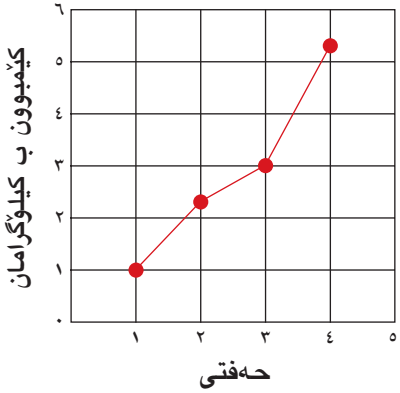
۹ د ناڧەرا ھەفتيا ئىكى و ھەفتيا سىيدا، چەند ژ بارستەيا ھيامى كىمبوو؟

۱۰ ئەگەر ھيام پشتى ھەفتيا چارى، چوژ بارستەيا خۇ كىم نەكەت، ھيلا پونكرنى د ناڧەرا ھەردو ھەفتيىن چارى و پيىنجيدا دى چاوا بت؟

۱۱ مەودايى كىمبوونا بارستەيا ھيامى چەندە؟

۱۲ جوتيارل كىلگەيەكى كار دكەت. ھەر مريشكەكى پۇژانە ۰.۲ كگم ژ خوارنى دەتتى. بۇ خوارندان ۵ مريشكان د دەمى دوو ھەفتيياندا، پيىتى ب چەند خوارنى ھەيە؟

كىمبوونا بارستەيا ھيامى

پيداچوون و بەرھەقبوون بۇ ئەزموونى

۱۹ $0,69 + 1,077 =$

۱۸ $12,7945 - 1,68 =$

۱۴ $82954 - 60287 =$

۱۳ $1369001 + 3690224 =$

۲۱ $25 = 8 + n$

۲۰ $28 = s - 42$

۱۶ $38 = 16 - s$

۱۵ $57 = s + 11$

۲۲ بەرھەقبوون بۇ ئەزموونى ۳۶ ۵۸۲ ۳۶۷ بۇنىزىكتىن سەد

۱۷ بەرھەقبوون بۇ ئەزموونى ناڧەندى ئەڧان ژمارەيان بىنەدەر:

ھزار نيزىكبەكە.

۲۰:۲۵:۴:۱۳:۸۷:۳۵:۲۶

ج 36600000

ا 36500000

ج 30

ا 83

د 37000000

ب 36580000

د 25

ب 38

ھيلا رۆنكرنى graphical line

فيّر بھ

پهيسك و پيڻگاف خشته، تيكرپي ھهيقانہ يي پلھيڻ گھرماتي ل باژيږي كھركوئي دنويڻت.

تيكرپي ھهيقانہ يي پلھيڻ گھرماتي ل باژيږي كھركوئي

مھ	شوات	ئادار	نيسان	گولان	خزيران	تيرمھ
١٠	١٢	١٥	٢٠	٢٨	٣٣	٣٣

تو دشپي ھيلھه رۆنكرنى بۆ دياركرنا گوھورپينا پيدايبان د دميدا پيڻكيني. لهو، پيڻقيھ ل دستپيكي پهيسك و پيڻگافي ديار بكهى.

پهيسكا ژماره يي دبتھ زنجيرا ژماره ييڻ ژ سفرئ دستپيدكھن، و ھمى ژماره ب دوراتيھه كا يھكسان ل سھر تھورئ ستوونى د ويڻه يي رۆنكرنيڊا دئنه دانان.

پيڻگاف دبتھ جوداھى دناقبره ژماره يھكى و ژماره يا ئيڪسھر ل پهيسكى د دووقدا دئيڻت.

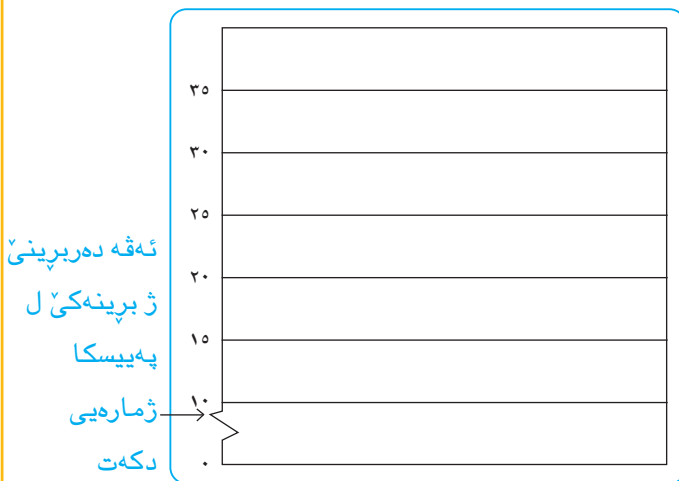
چالاي

پيڻگافا ١

پهيسكا ژماره يي بۆ پيدايبان دياربكه. پلھيڻ گھرماتي ل دناقبره ١٠ و ٣٣ دانھ. پهيسك ژ ٠ ھتا ٣٥. پيڻگافا گونجاي دگھل پيدايبان ھلېڙرھ. پيڻگاف ٥.

پيڻگافا ٢

پهيسكا ژماره يي ھردھم ژ سفرئ دستپيدكھت. لي ژبھر نھبوونا پيدايبان دناقبره ٠ و ١٠ ڊا، دابريڻھ ل پهيسكا ژماره يي ب كارئيڻانا ھيلھه كا خوھر (مُتْعَرَج) ديار دكھت. دوراتيڻ يھكسان ل سھر تھورئ ستوونى دستنيشانبكه، و ژماره يان ل سھر پهيسكى بئقيسھ.

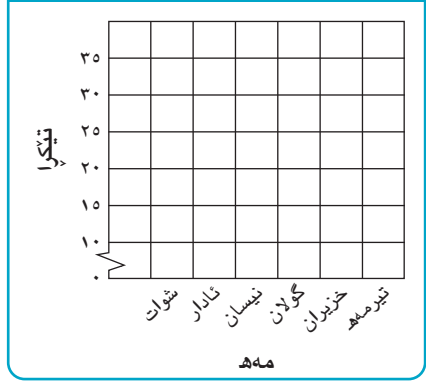
ئھقھ دھرپيني
ژ بريڻھكى ل
پهيسكا
ژماره يي
دكھت

پینگاڤا ۳

ھندەك دوراتيپن يەكسان ل سەر تەوهرى ئاسويى دياربەكە، و مەھان ل ژيرىيا وى بنقىسە ب مەرجهكى تەريپن بو قى تەوهرى.

ناقونيشانەكى بو ھەر ئىك ژ وینەيى پونكرنى و تەوهرى ئاسويى و تەوهرى ستوونى بنقىسە.

تيكرايى پوژانە يى پلەيپن گەرماتيى ل باژيرى كەرکووک

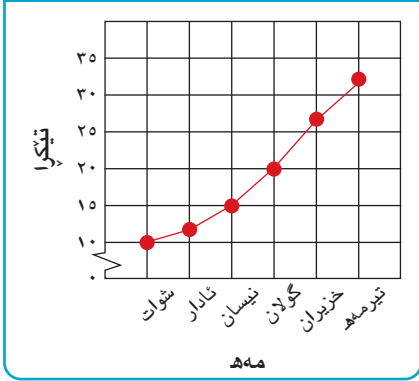
پینگاڤا ۴

ھندەك جووتين ريڭخستى بو پيدايان (شوات، ۱۰) (ئادار، ۱۲) (نيسان، ۱۵) (جولان، ۲۰) (خنزوان، ۲۸) (تيرمەھ، ۳۳) بنقىسە.

ل سەر وینەيى پونكرنى، خالين گونجاي بو ئەقان جووتين ريڭخستى دياربەكە.

ئەقان خالان ب ھيلين راست بگەھينە.

تيكرايى پوژانە يى پلەيپن گەرماتيى ل باژيرى كەرکووک

• وینەيى پونكرنى ل دور گوھوپينا پلەيپن گەرماتيى ل باژيرى كەرکووکى چ ديار دكەت؟

ساخبەكە

۱ مەرەم ژ نقيسينا ناقونيشانان بو ھەر ئىك ژ وینەيى پونكرنى و ھەردو تەوهران دياربەكە.

بكارئينانا پيدايان. بو شىكاركرنا پرسياران ژ ۲ ھەتا ۵، وینەيى پونكرنى و ھەردو تەوهران دياربەكە.

۲ پلەيا گەرماتيى د كىژ مەھيدا بلندتر بوو؟

۳ پلەيا گەرماتيى د كىژ مەھيدا نزمتر بوو؟

۴ ئەرى پلەيا گەرماتيى ژ مەھا شواتى ھەتا مەھا تيرمەھى بلند دبت يان نزم دبت؟ چاوا تە زانى؟

۵

ئەگەر دريژيا ھەر ئىك ژ دوراتيپن ل سەر تەوهرى ستوونى ببتە ۱، جھى ئەو خالين جووتين ريڭخستى دنوينن، دى چاوا بت؟

بكارئینانا پیدایان بۇ شیکارکنا پرسىاران ژ ۶ هەتا ۸، خستەى بكاربىنە.

پلەيىن گەرماتىيى ل باژىرى سىمىيلى				
پىنج شەمبى	چار شەمبى	سى شەمبى	دو شەمبى	رۆژ
۳۶	۳۴	۳۶	۳۸	پلەيا گەرماتىيى

۶ ئەگەر تە قيا ھىلەكا رۆنكرنى بۇ قان پیدایان پىكبينى، چ نافونيشان دى بۇ ھلبژىرى؟ و نافونيشانين ھەردو تەوهران چنە؟

۷ چ پەيىسك دى ل سەر تەوهرى ستوونى ھلبژىرى؟ و چ پىنگاف؟

۸ ئەو چ رۆژن دى ل ژىرىيا وینەيى رۆنكرنى ديار بن؟

ھىلەكا رۆنكرنى بۇ ھەر كۆمەلەھەكا پیدایان بكیسه. سالوخەتین پیدایین ديار د وینەيى رۆنكرنىدا بیژە.

ترومبیلین ھەيقانە ھاتینە فرۆتن				
مەھ	ت ۱	ت ۲	ك ۱	ك ۲
ترومبیلین ھاتینە فرۆتن	۱۸	۲۷	۳۵	۲۵

۱۰

تیکرایى بارانبارینى ب (سەنتیمەتران)				
مەھ	ك ۲	شوات	ئادار	نيسان
تیکرایى بارانبارینى	۲ سم	۳ سم	۲ سم	۱,۵ سم

۹

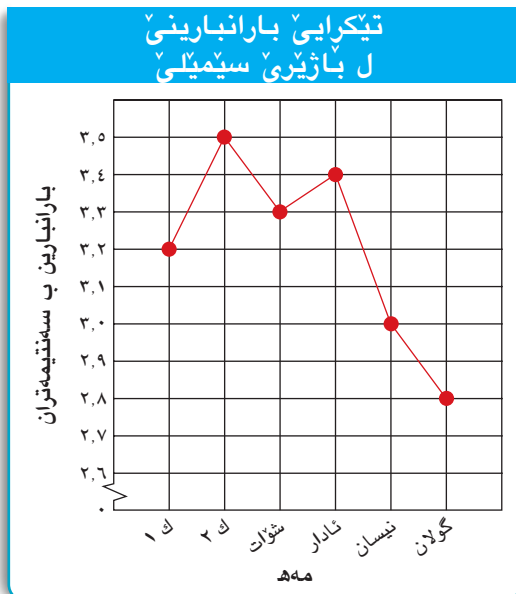
مەزاختىن ھەيقانە يىن مۆبایلى ب ھزار د-ع					
مەھ	نيسان	گولان	خزيران	تيرمەھ	تەباخ
كۆژمە	۸۰	۱۰۰	۹۵	۹۰	۱۰۵

۱۲

ئامادەبوونا بەرىکانا حلیساندى					
حەفتى	۱	۲	۳	۴	۵
ژمارا كەسان	۱۵۰	۱۵۵	۱۶۵	۱۸۰	۱۸۵

۱۱

بكارئینانا پیدایان بۇ شیکارکنا پرسىاران ژ ۱۳ هەتا ۱۹، ھىلا رۆنكرنى بكاربىنە.

۱۳ جووتى رېكخراو (كانوونا ئىكى، ۳، ۲) بۆتە چ دنوینت؟

۱۴ تیکرایى بارانبارینى ل باژىرى سىمىيلى، ژ مەھا ئادارى ھەتا مەھا گولانى، كیم دبت يان زیده دبت؟ چاوا تە زانى؟

۱۵ ئەگەر تیکرایى ۲، ۲ ل مەھا خزیرانى د پیدایاندا با، ئەرى وینەيى رۆنكرنى دى ئیتە گوهورین؟ چاوا دى ئیتە گوهورین؟ چاوا ھیل د وینەيى رۆنكرنىدا دى ئیتە گوهورین؟

۱۶ جوداهى د ناقبەرا بارانبارینى د مەھین كانوونا دووى و نيسانیدا چەندە؟

۱۷ سالوخەتین بارانبارینى ل باژىرى سىمىيلى ژ مەھا كانوونا ئىكى ھەتا مەھا گولانى بیژە.

۱۸ بنقىسه ھىلا خوهر ل ژىرىيا تەوهرى ستوونى چ دنوینت؟ رۆنكە.

۱۹ پرسىارەكى بنقىسه ب كارئینانا پیدایان ل وینەيى رۆنكرنى.

۲۷ پلەيا گەرماتىيى ل چۆمان، ل دەمى نىقرو، ۲۷ پلە بوون. و ژبەر ھورپوبايىن سار، ۲۳ پلەيان ل نىقا شەقى نزمبوو. پلەيا گەرماتىيى ل نىقا شەقى بوو چەند؟

۲۰ بابى ئاراز ۱۷۵ ۰۰۰ دىنار بۇ كرپنا دوو پليتىن ئامادەبوونا ئاھەنگەكى ل قىستىقلا ھەوليرى مەزاختن. بەھايى پليتا ئاراز ۲۵ ۰۰۰ دىناران ژ بەھايى پليتا بابى وى كيمتربوو. بەھايى ھەر پليتەكى چەندە؟

پيداجوون و بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى

۲۷ ۲۵ + ن بينەدەر دەمى ن = ۳۶

۲۸ ت - ۵ = ۲۳ شىكارىكە.

۲۹ بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى ۳،۴ ۵۰۶ بۇ نىزىكتىن بەش ژ سەدى نىزىكە.

۱ ۳،۴۵

ج ۳،۴۵۶

ب ۳،۴۵۱

د ۳،۵

۳۰ بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى ۸ ۷۴۵ ۱۲۳ بۇ نىزىكتىن ھزار نىزىكە.

۱ ۸۷۰۰۰۰۰

ج ۸۷۵۰۰۰۰

ب ۸۷۴۵۰۰۰

د ۹۰۰۰۰۰۰

۲۲ ژ بچوكتىر بۇ مەزنتىر رىزىكە. ۵،۲۲، ۵،۰۲، ۵،۰۰۲، ۵،۰۲۲

۲۳ تىكرا و ناھەراست و مۇد بۇ كۆمەلەيا ژمارەيان ديارىكە: ۱۷؛ ۱۴؛ ۱۰؛ ۱۷؛ ۱۸؛ ۲۲؛ ۱۴

۲۴ قەژىنى رايھانان ل سەر كارين دەستى بۇ دەمى ۶۵ خۆلەكان كرن، ئانكو ب زىدەبوونا ۲۰ خۆلەكان ل سەر دەمى رايھانانين پوژانە. چەند خۆلەكان پوژانە رايھانانان دكەت؟

۲۶ ۳۵ ۲۲۱
۷ ۲۶۱-

۲۵ ۸۵ ۵۰۶
۵۰۰۶+

شىكارىكنا پرسىاران

دەروازەيەك ل سەر رەوشە نىرىي

دەريئانا ئەنجامان ھىلا پوئىكرنى ژمارەيا ھىلينيىن كارىگەريين قورتى سەرسپى ل كارولىنا باشورى د دەمى ۸ سالاندا ديارىكەت.

پيدايين وينەيى پوئىكرنى بۇ دەريئانا ئەنجامان بكارىبنە.

۱ ژمارەيا ھىلينيىن كارىگەريين قورتان ژ ساللا ۱۹۹۰ ھەتا ۱۹۹۸ ى چەوا ھاتە گوھوپين؟

۲ ژمارەيا ھىلينيان د كيژ ھەردو سالاندا ب نىزىكى ھەمان ژمارە بوو؟

۳ ل دووف پيدايين ھىلا پوئىكرنى، تو پيشبيندەكى ژمارەيا ھىلينيان ل ساللا ۲۰۰۵ ى دى زىدە بت يان دى كيم بت؟ ئەگەريين بەرسقا خو بيژە.

پیداچوونهکا بلهز

مهودايي د ههر کومه له په کا
ژماره ياندا بينه دهر.

۱ ۱۱:۹:۱۲:۱۵:۶:۸

۲ ۱۸:۱۳:۲۴:۲۱:۱۱:۲۴

۳ ۵۱:۵۴:۵۵:۴۶:۵۸

۴ ۸۲:۸۰:۸۴:۷۸:۸۱

۵ ۱۰۰:۹۷:۱۱۱:۱۰۵:۱۱۰

رېکين شیکارکنا پرسياران وینه په کی رۆنکرني پیکبینه

Problem Solvin Strategies: make a graph

پرسيارهک رېنجبهه بۆچوونين هندهک قوتابيان وهگرتن ل دور
رېکين باشر بۆ هاريکاريکنا که سين پيدقي. خسته په بۆ
نیشادانا پيدايان رېکخست.

رېکين باشر بۆ هاريکاريکنا که سين پيدقي

بېشکيشکرنا جلوبه رگان	بېشکيشکرنا پارهي	بېشکيشکرنا خورني	
۵	۶	۴	کچ
۳	۸	۴	کورپ

ئهقان پيدايان ب رپهه کا دي بنوينه دا بشي
بهراوردبکه ي.

تېگهه

- داواکري چيه؟
- چ پيدايان دي بکارييني؟
- ئهري هندهک پيدايي هه نه تو بکارنائيني؟
- ئهگر هه بن، ئه چنه؟

پلاني دانه

- کيز رپکي بۆ شیکارکنا پرسيار دي بکارييني؟
- تو دشپي وينه په کی رۆنکرني بۆ نیشادانا پيدايان
پیکبيني.

شیکاربه

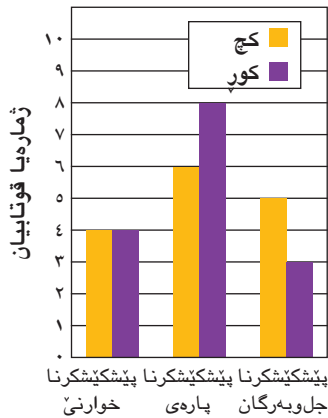
- کيز وينه په کی رۆنکرني دي پیکبيني؟
- تو دشپي ستوونين رۆنکرني بين جووتک بۆ بهراوردکنا رپکين
کچان دگه ل رپکين کوران بکارييني. ستوونين رۆنکرني بين
جووتک، هاريکاري ديکن د بهراوردکنا دوو کومه له بين پيدايان
د ئيک وينه په کی رۆنکرني دا.
- ستوونين رۆنکرني بين جووتک دياردکنا کو ژماره يا مه زنتر ژ
کورپ و کچان پيشکيشکرنا پاره ي ب باشر دزان.

ساخبه

- ئه رپيا دي چيه، ئه وا تو دشپي بکارييني؟

چالاکين باشر بۆ هاريکاريکنا که سين پيدقي

راهیان و شیکارکنا پرسیاران

پیکن شیکارکنا پرسیاران

هیلکارهکی یا وینهیهکی وینهبکه. نمونهکی پیکبینه یان ب کردار بجهبینه.

لیستهکا ریک پیکبینه ل شیوازهکی بگه

خشتهیهکی یان وینهیهکی رۆنکرنی پیکبینه.

بخهملینه و ساخبکه. ل دووف پینگافین خوه بزقره. پرسیارهکا ساناهیترا شیکاربکه هاوکیشهیهکی بنقیسه دهرئهنجامی ژیربیژی ب کاربینه.

۱ ئەگەر دوو کچ و چار کوپ دگهل وان بن ئەوین دبژن کو پیشکیشکرنا پارهی باشته، ئەری پهبیسکا ژمارهیی و پینگاف د وینهیی رۆنکرنیدا دی ئینه گوهورین؟

ب کارئینانا پیدایان بۆ شیکارکنا پرسیاران ژ ۲ ههتا ۴، خشتهی بکاربینه. بهرپرسا پهرتوووخانهیی بۆچوونین هندهک قوتابیان وهگرتن ل دۆر ئەو کتیبین نوو یین دقین بخوون. پیدایي د خشتهیهکیدا تۆمارکرن.

کتیبین نوو		
چیرۆک	هۆزان	زانست
کوپ	۲۰	۱۴
کچ	۳۱	۲۸

۲ ستوونین رۆنکرنی یین جووتک بۆ بهراوردکرنا هلبژارتن کوران و هلبژارتن چان پیکبینه.

۳ پهبیسکا ژمارهیی و پینگافی بۆ وینهیی رۆنکرنی دیاربکه.

۴ کیز ژ فان پیدایان نه دورسته؟

ا داخوازا پتربیا قوتابیان چیرۆک بوون.

ب کوران کتیبین هۆزانان پتر ژ کچان هلبژارتن.

ج کچان کتیبین زانستهکان پتر ژ کوران ههلبژارتن.

د ژمارهیا کوپین پشکداری د راپرسینیدا کرین کیمتربوو ژ ژمارهیا کچان.

ا پهبیسکا: ژ ۰ ههتا ۶۰ پینگاف: ۱۰

ب پهبیسکا: ژ ۰ ههتا ۳۵ پینگاف: ۵

ج پهبیسکا: ژ ۰ ههتا ۱۰۰ پینگاف: ۱۰

د پهبیسکا: ژ ۰ ههتا ۱۰۰ پینگاف: ۵

راهیان ل سهه ریکن جوړاوجوړ

بکارئینانا پیدایان بۆ شیکارکنا ههردو پرسیارین ۵ و ۶ خشتهی بکاربینه

۵ بۆچونین هندهک قوتابیان و کهسوکاران د راپرسینهکیدا ل دۆر فیقی پهبیسکا هاتنه وهگرتن. ستوونین رۆنکرنی یین جووتک بۆ نیشادانا نهجامین راپرسینی پیکبینه. کیز فیقی یی پهبیسکریه ل نک قوتابیان؟ و کیز یی پهبیسکریه ل نک کهسوکاران؟

۶ چهند کهسان پشکداری د راپرسینیدا کر؟

۷ تپیا باسکا دهوکی ۵ یاری کرن. د یارییا ئیکیدا ۱۰۱۸ پلیت هاتنه فرۆتن، و ۶۵۰ پلیت د یارییا دوویدا هاتنه فرۆتن. و د یاریین دیدا ۸۳۵ پلیت و ۱۱۸۶ پلیت و ۹۴۶ پلیت هاتنه فرۆتن. تیکرایي فان پیدایان چهنده؟

۸ دهرئهنجام ههلوگورد ژمارهیا پلیتا نهنامهتپیا یانهیا وهرزشی ژ بیرکر. پاشی هاته بیرا وی کو ژمارهیا وی د ناقبهرا ۱ و ۱۲۰ دایه، و ههمی پهنووسین وی تاکن، و سههجهمی وان دبته ۱۱. ژمارهیا پلیتا ههلوگورد چهنده؟

فیقین پهبیسکری		
فیقی	کهسوکار	قوتابی
سیف	۶۰	۷۲
گوندور	۸۴	۶۵
پرتقال	۷۸	۷۵
موز	۵۰	۴۲

پیداچوون Review

خشتهیی ژمیاری
computation table
دوباره بوونا که لووکی
cumulative frequency
ناقهند
mean
مؤد
mode
هیلا رۆنکرنی
graphical line
په ییسکا ژمارهیی
numerical degree
مهودا
range

په یوهندیین تهله فونی یین ریکار

ژماره	رۆژ
دوشه مب	
سیشه مب	
چار شه مب	
پینج شه مب	
ئهینی	

دلنیا بوون ژ زاراڤ و چه مکان

دهربرینا گونجای ژ لیستا بهرام بهر هلبژیره.

- ۱ ئەگەر ته پیدایی کۆمکرن و سه رجه می وان ل سه ر ژماره یا پیکهاتیین کۆمکرنی دابه شکر، دی — — — ب ده سته ئینی.
- ۲ — — — ژماره یه که یان هنده ک ژماره نه پتر ژ یین دی د خشته یی پیدایاندا دیاردکه ن.
- ۳ بۆ ده ر ئینانا — — — ی بۆ کۆمه له یه کا پیدایان، بچوو کترین به ها ژ مه زنترین به ها د کۆمه لیدا ده ربه که.

دلنیا بوون ژ شاره زایان

بۆ شیکارکنا پرسیاران ژ ۴ هه تا ۶، خشته یی ژمیاری بکارینه.

- ۴ خشته یی دوباره بوونا که لووکی بۆ پیدایان پیکینه.
- ۵ د کیز رۆژیدا ژماره یا په یوهندیین ریکار مه زنتر بوو؟ و کیز رۆژی بچوو کتر بوو؟
- ۶ ژماره یا گشتیا په یوهندیین ریکار چه نده؟

مهودا و ناقهند و ناقه راست و مؤد بۆ هه ر کۆمه له یه کا پیدایان دیاربکه.

- ۷ ۸: ۹: ۱۱: ۴: ۸
- ۸ ۱۱: ۱۲: ۲۰: ۱۲: ۱۵
- ۹ ۶۳۵: ۴۹۹: ۷۱۷

په ییسکا ژماره ییا به رئاقل بۆ پیدایان دیاربکه.

- ۱۰ بیریقانی ۴ ئامیرین کاره بی کرین به هایین وان: ۱۱ تیکرای کیلومه تران ب هه ر ته نه که یه کا پانزینی بۆ هنده ک ترۆمبیلان. ۲۶۰، ۱۷۰، ۲۳۰، ۱۲۰، ۲۸۰
- ۱۱ ۳۰۰ هزار دینار: ۴۵۰ هزار دینار
- ۱۲ ۴۸۰ هزار دینار: ۵۳۰ هزار دینار

باشترین وینه یی رۆنکرنی بۆ نواندا پیدایان هلبژیره. نه گه ری هلبژارتنی بیژه.

- ۱۲ پارهی ب ده سته هاتی د ده می ۵ حه فتیاندا. ۱۳ ژماره یا ترۆمبیلان ل ۴ باژیران.

دلنیا بوون ژ شیکارکنا پرسیاران

خشته یی بۆ شیکارکنا هه ردو پرسیارین ۱۴ و ۱۵ بکارینه.

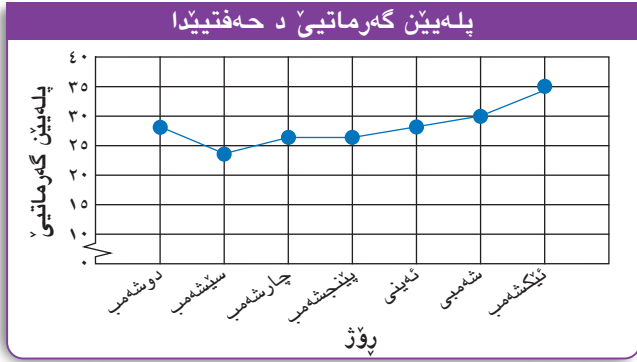
- ۱۴ وینه یی رۆنکرنی یی باشر بۆ نیشادانا پیدایان پیکینه.
- ۱۵ جوداهی د ناقه را ژماره یا کچان و ژماره یا کوران د کیز جوریدا مه زنتر بوو؟

جورین فلمین په سه ندکری

جور	کچ	کور
کومییدی	۱۰	۱۶
کۆمه لایه تی	۱۵	۲۰
زانستی	۳	۲۵
دیروکی	۱۵	۱۵

بەرھەقبوون بۆ ئەزموونى Standardized Test Prep

بۇ شىكاركرنا پرسىاران ژ ۴ ھەتا ۶، خستەى بكارىنە.

۴ پلەيا گەرماتىيى ل پۆزا ئەينى چەند بوو؟

- ۱ ۳۰ °
 ۲ ۲۸ °
 ۳ ۲۶ °
 ۴ ۲۴ °

۵ پلەيا گەرماتىيى دناقبەرا كىژ دوو پۆزانداندا

بلندتر بوو؟

- ۱ شەمبى و ئەكشەمب
 ۲ دوشەمب و سەيشەمب
 ۳ سەيشەمب و چارشەمب
 ۴ چارشەمب و پەنجشەمب

۶ پلەيا گەرماتىيى د كىژ دوو پۆزانداندا نەھاتە گوھۆرپىن؟

- ۱ ئەينى و شەمبى
 ۲ شەمبى و ئەكشەمب
 ۳ ئەكشەمب و دوشەمب
 ۴ دوشەمب و سەيشەمب

ژىبىرنا (لادانا) ھلبژارتنان

سەھكە وینەيى پۆنكرنى دپرسىارا ۵ یدا. بۇ دەستنىشانكرنا ھەردو پۆژىن بلندترین بلنداھى د ناقبەرا واندا چىبووى، تۆ دشىي ھەر ھلبژارتنەكا دگەل نەگونجت ژىبەي.

بۇ شىكاركرنا پرسىارپىن ۱ ھەتا ۶ بەرسفا دوست ھلبژىرە.

خستەى بۇ شىكاركرنا پرسىارپىن ۱ ھەتا ۳ بكارىنە.

وهرزشا پەسەندكرى	
ژمارەيا دەنگان	وهرزش
۳۰	تەپەيا بالآ
۲۰	تەپەيا باسكى
۱۵	تەپەيا تىنسى
۱۰	تەپەيا مىزى

۱ كىژ وینەيى پۆنكرنى يان خستە گونجايترە بۇ

نىشادانا پىدايىن وهرزشا پەسەندكرى؟

- ۱ ستوونىن پۆنكرنى
 ۲ خستەيى دوبارەبوونى
 ۳ ھىلا پۆنكرنى
 ۴ وینەيى پۆنكرنى بى جووتك

۲ كىژ پىنگاف گونجايترە بۇ نواندانا پىدايىن پۆنكرنى؟

- ۱ ۱
 ۲ ۵
 ۳ ۱۵
 ۴ ۲۰

۳ مەودايى دەنگىن وهرزشا پەسەندكرى چەندە؟

- ۱ ۱۰
 ۲ ۱۵
 ۳ ۲۰
 ۴ ۳۰

Write What You Know

ئەواتۆدزانی بنقىسە

۸ ھەقال وینەيەكى پۆنكرنى پىكدئىنت، كوگوھۆرپىنا

ژمارەيا ئاكنجىيىن عىراقى ب درىژيا ۵۰ سالان

دنويىنت. و ھۆگر وینەيەكى پۆنكرنى بۇگوھۆرپىنا

ژمارەيا قوتابىيىن قوتابخانەيا خۇب درىژيا ۵۰

سالان پىكدئىنت. ئەگەرى جوداھيا ھەردو

پەيىسكان د ھەردو وینەيىن پۆنكرنىدا پۆنكە.

۷ خالىن (۱، ۱)، (۱، ۴)، (۴، ۷)، (۷، ۱) ل سەر

تۆرا چارگوۋشەيان دانە. ئەقان خالان بگەھىنە

ئىك. چ شىوھيى ئەندازەيى ب دەستەكەفت؟

بەرسفا خۇ پۆنكە.

ليكدانا ژماره يان Multiply Numbers

به شى
۵

درئيزيا بالئده يى بقبقوك 6۰ ملم

نيژيكى ۱۰ مهليون جور ژ
گيانه وهران هه نه. جودا هيه كا
مه زن دناقبه را بارسته و
قه بارين واندا هه يه.

چو وچكى بقبقوك و ته په يا
گولفى نيژيكى هه مان قه باره
هه يه. لى بارسته يا ته په يا
گولفى ۲۸ جا مه زنتره ژ
بارسته يا چو وچكى بقبقوك.

پرسيارهك بو شيكار كرنى:

خسته بارسته يين هندهك ژ
سقكترين و گرانتري

گيانه وهران دنوينت. بارسته يا
ته په يا گولفى چه ند كيلوگرامه
ب نيژيكى؟

بارسته يين گيانه وهران

بارسته ب كيلوگرامى	گيانه وهر	بالئده
۰,۰۰۱۶	چو وچكى بقبقوك	سقكترين بالئده
۰,۰۰۲	چه كچه كيله يى بقبقوك	سقكترين مه مكارى كويفى
۰,۰۹۹	كيزا گوليا	قورسترين كيز
۱۴۸,۵	نه عامه	قورسترين بالئده
۱۹۸۰	ماسييا رويى	قورسترين ماسى
۷۰۰۰	فيلى نه فريقى	قورسترين مه مكارى كويفى

پېژانينين خو ساخبكه Check what you know

ژ بو پشتراست ببي كو قوتاببيان پېژانينين پېدقي
بو قي پشكي وەرگرتينه، قي بهرپهري بكارينه

زاراف ✓

ژمارهينين دههي يين هاوتا
equivalent decimal

بهش ژ سهدي hundredth

دهه ten

دههي tenths

بهش ژ هزاري

thousandth

دهستهواژدهيا گونجايتر ژ ليستي هلبژيره.

۱. بهشهكه ژ دهه بهشين يهكسان ژ ئيكي.

۲. بهشهكه ژ ۱۰۰ بهشين يهكسان ژ ئيكي.

۳. ژمارهينين دههي يين دهرپيني ژ همان چهندي دكهن دبژني ؟

كؤمكرنا دوبارهبووي بو ژمارهينين دههي

كؤمبكه.

۰,۳ + ۰,۳ + ۰,۳ + ۰,۳ ۶

۰,۶ + ۰,۶ + ۰,۶ ۵

۰,۱ + ۰,۱ + ۰,۱ + ۰,۱ ۴

۱,۲ + ۱,۲ ۹

۰,۹ + ۰,۹ + ۰,۹ ۸

۱,۱ + ۱,۱ + ۱,۱ ۷

۰,۵ ۱۲

۰,۳ ۱۱

۰,۲ ۱۰

۰,۵

۰,۳

۰,۲ +

۰,۵ +

۰,۳ +

ليكدانا ژمارهينين دوو رهنووسي

۱۷ ۱۶
۴ ×

۱۴ ۱۵
۱۲ ×

۱۹ ۱۴
۹ ×

۱۲ ۱۳
۶ ×

۹۳ ۲۰
۴۵ ×

۷۲ ۱۹
۳۱ ×

۳۴ ۱۸
۲۷ ×

۲۹ ۱۷
۲۴ ×

ليكدانا ژمارهيهكا ۳ رهنووسي ل ژمارهيهكا ئيك رهنووسي

۲۶۰ ۲۴
۹ ×

۱۰۴ ۲۳
۵ ×

۱۳۴ ۲۲
۴ ×

۱۳۰ ۲۱
۶ ×

۷۷۶ ۲۸
۴ ×

۲۱۴ ۲۷
۳ ×

۱۱۱ ۲۶
۳ ×

۲۵۰ ۲۵
۲ ×

ليكدانا ژماره يين سروشتي

Multiply Natural Numbers

فيريـه

پيداچوونه كا بلهز

$$4 \times 22 \quad 1$$

$$5 \times 11 \quad 3 \quad 40 \times 6 \quad 2$$

$$30 \times 32 \quad 5 \quad 70 \times 600 \quad 4$$

بهريكانه زوراب پشكداري د بهرنامه يه كي مه شقركني ل سهر سواربوونا پايسكلاندا كر. بو بهرهمثيا بهريكاني 315 خولهكان د هفتييه كيډا و بو دهمي 26 هفتييان مه شق دكر. زورابي چهند خولهكان مه شق كر.

نمونه

$$315 \times 26 \quad \text{ليكیده}$$

$$9000 = 300 \times 30 \quad \text{بخه مینه}$$

پينگافا ۳

نه نجامي هردو به شين ليكداني
كومبكه

$$\begin{array}{r} 315 \\ 26 \times \\ \hline 1890 \\ 6300 + \\ \hline 8190 \end{array}$$

نه نجامي
ليكدانا
هر دو
به شان

پينگافا ۲

ليكداني دهان بكه

$$\begin{array}{r} 315 \\ 26 \times \\ \hline 1890 \\ 315 \times 20 \rightarrow 6300 \\ \hline \end{array}$$

پينگافا ۱

ليكداني يه كان بكه

$$\begin{array}{r} 315 \\ 26 \times \\ \hline 1890 \end{array}$$

$315 \times 6 \rightarrow 1890$

واته، زوراب 8190 خولهكان مه شقكر، و چونكي ژماره يا 8190 نيزيكه ژ خه ملاندنا 9000، بهر سف بهرئاقله.

چهند نمونه يين دي

ج $\begin{array}{r} 221 \\ 2342 \\ 64 \times \\ \hline 2342 \times 4 \rightarrow 9368 \\ 2342 \times 60 \rightarrow 140520 + \\ \hline 149888 \end{array}$	ب $\begin{array}{r} 704 \\ 23 \times \\ \hline 704 \times 3 \rightarrow 2112 \\ 704 \times 20 \rightarrow 14080 + \\ \hline 16192 \end{array}$	ا $\begin{array}{r} 29 \\ 18 \times \\ \hline 29 \times 8 \rightarrow 232 \\ 29 \times 10 \rightarrow 290 + \\ \hline 522 \end{array}$

● سهكه نمونه يا ب. سفر يا د نيك ژ هردو كولكاندا هه، په نووسي ۱ يي خرغه كرنې چ ليهاه؟

● **ژ بير نهكه** دهمي ژماره يه كي ل ژماره يه كا دو په نووسي ددهي، ل خانه يا يه كان بده، پاشي ل خانه يا دهان. پاشي هردو نه نجامين ليكدانا به شان كومبكه.

▲ ل سالا 1992 ميغيل نه دوراني
نه سپاني ل بهريكانا فهدنسا يا
پايسكلان بلندترين تيكرابي له زاتي
بده ستخوفه نينا و گه هشته 39، 35
كلم/د.

۱ دهرئەنجام پرۆنېکه بۆچى ئەنجامى لىكدانا بەشى دووى مەزنتره ژ ئەنجامى لىكدانا بەشى ئىكى د کردارا لىكدانا ژمارههكى ل ژمارههكا دوو رهنوسيدا.

ليکبده. بخهملينه دا ساخېكى

۲ ۹۱ ۴۳ ×
۳ ۳۴۸ ۱۵ ×
۴ ۲۴ ۱۶ ×
۵ ۱۹۲۴ ۲۱ ×

۶ ۱۳ × ۷۱۰ ۷ ۶۱ × ۸۰۱ ۸ ۹۴ × ۴۰۶

راهینان و شیکارکونا پرسیاران

ليکبده. بخهملينه دا ساخېكى

۹ ۸۷ ۵۳ × ۱۰ ۱۵۹ ۲۶ × ۱۱ ۵۰۰ ۴۳ × ۱۲ ۲۳۹۱ ۶۲ × ۱۳ ۸۷۰۵ ۹۸ ×

۱۴ ۵۲ × ۱۶ ۱۵ ۵۴ × ۱۱۹ ۱۶ ۶۳ × ۲۶۱۰ ۱۷ ۱۲ × ۳۰۵۹

بهایی هەر برهكى بينه دەر ئەگەر ن = ۱۰، ۲۰، ۳۰.

۱۸ ۱۱ ن ۱۹ ۲۳ × ن ۲۰ ۲۰۰ × ن ۲۱ ۳۲ ن ۲۲ ۱۴ × ن

۲۷ دهرئەنجام لیدانا چەنگین حاجیرهشكى دوجا تەمەتى لیدانا چەنگین لەگله گانه . تیکرایى لیدانا چەنگین حاجیرهشكى د حەفتیه کیدا چەندە؟

۲۸ پرسیارهكى بنقیسه بیته شیکارکون بکارئینانا لىكدانى د پیدایاندا ل دور لیدانا چەنگان.

۲۹ ئەگەر لەزاتییا لیدانا چەنگین لەگله گەمى ۳۰ جا زیدەتر لى هات، وى دەمى چاوا دى بەراوردکرنى دگهل چووچکا بقبفوک کەمى؟

بکارئینانا پیدایان خستەمى کۆپبیکه و شیکارکونا پرسیاران ژ ۲۳ تا ۲۶ تەمامبکە.

گیانه وەر	د خۆله کە کیدا	دەمژمیرە کیدا
۲۳ چووچکا بقبفوک	۵ ۴۰۰	■
۲۴ چەکچەکیلى بقبفوک	۱ ۲۰۰	■
۲۵ پەلاتینک	۶۴۰	■
۲۶ لەگله گ	۱۸۰	■

پیداچوون و بەرهه قبوون بۆ ئەزموونى

ژمارهیا دەمى یا هاوتا بنقیسه.

۳۰ ۰، ۲۳ ۳۱ ۸، ۰۲۰

۳۲ (ن × ۳۶۵) - ۱۲ بینە دەر، دەمى ن = ۸

۳۳ ۸۷ ۵۶۴ + ۶۹ ۵۲۱

۳۴ بەرهه قبوون بۆ ئەزموونى زانا د گەشتە کیدا ژ باژیرى سلیمانى

بۆ باژیرى هەولیرى، دووراتیا ۲۲۰ کلم ب لەزاتیا ۵۵ کلم/د برى، گەشتى چەند دەمژمیران قەکشاشا؟ کیش هاوکیشە پرسیارى دنوینت؟

ا ۵۵ = س + ۲۲۰ ج س × ۴ = ۵۵
ب ۲۲۰ = س × ۵۵ د ۲۲۰ = س - ۵۵

پیداچوونهکا بلهز

- 9×50 ۱
 4×75 ۳
 8×60 ۲
 8×50 ۵
 5×12 ۴

لیکدانا ژمارهیهکا سروشتی

ل ژمارهیهکا دهی

Multiply Natural Number by decimal

فیبریه

که نغهر کوریا خو بو هه قسه نگی د خو هاقیتینیدا بکار دئینت، دریژیا کوریا وی $0,53$ ژ دریژیا لهشی ویه. دریژیا لهشی وی نیژیکی دوو مهترانه، دریژیا کوریا وی چنده؟

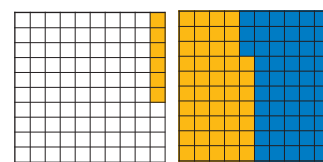
چالاکي ۱ نمونهیهکی دورست بکه دا کریارا لیکدانا $0,53$ ل ۲ دیار بکهت.

پینگاڤا ۲

ژمارهیا بهشین پهنگری ژ سهدی
 بههژمیره. 106 بهش ژ سهدی
 پهنگرینه، ئانکو ۱ و ۶ ژ سهدی
 واته، $1,06 = 0,53 \times 2$.

پینگاڤا ۱

نمونهیین بهشین ژ سهدی بکارینه. $0,53$
 یان 53 بهشان ژ سهدان پهنگبکه دوو
 جارن، هر جارهکی پهنگهکی جودا
 بکارینه.

واته، دریژیا کوریا که نغهری نیژیکی $1,06$ مهتر.

• رستهیا لیکدانی $0,53 \times 2$ د گهل رستهیا لیکدانی

53×2 ب چ وهک ئیکن؟

• ئهری نهجامی لیکدانا ۳ ل $0,53$ مهزنتره ژ ۳ یان

بچووکتره؟ بوچی؟

بزاڤی بکه

نمونهیهکی دورستبکه دا لیکدهی.

ا $0,12 \times 4$

ب $0,03 \times 3$

ج $0,5 \times 5$

د $0,3 \times 3$

نمونه
 $1 \times 12,0$ دنوینت،
 چاوادئ
 $4 \times 12,0$ نوینی؟

تو دشي رسته يه كا ليكداني بنقيسي، كو بگونجت دگهل نمونهي يه كي ته ههبت.

چالكي ۲

ئه نجامي $۰,۶ \times ۳$ بينه دهر

توماركن

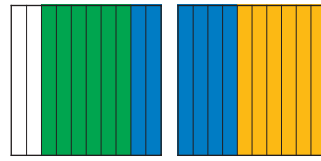
$$\begin{array}{r} ۰,۶ \\ \times ۳ \\ \hline ۱,۸ \end{array}$$

بو دانانا فاريزه يي، نمونه ي بكاربينه.

$$۱,۸ = ۰,۶ \times ۳$$

نمونه

نمونه يي ده ييان بكاربينه. $۰,۶$ يان ۶ ژ دهان سي

جا رهننگبه ههر
چاره كي رهننگه كي جودا
بكاربينه، ژماره يا
به شين رهننگري ب

هه ژميژه. دبه ۱۸ ده ي ئانكو ۱ و ۸ ده ي.

راهينان و شيكاركنا پرسياران

نمونه يه كي دورستبه دا ليكده ي.

$۰,۸۲ \times ۲$	۴	$۰,۶ \times ۵$	۳	$۰,۴ \times ۶$	۲	$۰,۸ \times ۳$	۱
$۰,۱۸ \times ۹$	۸	$۰,۱۹ \times ۴$	۷	$۰,۱۲ \times ۲$	۶	$۰,۰۳ \times ۷$	۵

براي من نامه يه ك ژ كه نه دا فريكر، بو من تيذا دياركر كا چاوا فيقي ب لبان دكرن.

خشته يي به رامبه ر بكاربينه، بو دياركنا به هايي ههر چه نه دي ب دولاري كه نه دي ژ پرسيارا ۹ هه تا ۱۳.

فريقي	به هايي لبه كي
سيق	۰,۳۵ دؤلار
مؤز	۰,۲۰ دؤلار
پرته قال	۰,۲۸ دؤلار
حوليك	۰,۲۴ دؤلار
خوخ	۰,۳۹ دؤلار

۹ ۳ سيق و دوو موز.

۱۰ ۲ پرته قال و ۳ مؤز.

۱۱ ۴ مؤز و ۲ پرته قال و خوخه ك.

۱۲ ۵ مؤز و ۳ پرته قال و ۲ حوليك.

۱۳ ۸۹ سيق، ۶ مؤز و پرته قاله ك.

۱۴ بنقيسه دي چاوا نمونه يه كي بو ليكدانا $۰,۹ \times ۳$ دورستكه ي؟

پيداچوون و به ره قبوون بو نه زموني

۱۸ ژماره يه كا ده ي يا هاوتا بو ۸,۰۲ بنقيسه.

۱۹ باره قبوون بو نه زموني كيژ ژماره بچووكتره ژ نه نجامي

ليكدانا ۲۱۷ ل ۵۰۸؟

۱۱۰ ۳۲۶	ج	۱۱۰ ۲۳۰	ا
۱۲۰ ۲۳۰	د	۱۱۰ ۳۲۰	ب

۱۵ هه قال ئه ف پله يين گهرماتي توماركن: ۴۱، ۴۵،

۳۵، ۳۸، ۳۸، ۴۳. تيكرابي پله يين گهرماتي چه نه؟

۱۶ به هايي ئه قي بر ي چه نه؟

$$۹ \times (ن + ۵) = ن$$

۱۷ ۰۲۱ ۳۹۴ ۸۲ بو نيزيكترين مه ليون نيزيكبه ك.

پیداچوونهکا بلهز

$$۱۲ \times ۱۰ \quad ۱$$

$$۱۲ \times ۱۰۰ \quad ۲$$

$$۱۲ \times ۱۰۰۰ \quad ۳$$

$$۱۲ \times ۱۰۰۰۰ \quad ۴$$

$$۱۲ \times ۱۰۰۰۰۰ \quad ۵$$

هندهك شیوازیڻ لیكدانی

Patterns in Multiplication

فیربه

بهقین بچووك بچووكترین بهق ل پشكا باكوری گویا ئهردی ل کویا هاتیه دیتن. دریزیا قی بهقی ۹۸,۰ سم. ههردو وینه، پیقانا راستهقینه و پیقانا ۵ جا مهزنگری دیار دکن. دریزیا بهقی د وینهیهکی ۱۰۰۰ جا مهزنگریدا دی بته چهند؟

▲ وینهیی بهقی یی ۵ جا مهزنگری

▲ پیقانا راستهقینه یا بهقی

نموونه

$$۱۰۰۰ \times ۰,۹۸$$

ل شیوازهکی بگهړه

$$۰,۹۸ = ۱ \times ۰,۹۸$$

$$۹,۸۰ = ۱۰ \times ۰,۹۸ \rightarrow \text{فاریزهیی خانیهکی بۆ لایئ راستی قهگوهیزه}$$

$$۹۸,۰۰ = ۱۰۰ \times ۰,۹۸ \rightarrow \text{فاریزهیی دوو خانیهان بۆ لایئ راستی قهگوهیزه}$$

$$۹۸۰,۰۰ = ۱۰۰۰ \times ۰,۹۸ \rightarrow \text{فاریزهیی سی خانیهان بۆ لایئ راستی قهگوهیزه}$$

واته، دریزیا بهقی ۹۸۰ سم د وینهیی ۱۰۰۰ جا مهزنگریدا.

• ههکه وینهیی بهقی ۱۰۰ جا هاته مهزنگرن، دریزیا بهقی دی بته چهند؟

🌟 **ژ بیر نهکه** دهمی ژمارهیهکا دهی ل ۱۰، ول ۱۰۰، ول ۱۰۰۰ بدهی، فاریزهیی هند خانیهان بۆ لایئ راستی

دی قهگوهیزی هندی ژمارهیا سفران.

چهند نمونهییڻ دی

$$۰,۰۰۰۹ = ۱ \times ۰,۰۰۰۹ \quad \text{ج}$$

$$۰,۰۰۹ = ۱۰ \times ۰,۰۰۰۹$$

$$۰,۰۹ = ۱۰۰ \times ۰,۰۰۰۹$$

$$۰,۹ = ۱۰۰۰ \times ۰,۰۰۰۹$$

$$۰,۴۷۸ = ۱ \times ۰,۴۷۸ \quad \text{ب}$$

$$۴,۷۸ = ۱۰ \times ۰,۴۷۸$$

$$۴۷,۸ = ۱۰۰ \times ۰,۴۷۸$$

$$۴۷۸ = ۱۰۰۰ \times ۰,۴۷۸$$

$$۳,۲۵ = ۱ \times ۳,۲۵ \quad \text{ا}$$

$$۳۲,۵۰ = ۱۰ \times ۳,۲۵$$

$$۳۲۵,۰۰ = ۱۰۰ \times ۳,۲۵$$

$$۳۲۵۰,۰۰ = ۱۰۰۰ \times ۳,۲۵$$

دهرئه نجام چاوا شیوازی بۆ دانانا فاریزی دی بکارئینی د ئه نجامی لیكدانی ل نمونهیا ا دا؟

۱ سەحکە شیوازی فاریزهیان ل ئەنجامین لیكدانی ل نمونەییڤن أ و ب و ج. ریسیاهیکی بۆ دانانا فاریزهیی ب لەز د بەرسقا خودا بنقیسه.

هژمارتنا هزری بکارینه، و تەمامیکه.

۴ $0,3459 = 0,3459 \times 1$ $\blacksquare = 0,3459 \times 10$ $34,59 = 0,3459 \times 100$ $345,9 = 0,3459 \times 1000$	۳ $2,845 = 2,845 \times 1$ $28,45 = 2,845 \times 10$ $\blacksquare = 2,845 \times 100$ $\blacksquare = 2,845 \times 1000$	۲ $0,3 = 0,3 \times 1$ $3 = 0,3 \times 10$ $\blacksquare = 0,3 \times 100$ $\blacksquare = 0,3 \times 1000$

راهیان و شیکارکنا پرسیاران

هژمارتنا هزری بکارینه، و تەمامیکه.

۷ $0,45 = 0,45 \times 1$ $\blacksquare = 0,45 \times 10$ $\blacksquare = 0,45 \times 100$ $\blacksquare = 0,45 \times 1000$	۶ $0,3456 = 0,3456 \times 1$ $3,456 = 0,3456 \times 10$ $\blacksquare = 0,3456 \times 100$ $\blacksquare = 0,3456 \times 1000$	۵ $0,005 = 0,005 \times 1$ $\blacksquare = 0,005 \times 10$ $0,5 = 0,005 \times 100$ $5 = 0,005 \times 1000$

هەر ژمارهیهکی ل ۱۰ و ۱۰۰ و ۱۰۰۰ بده.

۱۱ $0,015$	۱۰ $0,007$	۹ $0,51$	۸ $0,9$
۱۵ $1,0608$	۱۴ $45,69$	۱۳ $0,25$	۱۲ $0,2178$

جەبەر به‌هایی س بینەدەر

۱۸ $4,5 = \text{س} \times 100$	۱۷ $0,8 = \text{س} \times 0,08$	۱۶ $0,09 = \text{س} \times 10$
۲۱ $3,1 = 1000 \times \text{س}$	۲۰ $1,9 = 100 \times \text{س}$	۱۹ $15 = \text{س} \times 1,5$

۲۲ ۰,۵ کیلوگرام نیقا کیلوگرامییه. به‌هایی نیقا ۱۰۰ کگم و نیقا ۱۰۰۰ کگم چەندە؟

۲۳ کرمەك ۸ سم د خوله‌که‌کیدا ب ریقه دچت. پیدقی چەند خۆله‌کانە بۆ برینا دوراتییا ۸ مەتران؟

۲۴ **بنقیسه** بۆچی هژمارتنا هزری ب ساناهی دکەفت، دەمی ژمارهیه‌کا دەهی ل ۱۰ و ۱۰۰ و ۱۰۰۰ دەی؟

۲۵ دەمی ۶,۷ ل ۱۰۰۰۰ دەی، فاریزه دی ل کیری ئیته دانان؟

پیداچوون و بەره‌هەقبوون بۆ ئەزموونی

۲۶ 8×1456 ۲۷ 23×345

< یان > یان = ل جەیی • بنقیسه.

۲۸ $0,98 \bullet 0,89$ ۲۹ $3,09 \bullet 3,9$

۳۰ بەره‌هەقبوون بۆ ئەزموونی به‌هایی ن د قی هاوکیشه‌ییدا چەندە؟

$28 + 32 + \text{ن} = 90$

ج $28 = \text{ن}$	ا $20 = \text{ن}$
د $32 = \text{ن}$	ب $30 = \text{ن}$

پیداچوونہکا بلەز

$$۰,۴ + ۰,۴$$

۱

$$۰,۶ + ۰,۶$$

۲

$$۰,۷ + ۰,۷$$

۳

$$۰,۴ + ۰,۴ + ۰,۴$$

۴

$$۰,۱ + ۰,۱ + ۰,۱$$

۵

نواندنا لیکدانى

Multiply Representation

فیڤیڤه

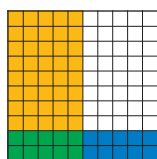
چوچکین بچوک جیای کۆمەلەیهکا بالئەدیڤ شیراقمێژک خودان دکەت. بارستەیا هەمیان پیکه نیزیکی ۰,۲ کگم. ئەقی کۆمەلەیی، رۆژانە تەمەتی نیقەک بارستەیا خۆ پیدقی ب خوارنی هەیه. جیایی رۆژانە پیدقی ب چەند کیلوگرامین خوارنی هەیه بۆ بالئەدیان؟

نمونه

لیکبه ۰,۲ × ۰,۵ → هزرا خۆ بکه: نیف یەکسانە ۰,۵

پینگاڤا ۳

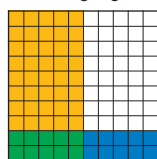
پووبەری رەنگ تیدا تیکەل دین ئەنجامی لیکدانى دنوینت. واتە ۰,۲ × ۰,۵.

$$۰,۱۰ = ۰,۵ \times ۰,۲$$

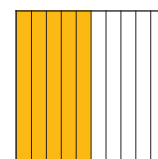
پینگاڤا ۲

چارگۆشەیی بۆ ۱۰ ریزین یەکسان پارچە بکه، بۆ دورستکرنا ۱۰۰ پارچەیین یەکسان. دوو ریزان ب رەنگەکی جیاواز ژیی دی رەنگبکه بۆ نواندنا ۰,۲.

پینگاڤا ۱

چارگۆشەیهکی بکه ۱۰ ستونین یەکسان، ۵ ژان ستونان بۆ نواندنا ۰,۵ رەنگبکه.

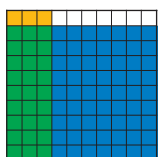
کەواتە، کۆمەلەیا بالئەدیڤ شیراقمێژک رۆژانە پیدقی ب ۰,۱ کگم ژ خوارنی هەنە دا بژین.

دەرئەنجام پەيوەندییا ئەنجامی لیکداننا دوو ژمارەیین دەهی یین بچووکتر ژ ۱ ب هەردو ژمارەیانقە گریددت چیه؟

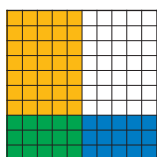
ساخبکه

۱ ئەری ئەنجامی لیکداننا ۰,۲ × ۰,۴ بچووکتره ژ ۱ یان مەزنتره؟ بەرسقا خۆ رۆنبکه.

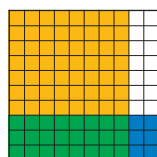
رستەیا لیکدانى د هەر نمونەیهکیدا تەمامبکه.

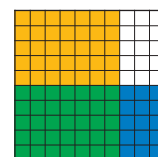
$$۰,۲۷ = ن \times ۰,۹$$

$$س = ۰,۵ \times ۰,۳$$

$$۰,۲۴ = ۰,۸ \times ک$$

$$س = ۰,۷ \times ۰,۵$$

نمونەيەكى دورستبەكە و ئەنجامى لىكدانى بىنەدەر.

۹ $0,4 \times 0,8$

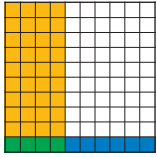
۸ $0,3 \times 0,3$

۷ $0,7 \times 0,4$

۶ $0,5 \times 0,9$

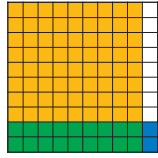
راھىنان و شىكاركونا پرسىاران

رستەيا لىكدانى د ھەر نمونەيەكىدا تەمامبەكە.

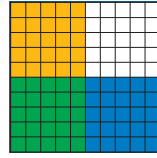
۱۳

ت $0,4 \times 0,1$

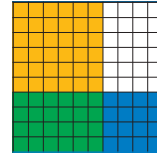
۱۲

س $0,18 = 0,9 \times$

۱۱

ك $0,25 = 0,5 \times$

۱۰

ن $0,6 \times 0,4 =$

نمونەيەكى دورستبەكە و ئەنجامى لىكدانى بىنەدەر.

۱۷ $0,3 \times 0,8$

۱۶ $0,2 \times 0,6$

۱۵ $0,9 \times 0,1$

۱۴ $0,8 \times 0,8$

لىكبدە.

۲۱ $0,7 \times 0,6$

۲۰ $0,6 \times 0,9$

۱۹ $0,8 \times 0,2$

۱۸ $0,8 \times 0,7$

۲۵ $0,6 \times 0,3$

۲۴ $0,4 \times 0,5$

۲۳ $0,9 \times 0,8$

۲۲ $0,6 \times 0,5$

بەھايى س د پرسىارين ۲۶ ھەتا ۲۹ یدا بىنەدەر.

۲۹ $0,35 = 0,7 \times$ س

۲۸ $0,63 =$ س $\times 0,9$

۲۷ $0,48 =$ س $\times 0,6$

۲۶ $0,14 = 0,2 \times$ س

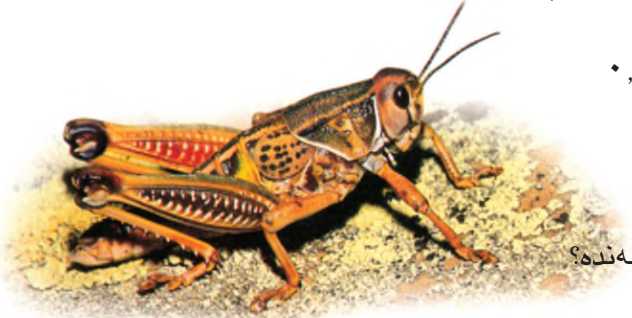
۳۱ عادل دوو پاكيتين بارستەيا ھەرنىكى ژ وان ۱,۲۹۸ كگم و ۵ پاكيتين بارستەيا ھەرنىكى ژ وان ۰,۳۹۴ كگم ھلدگرت. عادل چەند پتر ژ ۱۰ كگم ھلدگرت، يان چەند كىمتر؟

۳۰ دريژترين بەق، بەقا فولياتە. دريژتيا وي دبتە ۰,۸ م دەمى پييين خو دريژدكەت، و دبتە ۰,۵ قى دريژى دەمى پييين خو دريژ نەكەت. دريژتيا لەشى قى بەقى دەمى پييين خو دريژنەكەت چەندە؟

۳۲ ؟ **كا شاشى؟** ھۆزانى گۆت $0,6 = 0,6 \times 0,1$

شاشىيا وي دياربەكە، نمونەيەكى وينەبەكە.

۳۳ كولى نيزىكى ۰,۸ م خو دەھلاقىت و كيچ ۰,۵ ھەلاقىتنا كولى خو دەھلاقىت. ھەلاقىتنا كيچى چەندە؟

پىداچوون و بەرھەقبوون بو ئەزمونى

بو نيزىكترين مەليون نيزىكەكە.

۳۵ 16399999

۳۴ 4099999

ژمارەيان ژ بچوكتەر بو مەزنتەر ريزبەكە.

۳۶ $81341 : 87413 : 87314$

۳۷ $109271 : 190271 : 109721$

۳۸ **بەرھەقبوون بو ئەزمونى** چاوا دى ژمارەيا سى و دوو ژ دەمى ل

سەر شيوھىي ژمارەيەكا دەمى و شيوھىي كەرتى نقىسى؟

ج $312 : 100 : 3,12$

ا $32 : 10 : 3,2$

د $302 : 100 : 3,02$

ب $23 : 10 : 2,3$

دانانا فاريزي Place decimal point

فيرييه

پيداچوونه كا بلهز

بو خانهيا يه كان نيژيكبه.

۰,۶۸	۴	۳,۴	۱
۵,۳	۵	۹۹,۲	۲
		۰,۳۸	۳

بچوكترين مه مكدار دريژيا كوڤه مشكي كوندك ژ دفنا وي و هه تا

دووماهيا كوريا وي دبه ۶,۱ سم. مشكي مالي ب ۲,۷ جاران ژ وي دريژتره. دريژيا مشكي مالي چنده؟ بو دياركنا جهي فاريزهيي د نهجامي ليكدانا ژمارهيين دهيدا، تو دشئي خهملاندني بكاربيني، و ههروسا دا بشيي برياري بدهي كا بهرسف يا بهرئاقله.

نمونه ۱

ليكبه $۶,۱ \times ۲,۷$

پينگافا ۳

خهملاندني بو دانانا فاريزهيي د نهجامي ليكدانيدا بكاربينه.

$$\begin{array}{r}
 ۶,۱ \\
 ۲,۷ \times \\
 \hline
 ۴۲۷ \\
 ۱۲۲۰ + \\
 \hline
 ۱۶,۴۷
 \end{array}$$

ژ بهرکو خهملاندن د
بته ۱۸، فاريزهيي
وهسا دانه كو ژمارهيا
تهواو د نهجامي
ليكدانيدا ژ دوو
رهنوسان پيكيبت

پينگافا ۲

ليكبه هه وهكو فاريزه نه هه.

$$\begin{array}{r}
 ۶,۱ \\
 ۲,۷ \times \\
 \hline
 ۴۲۷ \\
 ۱۲۲۰ + \\
 \hline
 ۱۶۴۷
 \end{array}$$

پينگافا ۱

نهجامي ليكداني بخهملينه. هه مي ژمارهيا نيژيكبه.

$$\begin{array}{r}
 ۶,۱ \times ۲,۷ \\
 \downarrow \quad \downarrow \\
 ۱۸ = ۶ \times ۳
 \end{array}$$

كوڤه مشكي كوندك ژ هه مي مه مكدارين جيهاني بچوكتره. دشيت د كه فچكه كيدا بنفت. بارستهيا وي ته مهت بارستهيا ته پيهيا ميژييه.

كهواته دريژيا مشكي مالي ۱۶,۴۷ سم

هندهك نمونه يين دي

ليكبه ۱۲ $\times ۰,۴۸$ (۱)

بخهملينه $\rightarrow ۵ = ۰,۵ \times ۱۰$

$$\begin{array}{r}
 ۰,۴۸ \\
 ۱۲ \times \\
 \hline
 ۹۶ \\
 ۴۸۰ + \\
 \hline
 ۵,۷۶
 \end{array}$$

ژ بهرکو خهملاندن د بته ۵، فاريزهيي
وهسا دانه كو ژمارهيا تهواو د نهجامي
ليكداني دا تيك رهنوس بت.

ليكبه ۰,۷۵ $\times ۱,۲۵$ (ب)

بخهملينه $\rightarrow ۰,۸ = ۱ \times ۰,۸$ أو $۰,۸۰$

$$\begin{array}{r}
 ۱,۲۵ \\
 ۰,۷۵ \times \\
 \hline
 ۶۲۵ \\
 ۸۷۵۰ + \\
 \hline
 ۰,۹۳۷۵
 \end{array}$$

ژ بهرکو خهملاندن د بته ۰,۸۰،
فاريزهيي وهسا دانه كو نهجامي
ليكداني ژ اي كيتر بت.

هژمارتنا خانەییڤ دەهی

تۆ دشیی فاریزهیی دانى ب بهرچاقوهرگرتنا: ژمارهیا خانەییڤ دەهی د کۆلکاندا دقیت یهکسان بت بو ژمارهیا وان د ئەنجامی لیکدانیدا.

لیکبه $0,2 \times 0,7$

نمونه ۲

پینگا ۲

سهرجهمی خانەییڤ دەهی د هردو ژمارهیاڤ دياربکه، فاریزهیی دانە پشتی هژمارتنا خانەییڤ دەهی د ئەنجامی لیکدانیدا ژ لایى راستیقه.

$$\begin{aligned} 0,7 &\rightarrow \text{خانەیهکا دەهی د قى کولکیدا ههیه.} \\ 0,2 \times &\rightarrow \text{خانەیهکا دەهی د قى کولکیدا ههیه.} \\ 0,14 &\rightarrow 1 + 1 \text{ واته، دوو خانەییڤ دەهی د ئەنجامی لیکدانیدا ههیه.} \end{aligned}$$

پینگا ۱

لیکبه هەر وهکو فاریزه نه ههی.

$$\begin{array}{r} 0,7 \\ 0,2 \times \\ \hline 14 \end{array}$$

واته، $0,14 = 0,2 \times 0,7$

چهند نمونهییڤ دی

د

$$\begin{aligned} 7,52 &\rightarrow \text{دوو خانەییڤ دەهی د قى کولکیدا ههیه.} \\ 0,23 \times &\rightarrow \text{دوو خانەییڤ دەهی د قى کولکیدا ههیه.} \\ 2256 & \\ 15040 + & \\ \hline 1,7296 &\rightarrow 2 + 2 \text{ واته 4 خانەییڤ دەهی د ئەنجامی} \\ &\text{لیکدانیدا ههیه.} \end{aligned}$$

ج

$$\begin{aligned} 23 &\rightarrow 0 \text{ خانەیا دەهی د قى کولکیدا ههیه} \\ 0,04 \times &\rightarrow \text{دو خانەییڤ دەهی د قى کولکیدا ههیه} \\ 0,92 &\rightarrow 2 + 0 \text{ واته دوو خانەییڤ دەهی د} \\ &\text{ئەنجامی لیکدانیدا ههیه.} \end{aligned}$$

مشکی مال

ژ بیر نهکه چیدبت خهملاندنی یان سهرجهمی ژمارهیا خانەییڤ دەهی د کۆلکاندا بکاربینن بو دهستنیشانکرنا جهی فاریزهیی د ئەنجامی لیکدانیدا.

ساخبه

۱ چاوا دی د لئیابی کو بهرسف یا بهرئاقله د نمونهیا (د) دا؟

باشترین خهملاندن هلبژیڤه، **أ** یان **ب** دهوربه.

۲ $0,8 \times 34$ **أ** 24 **ب** $2,4$ **۳** $3,9 \times 4,2$ **أ** 16 **ب** $1,6$

فارزهیی د ئەنجامی هەر راهینانهکیدا دانە.

۴ 29 **أ** $0,7 \times$ **۵** $2,98$ **۶** $1,8$ **۷** $0,37$ **۸** $0,7 \times 9$ **۹** $12 \times 0,2$ **۱۰** $0,64 \times 95$ **۱۱** $0,5 \times 1,25$ **۱۲** $0,4 \times 0,9$ **۱۳** $0,6 \times 0,37$ **۱۴** $18 \times 0,211$

ئەنجامی لیکدانى بینهدهن.

باشترین خهملاندن هلبژیره، ا یان ب دهوریده.

۱۰ ا	۱۰ ب	۱۶	۱۲ ا	۱۲ ب	۱۵
۱۰×۱۰	۱۰×۱۰	$۴,۸ \times ۲,۳$	۱۲×۱۲	۱۲×۱۲	$۰,۶ \times ۲۲$
۲۰ ا	۲۰ ب	۱۸	۴,۸ ا	۴,۸ ب	۱۷
۲۰×۲۰	۲۰×۲۰	$۰,۵ \times ۴۲$	$۰,۴۸ \times ۴,۸$	$۴,۸ \times ۴,۸$	$۶ \times ۰,۸۲$

فاریزهیی د نهجامی لیکدانیدا دانه.

۲۲	۲۱	۲۰	۱۹
$\begin{array}{r} ۲,۳۲ \\ ۴,۶۸ \times \\ \hline ۱۰۸۰۵۷۳۴ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۵,۴۸ \\ ۰,۷۲۶ \times \\ \hline ۳۹۷۸۴۸ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۰,۵۸ \\ ۲ \times \\ \hline ۱۱۶ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۳,۴ \\ ۵ \times \\ \hline ۱۷۰ \end{array}$

نهجامی لیکدانی بینهدر. بخهملینه دا ساخبکی.

۲۶	۲۵	۲۴	۲۳
$۳,۸ \times ۷,۲۵$	$۴,۵ \times ۶,۸$	$۱۲۰۶ \times ۰,۵$	$۱۴ \times ۰,۳$
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷
$۴,۶۲ \times ۳۸,۸$	$۰,۲۱ \times ۱۹$	$۷,۲ \times ۱۲,۹۲$	$۲,۷ \times ۵,۱$
۳۴	۳۳	۳۲	۳۱
$۸۲ \times ۰,۳۲۵$	$۰,۹ \times ۰,۱۲$	$۳,۱ \times ۶,۹$	$۰,۸ \times ۰,۷$
۳۸	۳۷	۳۶	۳۵
$۰,۰۷ \times ۹,۲$	$۰,۹۱۸ \times ۰,۳$	$۰,۹ \times ۲,۳۶$	$۰,۴ \times ۰,۶۸$
۴۲	۴۱	۴۰	۳۹
$۶,۲ \times ۴۳,۳$	$۵,۶ \times ۲,۷$	$۰,۲۰۱ \times ۰,۸$	$۰,۷۵ \times ۰,۲۵$
۴۶	۴۵	۴۴	۴۳
$۰,۱۸۱ \times ۴۳۶,۳$	$۰,۴۲ \times ۹,۷۴۸$	$۳,۲ \times ۰,۸۴۸۱$	$۰,۸ \times ۲۴,۳۷$

۴۷ کیز نهجامی لیکدانی ۶ خانهیین دهی ب خوڤه دگرت؟

ا	ب	ج
$۰,۰۴۵۶ \times ۰,۱۲$	$۰,۰۴۵۶ \times ۱,۲$	$۰,۰۴۵۶ \times ۱۲$

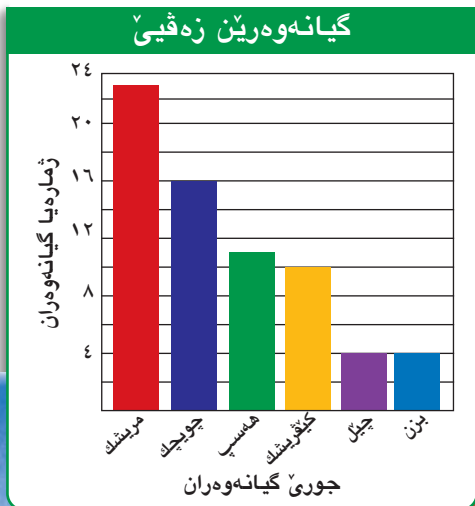
۴۸ کیز نهجامی لیکدانی ۵ خانهیین دهی ب خوڤه دگرت؟

ا	ب	ج
$۱,۰۷۸ \times ۰,۲۸۳$	$۱,۰۷۸ \times ۲,۸۳$	$۱,۰۷۸ \times ۲۸,۳$

۴۹ بنقیسه چاوا دی خهملاندنی بکارئینی ل دانانا فاریزهیی د نهجامی لیکدانیدا؟ نمونههکی بینه.

بکارئینانا پیدایان وینهیی پونکرنی بو شیکارکنا پرسیاران ژ

۵۰ ههتا ۵۳ بکارینه.

۵۰ ژمارهیا چوچکان چند زیدهتره ژ ژمارهیا کیقریشکان د زهقییدا؟

۵۱ ژمارهیا کیژ گیانهوهران یهکسانه بو ژمارهیا بزنان د

زهقییدا؟

۵۲ ژمارهیا کیژ گیانهوهران د زهقییدا ژ ههمیان بچووکتره؟

۵۳ ژمارهیا مریشکان چند زیدهتره ژ سرجهمی ژمارهیین چیل و

بزنان د زهقییدا؟

۵۴ ۴ قوتابیان ۶ پاکتتین قەلەمان ب يەكسانی ل سەر خۆ ۵۵ كیچ ب دووراتییهكا ۱۲۰ جا هندی درژییا خۆ خۆ دهه لاقیت، ههكه درژییا كیچی ۰,۱۶ سم، دووراتیا هه لاقیتنا وی چهنده؟

بەلا فکرن کۆ هەر ئیکێ ههمان ژمارهیا قەلەمان تیدا بوون. هەر قوتابیهکی ۶ قەلەم گهشتنی، ژمارهیا قەلەمان د هەر پاکتته کیدا چهنده بوو؟

پیداچوون و بهرهبوون بو ئەزموونی

۵۹ هاوکی شهیی شیکاریکه، خاسیه تا هاتییه بکارئینان دیاریکه، $۱۷ \times س = ۰$.
 بهرهبوون بو ئەزموونی ۶۰ به هایی رهنوسی ۴ د کیژ ژماریدا ژ هه میان بچو کتره؟

ج ۷,۴۹۰۲   ا ۷,۰۴۹۲
 د ۷,۹۲۰۴   ب ۷,۲۰۴۹

۵۶ $۲۵۷۴ + ۶۹۰۹ + ۷۹۸۱$
 ۵۷ $۱۴۷ = س + ۸۷$ شیکاریکه
 بهرهبوون بو ئەزموونی ۵۸ ژمارهیا دهی، ههشت بهش ژ هزاری کیژکه؟

ج ۰,۰۰۸   ا ۷,۰۴۹۲
 د ۰,۰۰۰۸   ب ۷,۰۴۹۲

شیکار کرنا پرسیاران دهروازه یهك ل سەر خواندن

کورتبکه کورتکرنا مانا وی، نقیسینا هه مان پیزانینان ب شیوهیهکی کورتکری، ب مهرهکی پیزانینان ژ هه میان گرنکتر بیژی. سازان پۆژانه ۸ دهژمییران و بو دهمی ۵ پۆژان د هه فتهیه کیدا ل سەر کۆمپیوتهری خۆ کار دهکته، ئەو دزانت بو هەر (ک و د) (کیلوواط د دهژمییره کیدا) ژ که ره بی ۱۵۰ دیناران دی مه زیخت. سازان دی چهندی مه زیخت ئەگەر ۴ هه فتییان ل سەر کۆمپیوتهری خۆ کارکر؟

مه زاختنا که ره بی د دهژمییره کیدا (ک و د)

مه زاختن	جوړ
۰,۱	کۆمپیوتهر
۰,۱	گلۆپه کی ناسایی
۱,۵	سشوار
۰,۲	ته له فزیون
۰,۶۵	ئاقته زینک
۴,۵	گیزه ری ئافی

شیکار	کورتی
	مه زاختن د دهژمییره کیدا ۰,۱
$۰,۸ = ۰,۱ \times ۸$	۸ دهژمییر پۆژانه
$۴ = ۰,۸ \times ۵$	۵ پۆژ د هه فتییدا
$۱۶ = ۴ \times ۴$	۴ هه فتی
$۳۲۰ = ۱۴۵ \times ۱۶$	کوژمی مه زاختی د ۴ هه فتیاندا

واته، کوژمی مه زاختی دی بته ۲۴ ۰۰۰ دینار.

بکارئینانا پیدا ییان بو شیکار کرنا هه رو پرسیاران خسته ی بکارینه.

۱ خیزانا سازانی پۆژانه ۳ دهژمییران گیزه ری ئافی بکار دئینت. کوژمی بو که ره بی بیته مه زاختن د وی هه فتییدا چهنده؟

۲ گلۆپی غازی ۰,۰۴ (ک و د) د مه زیخت، مه زاختنا گلۆپه کی ناسایی چهنده زیده تره ژ مه زاختنا گلۆپی غازی د دهمی ۱۰ دهژمییراندا؟

سفر د ليكدانيدا Zeros in Multiplication

فيڙبه

هندهجا سفر د نهجامي ليكداني يان د نيك ژ هردو كولكاندا ههنه.

موڙي جوڙهڪي موڙيڀن كارڪهريڻ گهلهك بچوڪ ههنه،

بارستهيا وان دگههته ٠,٠٠٤ گم. نهف موڙيه دشيت برپڙقه بچت و بارستهيهكا ٥ جا تهامت بارستهيا خو هلبگرت.

چهند گرامان هلدگرت؟ ليكبه ٠,٠٠٤ × ٥ .

٠,٠٠٤ → ژ بهرڪو ٣ خانهيڀن دهه د قى كولكيدا ههنه.

دئ پڙدقئ ٣ خانهيڀن دهه بي د نهجامي ليكدانيدا.

$$\begin{array}{r} 0,004 \\ \times 5 \\ \hline 0,020 \end{array}$$

سفرهڪي بو لايي چهپي د نهجامي ليكدانيدا بنقيسه ژ بهر

دانانا فاريزهئي.

واته، موڙييا كارڪه دشيت بارستهيا ٠,٠٢٠، ٠,٠٢٠، ٠,٠٢٠ گرامان هلبگرت.

نمونه

ج ٩,٢٧ × ٠,٠٠٢ ليكبه

$$\begin{array}{r} 9,27 \\ \times 0,002 \\ \hline 0,01854 \end{array}$$

چونكي نه ههوجهي ٥
خانهيڀن دههينه د نهجامي
ليكدانيدا، سفرئ دقئ
خانهيڙدا، دانه.

ب ٠,٠٧ × ٠,٠٩ ليكبه

$$\begin{array}{r} 0,07 \\ \times 0,09 \\ \hline 0,0063 \end{array}$$

چونكي نه ههوجهي ٤
خانهيڀن دههينه د نهجامي
ليكدانيدا، سفرئ د قان هردو
خانهياندا، دانه

ا ١٨ × ٠,٠٠٣ ليكبه

$$\begin{array}{r} 18 \\ \times 0,003 \\ \hline 0,054 \end{array}$$

چونكي نه ههوجهي ٣
خانهيڀن دههينه د نهجامي
ليكدانيدا، سفرئ د قئ
خانهيڙدا، دانه.

د تودشيئ ناميري ژميرهبي بو ليكدانا ژمارهيڀن دهه بكاربيني.

٠,٣٤ × ٠,٠٦ بينههر.

$$0,34 \times 0,06 = 0,0204$$

• نهجامي ليكداني يي نيزيكي بهشي سهدي د نمونهيا (أ) دا چهنده؟

ژ بئر نهكه ته ههوجهي ب زيدهكرنا سفران ل رهخي چهپي ههيه د نهجامي ليكداني دا، دا ژمارهيا خانهيڀن

دهه يهكسان بت بو ژمارهيا خانهيڀن دهه د كولكاندا.

۱ بیژره، کهنگی سفران د ئه نجامی لیکدانیدا دی زیده کهی دا فاریزهیی دانی؟ لیکبده.

- ۲ $۰,۰۰۳ \times ۸$ ۳ $۰,۴ \times ۰,۰۴$ ۴ $۹ \times ۰,۰۱۸$ ۵ $۰,۰۰۰۶ \times ۶$

راهینان و شیکارکونا پرسیاران

ئه نجامی لیکدانی بینهدهر.

- ۶ $۰,۰۰۷ \times ۹$ ۷ $۰,۰۲ \times ۲$ ۸ $۰,۰۱۶ \times ۰,۰۵$ ۹ $۰,۰۳ \times ۰,۸$
 ۱۰ $۰,۰۰۶$ ۱۱ $۰,۰۸$ ۱۲ $۰,۰۰۴$ ۱۳ $۰,۱۲$
 $۹ \times$ $۰,۰۲ \times$ $۲۴ \times$ $۰,۰۹ \times$
 ۱۴ $۵۴,۰۷$ ۱۵ $۰,۰۰۷$ ۱۶ $۰,۰۳۲$ ۱۷ $۰,۰۱۴$
 $۰,۰۴ \times$ $۸ \times$ $۱۷ \times$ $۰,۰۶ \times$

ئه نجامی لیکدانی بینهدهر. بۆ نیزیکتین بهش ژ سهدی نیزیکبه.

- ۱۸ $۰,۰۸ \times ۰,۸۹$ ۱۹ $۰,۰۵ \times ۰,۹۵$ ۲۰ $۰,۰۵ \times ۳,۰۹$ ۲۱ $۰,۰۶ \times ۵,۰۵$

< یان > یان = ل جهی دانه

- ۲۲ $۸ \times ۰,۰۰۹$ ۲۳ $۰,۰۲۵ \times ۳$ ۲۴ $۰,۰۲ \times ۳,۰۱$

۲۵ دهیکا هیژایی ۲۸ کگم ژ مژمهیان کرین بۆ چیکرنا مورهبی. دهیکا هیژایی بارستهیی مژمهیان لیکدانی ۰,۰۷ دکهت بۆ زانینا بارستهیا مورهبیا ب دهست دکهفت پستی کهلاندنی و زیدهکرنا شهکری. بارستهیا مورهبیا ب دهست دکهفت دی چهند ژ ۵۰ کگم کیومتر بت؟

۲۴ پرسیارهکی بنقیسه فان پیداییان ب خوڤه بگرت: دووراتییا د ناقبهرا مالا جوامیر و دهرمانخانیدا ۰,۷۸ کلم، و د ناقبهرا دهرمانخانیا و بنگههی کاری بابی ویدا ۱,۰۳ کلم، و د ناقبهرا مالا وی و قوتابخانیدا ۰,۳۶ کلم.

۲۶ مزگهفت ۳,۸ کلم ژ مالا شیرکو دووره. شیرکو

۲۷ بنقیسه پینگاڤین پی رادبی بۆ لیکدانا $۰,۰۶ \times ۰,۰۵$.

رؤژانه چهند دووراتیی دبرت بۆ کرنا نفیژا سپیدی و نیڤرو و مهغرهب ل مزگهفتی؟

۲۸ پرسیار چیه؟ شیروان دوو پاکیتین شوکولاتان کرین. بارستهیا ههر ئیکی ژ وان ۳,۰۲ کگم، و پاکیتیکا دی بارستهیا وی ۰,۹۹ کگم. بهرسف ۷,۳ کگم.

پیداچوون و بهرههقبوون بۆ ئەزموونی

۳۳ بهرههقبوون بۆ ئەزموونی ژمارهیا ۱۷۸ ۰,۲ بۆ خانهیا رهنووسی شین نیزیکبه.

- ا ۲   ب ۲,۲   ج ۲,۲۲   د ۲,۲۱۸

۲۹ $۳۹۷۲۶۴۵ - ۹۱۲۶۵۴۳$

۳۰ $۷۲۳۴۵۱ + ۱۹۲۸۲۴۴۳$

۳۱ $۳۰۹ - ۴۵۶$

۳۲ $۱,۲۵ \times ۱۳$

پیداچوونهکا بلهز

> يان < يان = ل جهی دانه.

۳۶,۲۵ ● ۳۶,۵۲ ۱

۵۱ ● ۴۹ ۲

۷,۸۴ ● ۷,۸۱ ۳

۰,۸۹ ● ۰,۹۸ ۴

۱,۲۵ × ۶ ● ۱,۵ × ۴ ۵

شارهزايین شیکارکنا پرسياران

برپاردان

Problem Solving Skills: Taking Decision

تیگههه پلانی دانه شیکاریکه ساخبکه

دیارییهکا رهنگاورهنگ کارگهههک، رستک و بازنکان بکارئینانا ۶ رهنگین مؤرکان دورست دکهت. ته قیا رستکهکی بۆ خوشکا خو بکری. سی جورین رستکان ه، ن، د ل کارگههی ههنه. بهری تو برپاری بدهی کا دی کیژ جوری کری، دقیت تو هزرا خو د هندهک تشناندا بکهی.

ژمارهیا مؤرکان			
رستکا د	رستکا ن	رستکا ه	رهنگ
۴	۴	۰	سور
۸	۸	۱۲	شین
۸	۶	۱۲	کسهک
۱۲	۱۰	۱۲	زهر
۱	۴	۰	پرتقالی
۸	۸	۱۲	مور

پیزانینن د ههردو خشتهیاندا هاتین بۆ بهرسفدانا پرسيارین دئین بکاربینه.

ا) دریزیا ههمی مؤرکان د ههرسی رستکاندا چهنده؟

ب) ئەگەر تو ب زانی خوشکا ته حهز ژ رهنگین سور و یین نیزیکی وی (سور، پرتقالی، مور) دکهت، کیژ رستکی دی هلبژیری؟

ج) ئەگەر تو بزانی خوشکا ته کهیف ب ژمارهیین تاک دئیت، کیژ رستکی دی هلبژیری؟ بهرسفا خو رۆنبکه.

د) کارگهه هه سهنتمهترهکی ژ رستکا (ه) ب ۱۵۰ دیناران دفرۆشت و ۱۲۰۰ دینار بۆ رستکا (ن) و ۱۲۵۰ دینار بۆ رستکا (د). کیژ رستکی دی هلبژیری ئەگەر ته برپاردا دیارییا ژ ههمیان گرانتر بکری؟ بهرسفا خو رۆنبکه.

بهحسبکه

• هنده تشتین دی بیژه تو بشی ل بهرچاف وهرگری بهری برپاری بدهی کا دی کیژ رستکی کری.

ژ بیر نهکه بهراوردیی دناقبهرا راستییان و پیدایاندا بکه دا برپاری بدهی.

دریزیا مؤرکان	
رهنگ	دریزی (سم)
سور	۱,۲
شین	۰,۵
کسهک	۰,۷
زهر	۰,۴
پرتقالی	۱,۳
مور	۰,۶

پيدايان بڪاربينه بۇ شيڪارڪرنا پرسيارين ۱ و ۲.

۱ ته دقيقت ۱۲ بادهڪان ژ سيمي ب گري يى دوتايى و
۱۰ بادهڪان ژ سيمي حولى يى دوتايى بڪرى . ل كيز

ساخله تين سيمي			
دوكانا ج	دوكانا ب	دوكانا ا	جوړى سيمي
دريژيا چار بادهڪان كلم ۱,۴۰	دريژيا بادهڪهكى كلم ۰,۳۳	دريژيا دو بادهڪان كلم ۰,۷۵	ب گري
دريژيا بادهڪهكى كلم ۰,۵۱	دريژيا سى بادهڪان كلم ۱,۵۰	دريژيا بادهڪهكى كلم ۰,۴۷	حولى
دريژيا بادهڪهكى كلم ۱,۳۶	دريژيا بادهڪهكى كلم ۰,۷۵	دريژيا سى بادهڪان كلم ۱,۸۹	ب گري دوتا
دريژيا بادهڪهكى كلم ۰,۹۲	دريژيا دو بادهڪان كلم ۱,۸۰	دريژيا بادهڪهكى كلم ۰,۸۹	حولى دوتا

ژ دوو دوكانين ا و ب

ئەوا ته دقيقت بڪرى
دى دريژتر بت؟

۲ ته دقيقت ۴ بادهڪان

ژ سيمي ب گري و ۳
بادهڪان ژ سيمي
حولى ژ نيك دوكانى
بڪرى.

ل كيز دوكانى ئەوا ته دقيقت بڪرى دى
كورتتر بت؟

ا دوكانا ا

ب دوكانا ب

ج دوكانا ج

د ههمان دريژيه د هرسى دوكاناندا.

۳ بهرامبەر كرپنا ۱۰ مهتران ل دوكانا ج، دى دوو مهتران بى پاره وەرگري.

ته ۴ بادهكين سيمي ب گري ژ دوكانا ج كرپن، چند مهتران بى پاره دى وەرگري؟

ا ۱۸۴ م ج ۵۴۴ م

ب ۲۸۰ م د ۶۸۰ م

جيبه جيكرنين جوراوجور

۴ تيكرپاي ژمارهيا ترؤمبيلين پوژانه ل سهر پرا (ژارواه) ل (قهلاذى) را
دبورن، ۴۵۰ ترؤمبيلين. فهرهاد گوت ژمارهيا ترؤمبيلين سالانه ل سهر
پرى دبورن، ۲۵۰ ۱۶۴ ترؤمبيلين. ئوميد گوت ژمارهيا وان، ۴۲۷۵۰
ترؤمبيلين. بهرسفا كيز وان بهرئاقله؟ پوئبكه.

۶ وينه يى پقدانكان بكاربينه. ههر دو پقدانكين هيو و
هيدى هاوسينه. پقدانكا هاوار مهزنتره ژ پقدانكا
هيدى. پقدانكا خيچيچى يا كييه؟

۵ پرسيارهكى بنقيسه بكارئنانا
پيدايين ل خشته يى سهريدا هاتين، تيدا پيدى
ب برپارهكى ههبت.

پیداچوون Review

یهکسانه equal
ئیک دهی tenth
بهشەك ژ سهدی hundredth
بهشەك ژ هزاری thousandth
خهملاندن estimate
چهندجار multiply
كۆك factor

دنیابوون ژ زاراڤ و چهمكن

دهرپرنا گونجايتر ژ لیستا بهرامبهه هلبژیره.

۱ ۰,۱ — دنوینت.

۲ ۰,۰۱ — دنوینت.

۳ تودشیی — ب کاربینی بو دیارکرنا بهرسقا بهرئاقل.

۴ — ئەنجامی لیكدانا ژمارهیهكا دایی ل ژمارهیهكا سروشتی.

دنیابوون ژ شارهزایان

ههه ژمارهیهکی ل ۱۰، و ل ۱۰۰، و ل ۱۰۰۰ بده.

۸ ۰,۰۲۲۵

۷ ۰,۰۰۲

۶ ۰,۶۴

۵ ۰,۳

ههه پرسیارهکی کۆپیکه، فاریزهیا دهی د ئەنجامی ههه لیكدانهکیدا دانه.

۱۱ $۱۱۸۵۶ = ۰,۷۸ \times ۰,۱۵۲$

۱۰ $۵۳۴۴ = ۳,۳۴ \times ۱,۶$

۹ $۲۵ = ۰,۵ \times ۰,۵$

لیکبه.

۱۴ ۷×۸۶۶۸۵

۱۳ ۸۸×۱۲۶۵

۱۲ ۱۲۳۹×۶

لیکبه. بخهملینه دا ساخبکی.

۱۸ $۲,۳ \times ۹,۸$

۱۷ $۰,۶ \times ۴,۱۵$

۱۶ $۲۲ \times ۲,۸۵$

۱۵ $۰,۸ \times ۶,۵۰$

۲۲ $\begin{array}{r} ۳,۹۶ \\ ۲۸ \times \end{array}$

۲۱ $\begin{array}{r} ۰,۹ \\ ۰,۰۹ \times \end{array}$

۲۰ $\begin{array}{r} ۷,۶۲ \\ ۰,۰۸ \times \end{array}$

۱۹ $\begin{array}{r} ۰,۹۶ \\ ۵ \times \end{array}$

دنیابوون ژ شیکارکرنا پرسیاران

۲۵ ئەنجامی لیكدانا ۶۰ ل ۹۰۰ ئی، سی سفران

بخوڤه دگرت. ل ئەنجامی لیكدانا ۶۰ ل

۹۰۰۰۰ ئی چهند سفر دی ههبن؟

۲۶ شیروان دووراتییا ۲۴ کلم د پرۆهکیدا ب

ریڤه دچت. د ۱۲ پرۆاندا دی چهند کیلومهتران

ب ریڤه چت؟

۲۳ کوفان دبیزت ئەنجامی لیكدانا

۲۲۲ ۳۴۱ ۱۴۳ دبتە ۲۶۹ ل ۸۲ ۶۵۴

ئەری ئەف بهرسقه بهرئاقله؟ رۆنیکه.

۲۴ لایین دبیزت ئەنجامی لیكدانا

۶۷۰۴ ل ۴۳ دبتە ۴۶ ۹۲۸. ئەری بهرسق

بهرئاقله؟ رۆنیکه.

به رهه قبوون بو ئەزموونی Standardized Test Prep

۵ بلند ب لهزاتيا ۹ كيلومه تران د ده مژميره كيڤاد رڤه دچت، دوراتيا بهريكانى د ۲,۹۱ ده مژميراندا ب دووماهيك ئينا نيزيكرنا دوراتيا برى بو نيزيكرتيرين بهشى دهى كيژكه؟

ا ۲,۶ كم   ج ۲۶,۲ كم
 ب ۲۶ كم   د ۲۶۱,۹ كم

ل دووف په يقين گرنه بگه ره. خه ملاندن په يقه كا گرنه د پرسيارا ۱ ږدا، ئه و نيزيكرنا كوكان بو خه ملاندنى رادگه هينيت ل شوينا ده رئينانا به رسقا دورست.

بو شيكاركرنا پرسياران ژ ۱ هه تا ۸ به رسقا دورست هليژره.

۱ باشتيرين خه ملاندن بو ۶۲۵ × ۲۹ كيژكه؟

- ا ۱۸۰۰۰   ج ۱۸۰۰
 ب ۱۸۵۰   د ۱۲۰۰

۲ كيژ خاسيه ت د ۱,۲۵ × ۰ = ۰ دا بكارئينايه؟

- ا خاسيه تا پيگه بهستن
 ب خاسيه تا سفرى
 ج خاسيه تا ئالوگور
 د خاسيه تا به شينه وه

۳ نقيسنا پيتى بو ژماره يا ۱,۲۹ كيژكه؟

- ا سه د و بيست و نه ه
 ب سه د و بيست و نه ه ژ دهى
 ج ئيك و بيست و نه ه ژ دهى
 د ئيك و بيست و نه ه ژ سه دى

۴ سوزانى ۱۶ پاكيتين موركان كرين. هه ر پاكيته كى

۲۵ مورك تيدانه، سوزانى چهند مورك كرين؟

- ا ۴۰   ج ۱۷۵
 ب ۱۵۰   د ۴۰۰

۶ ژماره يا خانه يين دهى د ئەنجامى ليكدا چهنده؟ ۰,۰۶ × ۰,۰۰۳

- ا ۲   ب ۴   ج ۵   د تيدا نينه

بو شيكاركرنا پرسياران ژ ۷ هه تا ۹ خسته ي بكاربينه.

لهزاتيا ميس و موران	
ميس و مور	لهزاتى (م/چ)
ميسا هنگفينى	۳,۱۵
ستينگ	۵,۸۸
شاههنگ	۷,۸۳
ميسا رهش	۳,۹۶

۷ كيژ ريزكرن ژ بچووكتر بو مهزنتره؟

- ا ۳,۱۵ : ۳,۹۶ : ۵,۸۸ : ۷,۸۳
 ب ۳,۱۵ : ۳,۹۶ : ۷,۸۳ : ۵,۸۸
 ج ۷,۸۳ : ۳,۹۶ : ۵,۸۸ : ۳,۱۵
 د ۷,۸۳ : ۵,۸۸ : ۳,۹۶ : ۳,۱۵

۸ ستينگ د ۶ چركه ياندا چهند مه تران د برت؟

- ا ۴۶,۹۸ م   ج ۲۳,۷۶ م
 ب ۳۵,۲۸ م   د ۱۸,۹ م

Write What You Know

ئهواتو دزاني بنقيسه

۹ ميسه كا هنگفينى و ميسه كا رهش ژ ئيك خالى و بو ۱۰ پونكه چاوا دى ژماره يه كا سروشتى ل هه مان ئاراسته بو دهى ۲۱ چركه يان فرين، ئيك ژ ۱۰,۰۰۰ دهى، و ژماره يه كا دهى ل ۱۰,۰۰۰ وان ب چهندي ل به راهييا يادى بو؟ ئه وى پونكه دهى؟ نمونه يه كى بو هه ر ئيكى ژ وان بينه.

دابه شکرنا ژماره يين سروشقی

بهشی
۶

Divide the Natural Numbers

مۆرك ژ دهستیكا
دیروکی بو پیکگوهورین
و جوانکاری هاتینه
بکارینان.

پرسیارهك بو شیکارکرنی:
خسته ژمارهیا مۆرکین ژ
پیقانین جودا، بو چیکرنا
بازنهکی پیکهاتی ژ
حهفت پارچه یین دریژیا
وان تهمهتی ئیک دیار
دکته. بو ههر پیقانهکا
مۆرکان، ژمارهیا مۆرکان
د ههر پارچهیهکیدا و
دریژیا ههر پاچهیهکی
دیارکه.

ژمارهیا مۆرکان د بازنهکی
۷ پارچه ییدا

ژمارهیا مۆرکان	پیقانا مۆرکان
۹۱	۲ ملم
۵۶	۳ ملم
۴۲	۴ ملم
۲۸	۶ ملم
۲۱	۸ ملم

پېژانينين خو ساخېكه Check what you know

ژ بو پشتراست ببی کو قوتاببيان پېژانينين پېدقی
بو قی پشکی وەرگرتينه، قی بهرپهړی بکاربینه

بهشکراو dividend

بهشدراو divisor

کولک factor

نهنجامی دابهشکرنی
quotient

ماوه remainder

بهروقاژی inverse

دهرئینانا بههایي

calculate value

زاراف ✓

دهستهواژهيا گونجايتر ژ لیستی هلبژیره.

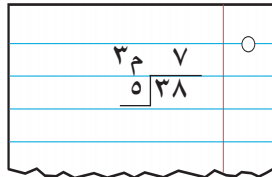
۱ ژمارهيا بهشکراو ل سهر دابهش دبت دبېژنی ؟

۲ بو ؟ برهکی، گورایو ب ژمارهیکي بگوهوره و کردارین
بیرکاری ب جهبینه.

۳ ؟ نهو ژمارهيه نهوا نهو دابهش دکهين د کردارا دابهشکرنیدا.

۴ د پرسيارا رهخي چه پیدا ؟ دبت ۷

و ؟ دبت ۳.

دابهشکرن ل سهر ژمارهيهکا ئیک رهنوسی. ✓

دابهشېكه.

۹ $\sqrt{29}$

۸ $\sqrt{92}$

۷ $\sqrt{61}$

۶ $\sqrt{93}$

۵ $\sqrt{85}$

۱۴ $\sqrt{52}$

۱۳ $\sqrt{97}$

۱۲ $\sqrt{44}$

۱۱ $\sqrt{58}$

۱۰ $\sqrt{84}$

۱۹ $4 \div 9684$

۱۸ $7 \div 897$

۱۷ $8 \div 264$

۱۶ $5 \div 45$

۱۵ $2 \div 312$

دابهشکرن ل سهر ۱۰ ی. ✓

دابهشېكه.

۲۳ $10 \div 700$

۲۲ $10 \div 6700$

۲۱ $10 \div 400$

۲۰ $10 \div 670$

۲۷ $10 \sqrt{8500}$

۲۶ $10 \sqrt{850}$

۲۵ $10 \sqrt{600}$

۲۴ $10 \sqrt{60}$

دلنیاوون ژ دابهشکرنی ✓

ژ دابهشکرنی پشتراست ببه بکارئینانا لیکدانی.

۳۱ $\sqrt{372}$

۳۰ $\sqrt{124}$

۲۹ $\sqrt{11}$

۲۸ $\sqrt{46}$

۳۵ $\sqrt{17}$

۳۴ $\sqrt{188}$

۳۳ $\sqrt{31}$

۳۲ $\sqrt{91}$

پیداچوونهکا بلهز

70×4	۱
90×8	۳
400×2	۲
300×3	۵
90×6	۴

دابهشكرن ل سهر ژمارهيهكا

ئيك رهنوسی

Divide by 1-digit number

فیریه

گهشتیفانین نهسمانی
۳۸۲ کغم ژ بهر و خیزی
ژ بانئ ههقی ل دهمئ
۱۹۶۹-۱۹۷۲ نینان.

ل سهر بانئ ههقی هیزا راکیشانا ههقی ۶ جا ژ
راکیشانا ئهردی کیمتره. کیشا ههر تهنهکی ل سهر
ههقی $\frac{1}{4}$ ژ کیشا ویه ل سهر ئهردی. ئهگهر کیشا
بههرکی ۱۰۲ نیوتن بت ل سهر ئهردی، کیشا وی ل سهر
ههقی چهنده؟

ریکا ئیکی خهملاندنی بو دیارکرنا رهنوسی ئیکی د ئهجمائ دابهشكرنیدا بکاربینه. دابهشكه $6 \div 102$

پینگاڤا ۳

۲ یهکان بینه خوار
دابهشكه $6 \overline{) 102}$
لیکبه 7×6
لیدهریکه $42 - 42$
بهراوردبکه $6 > 0$

پینگاڤا ۲

۱۰ دههان دابهشكه
دابهشكه $6 \overline{) 102}$
لیکبه 1×6
لیدهریکه $6 - 10$
بهراوردبکه $6 > 4$

پینگاڤا ۱

بخهملینه
هزرا خو بکه
یان $6 \overline{) 120}$
واته، رهنوسی ئیکی د
خانهیا دههاندا دانه.

واته، کیشا بهری ل سهر بانئ ههقی دبت ۱۷ نیوتن.

ریکا دووی بههایی خانهیی بو دانانا رهنوسی ئیکی بکاربینه. دابهشكه $9 \div 893$

پینگاڤا ۳

ساخبکه $\sqrt{\quad}$
ئهجمائ دابهشكرنی ل
بهشدرای بد، پاشی
ماوهی دگهل کؤمبکه
 99
 $9 \times$
 891
 $2 +$
 893

۳ یهکان بینه خوار
۸۳ یهکان دابهشكه
دابهشكه 99
لیکبه $9 \overline{) 893}$
لیدهریکه 83
بهراوردبکه $81 -$
بهرسف ۹۹، و ماوه ۲

پینگاڤا ۲

۸۹ دههان دابهشكه
دابهشكه 9
لیکبه $9 \overline{) 893}$
لیدهریکه $81 -$
بهراوردبکه 8

پینگاڤا ۱

سهحکه سهدان
 $9 \overline{) 893}$ ، $9 > 8$ واته
سهحکه دههان.
 $9 \overline{) 893}$ ، $89 < 89.9$ دههان
ب کاربینه. رهنوسی
ئیکی د خانهیا
دههاندا دانه.

۱ رۆنکه چاوا تۆ د شیی، بیی ئەنجامدانا کردارا دابهشکرنی، دیاریکهی کا ئەنجامی دابهشکرنی د $۵۳۹ \div ۶$ ژ دوو رهنوسان پیکدئیت یان سی رهنوسان؟
خانەیا رهنوسی ئیکی د ئەنجامی دابهشکرنیدا دیاریکه.

۲ $۹ \overline{) ۱۱۷}$ ۳ $۵ \overline{) ۲۱۳}$ ۴ $۴ \overline{) ۴۷۲}$ ۵ $۶ \overline{) ۹۱۷}$ ۶ $۹ \overline{) ۵۲۶}$

راهیئان و شیکارکرنا پرسیاران

خانەیا رهنوسی ئیکی د ئەنجامی دابهشکرنیدا دیاریکه.

۷ $۸ \overline{) ۵۰۴}$ ۸ $۲ \overline{) ۷۲۴}$ ۹ $۴ \overline{) ۱۸۳}$ ۱۰ $۷ \overline{) ۸۵۷}$ ۱۱ $۶ \overline{) ۱۷۶}$

دابهشیکه.

۱۲ $۲ \overline{) ۴۰۸}$ ۱۳ $۷ \overline{) ۴۸۹}$ ۱۴ $۵ \overline{) ۵۱۶}$ ۱۵ $۴ \overline{) ۸۴۴}$ ۱۶ $۸ \overline{) ۲۴۶}$

۱۷ $۸ \overline{) ۱۱۳}$ ۱۸ $۹ \overline{) ۹۱۲}$ ۱۹ $۳ \overline{) ۶۰۷}$ ۲۰ $۲ \overline{) ۵۲۶}$ ۲۱ $۴ \overline{) ۲۲۳}$

۲۲ $۸ \div ۳۴۸$ ۲۳ $۵ \div ۹۰۵$ ۲۴ $۶ \div ۱۲۴$ ۲۵ $۵ \div ۴۱۴$ ۲۶ $۴ \div ۸۰۷$

بهایی ن بینهدەر.

۲۷ $۳ \div ۳۵۷ = ن$ ۲۸ $۵ \div ۳۵ = م$ ۲۹ $۷ \div ۴۷ = م$ ۳۰ $۲۶۹ \div ن = ۱۳۴ م$

بکارئینانا پیدایان خشتهی بۆ شیکارکرنا هەردو پرسیارین ۳۱ و ۳۲ بکاربینه.

۳۱ تیما گهشتیا ئەسمانی ژ ۷ گهشتیقانان پیکدئیت. چەند دان ژ هەر جوړهکی خوارنی بۆ هەر گهشتیقانهکی هاتینه تهرخانکرن؟ خشتهی دوباره بنقیسه و پاشی تەمامبکه.

۳۲ بارستهیا خوارنا ری پیدایی بۆ هەر گهشتیقانهکی د رۆژیدا دبتە ۳,۸ کگم. جوداهی دناقبهرا بارستهیا خوارنا تیمهکی ژ ۷ گهشتیقانان د ۶ رۆژاندا و بارستهیا خوارنا تیمهکی ژ ۶ گهشتیقانان د ۷ رۆژاندا چەندە؟

۳۳ پرسیارهکی بنقیسه ل دۆر دابهشکرنهکی، ئەنجامی دابهشکرنی و ماوه تیدابن و بهشدراو ۶ بت. خشتهی سەری بکاربینه.

دانین خوارنی یین ئەسمانی		
ژمارهیا دانان بۆ هەر کهسهکی	ژمارهیا دانان	جوړ
■	۲۰۳	خوشافهکا تیر، ئافی دکهنه سەر
■	۱۷۵	خوارنهکا خاف
■	۲۳۸	خوارنهکا تیر ئافی دکهنه سەر

پیداچوون و بهرههقبوون بۆ ئەزموونی

۳۸ بهرههقبوون بۆ ئەزموونی
بخەملینه، بیی ئەنجامدانا کردارا لیکدانی، بچووکتیرین ئەنجامی لیکدانی کیزکه؟

ا $۱۰ \times ۰,۹$ ب $۱ \times ۰,۹$
ج $۰,۱ \times ۰,۹$ د $۰,۰۱ \times ۰,۹$

۳۴ $۶,۸ + ۰,۸$

۳۵ $۳,۴۷ - ۶,۱۶$

۳۶ ژمارهیا کیم ژ شیوازی بنقیسه. شیوازی وهسفکه: ۲۴, ۳۶, ۴۸, ۶۰, ...

۳۷ ئەنجامی $۴ \times ن$ بینهدەر، دەمی $ن = ۱۶,۵$

پیداچوونه کا بلهز

$$\begin{array}{l} 10 \times 43 \quad 1 \\ 30 \times 20 \quad 3 \quad 9 \times 25 \quad 2 \\ 80 \times 50 \quad 5 \quad 12 \times 50 \quad 4 \end{array}$$

دابه شکر ل سهر ژماره يه کا

دوو په نووسی

Divide by 2 - Digit numbers

فیږبه

دهمژمیره ک و نیف د دهمژمیره کیډا کارگه هه کا دهمژمیران ل چینی ۷۵۵ دهمژمیر د ۲۳ پوژاندا چیکرن. تیځرایي چیکرنا دهمژمیران د پوژه کیډا چهنده؟

نموونه

$$23 \overline{) 755} \quad 23 \div 755$$

پینگاځا ۳

۵ یه کان بینه خوار، ۶۵ یه کان دابه شبکه

$$\begin{array}{r} 23 \overline{) 65} \quad \text{دابه شبکه} \\ 3 \times 23 \quad \text{لیکبه} \\ 69 - 65 \quad \text{لیده ریکه} \\ 23 > 19 \quad \text{بهراورد بکه} \end{array}$$

پینگاځا ۲

۷۵ دهان دابه شبکه

$$\begin{array}{r} 23 \overline{) 75} \quad \text{دابه شبکه} \\ 3 \times 23 \quad \text{لیکبه} \\ 69 - 75 \quad \text{لیده ریکه} \\ 23 > 6 \quad \text{بهراورد بکه} \end{array}$$

پینگاځا ۱

بخه ملینه بو دانانا په نووسی ئیکي د نهجامي دابه شکر نیډا. هزرا خو بکه.

$$\begin{array}{r} 20 \overline{) 800} \quad \text{یان} \\ 25 \overline{) 750} \end{array}$$

۳۰
۲۰

۲۳ $\overline{) 755}$ واته، په نووسی ئیکي د خانه یا دهاندا دانه.

واته، تیځرایي بهرهمئینانا دهمژمیران دناقبره ۳۲ و ۳۳ دهمژمیرانه د پوژید.

• پوښکه چاوا لیکدانی دی بکارئینی بو ساخرنا $23 \div 755 = 32$ ماوه ۱۹

ژ بیر نهکه بو نهجامدانا دابه شکر ل سهر ژماره يه کا دوو په نووسی، بخه ملینه دا په نووسی ئیکي دانی. پاشی ل دووځ قان پینگاځین دابه شکر نی هره: دابه شبکه، لیکبه، لیده ریکه، بهراورد بکه. قان پینگاځان دوباره بکه هه تا ماوه ببت سفر یان ماوه ژ بهشدرای کیتر بت.

چەند نمونەییڭ دی

✓ ساخبکە $\begin{array}{r} 1303 \\ 24 \times \\ \hline 5212 \\ 060+ \\ \hline 272 \\ 231 \\ \hline 294 \\ 31 \end{array}$	ب دابەشېکە $\begin{array}{r} 1303 \\ 24 \overline{) 31294} \\ \underline{24} \\ 72 \\ \underline{72} \\ 09 \\ \underline{94} \\ 72 \\ \underline{22} \end{array}$	ا دابەشېکە $\begin{array}{r} 95 \\ 16 \times \\ \hline 570 \\ 950 \\ \hline 520 \\ 15+ \\ \hline 535 \\ 1 \end{array}$ بەرسف ۹۵ ماوه ۱۵

• د نمونەیا ب دا، سفر د ئەنجامی دابەشکرنیدا، چ رادگههینت؟

هەندەك شیواز د دابەشکرنیدا

ه راستیەکا بنەرەتی $5 = 6 \div 30$ $5 = 60 \div 300$ $50 = 60 \div 3000$ $500 = 60 \div 30000$ $5000 = 60 \div 300000$	د راستیەکا بنەرەتی $2 = 6 \div 12$ $2 = 60 \div 120$ $20 = 60 \div 1200$ $200 = 60 \div 12000$ $2000 = 60 \div 120000$	ج راستیەکا بنەرەتی $8 = 2 \div 4$ $8 = 20 \div 80$ $80 = 20 \div 800$ $800 = 20 \div 8000$ $8000 = 20 \div 80000$

🔥 **ژ بیر نەكە** راستیڭ بنەرەت و شیوازن بۆ دابەشکرنی ل سەر چەند جارین ۱۰ ی بکارینە.

ساخبکە

۱ رۆنیکە بۆچی خەملاندنی بۆ دابەشکرنی بکار دئیینی؟

خانەیا رەنووسی ئیککی د ئەنجامی دابەشکرنیدا دیاریکە.

$47 \overline{) 395}$ ۵	$53 \overline{) 2369}$ ۴	$14 \overline{) 1624}$ ۳	$36 \overline{) 209}$ ۲
$23 \overline{) 4613}$ ۹	$38 \overline{) 7268}$ ۸	$43 \overline{) 205}$ ۷	$89 \overline{) 8969}$ ۶

دابەشېکە. ب لیكدانی ساخبکە.

$81 \div 694$ ۱۳	$23 \div 3974$ ۱۲	$56 \div 2816$ ۱۱	$38 \div 831$ ۱۰
$54 \overline{) 34078}$ ۱۷	$74 \overline{) 3068}$ ۱۶	$38 \overline{) 4031}$ ۱۵	$42 \overline{) 365}$ ۱۴

هژمارتەنا هزری بۆ تەمامکرنی بکارینە. راستیا بنەرەتیا تو بکار دئیینی بنقیسە.

$\blacksquare = 50 \div 400$ ۲۰	$7 = 60 \div 420$ ۱۹	$8 = 40 \div 320$ ۱۸
$80 = 50 \div 4000$	$70 = 60 \div 4200$	$80 = 40 \div 3200$
$800 = 50 \div 40000$	$\blacksquare = 60 \div 42000$	$\blacksquare = 40 \div 32000$

خانہیا رهنوسی ئیکئی د ئهجامی دابهشکرئیدا دیاریکه.

$71 \overline{) 90567}$ ۲۴ $63 \overline{) 1824}$ ۲۳ $25 \overline{) 3205}$ ۲۲ $47 \overline{) 310}$ ۲۱
 $34 \overline{) 3894}$ ۲۸ $21 \overline{) 458}$ ۲۷ $68 \overline{) 54330}$ ۲۶ $42 \overline{) 42785}$ ۲۵

دابهشیکه. ب لیكدانی ساخبکه.

$11 \div 10675$ ۳۲ $45 \div 458$ ۳۱ $78 \div 5690$ ۳۰ $49 \div 942$ ۲۹
 $62 \div 30362$ ۳۶ $41 \div 8149$ ۳۵ $35 \div 12362$ ۳۴ $74 \div 4369$ ۳۳

هژمارتنا هزری بو تهمامکرنی بکاربینه. راستیا بنهپرتیا تو بکاردئینی بنقیسه.

$5 = 90 \div 450$ ۳۹ $2 = 50 \div 100$ ۳۸ $\square = 30 \div 90$ ۳۷
 $\square = 90 \div 4500$ $20 = 50 \div 1000$ $30 = 30 \div 900$
 $\square = 90 \div 45000$ $\square = 50 \div 10000$ $300 = 30 \div 9000$

ههر کردارهکا ساخکرنی ب پرسیارا دابهشکرنا گونجایقه گریده.

۴۰. ساخبکه $984 = 60 + (14 \times 66)$ ا $47 \text{ ماوه} = 69 \div 7982$
 ۴۱. ساخبکه $9747 = 71 + (118 \times 82)$ ب $60 \text{ ماوه} = 66 \div 984$
 ۴۲. ساخبکه $19301 = 9 + (212 \times 91)$ ج $71 \text{ ماوه} = 82 \div 9747$
 ۴۳. ساخبکه $7982 = 47 + (115 \times 69)$ د $9 \text{ ماوه} = 91 \div 19301$

رهنوسی نه دیار بینه دهر.

$20 \text{ ب} = 89 = (10 \times \square) \div 3580$ ۴۵ $5 \square = 23 \div 1288$ ۴۴

راستیین بنهپرت و شیوازان بو دهرئینانا بهایی ن بکاربینه.

$30 = 80 \div \text{ن}$ ۴۹ $\text{ن} = 90 \div 36000$ ۴۸ $\text{ن} = 40 \div 160$ ۴۷ $\text{ن} = 3 \div 90$ ۴۶

۵۰. **کا شاشی؟** چ شاشی د کاغەزا قوتابی ئەوال رهخی چهپیدا هیه؟

شاشی د پرسیاریدایه یان د ساخکرنیدایه؟ رۆنیکه و شاشی دورستبکه.

۵۱. **کا شاشی؟** جوتیار دبیرت: ۴ سفر د ئهجامی قی دابهشکرئیدا ههنه

. $40 \div 200000$. شاشیا جوتیار دیاریکه و بهسقا دورست بنقیسه.

۵۲. **رامانا ژماره** دو ژماره ئهجامی دابهشکرنا دوو ژماره یان دبتە ۷ و

سەرجهمی وان ۶۴. ئەو چ دوو ژماره نه؟

۵۳. **دهرئهجام** مهزنترین ماوه تو دشی ب دهستقه بینی دهمی ژماره یهکی

دابهشکره ل سەر ۴۵ ی چهنده؟ ئەقی رۆنیکه.

۵۴. بهایی پلیتهکا شانویی بو ماموستای ۹ هزار دینارن و بو قوتابی ۶ هزار دینارن. ریقه بهری قوتابخانهیی

۶ پلیت بو ماموستایان کرین و کوژمی ۱۵۳ هزار دیناران دان. چەند پلیت بو قوتابیان کرین؟

ساخبکه	۱۵
$\sqrt{}$	$18 \overline{) 282}$
	$18 -$
	102
	$90 -$
	12
	270
	بەرسف ۱۸ ماوه ۱۲

۵۵ ۲ كچ و ۴ كوران پارچه يه كا ئەردى پۈوبەرى وى ۱۶۲۵ ۵۶ ئامەد ۱۰۹۰ كلگم ژ گەنمى ل سەر ھندەك كەسپن مەترىن دوجاى وەكو مىرات وەرگرتن. پۈوبەرى بەھرا ھەر كچەكى و ھەر كۈرەكى چەندە، ئەگەر بزانى كۆ مىرات ل دووڤ شەرىعەتى ئىسلامى ھاتىيە بەلاڤكرن؟

بكارئىنانا پىدايان خشتەى بۆ شىكاركرنا پرسىاران ژ ۵۷ ھەتا ۵۹ بكارىينە.

۵۷ تىكراپى ژمارەيا خالىن تىپا سىروان د ھەر يارىيەكيدا تۆماركرىن بخەملىنە.

۵۸ پرسىار چىيە؟ بەرسف: تىپا ئاراس ۲۱۰ خال كىمتر تۆماركرن.

۵۹ دەرئەنجام كىژ فان ھەردو تىپان: ئاسو يان سەنھارىب تىكراپى ژمارەيا خالىن وى د يارىيەكيدا مەزنتر بوو؟

ئەنجامىن يانەيىن تەپەيا باسكى		
تىپ	ژمارەيا يارىيان	ژمارەيا خالان
سىروان	۱۲	۸۱۶
ئاسۆ	۱۱	۷۲۰
سەنھارىب	۹	۶۲۵
ئاراس	۸	۴۱۵

پىداچوون و بەرھەقبوون بۆ ئەزموونى

خاسىيەتا لىكدانى يا د پرسىارىن ژ ۶۰ ھەتا ۶۳ دا بكارھاتى دياربەكە.

$$5 \times (3 \times 2) = (5 \times 3) \times 2 \quad 60$$

$$2 \times 7 = 7 \times 2 \quad 61$$

$$8 = 1 \times 8 \quad 62$$

$$0 = 0 \times 2 \quad 63$$

چەند سفر د ئەنجامى دابەشكرنىدا

$$72000 \div 90 = \text{ھەنە؟}$$

- ا چو سفر نىنن ج ۳ سفر
- ب ۲ سفر د ۴ سفر

شىكاركرنا پرسىاران

تەختەيى ئەنجامان

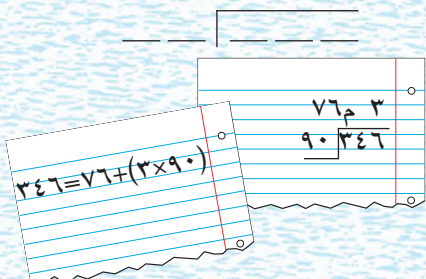
كەرەستە: كاغەز، قەلەم، دوو شەشپالۆيىن رەنووسكرى ژ ۵ ھەتا ۵، ۳ شەشپالۆيىن رەنووسكرى ژ ۴ ھەتا ۹.

دا يارىيان بگەين!

• ئىك ژ ھەردو يارىكەران دى شەشپالۆيان ھلاڤىژت، و ئەو رەنووسپىن ب دەست كەفتىن دى بكارئىنت بۆ نقيسينا پرسىارەكا دابەشكرنا ژمارەيەكا ۳ رەنووسى ل سەر ژمارەيەكا دوو رەنووسى.

• يارىكەرى دووى دى خۆ ژ ئەنجامى دابەشكرنى و ماوہى دلنياكەت. ماوہى دى تۆماركەت ئەگەر بەرسف يا دورست بت، و ئەگەر نە، تۆمار ناكەت.

• ھەردو يارىكەر دى تەمامكەن و پۆلن خۆ و نقيسينا پرسىارىن دابەشكرنى و تۆماركرنا ماوہى دورست دى پىكگوھورن. ئەو يارىكەرى بلندترىن ژمارە ژ بەرسقىن دورست ھەبن دى ب سەرکەفت.

سفر د دابه شکر نیډا

Zeros in Division

فیریه

پیداچوونه کا بلهز

- ۱ $3 \overline{) 60}$
- ۲ $2 \overline{) 80}$
- ۳ $4 \overline{) 80}$
- ۴ $10 \overline{) 100}$
- ۵ $9 \overline{) 90}$

دلدار ۴ دوکان هه نه، ۴۳۲ دهمژمیرین دیواری کپین و ب یه کسان ل سهر ههمییا به لافکرن. ههر دوکانه کی چهن دهمژمیر دانی؟

نموونه

$$\begin{array}{r} \overline{) 432} \\ 4 \div 432 \\ \downarrow \quad \downarrow \\ 110 = 4 \div 440 \end{array}$$

دابه شبکه ۴۳۲ ÷ ۴
بخه ملینه ۴۴۰ ÷ ۴ = ۱۱۰

پینگافا ۳

یه کان بینه خوار. ۳۲ یه کان دابه شبکه.

هزرا خو بکه: $32 = 4 \times n$

دابه شبکه

$$\begin{array}{r} 108 \\ \overline{) 432} \\ 4 \downarrow - \\ 03 \\ \cdot - \\ 32 \\ 32 - \\ 0 \end{array}$$

لیکده

لیده ریکه

بهر اورد بکه $4 > 0$

پینگافا ۲

دههان بینه خوار. ۳ دههان دابه شبکه

هزرا خو بکه: چونکی $3 < 4$ ، سفری د نه جامی دابه شکر نیډا دانه.

دابه شبکه

$$\begin{array}{r} 10 \\ \overline{) 432} \\ 4 \downarrow - \\ 03 \\ \cdot - \\ 3 \end{array}$$

لیکده

لیده ریکه

بهر اورد بکه $4 > 3$

پینگافا ۱

۴ سهدان دابه شبکه

هزرا خو بکه: تو دشی ۴ سهدان ل سهر ۴ دابه شبکه می.

واته، رهنووسی ئیکی ژ نه جامی دابه شکر نیډا د خانه یا سهداندا دانه.

$$\begin{array}{r} 1 \\ \overline{) 432} \\ 4 - \\ 0 \end{array}$$

چونکی ۱۰۸ نیزیکی خه ملاندنا ۱۱۰ یه، به رسف یا به رئاقله. واته، ۱۰۸ دهمژمیرین دیواری دانه ههر دوکانه کی.

• به رسف دی چ لی ئیت، نه گهر ته ژ بیرکر سفری د نه جامی دابه شکر نیډا بنقیسی؟

ژ بیر نه که سفری د نه جامی دابه شکر نیډا دانه نه گهر به شدراو مهزنتربت ژ رهنووسی به شکر اوی د قی پینگافا دانه.

ساخ بکه

۱ پونبکه کهنگی دی بریاری دهی سفری د نه جامی دابه شکر نیډا دانی؟ نمونه یه کی ل سهر قی چهن دی بینه.

دابه‌شېکه. بڅه‌ملینه دا ساخېکه‌ی

۳۷ | ۴۸۰۱ ۵

۴۰ | ۸۰۱۰ ۴

۷ | ۷۳ ۳

۵ | ۲۵۰ ۲

راهيټان و شيکارکړنا پرسياران

دابه‌شېکه. بڅه‌ملینه دا ساخېکه‌ی

۳ | ۳۰۹ ۹

۸ | ۲۵۵ ۸

۵ | ۵۲۵ ۷

۶ | ۶۲۴ ۶

۱۲ | ۹۰۸ ۱۳

۴۰ | ۸۱۶۰ ۱۲

۶۲ | ۶۳۵ ۱۱

۱۷ | ۶۹۵ ۱۰

۸۲ | ۸۹۲۷ ۱۷

۳۷ | ۳۳۶۳ ۱۶

۷۳ | ۵۸۴۱ ۱۵

۴۳ | ۷۵۹ ۱۴

۳ ÷ ۶۰۶ ۲۱

۸ ÷ ۷۴۴ ۲۰

۹ ÷ ۵۲۸ ۱۹

۲ ÷ ۶۱ ۱۸

۶۳ ÷ ۶۳۱۵ ۲۵

۸۱ ÷ ۸۲۴۱ ۲۴

۵۰ ÷ ۵۰۴۶ ۲۳

۴۰ ÷ ۱۲۲۰ ۲۲

به‌هایی ن بينه‌دهر.

جهير

۱ م ۱۰۴ = ن ÷ ۲۰۹ ۲۹

۳ م ۱۰۱ = ۷ ÷ ن ۲۸

۷ م ۱۱۰ = ۸ ÷ ن ۲۷

ن = ۵ ÷ ۳۰۵ ۲۶

قان خشته‌يان ته‌مامبکه، و ريسايا دابه‌شکړنی بنقيسه.

جهير

۴۱۲	۴۰۴	■	۸۳	ناقدان، ن	۳۱
■	۱۰۱	۳ه‌ماو۲۴	۳ه‌ماو۲۰	ده‌رځه	

۵۶۴	۲۳۹	۱۰۷	۴۹	ناقدان، ن	۳۰
■	■	۲ه‌ماو۱۵	۷	ده‌رځه	

۳۳ وزارت چاندنی ۲۵۳۵ شتلین سیقان ل سهر ۱۵ گوندان ب يه‌کسانی به‌لاکړن. به‌هرا هر گونده‌کی ژ شتلان چهند بوو؟

۳۲ بؤ دورونا دهر سوکه‌کی، پارچه‌یه‌کا قوماشی ب دريژيا ۲۵ سم پيدقيت. چهند دهر سوکان دشين بدروون ژ پارچه‌یه‌کا قوماشی دريژيا وي ۵م؟

۳۵ خي‌خوازه‌کی ۳۵۳۶ دولار ب يه‌کسانی ل سهر هندک خيزانين هه‌ژار به‌لاکړن. هر خيزانه‌کی چهند دولار به‌رکه‌فتن؟

۳۴ دهرئه‌نجام ئه‌ري سفر دئه‌نجامی دابه‌شکړنا ۸۸۴ ÷ ۴ دا هيه؟ چاوا دی زانی بیی ئه‌نجامدانا کردارا دابه‌شکړنی؟

۳۷ بابی رزگاری ۱۲ کورسيک کړين، ۲۰۰ هزار دينار دانه فروشياری، وی ۸۰ هزار دينار بؤ زقراندن. به‌هایی هر کورسيکه‌کی چنده؟

۳۶ کا شاشی؟ زیره‌کی گوت: ۶ ÷ ۶ يه‌کسانه ۱. واته ۶.۶ ÷ ۶ = ۱۱. شاشی ديار بکه. رسته‌يا دابه‌شکړنی ب دورستی بنقيسه.

پيدچوون و به‌ره‌قبوون بؤ نه‌زموونی

۴۱ ژماره‌يا ۲۴۶,۹۷۵ ب دريژی بنقيسه.

۵۰۰ ۳۹

۱۰۰ ۳۸

۱۷۶ -

۴۷ -

۴۲ به‌ره‌قبوون بؤ نه‌زموونی ژماره‌یه‌کا ده‌ی يا هاوتا بؤ ژماره‌يا ۰,۰۴ هلبزيره.

۰,۰۴ [د] ۰,۰۴۰ [ج] ۰,۴ [ب] ۴,۰ [ا]

۷۸۶ - ۲۰۰۰ ۴۰

پیداچوونه‌وهی خیرا

٤ + ٣٤٥ ١

١١ + ٧٨١ ٢

٩ + ٦٢٨ ٣

٣٨ + ٦٧٦٠ ٤

١٢ + ١٢٣٢ ٥

قامیشی‌هیزه‌ران به ژهمیکی سهره‌کی له خواردنی ورجی پاندا داده‌نریت، ورجی پاندا پوژانه زیاتر له ١٨ کیلو له قامیشی تهر ده‌خوات.

راهینان له‌سهر دابه‌شکردن

Practice on Division

فیتریه

چه‌ند ده‌توانی بخو ورجی پاندا له سالی‌کدا ٦٢٠ ٤ کیلو قامیشی‌هیزه‌ران و گه‌لاکانی ده‌خوات ناوه‌ندهی خواردنه‌که‌ی له مانگی‌کدا چه‌نده؟

نموونه

$$12 \overline{) 620} \quad 12 \div 620 \text{ دابه‌شکبه}$$

هه‌نگاوی ٤

سفر یه‌کان دابگره، ٦٠ یه‌کی دابه‌شکبه.

$$\begin{array}{r} 385 \\ 12 \overline{) 620} \\ \underline{36} \\ 102 \\ \underline{96} \\ 60 \\ \underline{60} \\ 0 \end{array}$$

وه‌لام ٣٨٥

هه‌نگاوی ٣

٢ ده‌یان دابگره. ١٠٢ ده‌یان دابه‌شکبه.

$$\begin{array}{r} 38 \\ 12 \overline{) 620} \\ \underline{36} \\ 102 \\ \underline{96} \\ 6 \end{array}$$

هه‌نگاوی ٢

٤٦ سهر دابه‌شکبه. خه‌ملاندنی یه‌که‌م به‌کابهینه.

$$\begin{array}{r} 3 \\ 12 \overline{) 620} \\ \underline{36} \\ 10 \end{array}$$

هه‌نگاوی ١

بخه‌ملینه بیریکه‌وه

$$\begin{array}{r} 400 \\ 12 \overline{) 800} \\ \underline{12} \\ 680 \\ \underline{12} \\ 660 \\ \underline{12} \\ 540 \\ \underline{12} \\ 420 \\ \underline{12} \\ 300 \\ \underline{12} \\ 180 \\ \underline{12} \\ 60 \\ \underline{12} \\ 48 \\ \underline{12} \\ 36 \\ \underline{12} \\ 24 \\ \underline{12} \\ 12 \\ \underline{12} \\ 0 \end{array}$$

که‌واته، ره‌نوسوی یه‌که‌م له خانه‌ی سهدان دابنی.

که‌واته ورجی پاندا مانگانه ٣٨٥ کگم له قامیشی‌هیزه‌ران و گه‌لاکانی ده‌خوات.

نموونه‌ی زیاتر

ساغبکه‌وه

$$\begin{array}{r} 61 \\ 42 \times \\ \underline{122} \\ 2440 + \\ \underline{2062} \\ 17 + \\ \hline 2079 \end{array}$$

وه‌لام ٦١ ماوه ١٧

ب

$$\begin{array}{r} 61 \\ 42 \overline{) 2079} \\ \underline{252} \\ 59 \\ \underline{42} \\ 17 \end{array}$$

ساغبکه‌وه

$$\begin{array}{r} 24 \\ 35 \times \\ \underline{120} \\ 720 + \\ \underline{840} \\ 3 + \\ \hline 843 \end{array}$$

وه‌لام ٢٤ ماوه ٣

ا

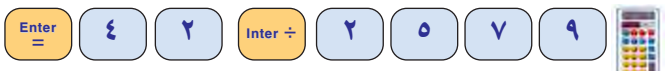
$$\begin{array}{r} 24 \\ 35 \overline{) 843} \\ \underline{70} \\ 143 \\ \underline{140} \\ 3 \end{array}$$

وه‌لام ٢٤ ماوه ٣

ده‌توانیت ئامیری بژمیر بو جیبه‌جیکردنی دابه‌شکردنه‌که به‌کار بهینیت؟

$$= 42 \div 2079$$

١٧ م ٦١

۱ رېنويټي پرونيبكهوه چوڼ ژماره يه كي ۴ رهنووسى به سهر ژماره يه كي ۳ رهنووسى دابه شده كه ي؟

دابه شېكه و ساغبكهوه

۴ $48 \div 1242$

۳ $14 \div 93$

۲ $15 \div 851$

۷ $29 \overline{) 1073}$

۶ $61 \overline{) 36182}$

۵ $42 \overline{) 23898}$

راهبان و شيكاري پرسياره كان

دابه شېكه

۱۱ $23 \div 89$

۱۰ $37 \div 4091$

۹ $19 \div 4161$

۸ $65 \div 402$

۱۵ $92 \overline{) 46235}$

۱۴ $51 \overline{) 4095}$

۱۳ $33 \overline{) 1877}$

۱۲ $71 \overline{) 7171}$

۱۹ $42 \overline{) 23911}$

۱۸ $48 \overline{) 24916}$

۱۷ $69 \overline{) 2109}$

۱۶ $91 \overline{) 5396}$

۲۳ $37 \overline{) 631362}$

۲۲ $41 \overline{) 8269079}$

۲۱ $32 \overline{) 306452}$

۲۰ $25 \overline{) 424867}$

ژماره ناديار له پرسياره كانى ۲۴ تا ۲۹ ديارېكه.

۲۶ $78 = 99 \div 7 \square 22$

۲۵ $15 = \square 1 \div 1065$

۲۴ $18 = 23 \div 4 \square 4$

۲۹ $62 = (15 \times \square) \div 1860$

۲۸ $1 \square = 90 \div (18 - 1188)$

۲۷ $15 \square = 76 \div 12084$

۳۰ له روژى جيهانى بو پاراستنى گيانداران ۳۱۰۰۰ كهس سهردانى سايتيكي نهنه رنيتيان كرد تاييهت بوو به ورچى پاندا، ناوه ندهى ژماره ي ميوانه كانى نهم سايته له كاتر ميريكا چهنده؟

۳۱ ماناى ژماره بچووكترين ژماره ي چوار رهنووسى كامهيه دابه شى ژماره ۲۰ بكريت و ماوه كه ي ۵ بمينيته وه.

۳۲ ورچى پاندا له ساليكا نزيكه ۱۱۰ ۵ كاتر ميري چالاكه. هر جاريك ماوه ي پشودانى له نيوان ۲ تا ۴ كاتر ميره. ورچى پاندا چهنه كاتر ميري له روژيكا چالاكه؟

پيداچوونه وه و ناماده بوون بو تاقيكرنده وه

۳۷ ناماده بوون بو تاقيكرنده وه
بارستايى سهلكيك په نير ۲,۷۵ كگم
چيشته خانه يه ك ۱۸ سهلك په نيرى كرى، بارستايى
گشتى سهلكه كان چهنديان له ۵۰ كگم كه متره؟

ج $0,60$ كگم

ا $0,03$ كگم

د $1,50$ كگم

ب $0,50$ كگم

سيفه تى كوكرنده وه له پرسيارى ۳۳، ۳۴ ديارېكه

۳۳ $10 + 7 = 7 + 10$

۳۴ $(3 + 2) + 4 = 3 + (2 + 4)$

۳۶ $7,48 + 16,82$

۳۵ $16,09 - 24,18$

پیداچوونهکا بلهز

$$9 \div 39 \quad 2 \quad 8 \div 29 \quad 1$$

$$5 \div 22 \quad 4 \quad 7 \div 60 \quad 3$$

$$6 \div 25 \quad 5$$

شارهزايين شیکارکنا پرسياران

شروقهکرنا ماوهی

Problem Solving Skills

Explanation the Remainder

ساخبکه

شیکاربکه

پلانی دانه

تیبگهه

دیاربکه چاوا ماوه بۆ شیکارکنا هر پرسيارهکی ژ ئەقین خوارئ بکارهاتی. پرسيار دیاردکەت کهنگی ماوه بهرچاڤ نائیته وەرگرتن، و کهنگی ئەنجامی دابهشکرنی دئیته نیژیکرن بۆ ژمارهیا ئیکسەر د دووقدا، و کهنگی ماوه وهك پشکهك ژ بهرسقی بکار دئیت.

ژ بیر نهکه دهمی پرسيارهکا دابهشکرنی شیکاردکهی، رامانا ماوهی گریدایه ب نافهروکا پرسياریقه.

نموونه

ج سهرۆکی تیما دیدهفانی، وهرسهکی درژییا وی ۱۴۵ سم بۆ دیارکنا ریکا چیکرنا گرپکان بکارئینا. وهریس کره چار پارچهیین یهکسان، درژییا هر پارچهیهکی چهنده؟

$$\begin{array}{r} 36 \\ 4 \overline{) 145} \\ \underline{12} \\ 25 \\ \underline{24} \\ 1 \end{array}$$

ماوه ۱

واته، درژییا هر پارچهیهکی واته، $\frac{1}{4}$ ۳۶ سم.

ب جانیتی ۱۳۱ گول ههنه. چهنه قهفتهگولین ژ ۶ گولان پیکهاتی، دشیته ژ وان چیکهت؟

$$\begin{array}{r} 21 \\ 6 \overline{) 131} \\ \underline{12} \\ 11 \\ \underline{6} \\ 5 \end{array}$$

ماوه ۵

دشیته ۲۱ قهفتان چیکهت. ۵ گولیت مایی تیرا قهفتهکا دی ناکهن.

ا ۱۸۵۳ دیدهفان د ئاههنگهکا دیدهفانیدا پشکداربوون. ۶ دیدهفان ل دۆر هر میزهکی روونشتن، پیتقیبه ل سهر ریکخهری ئاههنگی چهنه میزهیان ئامادهبکهت بۆ روونشتنا ههمی پشکداران؟

$$\begin{array}{r} 308 \\ 6 \overline{) 1853} \\ \underline{18} \\ 05 \\ \underline{0} \\ 53 \\ \underline{48} \\ 5 \end{array}$$

چونکی ۳۰۸ میزتیرا ههمی پشکداران ناکهن، واته پیتقیه ل سهر ریکخهری ۳۰۹ میزان ئاماده بکهت.

بهحسبکه

- رۆنبکه چاوا ماوه د بهرسقدانا ههر دو پرسيارین ا و ج دا بکار هاتییه؟
- رۆنبکه بۆچی ژمارهیا کهرتدار د پرسيارا ج دا وهك ماوه دئیته پهسهندکرن و نائیته پهسهندکرن د ههر دو پرسيارین ا و ب دا؟

شیکاریک، پاشی ماوهی شروقه بکه.

- ۱ کاوه ۱۷۰ کتیب هه نه. دقیت ب یه کسان ل سهر ۵ رهفاتکان د کتیبخانه یا خودا به لاقبکه ت. مهزنترین ژماره یا کتیبان ل سهر ههر رهفاتکه کی چهنده؟ چهنه کتیب دی مینن؟
- ۲ کومه لهیه کا ژ ۱۸ کچان فیری پیکختنا گولان دین. نه وان ۱۲۸ گول هه نه. نه ری ژماره یا گولان دی تیرا وان که ت کو ههر کچه ک کومه لهیه کا ژ ۷ گولان پیکبخت؟

تورکین گهنم شامی (شامیکان)

بېغان	کوښن د ههر تورکه کیدا
بچوک	۴ کوپ
مهزن	۶ کوپ

بکارینانا پیدایان خشته ی بکارینه.

نامیری چیکرنا شامیکان ههر جاری ۸۰ کوپین شامیکان درست دکه ت.

- ۳ نیوار د شیت د ههر کرداره کا درستکرنا شامیکاندا ۱۳ تورکین مهزن داگرت. چاوا ماوه شروقه کر؟
- ۴ نیوار ۸ تورک ژ قهباری مهزن فروتن. نه ری چهنه دیا شامیکین مایین دی تیرا داگرتنا ۹ تورکان ژ قهباری بچوک که ت؟ د شیت چهنه تورکان ژ قهباری بچوک داگرت؟

ا چو ماوه نینه.

ب ماوه بهرچاف نه وهرگرت

ج ماوه نیزیکر.

د ماوه بکارینا

ا نه خیر، ۸ تورک ج به لی، ۱۰ تورک

ب نه خیر، ۳ تورک د به لی، ۸ تورک

جیهه جیکرینن جوړاوجوړ

- ۵ کومه لهیه کا ژ ۱۳ قوتابیان ناڅین خول خوله کا حولیساندنی تومارکرن. مهزنترین ژماره یا قوتابیان دگه ل ههر ماموستایه کی ۹ قوتابینه. کیمترین ژماره یا ماموستایین پیدقی چهنده؟
- ۶ شیکو ۲۸۸ وینه هه نه. نه لبوممه کا ۵۰ لاپه ری کرپی. جهی ۶ وینه یان ل ههر لاپه ره کی هه یه. نه ری شیکو د شیت هه می وینه یان د نه لبومیدا دانت؟ بهرسقا خو روښکه.
- ۷ ۱۰۵ قوتابی د سهیرانه کا قوتابخانیدا ل سهر پاسین قوتابخانن به لاقبوون. نه گهر ههر پاسه ک ۴۲ قوتابیان هلبگرت، نه ری دوو پاس دی تیرا قوتابیان که ن؟
- ۸ شیوان شلیر رستکان درست دکه ت. قیا ۶۰ مورکان بکارینت. شیوانه ک چیکر کو مورکه کا سور دانت پاشی مورکه کا شین پاشی مورکه کا که سک. رهنگی مورکا سیه و ئیکی چیه؟
- ۹ دووراتی د ناقبه را مالا نه حمه د و مزگه فتیدا ۲۴۷ م. و نه و دووراتی ۴ جا ته مه تی دووراتییا د ناقبه را مالا وی و قوتابخانن دایه. دووراتییا قوتابخانن ژ مالا نه حمه دی چهنده.
- ۱۰ پرسیاره کی بنقیسه پیدقی ب دابه شکر و شروقه کرنا ماوه ی بو بهرسقدانا پرسیارن هه بت. روښکه چاوا ماوه پشتکاريی د بهرسقدانا پرسیاریدا دکه ت؟

پیداچوون Review

remainder ماوه
zero سفر
به‌های خانیهی
place value
شیوازان patterns
خه‌ملاندن estimate
چهندجار
multiples

دلیابوون ژ زاراف و چه‌مکان

ده‌سته‌واژده‌یا گونجایتر ژ لیستا به‌رام‌بهر هلبژیره.

۱. بو دلیابوون ژ دابه‌شکرنی، تو دشیی _____ بکاربینی.

۲. بو دابه‌شکرن ل سهر چند جارین دهی، تو دشیی راستیین

بنه‌رہت و _____ بکاربینی.

۳. _____ دبتہ به‌های مایی پشتی دهرئینانا نه‌نجامی دابه‌شکرنی.

دلیابوون ژ شاره‌زایان

هژمارتنا هزری بکاربینه بو ته‌مامکرنی.

۶. $\square = 90 \div 810$

۵. $8 = 80 \div 640$

۴. $7 = 70 \div 490$

$\square = 90 \div 8100$

$\square = 80 \div 6400$

$70 = 70 \div 4900$

$900 = 90 \div 81000$

$800 = 80 \div 64000$

$\square = 70 \div 49000$

دابه‌شیکه.

۱۰. $6 \overline{) 1241}$

۹. $8 \overline{) 998}$

۸. $7 \overline{) 4308}$

۷. $9 \overline{) 504}$

۱۴. $71 \overline{) 685210}$

۱۳. $27 \overline{) 344}$

۱۲. $23 \overline{) 66804}$

۱۱. $45 \overline{) 4292}$

ههر هاوکیشه‌یه‌کی شیکاریکه.

۱۸. $72 = \square \div 504$

۱۷. $97 = 3 \div \square$

۱۶. $43 = 8 \div \square$

۱۵. $72 = \square \div 360$

$\square = 7$ یان 8 یان 9

$\square = 291$ یان 294

$\square = 336$ یان 344

$\square = 4$ یان 5 یان 6

۱۹. $96 = \square \div 8$ شیکاریکه، پاشی به‌رسقی ساخبکه.

۲۰. $7 = \square \div 5$ شیکاریکه، پاشی به‌رسقی ساخبکه.

دلیابوون ژ شیکارکنا پرسیاران

شیکاریکه. روئبکه چاوا ماوهی دی شروقه‌که‌می.

۲۲. نه‌زادی ۳۰۰ ترومبیلین بچوک هه‌نه. دقیت ۷

پاکیتاندا دانت کو ههر پاکیتکه جهی ۴۲ ترومبیلان بکه‌ت.

ئه‌ف پاکیتکه دی تیرا هه‌می ترومبیلان کهن؟ روئبکه.

۲۴. هه‌فال وهریسه‌ک بری دریزیا وی ۶۰ م بوو و کره

۸ پارچه‌یین یه‌کسان. دریزیا ههر پارچه‌یه‌کی

چهنده؟

۲۱. ۱۲۳ قوتابیان ناقین خو د وانه‌یین هونه‌ریدا

تومارکرن. جهی ۱۱ قوتابیان د ههر پوله‌کدا هه‌یه.

کی‌مترین ژماره‌یا پولین پیدشی چهنده؟

۲۳. دلشاد پارچه‌یین شریناهیی د پاکیتاندا دفرؤشت.

ههر پاکیتکه ۶ پارچه‌یان دگرت. نه‌گهر وی ۲۲۶

پارچه هه‌بن، دی شیت چهنده پاکیتان داگرت؟

به ره قبوون بوئه زموونی Standardized Test Prep

۳ کیژ وه لاته، ئه گهر ژمارهیا هۆلین وی ل سهر ۲ ئی
بیته دابه شکر، دی ماوه ژ بهر مینت؟
ا ویلایه تین ئیکگرتی ج هند
ب چین د ئوکرا نیا

۴ قهژین بازنین ژ ۱۸ مۆرکان پیکهاتی چیدکته. ئه وی
۷۲ مورکین هه نه. چهند بازنگان دی شیت چیکته؟
ا ۴ ج ۵۴
ب ۶ د ۹۰

۵ خانهیا ره نووسی ئیکی د ئه نجامی دابه شکر نیدا
۶۳۳ ÷ ۷۲ چهنده؟
ا خانهیا هزاران ج خانهیا دههان
ب خانهیا سهدان د خانهیا یهکان

۶ چهند قافک پیتهینه بو به لاقرنا ۵ قهفتان، ئه گهر
ههر قهفتهک ۶۵ گول تیدابن، و قافک تیرا ۳ گولان
بکته؟
ا ۳۰۰ ج ۱۰۸
ب ۱۲۵ د ۱۰۰

۷ ۸ ÷ ۸۱۵
ا ۱۰۱ ماوه ۷ ج ۱۰۰ ماوه ۱۵
ب ۱۰۱ ماوه ۵ د نه چ ژوان

بریارا ریپهکی بده.

د پرسیارا ۶ یدا، ب دیارکرنا ژمارهیین گولان د
۵ قهفتاندا دهستپیپکه. رستهیا ژمارهیی ئه و
قافکین پیتهی بو به لاقرنا گولان دیارکته
بنقیسه ئه گهر ههر قافکهک تیرا ۳ گولان بتنی
بکته. پاشی پرسیارا شیکار بکه.

به رسقا گونجایتر بو پرسیاران ژ ۱ ههتا ۷ هلبژیره.
خشتهی بو شیکارکرنا پرسیاران ژ ۱ ههتا ۳ بکاربینه.

وه لاتین مهزنتین ژماره ژ هۆلین سینه مایی ههین	وه لات	ژمارهیا هۆلان
هند	۸۹۷۵	
ویلایه تین ئیکگرتی	۲۳۶۶۲	
چین	۴۳۶۴	
ئوکرا نیا	۱۴۹۶۰	

۱ ئه گهر فلمهکی سینه مایی د نیقهکا سه رجهمی
ژمارهیا هۆلان ل ویلایه تین ئیکگرتی و چین
هاته نمایشکر، ژمارهیا هۆلان دی بته چهنده؟
ا ۱۴۱۳ ج ۱۱۸۳۱
ب ۲۱۸۲ د ۱۴۰۱۳

۲ ژمارهیا هۆلان ل ویلایه تین ئیکگرتی چهند
زیده تره ژ ژمارهیا هۆلان ل ئوکرا نیا؟
ا ۳۸۶۶۲ ج ۱۱۳۰۲
ب ۱۸۷۰۲ د نه چ ژوان

Write What You Know

ئه و اتۆدزانی بنقیسه

۹ ۳ هۆبهیین پولا پینجی ل قوتابخانی هه نه، ههر
هۆبهیهکی ۲۸ قوتابی تیدانه. هه می قوتابی پولا
پینجی ل سهر کۆمه له پین ۹ کهسی هاتنه به لاقرنا
ژبلی کۆمه له یا دووماهی. ژمارهیا قوتابیان د
کۆمه له یا دووماهییدا چهنده؟ به رسقا خوړۆن بکه.

۸ تیما قوتابخانی ۱۲ یاریین ته په یا پپی ل
مه ها ئاداری کرن و ۱۶ یاری ل مه ها نیسانی.
ژمارهیا ئاماده بوویان ل هه می یاریان بوو
۹ ۲۴۰ کهس. تیکرای ئاماده بوویان ل ههر
یاریه کی چهنده؟

دابه شکرنا ژماره یین دهی Dividing Decimals

بهشی
۷

تو دشیی فیقی و زهرهواتی و
که رهسته یین خوارنی ژ سووکا
زهرهواتی بکری. ههروهسا تو دشیی
جوتیاران ببینی دهی بهره مین خو
دفروشن.

پرسیارهک بو شیکارکرنی: سالاری
هندهک فیقی د توورکاندا کری. سهحکه
خشتهی و پاشی تیکرایی بارسته یین
لبین هه ر فیقییهکی بخه ملینه.

فیقی	بارسته یا توورکی (کلگم)	ژماره یا د هه ر توورکه کیدا
سیف	۰,۹۹	۵
پرته قال	۱,۸۰	۶
گوندوری زه	۱,۴۹	۲
گوندوری کهسک	۳,۰۰	۴
زه بهش (شتی)	۹,۹۲	۲

پيژانينين خو ساخبكه Check what you know

ژ بو پشتراست ببي كو قوتاببيان پيژانينين پيډقي
بوڤي پشكي وهرگرتينه، في بهرپهري بكاربينه

زاراف ✓

ژمارهينين دهى يين هاوتا
equivalent decimals

بهش دراو divisor

بهشكراو dividend

نهنجامى دابهشكرنى
quotient

دهسته واژهيا گونجايتر ژ ليستى هلبژيره.

1 ژمارهيا 3 د 396 ÷ 3 = 132 دبه ؟

2 ژمارهيا 65 د 65 ÷ 5 = 13 دبه ؟

3 0,6, 0,6, 0,6 نمونهيهكه ل سهر ؟

ليكدان ل 10 و ل 100 ✓

7 $10 \times 0,09$

6 $10 \times 0,4$

5 $10 \times 6,4$

4 10×7

$100 \times 0,09$

$100 \times 0,4$

$100 \times 6,4$

100×7

شيووازين دابهشكرنى ✓

شيووازي تهمامبكه.

10 $8 = 50 \div 400$

9 $4 = 80 \div 320$

8 $7 = 50 \div 350$

$80 = 50 \div 4000$

$40 = 80 \div 3200$

$70 = 50 \div 3500$

$800 = 50 \div 40000$

$400 = 80 \div 32000$

$700 = 50 \div 35000$

نهنجامى دابهشكرنى بينهدهر.

14 $80 \overline{) 160}$

13 $60 \overline{) 420}$

12 $10 \overline{) 60}$

11 $20 \overline{) 80}$

دابهشكرنا ژمارهينين دهى ل سهر ژمارهينين سروشتي ✓

پرسيارى كوڤيبكه. فاريزهينى ل جهى درست د نهنجامى دابهشكرنىدا دانه.

18 $\begin{array}{r} 45 \\ 62 \overline{) 279,0} \end{array}$

17 $\begin{array}{r} 83 \\ 23 \overline{) 190,9} \end{array}$

16 $\begin{array}{r} 163 \\ 5 \overline{) 81,5} \end{array}$

15 $\begin{array}{r} 342 \\ 3 \overline{) 10,26} \end{array}$

نهنجامى دابهشكرنى بينهدهر.

22 $\begin{array}{r} 49,2 \\ 4 \overline{) 9,2} \end{array}$

21 $\begin{array}{r} 76,58 \\ 7 \overline{) 6,58} \end{array}$

20 $\begin{array}{r} 820,64 \\ 8 \overline{) 20,64} \end{array}$

19 $\begin{array}{r} 64,38 \\ 6 \overline{) 4,38} \end{array}$

26 $5 \div 315,20$

25 $9 \div 1,08$

24 $4 \div 3,16$

23 $5 \div 26,75$

ژمارهينين دهى يين هاوتا ✓

بو ههر ژمارهيهكى، دوو ژمارهينين دهى يين هاوتا بنقيسه.

30 $2,60$

29 $1,3$

28 $0,25$

27 $0,8$

يڊاچوونەكا بلەز

$$\begin{array}{r} 9 \overline{) 27} \quad 1 \\ 8 \overline{) 72} \quad 3 \\ 6 \overline{) 54} \quad 5 \\ 8 \overline{) 64} \quad 2 \\ 7 \overline{) 56} \quad 4 \end{array}$$

كەرسىتە

نمونهيىن دەھى، قەلەم،
مەقەس.

نواندنا دابەشكرنى

Divide Representation

قەيىنە

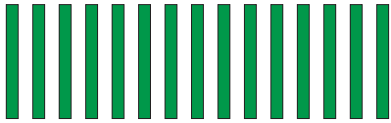
تۆ دىشىي نمونهيهكى دورستبكهى بۆ دەرئىنانا ئەنجامى دابەشكرنا
ژمارهيهكا دەھى ل سەر ژمارهيهكا سروشتى.

چالاکى ۱

ئەنجامى $3 \div 1,5$ بىنەدەر. $3 \overline{) 1,5}$

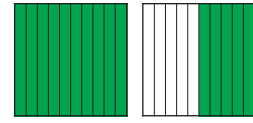
پىنگاڧا ۲

بۆ نواندنا دەھىيان، ھەردو نمونهيان بېرە.

پىنگاڧا ۱

۱,۵ بنويىنە ب رەنگكرنا نمونهيىن دەھى.

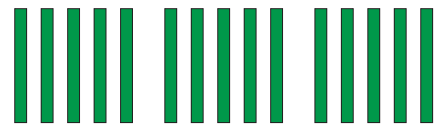
پىنگاڧا ۴

رستەيا دابەشكرنى يا ژمارهيهى بنقىسە.

$$0,5 = 3 \div 1,5$$

پىنگاڧا ۳

دەھىيان ب يەكسانى ل سەر ۳ كۆمەلەھىيان
بەلاڧبكه، ھەر كۆمەلەھيهكى ۵ دەھى تىڧاين.

$$0,5 = 3 \div 1,5$$

چاوا دوو كۆمەلەھىيان
يەكسان د كرادارا
دابەشكرنىدا دنويى
 $2 \div 1,4 = ?$

ژ بىر نەكە بكارئىنانا نمونهيان، ھاريكارييا پەيداكرنا

ھزرەكى دكەت ل سەر كرادارا دابەشكرنا ژمارهيهىن دەھى.

رۆنېكە چاوا ئەڧى شىۋازى دى $50 = 3 \div 150$

بكارئىنى دا دياربكهى كو بەرسقا $5 = 3 \div 15$

ئەنجامى دابەشكرنى يا دروستە. $1 = 3 \div 3$

ھەولېدە

نمونهيهكى بۆ دياركرنا دابەشكرنى دورستبكه. رستەيا ژمارهيهى يا قى نمونهى بنقىسە.

$$3 \div 0,9 \quad \boxed{ب}$$

$$2 \div 1,4 \quad \boxed{ا}$$

$$4 \div 1,6 \quad \boxed{د}$$

$$5 \div 2,5 \quad \boxed{ج}$$

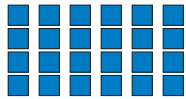
چالاکي ۲ توښ دشيى نمونهيىن به شين ژ سهدى بؤ ديارکړنا ۰,۲۴ ÷ ۶ بکاريني.

پيڭاځا ۴

رستهيا ژمارهيا
دابه شکرني بنقيسه.
 $۰,۰۴ = ۶ ÷ ۰,۲۴$

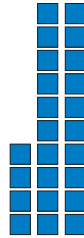
پيڭاځا ۳

به شين ژ سهدى ل سر ۶
کوښلهيان ب په کسانى
به لاقبکه. هر کوښلهيه کي
۴ به شين ژ سهدى تيدابن.

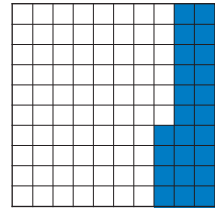
پيڭاځا ۲

بؤ ديارکړنا به شين ژ
سهدى، نمونهى بېره.

پيڭاځا ۱

۰,۲۴ برهنگرنا نمونهى،
به شين ژ سهدى بنويښه

راهينان و شیکارکړنا پرسياران

نمونهيه کي دورستبکه، پاشى ئه نجامى دابه شکرني بينه دهر.

۳ ÷ ۰,۱۵ ۳

۵ ÷ ۳,۵ ۶

۳ ÷ ۰,۳۹ ۹

۶ ÷ ۰,۱۸ ۱۲

۲ ÷ ۰,۲۴ ۲

۴ ÷ ۰,۱۲ ۵

۸ ÷ ۰,۰۸ ۸

۹ ÷ ۰,۱۸ ۱۱

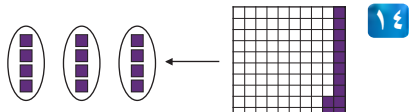
۲ ÷ ۰,۰۸ ۱

۴ ÷ ۱,۲ ۴

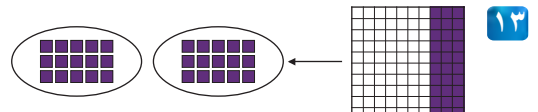
۳ ÷ ۲,۴ ۷

۲ ÷ ۰,۴۴ ۱۰

نمونهى بؤ ته مامکرنا رستهيا ژمارهياى بکارينه.

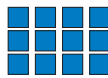
س = ۳ ÷ ۰,۱۲

س = ۲ ÷ ۰,۳۰

۱۶ کا شاشى؟ سهککه نمونهياى کردارا

۴ ÷ ۰,۱۶. شاشيى دياربکه و راسته بکه.

۱۵ بارستهيا دوو قودیکان و دوو فرههنگان ۷,۲۰

کگم. ئه گهر بارستهيا هردو قودیکان ۴,۲۰ کگم
بت، بارستهيا ئیک فرههنگى چنده؟

پيداجوون و بهرههقبوون بؤ نه زمونى

۲۱ بهرههقبوون بؤ نه زمونى به هايى ن د هاو کيشه ييدا چنده؟

۵۸ = ن + ۳۹؟

۲۰ = ن ج

۹۰ = ن د

۹ = ن ا

۱۹ = ن ب

۴,۸۴۶ ۱۸ ۵۰۰۰ ۱۷

۱,۴۰۴ + ۳ ۴۳۶ -

۱۹ ژماره چار، و بهشهک ژ هزارى ب رهنوسان بنقيسه.

۲۰ ژمارهيه کا هاوتا بؤ ژمارهيا ۰,۹۰ بنقيسه.

يُداچوونهكا بلهز

$$6 \div 246 \quad 1$$

$$3 \div 1260 \quad 3 \quad 5 \div 520 \quad 2$$

$$6 \div 4806 \quad 5 \quad 4 \div 564 \quad 4$$

دابەشكرن ل سەر ژمارەيهكا

سروشتي

Divide by Natural Number

فيرويه

بفره فرۆكه بفره كاوه و دوو ههڤالين خوؤ ۳
فرۆكه ژ قوماشي دورستكرن. شهريتهكا قوماشي
ب دريژيا ۴,۲ م ل سەر خوؤ به لاڤكرن، دا هەر
فرۆكهيهكي كوريهكي پيڤه بكن. دريژيا هەر
كوريهكي دي بته چهند؟

نموونه

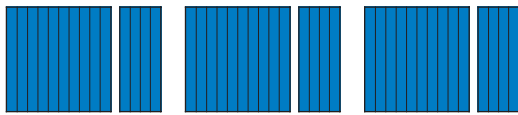
ئهجامي ۴,۲ ÷ ۳ بينهدهر

بخهملينه ۳ ÷ ۳ = ۱

پيكا ئيكي توو دشي دابهشكهي بكارئينا نا نمونهيهكي.

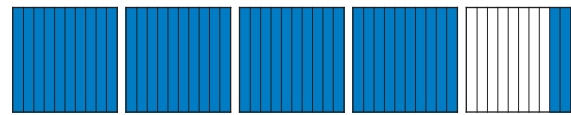
پينگافا ۲

نمونهيان ل سەر سي كوومهلهيان ب يهكساني به لاڤكه.

پينگافا ۱

بو نواندا ۴,۲ ئي نمونهييين دهه پهنگبه.

پونكه چاوا دي ژمارهيا ژمارهيين سروشتي و ژمارهيا
ژمارهيين دهه زاني نهوين دي د هەر كوومهلهيهكي دا داني؟

پيكا دووي توو دشي دابهشكهي بكارئينا نا كاغز و قهلهمي.

پينگافا ۲

$$\begin{array}{r} 1.4 \\ 3 \overline{) 4.2} \\ \underline{3} \\ 12 \\ \underline{12} \\ 0 \end{array}$$

وهكي ژمارهيين سروشتي
دابەشكه

پينگافا ۱

$$\begin{array}{r} 1.4 \\ 3 \overline{) 4.2} \end{array}$$

فاريهيا د ئهجامي
دابەشكرني دا ل سەر
فاريهيا د ژمارهيا
بهشكراويدا دانه.

واته، دريژيا هەر كوريهكي ۱,۴ مهترن، ژ بهر كو بهرسف يا نيژيكه بو بهرسفا
خهملاندی، بهرسف بهرئاقله.

هندك نمونه يين دى

ج دابه شبكه $7 \div 4,35$ → ژ بهر كو $3 < 7$، سفرى د خانه يا يه كاندا دانه. $\begin{array}{r} 60,5 \\ 7 \overline{) 423,5} \\ \underline{42} \\ 03 \\ \underline{0} \\ 35 \\ \underline{35} \\ 0 \end{array}$ ✓ ساخبكه $\begin{array}{r} 60,5 \\ 7 \times \\ \hline 423,5 \end{array}$	ب دابه شبكه $15 \div 18,45$ $\begin{array}{r} 1,23 \\ 15 \overline{) 18,45} \\ \underline{15} \\ 34 \\ \underline{30} \\ 45 \\ \underline{45} \\ 0 \end{array}$ ✓ ساخبكه $\begin{array}{r} 1,23 \\ 15 \times \\ \hline 615 \\ 123 + \\ \hline 18,45 \end{array}$	ا دابه شبكه $3 \div 2,49$ → به شدراو مه زنتره ژ به شكر اوى، واته، ۰ ئى د خانه يا يه كاندا دانه $\begin{array}{r} 0,83 \\ 3 \overline{) 2,49} \\ \underline{3} \\ 24 \\ \underline{24} \\ 09 \\ \underline{9} \\ 0 \end{array}$ ✓ ساخبكه تو دشپى ليكبه دى دا دلنيابى ژ به رسقا خو $\begin{array}{r} 0,83 \\ 3 \times \\ \hline 2,49 \end{array}$

ژ بير نهكه دهى به شكر اوى ژماره يه كا دهى بت و به شدراو ژماره يه كا سروشتى بت، وهكو ژماره يين سروشتى دابه شبكه. فاريزه يا د نه جامى دابه شكر نيډا ل سهر فاريزه يا به شكر اوى دانه.

ساخبكه

۱ **بيژه.** دهى ژماره يه كا دهى ل سهر ژماره يه كا سروشتى دابه شدكه، فاريزه يا د نه جامى دابه شكر نيډا دى ل كيرى داني؟
 بو ديار كرنا نه جامى دابه شكرنى ويته يه كي بكيشه.

۳ $7 \div 2,38$

۲ $3 \div 1,26$

نه جامى دابه شكرنى كو ييبكه، و فاريزه يى ل جهى دورست دانه.

۷ $4 \overline{) 32,60}$

۶ $7 \overline{) 49,0}$

۵ $5 \overline{) 0,045}$

۴ $2 \overline{) 1,06}$

نه جامى دابه شكرنى بينه دهن، ب ليكدانى ساخبكه.

۱۱ $2 \overline{) 1,04}$

۱۰ $4 \overline{) 12,04}$

۹ $9 \overline{) 9,09}$

۸ $6 \overline{) 4,8}$

۱۵ $24 \div 110,2$

۱۴ $5 \div 4,355$

۱۳ $5 \div 0,80$

۱۲ $7 \div 35,7$

نهنجامی دابهشکرنی کۆببیکه، و فاریزهیی ل جهی دورست دانه.

$$\begin{array}{r} 0.27 \\ 15 \overline{) 4.05} \end{array} \quad 19$$

$$\begin{array}{r} 0.75 \\ 8 \overline{) 6.00} \end{array} \quad 18$$

$$\begin{array}{r} 202 \\ 4 \overline{) 8.08} \end{array} \quad 17$$

$$\begin{array}{r} 0.9 \\ 7 \overline{) 6.3} \end{array} \quad 16$$

$$\begin{array}{r} 1236 \\ 5 \overline{) 61.80} \end{array} \quad 23$$

$$\begin{array}{r} 341 \\ 8 \overline{) 27.28} \end{array} \quad 22$$

$$\begin{array}{r} 0.122 \\ 3 \overline{) 0.366} \end{array} \quad 21$$

$$\begin{array}{r} 0.712 \\ 6 \overline{) 4.272} \end{array} \quad 20$$

نهنجامی دابهشکرنی بینهده، ب لیكدانی ساخبکه.

$$2 \overline{) 19.64} \quad 27$$

$$5 \overline{) 55.55} \quad 26$$

$$3 \overline{) 27.9} \quad 25$$

$$8 \overline{) 74.4} \quad 24$$

$$5 \overline{) 6.15} \quad 31$$

$$3 \overline{) 93.66} \quad 30$$

$$7 \overline{) 854.0} \quad 29$$

$$7 \overline{) 85.4} \quad 28$$

$$19 \overline{) 234.84} \quad 35$$

$$14 \overline{) 59.22} \quad 34$$

$$4 \overline{) 21.56} \quad 33$$

$$8 \overline{) 33.04} \quad 32$$

$$11 \overline{) 570.9} \quad 39$$

$$9 \overline{) 343.89} \quad 38$$

$$10 \overline{) 212.5} \quad 37$$

$$12 \overline{) 39.0} \quad 36$$

$$7 \div 8.05 \quad 43$$

$$3 \div 0.93 \quad 42$$

$$6 \div 2.46 \quad 41$$

$$6 \div 24.6 \quad 40$$

$$9 \div 48.6 \quad 47$$

$$8 \div 72.64 \quad 46$$

$$8 \div 5.04 \quad 45$$

$$6 \div 0.54 \quad 44$$

$$8 \div 4.24 \quad 51$$

$$4 \div 21.6 \quad 50$$

$$5 \div 18.5 \quad 49$$

$$7 \div 48.3 \quad 48$$

بکارئینانا پیدایان نازاد بویاغا ئافی بو چیکرنا تابلویین خو بکارئینت.

بو شیکارکنا پرسیاران ژ ۵۲ ههتا ۵۵ پیدایین د لیستیدا بکاربینه.

۵۲ بو رهنگرنا چووچکهکی دی چهند بویاغی بکارئینت؟

۵۳ بو رهنگرنا دو پهلاتینکان دی چهند بویاغی بکارئینت؟

۵۴ بو رهنگرنا ۶ بهلگین دارهکی و دو گۆلان پیتقی چهندییه؟

۵۵ پرسیارهکی بنقیسه بکارئینانا پیدایین د

لیستیدا هاتین و بیتته شیکارکرن ب دابهشکرن
ژمارهیهکا دهی. پرسیاری شیکاربکه؟

۵۶ هشیار ۱۷,۲۵ کگم ژ سیقان د ۵ دهمژمیراندا چینن،

چهند کیلوگرامین سیقان د دهمژمیرهکیدا چینن؟

۵۷ پرسیار چییه؟ جوداهی دناقههرا بههایی دوو

کتیباندا ۱۶ هزار دینارن و سههجهمی بههایین وان

۴۲ هزار دینارن. بهرسف ۲۹ هزار دینار.

۵۹ ۳ پاكيتين نيشكى د كارتونه كيدا هه نه. بارسته يا وان
۰,۸۵۰ كگم. شيلانى پيئتى ب ۰,۳ كگم نيشكى
ههيه. ئهري پاكيتته تيرا ههيه؟ روئبكه.

۵۸ ۳ بوتلين ئافى ۳,۷۹ ليترين ئافى قه دگرن. و
نيق دهرزن ژ هندك بوتلين دى ۷ ليتران
قه دگرن. فرههيا بوتلين كيژ جورى مهنتره؟

پيداجوون و بهرههقبوون بو ئەزموونى

۶۶ زاناي نزمترین پلهيین گهرماتیی د ۹ پوژاندا
توماركن: ۲۹, ۳۲, ۲۴, ۲۸, ۳۴, ۳۲,
۲۶, ۳۰, ۳۲, تيكرایی پلهيین گهرماتیی
چهنده؟

۶۷ بهرههقبوون بو ئەزموونى كاروانى دوو بادهكيين وهريسان

بكارئينان، دريژيا وهريسى هه ئيكي ژ وان
۱۱,۹۸ م، و بادهكه دريژيا وهريسى وى ۱۸,۹۸ م، و
سى بادك دريژيا وهريسى هه ئيكي ژوان ۲,۰۵ م
بكارئينان. كاروانى چهنده مهنترين وهريسى بكارئينان؟

ا ۴۹,۰۰ م ج ۶۱,۰۷ م
ب ۴۹,۰۹ م د ۱۴۰,۰۵ م

۶۰ ۲۴ ۸۰۴ ل سهر ۴ ئ دابهشبه

۶۱ ۲ ÷ ۳۴۵

۶۲ (۲ + ۲۵) × ۴

۶۳ < يان > يان = دانه ۰,۹۸۹۸ • ۰,۹۸۹۸

۶۴ ژمارهيا ۲۱۳۶ ب شيوهي پيئتى بنقيسه.

۶۵ بهرههقبوون بو ئەزموونى بههايى ي هاوكيشهيدا بينهدهر.

۸۰ = ۴۲ + س

ا ۳۸ = س ج ۱۱۸ = س

ب ۴۸ = س د ۱۲۲ = س

گوشه يا روئا كيران

شيكاركرنا پرسياران

دهرئهنجام ماموستا سالار ۱۲۰ مهنترين كاغهزي هه بوون، هندك ژى بو چيكرنا فروكههيين كاغهزي ب
شيوهييين جودا بو قوتابييين خو بكارئينا، ۸,۲۵ م بو مان. ماموستاي بريار دا ئه وال بيرا وى ژ كاغهزا
بكارئيناى توماربهكت.

بو شيكاركرنا ههردو پرسيارين ۱ و ۲، بهرسقا گونجاي
هلبژره، پاشى خشتهى كوئيبكه و تهمامبكه.

۱ چهنديا كاغهزا هاتيه بكارئينان دى چاوا دياركهى؟

ا كوئمكرنا ۱۲,۲۵۰ + ۲۷,۵۰ + ۱۸,۰۰ و

ليكهدهركنا سهرجهمى ژ ۱۲۰,۰۰ ئ.

ب ليدهركنا ۸,۲۵ ژ ۱۲۰,۰۰ ئ.

ج كوئمكرنا ۱۲۰,۰۰ دگهل ۸,۲۵ ئ.

د كوئمكرنا ههمى ژمارهيين د خشتهيدا.

پيدقيين فروكههيين كاغهزي

جورى كاغهزي	دريژى	چهندي	دريژيا گشتى
زهر	۱,۵۰ م	۱۲	۱۸,۰۰ م
سور	۲,۷۵ م	■	۲۷,۵۰ م
شين	۳,۰۰ م	■	■
كهسك	■	۵	۱۲,۲۵ م
	سهرجهم ←		■

۲ ههكهس دريژيا كاغهزا كهسك
بنويئت، كيژ هاوكيشهيي بو دياركرنا بههايي

س دى بكارئيناى؟

ا س = ۸ × ۱۲,۲۵

ب ۱۲,۲۵ - س = ۵

ج س ÷ ۱۲,۲۵ = ۵

د ۵ ÷ ۱۲,۲۵ = س

يُداچوونهكا بلهز

دو ژماره يېن هاوتا بو ههر ژماره يه كي دياربكه.

- ۰,۵ **۱**
- ۰,۱۴ **۴**
- ۰,۷۰ **۳**
- ۰,۷۰۰ **۵**
- ۳,۴ **۲**

ژ كهرتان بو ژماره يېن دهی

Changing from Fractions to Decimals

فيړبـه

هوژان و وهرزش ل ئاهنگا دووماهيا سالا خواندنې هوا قوتابخانه يا نازادي پيڅخستي، $\frac{2}{5}$ ژ قوتابيان پشكداري د ياريېن وهرزشيدا كرن، و $\frac{1}{4}$ ژ قوتابيان د بهريكانه يېن هوژان خواندنېدا. ژماره يا پشكداران ل كيړي پتر بوو، ل وهرزشي يان ل هوژان خواندنې؟ دهی ژيره يېن كهرتان ژيځجودابن، هم دشين بهراوردبكن ب نقيسي نا وان ل سهر شيوهي دهی.

ژ بير نهكه بو ب دهستقه ئينا نا ژماره يه كا دهيا هاوتا بو كهرتي، سهره ي ل سهر ژيره ي دابه شبكه.

نموونه $\frac{1}{4}$ و $\frac{2}{5}$ بهراوردبكه.

پينگاځا ۲

وهكو ژماره يېن سروشتي دابه شبكه. فاريزه يي و سفران ل دهی پيټقي د بهشكراويدا دانه، فاريزه يي و سفره كي د نهجامي دابه شكرنيدا دانه.

$$\begin{array}{r} 0.25 \\ 4 \overline{) 1.00} \\ \underline{8} \\ 20 \\ \underline{20} \\ 0 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 0.4 \\ 5 \overline{) 2.0} \\ \underline{20} \\ 0 \end{array}$$

پينگاځا ۱

ههر كهرته كي ب شيوهي پرسياره كا دابه شكرنې بنقيسه.

$$\begin{array}{r} 2 \\ 5 \overline{) 2} \\ \underline{2} \\ 0 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 1 \\ 4 \overline{) 1} \\ \underline{4} \\ 0 \end{array}$$

ل بيرا ته بت

كهرتي $\frac{1}{4}$ دنېته خواندن: چاريك يان نيك ژ چاران يان نيك دابه شكري ل سهر چاري، يان نيك ل سهر چاري.

چونكي $0.25 < 0.4$ ، واته $\frac{1}{4} < \frac{2}{5}$ ، ژماره يا پشكداري وهرزشي پتر بوون.

هندهك نمونه يېن دي.

ا

$$\begin{array}{r} 0.2 \\ 5 \overline{) 1.0} \\ \underline{10} \\ 0 \end{array} \leftarrow \frac{1}{5}$$

ب

$$\begin{array}{r} 0.75 \\ 4 \overline{) 3.00} \\ \underline{28} \\ 20 \\ \underline{20} \\ 0 \end{array} \leftarrow \frac{3}{4}$$

ج

$$\begin{array}{r} 0.875 \\ 8 \overline{) 7.000} \\ \underline{64} \\ 60 \\ \underline{56} \\ 40 \\ \underline{40} \\ 0 \end{array} \leftarrow \frac{7}{8}$$

هروهسا تو دشيني ئاميري هژمارتنې ژي (حاسبه) بكارييني بو نقيسي نا كهرتان ب شيوهي دهی.

$0.4 = \frac{2}{5}$

۱ رۆنېکه چاوا دى زانى $\frac{1}{4}$ و $0,25$ هاوتانه.

كهرتى ب شيوه يى ژماره يه كا دهى بنقيسه.

$\frac{2}{10}$ ۲ $\frac{3}{5}$ ۳ $\frac{2}{8}$ ۴ $\frac{4}{8}$ ۵ $\frac{6}{10}$ ۶ $\frac{2}{20}$ ۷

راهينان و شيكاركرنا پرسياران

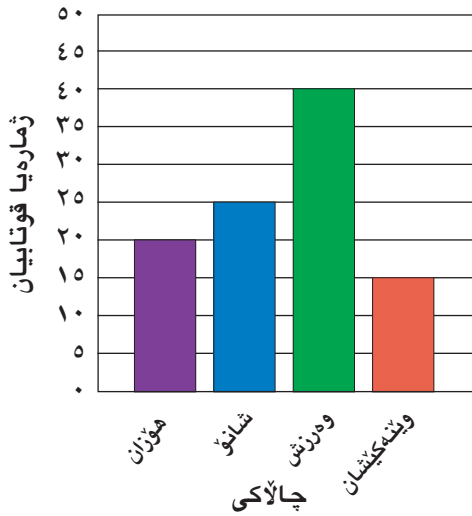
كهرتى ب شيوه يى دهى بنقيسه.

$\frac{2}{8}$ ۱۳ $\frac{2}{4}$ ۱۲ $\frac{2}{5}$ ۱۱ $\frac{7}{16}$ ۱۰ $\frac{23}{25}$ ۹ $\frac{7}{10}$ ۸
 $\frac{6}{8}$ ۱۹ $\frac{4}{5}$ ۱۸ $\frac{1}{8}$ ۱۷ $\frac{5}{8}$ ۱۶ $\frac{17}{20}$ ۱۵ $\frac{3}{10}$ ۱۴

بكارئينانا پيدايبان بۇ شيكاركرنا پرسياران ژ ۲۰ ههتا ۲۳، ستوونين رۆنكرنى بكاربينه.

چالاكيين قوتابيان

۲۰ ژماره يى قوتابيين چالاكيبان ل قوتابخانى ئەنجام ددن چەندە؟

۲۱ كهرتهكى بنقيسه بۇ نواندنا ئەوين چالاكيا ھۆزان خواندى ئەنجام

ددن. قى كهرتى ب شيوه يى ژماره يه كا دهى بنقيسه.

۲۲ كهرتهكى بنقيسه بۇ نواندنا ئەوين چالاكيبان شانفۇ و وينه كيشانى

ئەنجام ددن. قى كهرتى ب شيوه يى ژماره يه كا دهى بنقيسه.

۲۳ ئەگەر بتنى ۱۵ قوتابيان وەرزىش كرن كهرتى نواندنا ئەوين

وەرزىش نەكەن دى بته چەند؟

قى كهرتى ب شيوه يى ژماره يه كا دهى بنقيسه.

۲۴ كاوه دووراتيا $\frac{1}{25}$ كلم د خۆله كه كيدا دبپت، لى كاروان

دووراتيا $0,21$ كلم د خۆله كه كيدا دبپت، كىژ وان بلەزتره؟

بۇچى؟

۲۵ كهرتهكى هاوتا بۇ ژماره يه كا دهى بنقيسه، مەزنتربت

ژ $0,5$ و بچووكتر بت ژ $0,75$.

پيداچوون و بەرهه قبوون بۇ ئەزموونى

۲۶ ژماره يان ژ بچووكتر بۇ مەزنترب پريزېكه.

$6,001; 6,101; 6,010$

۲۷ قيانى دووراتيا ۴۰ مەتران ژ مالا خۇ بۇ پۇژھەلاتى

برى، پاشى ۲۰ مەتر بۇ باكۇرى برين، پاشى ۳۰

مەتر بۇ پۇژئاقاي برين، پاشى ۲۰ مەتر بۇ باشۇرى

برين. قيان نۇكه چەند ژ مالا خۇ يا دووره؟

۱ ۵ ۵ ۹ ۲۹ $\frac{6213}{52}$ ۲۸

$274 \times$ $52 \times$

۳۰ بەرهه قبوون بۇ ئەزموونى ئەنجامى دابه شكرنا

$82 \div 62$ ۳۲۰ چەندە؟

۷۰ ۱۹۶ د ۷ ۶۹۱ ج ۷۶۰ ب ۸۲ ا

هندەك شيوازين دابه شكرنى

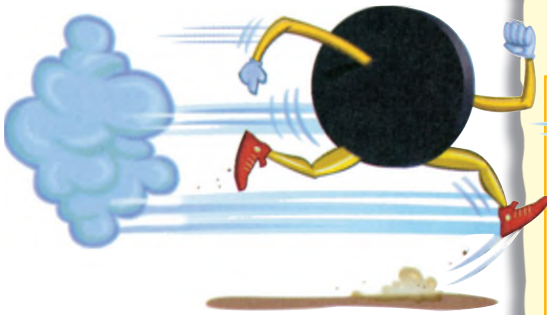
Patterns Division

فېرېرە

بگههه وي ژماره بى دەھى سەھكە شيوازان د ھاوكيشه يين ليكدانيدا. پاشى سەھكە شيوازان د ھاوكيشه يين دابه شكرنى يين پيڤه گريدايدا.

نمونه

ھاوكيشه يين ليكدانى	ھاوكيشه يين دابه شكرنى يين پيڤه گريداي
كۆك × كۆك = ئەنجامى ليكدانى	بەشكراو ÷ بەشكراو = ئەنجامى دابه شكرنى
$48 = 4 \times 12$	$48 \div 4 = 12$
$4.8 = 4 \times 1.2$	$4.8 \div 4 = 1.2$
$0.48 = 4 \times 0.12$	$0.48 \div 4 = 0.12$

د ھاوكيشه يين ليكدانيدا، دەھى قەگھاستنا فاريزه يى بۆ لايى چەپى د كۆلكە كيدا، ئەنجامى ليكدانى دى چ لى ئيت؟
ل ئەنجامى دابه شكرنى د ھاوكيشه يين دابه شكرنيدا دى چ بينى؟
ژ بىر نەكە تۆ دشى ليكدانى و شيوازان ب كار بينى، بۆ دياركرنا ئەنجامى دابه شكرنى د دابه شكرنا ژماره يين دەھيدا.

هندەك نمونه يين دى

ب دابه شېكە $0.07 \div 0.06$ $8 = 7 \div 0.6 \leftarrow 0.6 = 8 \times 0.07$ $8 = 0.7 \div 0.6 \leftarrow 0.6 = 8 \times 0.07$ $8 = 0.07 \div 0.06 \leftarrow 0.06 = 8 \times 0.07$ كەواتە، $8 = 0.07 \div 0.06$	ا دابه شېكە $0.05 \div 0.35$ $7 = 5 \div 3.5 \leftarrow 3.5 = 7 \times 0.5$ $7 = 0.5 \div 3.5 \leftarrow 3.5 = 7 \times 0.05$ $7 = 0.05 \div 0.35 \leftarrow 0.35 = 7 \times 0.05$ كەواتە، $7 = 0.05 \div 0.35$

ساخېكە

۱ ھاوكيشه يين ليكدانى ئەوين دى بكار بينى بۆ دابه شكرنا $1.2 \div 0.48$ دياربەكە.

ھەر شيوازەكى ليكدانى كۆپبەكە و تەمامبەكە، پاشى شيوازى دابه شكرنى يى پيڤه گريداي بنقيسە.

$76 = 4 \times 16$ ۴	$75 = 5 \times 15$ ۳	$54 = 9 \times 6$ ۲
■ = 4×1.6	■ = 5×1.5	■ = 9×0.6
■ = 4×0.16	■ = 5×0.15	■ = 9×0.06

ھەر شيوازەكى ليكدانى كۆپبەكە و تەمامبەكە، پاشى شيوازي دابەشكرنى يى پيئە گريداى بنقيسە.

- ۵ $21 = 3 \times 7$ $\square = 3 \times 0,7$
 ۶ $567 = 7 \times 81$ $\square = 7 \times 8,1$
 ۷ $104 = 4 \times 26$ $\square = 4 \times 2,6$
 ۸ $10 = 2 \times 5$ $\square = 2 \times 0,5$
 ۹ $175 = 5 \times 35$ $\square = 5 \times 3,5$
 ۱۰ $456 = 8 \times 57$ $\square = 8 \times 5,7$
 ۱۱ $2 = 25 \div 50$ $\square = 2,5 \div 0,5$
 ۱۲ $5 = 15 \div 75$ $\square = 1,5 \div 7,5$
 ۱۳ $12 = 12 \div 144$ $\square = 1,2 \div 14,4$
 ۱۴ $90 = 4 \div 360$ $\square = 0,4 \div 0,36$
 ۱۵ $8 = 9 \div 72$ $\square = 9 \div 0,72$
 ۱۶ $3 = 40 \div 120$ $\square = 3 \div 12$
 ۱۷ $9 = 0,03 \div 0,09$ $\square = 0,03 \div 0,09$
 ۱۸ $7 = 0,02 \div 0,16$ $\square = 0,02 \div 0,16$
 ۱۹ $9 = 0,05 \div 3,0$ $\square = 0,05 \div 3,0$
 ۲۰ $2 = 1,6 \div 0,8$ $\square = 1,6 \div 0,8$
 ۲۱ $7 = 0,02 \div 0,16$ $\square = 0,02 \div 0,16$
 ۲۲ $9 = 0,05 \div 0,81$ $\square = 0,05 \div 0,81$

ھەر شيوازەكى دابەشكرنى تەمامبەكە.

- ۱۱ $2 = 25 \div 50$ $\square = 2,5 \div 0,5$
 ۱۲ $5 = 15 \div 75$ $\square = 1,5 \div 7,5$
 ۱۳ $12 = 12 \div 144$ $\square = 1,2 \div 14,4$
 ۱۴ $90 = 4 \div 360$ $\square = 0,4 \div 0,36$
 ۱۵ $8 = 9 \div 72$ $\square = 9 \div 0,72$
 ۱۶ $3 = 40 \div 120$ $\square = 3 \div 12$
 ۱۷ $9 = 0,03 \div 0,09$ $\square = 0,03 \div 0,09$
 ۱۸ $7 = 0,02 \div 0,16$ $\square = 0,02 \div 0,16$
 ۱۹ $9 = 0,05 \div 3,0$ $\square = 0,05 \div 3,0$
 ۲۰ $2 = 1,6 \div 0,8$ $\square = 1,6 \div 0,8$
 ۲۱ $7 = 0,02 \div 0,16$ $\square = 0,02 \div 0,16$
 ۲۲ $9 = 0,05 \div 0,81$ $\square = 0,05 \div 0,81$

جەبەر راستيئ ليكدانى و شيوازان بۇ دياركرنا بەھايى ي بكاربىنە.

- ۱۷ $9 = 0,03 \div 0,09$ $\square = 0,03 \div 0,09$
 ۱۸ $7 = 0,02 \div 0,16$ $\square = 0,02 \div 0,16$
 ۱۹ $9 = 0,05 \div 3,0$ $\square = 0,05 \div 3,0$
 ۲۰ $2 = 1,6 \div 0,8$ $\square = 1,6 \div 0,8$
 ۲۱ $7 = 0,02 \div 0,16$ $\square = 0,02 \div 0,16$
 ۲۲ $9 = 0,05 \div 0,81$ $\square = 0,05 \div 0,81$

بكارئىنانا پيڭدايان خستەى بۇ شيكاركرنا پرسياران ژ ۲۳ ھەتا ۲۵ بكاربىنە.

۲۳ چەند دەم پيئقبيە بۇ كرمى باخچەى دا دووراتيا ۰,۹ كلم بېرت؟

۲۴ چەند دەم پيئقبيە بۇ كيسەلەى دا دووراتيا ۱,۷ كلم بېرت؟

۲۵ كيژ ژ ھەردو گيانەوهران زووتر دى كيلومەترەكى بېرت؟ كرمى باخچەى يان تەمبەلوك؟

۲۶ كا شاشى؟ ئاراس گوت ئەنجامى دابەشكرنا ۷,۵ ل

سەر ۰,۰۵ دبتە ۱۵۰۰. ئاراس ل كيرى خەلەتى كر؟

ھېديترين گيانەوهر ل سەر ئەردى	
گيانەوهر	لەزاتى (كلم/د)
كرمى باخچەى	۰,۰۳
تەمبەلوك	۰,۱۵
كيسەلى مەزن	۰,۱۷

۲۷ رامانا ژمارەى كيژوان مەزنترە؟

ا $0,12 \div 0,4$ يان $0,12 \div 0,04$ ؟

ب $0,2 \div 0,4$ يان $0,2 \div 0,04$ ؟

پيڭداچوون و بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى

۲۸ $984 \div 65 = 44$ $\square = 984 \div 294$

۲۹ $45 = 5 \times n$ بەھايى ن بينەدەرد

۳۰ مۇدى كۆمەلەيا قان پيڭدايان كيژكە؟

۳۱ $4,6; 3,2; 6,4; 2,3; 4,6; 3,2; 4,6; 3,2$

۳۲ بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى بەنازى ۲۰ رستك ھەنە، و ھەر

رستكەكى ۲۵ مۆرك پيئقنە، رستكەك دا خوشكا خو،

چەند مۆرك بۇ مان؟

ا 475

ب 425

ج 480

د 470

دابه شکرنا دهی

Decimal Division

فیږبه

یډاچوونه کا بله

$$9 \div 63,9 \quad 1$$

$$8 \div 32,8 \quad 2$$

$$5 \div 25,75 \quad 3$$

$$4 \div 16,8 \quad 4$$

$$3 \div 63,9 \quad 5$$

پیتزا ب جاتری لوبنان ب ناقودهنگه ب خوارنهکی دبیزنی نهخشاندی (منقوشه)، ژ زهیت و جاتری پیکدئیت. و ئیتالیا ب ناقودهنگه ب پیتزایی، ټو ژی گهلهک جوړن، گهلهک کهرسته و بهارات تیدا بکار دئین، وهک په نیر و ئاقا باجانسورکان و سهرکولاڅک و بیهر و پیفاز و جاتر و زهیتون.

دهیکا رزگار حهز ژ پیتزا ب په نیر و جاتری دکته، ۱,۴ گرام ژ په نیری بهرامبه ۰,۷ گرام ژ جاتری بکار دئینت. چهند په نیری دی بکارئینت ټه گهر ۱ گرام ژ جاتری بکارئینا.

▲ پیتزا ب جاتری پشتی شهری جیهانیی دووی ژ ئیتالیا بهر به لاقبوو.

نمونه

دابه شبکه ۱,۴ ÷ ۰,۷ هزا خو بکه ۱,۴۰ یان

۱,۴ دو ژماره یین دهی

یین هاوتانه.

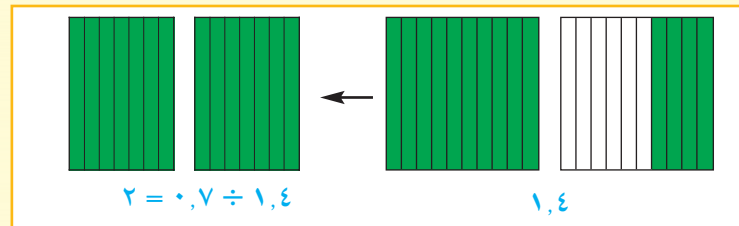
پیکا نیکی نمونه په کی بو دهرئینانا ټه نجامی دابه شکرنی بکار بینه.

ل بیرا ته بت

دهمی ل ۱۰ یان ل
۱۰۰ دی، فاریزه
ته مه تی ژماره یا سفران بو
لایی راستی دی چت.

$$3,2 = 10 \times 0,32$$

$$32 = 100 \times 0,32$$

پیکا دووی بو دابه شکرنا ژماره په کا دهی ل سر ژماره په کا دی یا دهی، به شدراوی بگوهوره بو ژماره په کا سروشتی. به شکراو و به شدراوی ل ۱۰ یان ل ۱۰۰ بده یان پتر. دهمی به شکراو و به شدراوی پیکغه ل همان ژماره بدهی، ټه نجامی دابه شکرنی دی وهک خو مینت.

پیتگافا ۲

فاریزه یا د ټه نجامی دابه شکرنی د ل سهر

فاریزه یا د به شکراویدا دانه.

$$\sqrt{14,}$$

$$\begin{array}{r} 2,0 \\ \sqrt{14,0} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2,0 \\ \sqrt{14,0} \\ \underline{14} \\ 0 \end{array}$$

دابه شبکه ههر وهکو

ژماره سروشتی بن.

پیتگافا ۱

ټیک خانه یا دهی د ۰,۷ دایه. واته بو گوهوره پینا

وی بو ژماره په کا سروشتی ل ۱۰ بده.

$$7 = 10 \times 0,7$$

به شکراو و به شدراوی لیکدانی ۱۰ بکه.

$$\sqrt{1,4}$$

واته، ۲ گرامان ژ په نیری دی بکارئینت ههکه ۱ گرام ژ جاتری بکارئینا.

ژماره یېن سروشتی و ژماره یېن دهی

ژ **بیر نه که** بۆ دابه شکرنا ژماره یه کی ل سهر ژماره یه که دهی، به شدراوی بگوهره بۆ ژماره یه که سروشتی، ب لیکنانا به شکر او و به شدراوی پیگه ل ۱۰ یان ل ۱۰۰ یان ل ۱۰۰۰ ی.

دهیکا په ژانی قودیکه که هوورکی قانیلیایی کو بارسته یا وی ۸ ئونسه بۆ چیکرنا قالبه کی کیکی کری. هر که فچه کی بچوک ژ هوورکی قانیلیایی د بته ۰,۱۶، ئونسه، چند که فچکین بچوک یین قانیلیایی د قودیکه که ۸ ئونسه ییدا هه نه؟

نمونه دابه شکه $۰,۱۶ \div ۸$

پینگا قای ۲

فاریزه یی د نه جامی
دابه شکر نیدا دانه.
دابه شکه هر وه کو
ژماره سروشتی بن.

$$\begin{array}{r} ۰,۰۲ \\ ۱۶ \overline{) ۰,۳۲} \\ \underline{۰,۳۲} \\ ۰ \end{array}$$

پینگا قای ۱

دووخانه یین دهی د ۰,۱۶ هه نه، بۆ گوهره یینا به شدراوی بۆ ژماره یه که سروشتی، هر نیک ژ به شدراو و به شکر او لیکنانی ۱۰۰ بکه.

فاریزه یی د به شکر او ییدا دانه. تۆ دشیی سفران بۆ لایی راستی فاریزی زیده بکه ی بیی کو به هایی ژماره ی بیته گوهره یین.

واته، ۵۰ که فچکین بچوک د قودیکه که ۸ ئونسه ییدا هه نه.

هنده ک نمونه یین دی

۱

دابه شکه $۰,۰۲۵ \div ۶$

$$\begin{array}{r} ۰,۰۴۱۶۶ \\ ۶ \overline{) ۰,۲۵۰} \\ \underline{۰,۲۴۰} \\ ۱۰۰ \\ \underline{۱۰۰} \\ ۰ \end{array}$$

فاریزه یی د به شکر او ییدا دانه، به شدراوی بۆ ژماره یه که سروشتی بگوهره.

۲

دابه شکه $۰,۰۸ \div ۶,۶۴$

$$\begin{array}{r} ۰,۰۱۲ \\ ۶,۶۴ \overline{) ۰,۰۸} \\ \underline{۰,۰۶۶۴} \\ ۰,۱۳۶ \\ \underline{۰,۱۳۲۸} \\ ۰,۰۳۲ \\ \underline{۰,۰۳۲} \\ ۰ \end{array}$$

به شدراوی بۆ ژماره یه که سروشتی بگوهره ب لیکنانا به شکر او و به شدراوی ل ۱۰۰ ی.

۳

دابه شکه $۰,۴ \div ۲,۰۸$

$$\begin{array}{r} ۰,۳۷ \\ ۲,۰۸ \overline{) ۰,۴} \\ \underline{۰,۳۶} \\ ۰,۰۴ \\ \underline{۰,۰۳۶} \\ ۰,۰۰۴ \\ \underline{۰,۰۰۴} \\ ۰ \end{array}$$

به شدراوی بۆ ژماره یه که سروشتی بگوهره ب لیکنانا به شدراوی ل ۱۰ ی.

ساخکه

۱ رۆنیکه چاوا دی زانی کو پیئتقییه فاریزه خانه یه کی یان دوو خانه یان د به شدراو ییدا بیته فه گوه استن.

برسیاری دوباره بنقیسه، فاریزه یی د نه جامی دابه شکر نیدا دانه، تیران بکیشه بۆ هاریکاری کرنی.

$$\begin{array}{r} ۰,۲۸ \\ ۱,۱۲ \overline{) ۰,۲۸} \\ \underline{۰,۲۸} \\ ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۰,۰۲۳ \\ ۱,۱۵ \overline{) ۰,۲۳} \\ \underline{۰,۲۳} \\ ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۰,۱۲ \\ ۱,۹۲ \overline{) ۰,۱۲} \\ \underline{۰,۱۲} \\ ۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۰,۲ \\ ۲,۶ \overline{) ۰,۴} \\ \underline{۰,۴} \\ ۰ \end{array}$$

پرسیاری دوباره بنقیسه، فاریزہی د ئہنجامی دابہشکرنیڈا دانہ، تیران بو ہاریکاری بکیشہ.

$$\begin{array}{r} 1368 \\ 3,4 \overline{) 46,512} \end{array} \quad \begin{array}{r} 0,9 \\ 0,25 \overline{) 0,225} \end{array} \quad \begin{array}{r} 115 \\ 0,7 \overline{) 8,05} \end{array} \quad \begin{array}{r} 106 \\ 0,2 \overline{) 2,12} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ 0,25 \overline{) 0,325} \end{array} \quad \begin{array}{r} 76 \\ 0,7 \overline{) 5,32} \end{array} \quad \begin{array}{r} 68 \\ 0,08 \overline{) 0,544} \end{array} \quad \begin{array}{r} 76 \\ 0,7 \overline{) 5,32} \end{array}$$

دابہشیکہ.

$$\begin{array}{r} 0,07 \overline{) 0,84} \quad 1,6 \overline{) 18,11} \quad 0,4 \overline{) 6} \quad 0,7 \overline{) 3,22} \\ 0,35 \overline{) 5,25} \quad 0,05 \overline{) 1,75} \quad 0,07 \overline{) 1,33} \quad 0,52 \overline{) 6,24} \\ 0,25 \overline{) 12} \quad 1,7 \overline{) 5,44} \quad 0,2 \overline{) 2,12} \quad 0,7 \overline{) 5,32} \\ 0,14 \div 0,42 \quad 0,7 \div 0,25 \quad 1,2 \div 42 \quad 2,1 \div 71,4 \\ 1,50 \div 9,00 \quad 0,4 \div 0,64 \quad 3,4 \div 0,34 \quad 0,5 \div 25 \end{array}$$

شیواز دابہشیکہ، پاشی شیوازی د ئہنجامی دابہشکرنیڈا روئبکہ.

$$\begin{array}{l} 0,012 \div 6,6 \quad \text{ج} \\ 2,5 \div 0,075 \quad \text{ج} \end{array} \quad \begin{array}{l} 0,12 \div 6,6 \quad \text{ب} \\ 2,5 \div 0,75 \quad \text{ب} \end{array} \quad \begin{array}{l} 1,2 \div 6,6 \quad \text{ا} \\ 2,5 \div 7,5 \quad \text{ا} \end{array}$$

بکارئینانا پیدایان خستہی بو شیکارکنا پرسیاران ژ ۳۶ ہتا ۳۸ بکاربینہ.

برین بچوک

برہی (ملل)	بر
0,22	دلویہکا ٹائی
4,3	کہفچکہکی بچوک
12,25	کہفچکہکی مہزن
82,7	فنجانا قہوئی
215	کوپہکی چایی

۳۶ چہند دلوپ، ب نیزکی، دی کہفچکہکی بچوک تڑی کہن؟

۳۷ پرسیار چیہ؟ بہرسف، نیزکی ۵ دلوپان.

۳۸ چہندیئ دئین ژ بچوکتر بو مہزنتر ریژبکہ. ۳ کہفچکین

مہزن، نیف فنجانا قہوئی، $\frac{1}{4}$ کوپی چایی.

۳۹ درئہنجام تہ بری $6,02 \div 0,2$ ہہیہ، ئەگہر بہشکراوی

ل ۱۰۰ بدہی و بہشکراوی ل ۱۰ بدہی، ئەری ئەنجامی

دابہشکرنی دی وک خو مینت؟ روئبکہ.

۴۰ کا شاشی؟ کناری ۷,۲۵ ل سہر 0,۲۵

دابہشکر، ئەنجامی دابہشکرنی بوو 0,۲۹.

خہلہتییا وی دیاربکہ و راستہکہ.

۴۱ درئہنجام ہہکہ تہ ۷,۵۶ ل سہر ۷,۶ دابہشکر. ئەری

ئہنجامی دابہشکرنی دی مہزنتر بت ژ ای یان دی

بچوکتر بت ژ ای؟ بہرسفا خو روئبکہ.

۴۳ تە دوو بوتلین ئاقى يېن مەزن ھەنە، فرەھيا ھەر ئىك ژوان ۱,۷۵ لىترە. چەند بوتلین بچووك دى شى ژى داگرى ھەكە فرەھيا ھەرئىك ژوان ۰,۲۵ لىتر بن؟

۴۲ كىژ وان گرانتەرە، دوو زەبەشىن بارستەيا وان پىكقە ۲۱,۷۵ كگم، يان ۱۵ گوندۆرین بارستەيا ھەر ئىكى ۱,۵ كگم؟

پىداچوون و بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى

۴۴ 8×903 ۴۵ 3×507648

۴۶ $\sqrt{0,081}$ ۴۷ $2,5 \times 85,639$

۴۸ س (14×7) بىنەدەر دەمى س = ۳۳

۴۹ سەميان ۹ دەمژمىرین زىدە د ھەفتىەكيدا كاركر،

و ديار دەمژمىرەكى، و بىوار دوو دەمژمىران و

نەديار ۴ دەمژمىران. كىژ جورى وينەيى پونكرنى

باشترە بۇ دياركرنا ژمارەيا دەمژمىرین زىدە يېن

ئەقان كەسان تىدا كاركرى؟

۵۰ بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى بەھايى رەنوسى ۸ د ژمارەيا

۵,۶۸۱ چەندە؟

۱ ۸ يەكان ج ۸ بەش ژسەدى

۲ ۸ دەمى د ۸ بەش ژھزارى

بكارئىنانا پىدايان خستەي بۇ شىكاركرنا ھەردو پرسىارین ۵۱ و ۵۲ بكاربىنە.

ئەنجامىن يارىين تەپەيا باسكى					
يارى	۱	۲	۳	۴	۵
ژمارەيا خالان	۸۵	۹۷	۸۲	۷۳	۷۶

۵۱ تىكرایى خالین تىپا تەپەيا باسكى چەندە؟

۵۲ مەودا و ناھەراست و مودى قان خالان چەندە؟

۵۳ بەرھەقبوون بۇ ئەزمونى میدیایى دوو مریشك ب ۱۲ ۵۰۰

دیناران كرىن. ئەگەر كىلوگراما مریشكى ب دوو

ھزار دیناران بت، ئەوى چەند كىلوگرامىن

مرىشكان كرىن؟

۱ ۶,۲۵ كگم ج ۱۴,۵۸ كگم

۲ ۱۰,۵۸ كگم د ۲۵,۱۶ كگم

گۆشەيا رۆنا كىران

شىكاركرنا پرسىاران

۳	۲	۱
۶	۵	۴
۹	۸	۷

قەكرنا كودى ئەرى تە شىانین قەكرنا ھىمايېن نەپنى ھەنە؟ كلىلا قەكرنا

ئەقى مامكى يال رەخى چەپى، ژمارە ب شىوھيېن ھىلین ل دۆر وان، دئینە

نواندن. ژمارە ۳، ب شىوھيى ل دئیتە نواندن.

نمونه بىنەدەر $\square$ و $\square \div \square$ و $\square$

$7 = \square$ و $5 = \square \leftarrow$ $7,5 = \square, \square$ $2 = \square$ و $5 = \square \leftarrow$ $2,5 = \square, \square$

$3 = 2,5 \div 7,5$

واتە، $3 = \square, \square \div \square, \square$

پرسىارى ژىكقەكە پاشى شىكاربكه، بەرسقى ب رەنوسان بنقىسە.

۱   $1, \square \div 1, \square$ ۲ $1, \square \div 1, \square$ ۳ $1 \times \square, \square$

۴   $1, \square - 1, \square$ ۵ $1, \square \div 1, \square$ ۶ $1, \square \div 1, \square$

۷ ئەنجامى ۱۲ $\div$ ۱,۵ بىنەدەر، پاشى پرسىارى و ئەنجامى دابەشكرنى ب ھىمايان بنقىسە.

يڊاچوننهكا بلهز

$$٤,٥ + ٢٣,٠٦$$

$$٦,١ - ٣٩,٠٥$$

$$٤ \times ٥,٢٥$$

$$٠,٥ \div ٥٥,٥$$

$$٧ - (١٠ \times ٢,٥)$$

شارهزايين شيكاركرنا پرسياران هلبژارتنا کرداری

Problem Solving Skills Choosing the operation

تیبگهه پلانی دانه شیکاریکه ساخبه

کیشا تهنی دئیته گوهورپین ئهگهر هاته فهگوهاستن ژ ئهردی بۆ مهريخی، لی بارستهیا وی نائیته گوهورپین، لهو زانایین فیزیایی بارسته و کیشی ژیکجودا دکهن. ئهو بارستهیی ب کیلوگرامان و کیشی ب نیوتنی دپیئن، خشته کیشا تهنی ل سهر ههساری دیار دکهت، ئهگهر کیشا وی ل سهر ئهردی ۱ نیوتن بت.

ژ بیر نهکه ئهو پهیوهندییا ژمارهیی د پرسیاریدا پیگهه گریددهت، هاریکاریی دکهت بۆ هلبژارتنا کردارا گونجای بۆ شیکارکرنا پرسیار.

سهحکه پهیوهندییا ژمارهیان پیگهه گریددهت د پرسیاریدا، پاشی کردارا گونجای بۆ شیکارکرنا پرسیار هلبژیره، پاشی شیکاریکه.

ا ههکه کیشا گوندورهکی ۶۸ نیوتن بن ل سهر ئهردی، کیشا وی ل سهر موشتهری چهنده؟

ب ههکه کیشا گوریلایهکی ۱۴۹,۸ نیوتن بت ل سهر ههسارا بلوتو، کیشا وی ل سهر ئهردی چهنده؟

ج کیشا تهپهیا تینسی ل سهر ئهردی ۱ نیوتنه، کیشا وی ل سهر موشتهری ب چهندی زیدهتره ژ کیشا وی ل سهر ئهردی؟

د دوو مشك کیشا ههر ئیکی ژ وان ۱ نیوتنه، کیشا ههر دووان پیگهه ل سهر عوتارد چهنده؟

بهحسبکه

• رۆنیکه چاوا ته برپارا هلبژارتنا کردارا گونجای دا بۆ شیکارکرنا ههر پرسیارهکی.

• ههکه کیشا گوریلایهکی د پرسیارا (ب) دا ۷۴,۹ نیوتن بن ل سهر بلوتو، کیشا وی ل سهر ئهردی دی بته چهنده؟

نیوتن ئهردی ل ئهسمانی	
ههسار	کیش (نیوتن)
عوتارد	۰,۳۸
زوهه	۰,۹۱
ئهرد	۱
مهريخ	۰,۳۸
موشتهری	۲,۵۳
زوحهه	۱,۰۷
تۆرانوس	۰,۹۰
نبتون	۱,۱۰
بلوتو	۰,۰۷

کۆمکر	خرقهکرنا کۆمهلهیان
لیدهرکر	ژبیرن یان بهراوردکرنا کۆمهلهیان
لیکدان	خرقهکرنا کۆمهلهییان یهکسان
دابهرشکر	بهلاکرن ل سهر کۆمهلهییان یهکسان. دیارکرنا چهندی د ههر کۆمهلهیهکیدا.

راھيٽان و شڪارڪرنا پرسياران

شڪارڪرڪه، ڪردارِي ڀان ڪردارِيَن ته بڪارئيِنان ديارڪه.

خشتهيا لاپهري بوري بُو شڪارڪرنا هردو پرسيارِيَن ۱ و ۲ بڪاربينه.

۱ ڪيڻا نههنگي شين ل سهر ئهردى ۱ ۲۹۸ ۸۳۰ ۲ ڪيڻا پلنگهڪي ۳ ۲۰۹،۸ نيوتنه ل سهر نبتون،

نيوتنه، ڪيڻا وي ل سهر مهريخي چهنده؟

۳ ڪيڻا هرچهڪا جهمسهرى ۵ ۸۴۰ نيوتنه و ڪيڻا ۴ ڪيڻا سي ژ هرچين پاندا يين مهزن پيگهه ۶۶۲ ۴

فيلهڪي دهريايى ۶ ۶۳۵ نيوتنه، ڪيڻا فيلي دهريايى ب چهندي زيدهتره ژ ڪيڻا هرچي؟

د سالا ۱۹۹۹ دا مهزنترين ژماره ژ گيانهوهران د

گهشتين ئهسمانيدا هاتنه فريڪرن. ۱ ۵۰۰ سيسرڪين

شهقي و ۱۸ مشك و ۱۵۲ جورد و ۱۳۵ گرم و ۲۲۹

ماسين روبيارى و ۴ ماسين دي د گهشتيا

ئهسمانى (كولومبيا) دا بوون.

سهي لاڪا ئيڪم
زيندهوهره هاتيه
فريڪرن د گهشتيا
(سوپوتينك ۲) يا
ئهسمانيدا ل سالا
۱۹۵۷ ي.

۶ ژمارهيا سيسرڪين شهقي ب چهندي زيدهتره ژ

سهرجهمي گيانهوهرين دي؟

۱ ۵۳۸ ج ۹۶۲

ب ۸۷۲ د ۱۵۰۰

۵ ڪيژ ڪرداري دي بڪارئيني بُو ديارڪرنا

ژمارهيا همي گيانهوهرين د قي گهشتييدا.

ا ليڪدان ج ليدهرڪرن

ب دابهشڪرن د ڪومڪرن

راھيٽان ب ريڪين جوراوجور

ب ڪارئينانا پيدايبان

ستوونين رُونڪرنِي بُو شڪارڪرنا هردو

پرسيارين ۷ و ۸ بڪاربينه.

۷ جوداهي دناقبهرا لهزاتيا ب لهزترين

ماسي و هيديترين ماسي د وينهيدا چهنده؟

۸ ماسيا عرموت پيٽقي ب چهند دهميمه

بُو برينا دوراتيا ۱ ۰۰۰ ڪلم؟

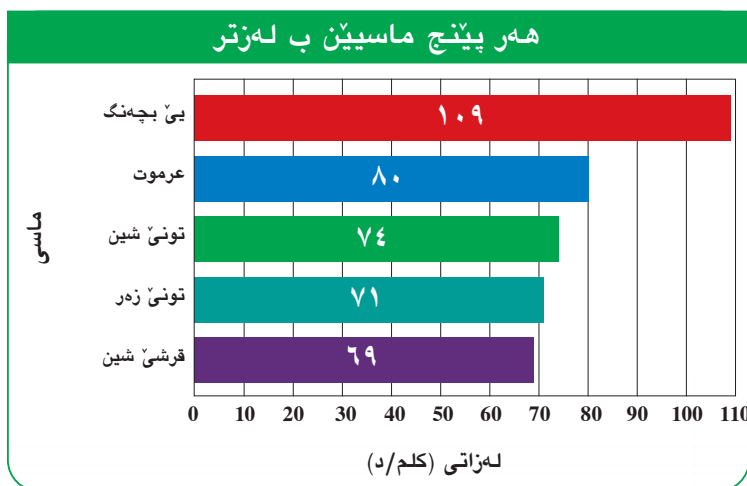
۹ پرسيارهڪي بنقيسه

بڪارئينانا پيداين د وينهي

رُونڪرنيدا هاتين.

۱۰ هاوار پهيوهنديهڪا تهلهفوني ڪر، بههايي ۱۰ خولهڪين ئيڪي ۱۰۰۰ دينارن، و ههر خولهڪهڪا زيده ب

۲۵۰ دينارانه. بههايي پهيوهندييا تهلهفوني دي بته چهند ههڪه ۲۰ خولهڪان ناخفت؟

پیداچوون Review

فاریزه decimal point
لیکدان multiplication
نهنجامی دابه شکرئی quotient
ژماره یکه سروشتی natural number

دلنیا بوون ژ زاراف و چه مکان

دهرینا گونجایتر ژ لیستی هلبژیره.

- ۱ دهمی دابه شکرئی ل سهر ژماره یکه دهی، به شراوی بگوهره بو؟
۲ دا کو نهنجامی دابه شکرئی د دابه شکرنا دهیدا دیار بکهی، هاو کیشه یین؟
بین پیقه گریدای بکاربینه..

دلنیا بوون ژ شاره زایان

نهنجامی دابه شکرئی بینه ده، لیکدانی بکاربینه دا ساخبکی.

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 3,66} \quad 6 \\ 9 \overline{) 0,81} \quad 9 \\ 7 \overline{) 5,6} \quad 8 \\ 8 \overline{) 7,2} \quad 9 \end{array}$$

$$5 \div 58,75 \quad 10 \quad 9 \div 28,44 \quad 9 \quad 9 \div 5716,8 \quad 8 \quad 8 \div 218,4 \quad 7$$

کهرتی ب شیوهی دهی بنقیسه.

$$\frac{7}{16} \quad 14 \quad \frac{6}{24} \quad 13 \quad \frac{5}{25} \quad 12 \quad \frac{4}{16} \quad 11$$

ههر شیوازه کی دابه شکرئی ته مامبکه.

$$\begin{array}{l} 6 = 70 \div 420 \quad 17 \\ 6 = \square \div 42,0 \\ 6 = \square \div 4,2 \end{array} \quad \begin{array}{l} 72 = 3 \div 216 \quad 16 \\ \square = 0,3 \div 21,6 \\ 72 = \square \div 2,16 \end{array} \quad \begin{array}{l} 17 = 12 \div 204 \quad 15 \\ \square = 1,2 \div 20,4 \\ \square = 0,12 \div 2,04 \end{array}$$

بو دهرینانا بهایی س راستیین بنهرت و شیوازان بکاربینه.

$$30 = \text{س} \div 0,90 \quad 20 \quad \text{س} = 0,6 \div 1,8 \quad 19 \quad \text{س} = 0,8 \div 5,6 \quad 18$$

دابه شبکه.

$$4,5 \div 54 \quad 24 \quad 0,03 \overline{) 1,066} \quad 23 \quad 0,28 \overline{) 1,40} \quad 22 \quad 0,5 \overline{) 4,5} \quad 21$$

دلنیا بوون ژ شیارکنا پرسیاران

شیکاربکه کرداری یان کردارین دی بکاربینه دیار بکه.

- ۲۵ پانیا هولکا مهن ۱۶,۸۷ م و دریزیا وی
۱۹,۵۴ م، دریزی ب چندی زیده تره ژ پانیی؟
۲۶ فرهییا هندک بوتلین ئافی پیکه ۴,۵۰ لیتره،
هکه فرهییا بوتله کی ۱,۵۰ لیتر بت، ژماره یا
بوتلین ئافی چنده؟
۲۶ ئازاد ۴,۲۵ کلم د حفتیه کیدا ب ریقه دچت،
دوراتییا د ۱۵ حفتیاندا د برت چنده؟
۲۸ هیرش ۲۲ هزار دینار وهرگرتن بهرامبه ۴
دهمژمیران زیده کاربکهت. بهرامبه هر
دهمژمیره کا زیده کاربکهت چندی وهردگرت؟

به رهه قبوون بو ئەزموونی

Standardized Test Prep

۷ تپیا ته پهیا سه به تی د قیسته قالا وهرز شیدا ئەف خاله تو مارکرن، ۶۲، ۵۸، ۶۷، ۷۰ نافه پراست چهنده؟
 ۱ ۶۳ ۲ ۶۲ ۳ ۵۸ ۴ ۱۲

خشتهی بو شیکار کرنا پرسیاران ژ ۸ ههتا ۱۰ بکارینه.

وولاتین مهزنتین ژمارهیا ئامیرین قیدیوی ههین	وولات	ژماره
چین		۴۰ ۰۰۰ ۰۰۰
ئهمریکا		۸۶ ۸۲۵ ۰۰۰
ئهلمانیا		۲۶ ۳۲۸ ۰۰۰
یابان		۳۴ ۳۰۹ ۰۰۰

۸ کیژ کرداری دی بکارینی بو دیار کرنا زیدهیا ژمارهین ئامیرین قیدیوی ل ئهمریکا ژ ژمارهین وان ل ئهلمانیا؟

۱ کو مکرن ۲ لیده رکرن ۳ لیکدان ۴ دابه شکرن

۹ ژمارهیا ئامیرین قیدیوی ل چینی و یابان پیکفه چهنده؟
 ۱ ۷۴ ۳۰۹ ۰۰۰ ۲ ۷۴ ۳۰۹ ۰۰۰
 ۳ ۵۶ ۹۱۰ ۰۰۰ ۴ ۵۶ ۹۱۰ ۰۰۰

۱۰ پیزکرنا وولاتان ل دویف ژمارهیا ئامیرین قیدیوی ژ بچوو کتر بو مهزنتر کیژکه؟

۱ ئهمریکا، چین، ئهلمانیا، یابان.
 ۲ چین، ئهلمانیا، ئهمریکا، یابان.
 ۳ یابان، ئهلمانیا، چین، ئهمریکا.
 ۴ ئهلمانیا، یابان، چین، ئهمریکا.

به رسقی هلبزیره سهحکه پرسیارا ۵، ههکهر به رسقا ته نه یا گونجای بت دگهل چو به رسقان، کردارا ته بکارینیای د به رسقدانا خودا ساخبکه. ههکهر ئهو کردار یا دورست بت به رسقا (نه چو ژوان) دهوربه.

بو شیکار کرنا پرسیارین ژ ۱ ههتا ۱۰ به رسقا دورست هلبزیره.

۱ شیوهیی دههیی بو کهرتی $\frac{3}{5}$ کیژکه؟

۱ ۰،۳۵ ۲ ۰،۵۳ ۳ ۰،۶ ۴ ۳،۵

۲ بارستهیا ۵ قو دیکان ۴،۴۵ کگم. بارستهیا قو دیکه کی چهنده؟

۱ ۰،۹۴ کگم ۲ ۰،۸۹ کگم
 ۳ ۰،۸۵ کگم ۴ ۰،۸۰ کگم

۳ $4 \div 0.2$

۱ ۵ ۲ ۲ ۳ ۰،۵ ۴ ۰،۰۵

۴ سهیرانی ب کوژمی ۳۷۵۰ دیناران سیف کرین.

ئهگهر به های کیلوگرامه کا سیقان ۷۵۰ دینارین،

ئهو ی چهنه کیلوگرام کرین؟

۱ ۶ کگم ۲ ۵،۵ کگم
 ۳ ۵ کگم ۴ ۲،۸۱ کگم

۵ $0.45 \div 0.03$

۱ ۰،۰۱۵ ۲ ۱،۵ ۳ ۰،۱۵ ۴ نه چو ژوان

۶ ههقال دووراتییا ۰،۹ کلم د ده مزیره کیدا بری.

دهمی پیتهقی بو برینا دووراتییا ۰،۴۵ کلم چهنده؟

۱ ۵ ده مزیره ۲ ۴،۰۵ ده مزیره
 ۳ ۰،۵ ده مزیره ۴ ۰،۰۵ ده مزیره

Write What You Know

ئهواتو دزانی بنقیسه

۱۱ دوژقان کهرتان $\frac{1}{12}$ ، $\frac{12}{52}$ ، $\frac{1}{50}$ هاوتانه،
 ۱۲ گولستان ی پارچهیه کا قوماشی دریزیا وی ۱۰،۵ م ههیه. پیتهقی ب سی پارچهین قوماشی دریزیا هههه ئیکی مهترهک ههیه، و دقیت یی مایی بو پارچهین دریزیا هههه ئیکی ۱،۲۵ م ببرت. دی چهنه پارچهیان برت؟ روئبکه چاوا ته به رسف ئینادهه.

